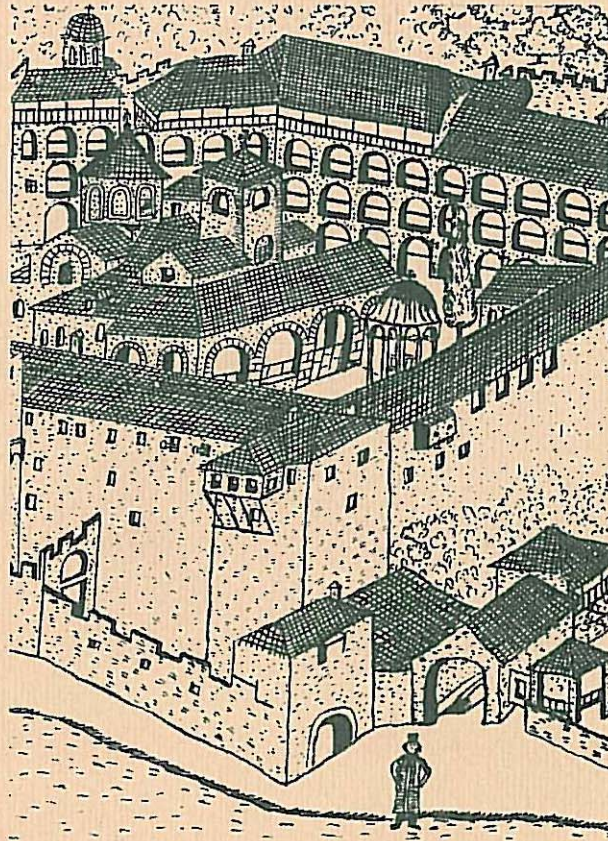

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 11

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΕΣΦΙΓΜΕΝΟΥ

Ἑπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων

ΖΗΣΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2008

Μονή Ἐσφιγμένου. Σχέδιο V. G. Barskij, 1744.
Λεπτομέρεια.

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΕΣΦΙΓΜΕΝΟΥ

NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION
INSTITUTE FOR BYZANTINE RESEARCH

ATHONIKA SYMMEIKTA 11

**ARCHIVES OF THE MONASTERY
OF ESPHIGMENOU**

Summaries of Post-Byzantine Documents

ZISIS MELISSAKIS

ATHENS 2008

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 11

ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΕΣΦΙΓΜΕΝΟΥ

Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων

ΖΗΣΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2008

Η έκδοση αυτή χρηματοδοτήθηκε από το έργο με τίτλο «Βυζαντίου κάτοπτρον: Πηγές και μελέτες για τον βυζαντινό κόσμο» του μέτρου 3.3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» – ΕΠΑΝ, πράξη «Αριστεία σε Ερευνητικά Ινστιτούτα Γ.Γ.Ε.Τ. (2ος Κύκλος)». Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης συμμετέχει κατά 75% στις δαπάνες υλοποίησης του ανωτέρω έργου.

Ηλεκτρονική επεξεργασία-σελιδοποίηση: Γ. Αργυρόπουλος ΕΠΕ

© Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα

© National Hellenic Research Foundation
Institute for Byzantine Research
48, Vassileos Konstantinou, 116 35 Athens-GR

Διάθεση: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών
Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα
Τηλεομ.: 210 72 73 629
Ηλεκτρονική Διεύθυνση: bookstore@eie.gr

Distribution: The National Hellenic Research Foundation
48, Vassileos Konstantinou, 116 35 Athens
Fax: (+ 30) 210 72 73 629
e-mail: bookstore@eie.gr

ISSN 1105-1604
ISBN 978-960-371-053-0

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9-10
Είσαγωγή	13-18
Πίνακας βραχυγραφιών	19-21
Έπιτομές εγγράφων	25-159
Πίνακες εγγράφων κατά είδος	163-170
Γενικό εύρετήριο	173-200

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ παρὼν ἐνδέκατος τόμος τῆς σειρᾶς «Ἀθωνικά Σύμμεικτα» περιλαμβάνει τὶς ἐπιτομὲς ἑκατὸν πέντε ἑλληνικῶν μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 1527 ὡς τὸ 1801.

Τὸ περιεχόμενο τοῦ ἑλληνικοῦ μεταβυζαντινοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς, καὶ εἰδικότερα αὐτοῦ ποὺ χρονολογεῖται στὸν 18ο αἰῶνα, παρέμενε ὡς τώρα σχεδὸν παντελῶς ἄγνωστο. Ἡ μέχρι σήμερα ἔρευνα ἐστιάσθηκε κυρίως στὰ βυζαντινὰ ἔγγραφα (περιγράφεται λεπτομερῶς ἀπὸ τὸν J. Lefort στὸ *Actes d'Esphigménou*, Παρίσι 1973, 3-9). Μόνον οἱ πρῶτοι ἐκδότες τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχείου L. Petit καὶ W. Regel (*Actes de l'Athos III. Actes d'Esphigménou, Vizantijskij Vremennik*, 12, 1906, Prilozhenie I, ἀνατύπωση Ἄμστερνταμ 1967) περιέλαβαν ἐπιλεκτικὰ εἴκοσι ἓνα ἔγγραφα ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ β' μισὸ τοῦ 15ου αἰῶνα ὡς καὶ τὸ 1848. Ἀνάμεσα σὲ αὐτὰ περιέχονται σλαβικά ἔγγραφα, μεταφράσεις τουρκικῶν καὶ ρουμανικῶν ἐγγράφων, καθὼς καὶ ἔγγραφα ποὺ δὲν ἀπόκεινται στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς, ἀλλὰ σώζονται ὡς ἀντίγραφα σὲ ἄλλες ἀρχειακὲς συλλογές. Ἡ παρούσα ἔκδοση ἐκτενῶν ἐπιτομῶν, ποὺ περιλαμβάνει καὶ τὰ ἔγγραφα ὡς τὸ 1801, καθιστᾷ προσιτὲς τὶς σχετικὰ ὀλιγάριθμες ἑλληνικὲς ἀρχειακὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν τεκμηρίωση τῆς ἱστορίας τῆς μονῆς στὸν σημαντικὸ γιὰ τὸν Ἄθω 18ο αἰῶνα, οἱ ὁποῖες ὥστόσο διαφωτίζουν καὶ προγενέστερες πτυχές της. Ἡ μικρὴ ἀπόκλιση ἀπὸ τὸ συμβατικὸ ὄριο τοῦ 1800, τὸ ὁποῖο ἔχει θεθεῖ γιὰ τὶς ἐπιτομὲς τῶν ἀθωνικῶν ἐγγράφων ποὺ περιλαμβάνονται στὰ «Ἀθωνικά Σύμμεικτα», κρίθηκε σκόπιμη γιὰ νὰ παρουσιασθοῦν ἐλάχιστα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν συνέχεια ἐκείνων ποὺ ἀναφέρονται στὴν κοινοβιοποίησιν τῆς μονῆς στὰ 1797.

Ἡ συστηματικὴ καταλογογράφηση καὶ περιγραφὴ τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου πραγματοποιήθηκε κατὰ τὴ διάρκεια ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τὸν Ἰούλιο τοῦ 1996. Στὴν ἀποστολή, ἣ ὁποία ἀποσκοποῦσε στὴν ταξινόμηση καὶ καταλογογράφηση τῶν ἀρχείων ἄλλων δύο μονῶν (Χιλανδαρίου καὶ Φιλοθέου), ἔλαβαν μέρος, πλὴν τοῦ ὑπογράφοντος καὶ τοῦ συγγραφέως τοῦ τόμου, καὶ οἱ νέοι τότε ἐρευνητὲς Δ. Καλπάκης, Ἑ. Γεωργουδάκης καὶ Β. Ἀναστασιάδης.

Οἱ ἐπιτόπιες ἐργασίες στὸ ἀρχεῖο δὲν θὰ ἦταν δυνατόν νὰ πραγματοποιη-

θοῦν χωρὶς τὴν ἔγκριση καὶ τὶς εὐλογίαις τοῦ μακαριστοῦ καθηγουμένου τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου ἀρχιμανδρίτου Εὐθυμίου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμέριστη συμπαράσταση καὶ τὴ φιλικὴ διάθεση τῶν πατέρων τῆς μονῆς, ποὺ στάθηκαν ἀρωγοὶ στὴν ἀντιμετώπιση πολλῶν τεχνικῶν δυσκολιῶν. Ἄς δεχθοῦν τὶς θερμὲς μας εὐχαριστίες γιὰ τὴ φιλοξενία καὶ τὴν ὑπομονή τους.

Κρίτων Χρυσχοΐδης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ μεταβυζαντινὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἔγινε γιὰ πρώτη φορὰ γνωστὸ τὸ 1888 μὲ τὴ δημοσίευση τεσσάρων ἐγγράφων τοῦ ἀπὸ τὸν Μ. Γεδεών¹. Ἔως τότε ἀρκετοὶ περιηγητὲς ποὺ ἐπισκέφθηκαν τὴ μονὴ εἶχαν ἐκδηλώσει ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ σημαντικὸ βυζαντινὸ ἀρχεῖο τῆς, ἀλλὰ πολὺ λίγο ἀσχολήθηκαν μὲ τὰ μεταβυζαντινὰ ἔγγραφα². Ἀπὸ τὴν ἄλλη, στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰ. (1804 κ. ἑξ.) ὁ λόγιος Ἑσφιγμενίτης ἡγούμενος Θεοδώρητος εἶχε μεταγράψει ἓνα σημαντικὸ μέρος τοῦ ἀρχείου, καθιστώντας - μέσῳ τῶν ἀντιγράφων τῆς ἐργασίας τοῦ ποὺ διασώθηκαν - προσιτὸ τὸ περιεχόμενό του στοὺς ἐρευνητὲς. Μετὰ τὸν Γεδεών, τὸ 1903, τὸ ἀρχεῖο ἐκμεταλλεύτηκε ὁ Ἑσφιγμενίτης Γεράσιμος Σμυρνάκης, ὁ ὅποιος ἀντλήσε ἀπὸ αὐτὸ πολλὰς πληροφορίες γιὰ τὴν ἱστορία τῆς μονῆς τοῦ³, ἐνῶ τρία χρόνια ἀργότερα οἱ L. Petit καὶ W. Regel στὴν πρώτη ἐκδοση τῶν βυζαντινῶν ἐγγράφων τῆς μονῆς περιέλαβαν καὶ εἴκοσι ἓνα μεταβυζαντινὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἑξὶ ἑλληνικὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς⁴. Ἐξάλ-

1. Βλ. Γεδεών, 8 (1887-1888), 393 καὶ 9 (1888-1889), 94-96. Ὁ Γεδεών δημοσίευσε συνολικὰ ἑνδεκα ἔγγραφα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τέσσερα μεταβυζαντινὰ (ἔγγραφα ἀριθ. 1, 4, 5 καὶ 19 τοῦ παρόντος τόμου).

2. Πρόκειται γιὰ τὸν Ρῶσο περιηγητὴ Βασίλειο Barskij (1744), γιὰ τὸν Ἕλληνα λόγιο Κωνσταντῖνο (Μηνᾶ) Μηνωῖδη (1841 καὶ 1842) καὶ γιὰ τοὺς ἐπίσης Ρώσους Πορφύριο Uspenskij (1846) καὶ P. Sevastianov (1851 καὶ 1859). Περισσότερα γιὰ τὶς ἐπισκέψεις τους στὴ μονὴ βλ. Esphigmenou, 3-5.

3. Βλ. Σμυρνάκης, 635-657 (κυρίως 651-654). Ὁ Σμυρνάκης τὶς περισσότερες φορὲς δὲν παραπέμπει στὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου, ἀλλὰ εἶναι προφανές ὅτι πολλὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτει προέρχονται ἀπὸ αὐτό.

4. Βλ. Petit-Regel, 46-54 (ἀριθ. XXV-XXVIII), 63-64 (ἀριθ. XXXIII), 71-72 (ἀριθ. XXXV· πρόκειται γιὰ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 1, 2, 4, 5, 18 καὶ 19 τοῦ παρόντος τόμου). Στὴν πραγματικότητα ἡ ἐκδοση τῶν Petit-Regel βασιζέται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ σὲ ἀντίγραφα, καὶ πάντως σὲ καμία περίπτωσι σὲ πρωτότυπα ποὺ εἶδαν τὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς (βλ. Esphigmenou, 6). Τὰ παραπάνω ἑξὶ ἔγγραφα τὰ ἐκδίδουν ἀπὸ ἀντίγραφα ἐγγράφων τοῦ Ἑσφιγμενικοῦ ἀρχείου. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα δεκαπέντε μεταβυζαντινὰ ἔγγραφα τῆς ἐκδόσεώς τους ὁρισμένα προέρχονται ἀπὸ ἄλλα ἀρχεῖα, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς Ἁγίου Ὁρους (ἀλλὰ ἀφοροῦν στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου), μερικὰ δὲν εἶναι ἑλληνικὰ ἢ εἶναι μεταφράσεις ξένων, ἐνῶ κάποια εἶναι μεταγενέστερα τοῦ 1801. Πὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὴν παρούσα ἐκδοση. Τὸ ἔγγραφο ἀριθ. XXXIII τῆς ἐκδόσεως

λου ὀρισμένα στοιχεῖα ἀπὸ τὰ μεταβυζαντινὰ ἔγγραφα χρησιμοποιήθηκαν καὶ σὲ ἄλλα δημοσιεύματα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, ἐνῶ καὶ ἀργότερα, στὴ συνοπτικὴ ἱστορία ποὺ ἐξέδωσε ἡ ἴδια ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου τὸ 1973 μεγάλο μέρος τῶν πληροφοριῶν προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο⁵. Ὡστόσο, ἂν καὶ οἱ εἰδήσεις ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἔγγραφα εἶχαν δημοσιευθεῖ, τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ὑλικοῦ παρέμενε ἄγνωστο, ἀφοῦ ὁ μόνος διαθέσιμος ἕως σήμερα κατάλογος εἶναι ὁ πρόχειρος χειρόγραφος τῆς μονῆς, ὁ ὁποῖος συντάχθηκε κατὰ τὴ νεώτερη προσπάθεια καταγραφῆς καὶ ταξινομήσεως τοῦ συνόλου τοῦ ἀρχείου, στὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ., ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν εἶναι πλήρης, ἀφοῦ πολλὰ ἔγγραφα ἀπουσιάζουν ἀπὸ αὐτόν⁶.

Ἡ παροῦσα ἔκδοση περιλαμβάνει τὰ ἑλληνικὰ μεταβυζαντινὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου (πρωτότυπα ἢ ἀντίγραφα, ὅχι ὅμως ἑλληνικὲς μεταφράσεις ξένων καὶ ἀντίγραφα βυζαντινῶν ἐγγράφων) καὶ στηρίζεται στὶς αὐτοψίες καὶ στὴ φωτογράφησή τους ποὺ πραγματοποιήθηκαν κατὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν στὴ μονὴ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1996⁷. Ἀπὸ τὰ ἑκατὸν πέντε ἔγγραφα ποὺ παρουσιάζονται ἐδῶ, τὰ σαράντα τρία φυλάσσονταν στὸν χώρο τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς καὶ ταυτίζονται μὲ τὰ καταγεγραμμένα στὸν χειρόγραφο κατάλογο⁸, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα ἐξήντα δύο ἐντοπίσθηκαν στὴν παλαιὰ βιβλιοθήκη της, στὸν χώρο ἐπάνω ἀπὸ τὸ καθολικόν. Τὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου φέρουν τοὺς ταξινομικοὺς ἀριθμοὺς ποὺ ὑπάρχουν καὶ στὸν χειρόγραφο κατάλογο καὶ ἰσχύουν ἕως σήμερα (ἑλληνικὸς ἀριθμὸς φρακέλλου καὶ ἐσωτερικὸς ἀραβικὸς ἀριθμὸς ἐγγράφου), ἐνῶ αὐτὰ ποὺ βρέθηκαν στὴ βιβλιοθήκη δὲν φέρουν ταξινομικὸ ἀριθμὸ καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καταγράφηκαν ἀπλῶς μὲ τὴν ἑνδειξὴ *Ἄνω βιβλιοθήκη*⁹. Ὡστόσο σὲ ἀρκετὰ ἔγγραφα,

τῶν Petit-Regel (Petit-Regel, 63-64 = ἀριθ. 18 τοῦ παρόντος τόμου) ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη περίπτωση, ἀφοῦ τὸ ἐκδίδουν ἀπὸ ἀντίγραφο τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ τὸ πρωτότυπό του φυλάσσεται στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς.

5. Βλ.: Γεδεών, *Ἄθως*, 191-192, 317· Γεδεών, *Πίνακες*, 457, 581, 589· Βλάχος, 104, 307· Ἑσφιγμένου, *passim*.

6. Σχετικὰ μὲ τὸν κατάλογο αὐτό, ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς παλαιότερες προσπάθειες ὁργάνωσης τοῦ ἀρχείου βλ. Esphigménou, 6-7.

7. Μόνον τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 1 δὲν ἐντοπίσθηκε στὴ μονή, ἂν καὶ εἶναι βέβαιο ὅτι κάποτε φυλάσσόταν σὲ αὐτή, καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ ἐπιτομή του στηρίχθηκε ἀποκλειστικὰ στὸ ἀντίγραφο ποὺ δημοσίευσαν οἱ Petit-Regel, 46-48 (ἀριθ. XXV).

8. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 25, τὸ ὁποῖο, ἂν καὶ φυλάσσόταν στὸ ἀρχεῖο, δὲν περιγράφεται στὸν κατάλογο.

9. Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 22, 23, 32αβ, 33, 58, 63, 76 καὶ 77, τὰ ὁποῖα βρέθηκαν στὴ βιβλιοθήκη, ἀλλὰ φέρουν ταξινομικοὺς ἀριθμοὺς.

κυρίως τοῦ ἀρχείου, ὑπάρχει καὶ παλαιότερος ἀριθμός, ὁ ὁποῖος φαίνεται ὅτι δόθηκε στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰ., κατὰ τὴν τότε προσπάθεια ὁργάνωσης τοῦ ὑλικοῦ. Πρόκειται γιὰ τὴν ἔνδειξη *ΣΤΧ(ον)* ποὺ ἀκολουθεῖται ἀπὸ ἑλληνικὸ ἀριθμὸ (συνήθως τριψήφιο), κατόπιν ἀπὸ τὴν ἔνδειξη *Ἀριθ.* καὶ ἓνα ἀραβικὸ ἀριθμό¹⁰. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ τίς περισσότερες φορὲς ἔχουν διαγραφεῖ καὶ περιβάλλονται ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ δύο κυματοειδεῖς γραμμές, ἐνῶ ἀπὸ κάτω τους ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία τοῦ ἐγγράφου.

Τὰ ἐγγράφα καλύπτουν τὴν περίοδο ἀπὸ τὸ 1527 ἕως τὸ 1801, χρονολογία ὁριστικῆς ἐπανεισαγωγῆς τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου, ἀλλὰ κατανέμονται μὲ τρόπο ἀρκετὰ ἀσύμμετρο στοὺς τρεῖς αὐτοὺς αἰῶνες. Συγκεκριμένα στὸν 16ο αἰ. ἀνήκουν μόνον ἑπτὰ ἐγγράφα (ἀριθ. 1-7), πέντε στὸν 17ο αἰ. (ἀριθ. 8-12), ἐνῶ σχεδὸν ὅλα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι τοῦ 18ου αἰ. καὶ μάλιστα ἡ πλειοψηφία (ἀριθ. 55-91) τῆς τελευταίας δεκαετίας του. Στὰ ἔτη 1800 καὶ 1801 ἀνήκουν ἀντίστοιχα δέκα καὶ δύο ἐγγράφα, ἐνῶ δύο ἄλλα (ἀριθ. 104-105) εἶναι ἀχρονολόγητα, ἀλλὰ χρονολογοῦνται μὲ ἀσφάλεια στὸν 18ο αἰ. Ἐκτὸς αὐτῶν τῶν δύο, ὅλα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι χρονολογημένα ἢ χρονολογοῦνται μὲ ἀκριβεία βάσει ἐσωτερικῶν στοιχείων. Εἰδικὴ περίπτωση ἀποτελοῦν τὰ οἰκονομικὰ κατὰστιχα καὶ οἱ καταγραφές, γιὰ τὰ ὁποῖα ἐνίστε γνωρίζουμε τὴν περίοδο ποὺ καλύπτουν, ἀλλὰ ὅχι καὶ τὴν ἀκριβῆ χρονολογία σύνταξής τους.

Ὡς πρὸς τὸ εἶδός τους, παρατηροῦμε ὅτι τὰ περισσότερα (συνολικὰ τριάντα) εἶναι ἐγγράφα πατριαρχικά, ἀκολουθοῦν τὰ ταβήλια (εἴκοσι), τὰ κατὰστιχα καὶ οἱ καταγραφές (δεκαεννέα), ἐνῶ λιγότερες εἶναι οἱ χρεωστικὲς ὁμολογίες (δέκα), τὰ κελλιωτικὰ ὁμόλογα καὶ τὰ ἐγγράφα τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους (ἀπὸ ἑπτὰ κάθε κατηγορία). Περιορισμένα σὲ ἀριθμὸ εἶναι τὰ ἐγγράφα ἀρχιερέων, τὰ ἐπίσημα τῆς μονῆς, τὰ ἐγγράφα μοναχῶν καὶ τὰ ιδιωτικά.

Θεματολογικὰ παρατηροῦμε ὅτι τὸ ἀρχεῖο καλύπτει πολλοὺς τομεῖς. Τὸ παλαιότερο θέμα, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται τὰ ἐγγράφα (ἀριθ. 1-5, 10, 19, 65-67 κ. ἄ.), εἶναι οἱ διαφορὲς τῆς μονῆς μὲ τίς μονές Ζωγράφου καὶ Χιλανδαρίου, κυρίως γιὰ τὴν περιοχὴ τῆς Ποβάνιτσας, τῆς Βαγενοκαμάρας, τοῦ Λογγοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ Ρύακα. Ἰδιαίτερα τὸ ζήτημα τῆς Ποβάνιτσας ἐπανέρχεται στὰ ἐγγράφα μέχρι καὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰ. (1797-1798), ὅταν κατὰ τίς προσπάθειες τοῦ πρώην μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Δαμασκηνοῦ (Δανιὴλ) καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε' γιὰ ἀνασυγκρότηση τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου καὶ μετατροπῆς τῆς σὲ

10. Πά τὸ σύστημα αὐτὸ ταξινόμησης, ποὺ χρησιμοποιήθηκε καὶ στὰ βυζαντινὰ ἐγγράφα τῆς μονῆς βλ. *Esphigménou*, 6. Ἡ συντομογραφία *ΣΤΧ(ον)* (*ΣΛΧ* κατὰ τὸν Lefort) προφανῶς ἀναλύεται ὡς *ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ* καὶ πρόκειται γιὰ τὸ σύστημα ἀρχεαρχικῆς κατὰταξης ποὺ χρησιμοποιήθηκε καὶ σὲ ἄλλες ἀγιορειτικὲς μονές.

κοινόβιο επιχειρείται ή επιστροφή σε αυτή διαφόρων ιδιοκτησιών της. Αντιθέτως, πολύ μικρότερης έκτασης και διάρκειας είναι οι διαφορές της μονής με τη μονή Παντοκράτορος (έγγραφα αρith. 8, 21).

Όσοι τα θέματα που απασχολούν τα περισσότερα έγγραφα είναι το ζήτημα των έσφιγμενικων τσιφλικιών στον Άχινό και στο Πατρίκι Σερρών (έγγραφα αρith. 24, 26, 28, 31, 37, 40, 41, 43, 44, 46-53, 55-57) και ή μετάβαση της μονής στο κοινοβιακό σύστημα (έγγραφα αρith. 32β, 61, 63, 68, 70, 71 κ. ά.). Το πρώτο καλύπτει την περίοδο 1768-1792 περίπου και παίρνει μεγάλη έκταση λόγω της αμφίβολης οικονομικής διαχείρισης των δύο αυτών μετοχίων και της συνακόλουθης καταχρέωσής τους, προβλήματα που προσπαθεί να λύσει ή μονή και ό πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως με ανάθεση της επιστασίας τους σε τρίτα πρόσωπα. Το δεύτερο εμφανίζεται στα έγγραφα το 1797 και καταλήγει στην όριστική έφαρμογή του κοινοβιακού συστήματος στη μονή το 1801. Ένδιαφέρον κομμάτι αυτού του θέματος αποτελεί ή άλληλογραφία του πατριάρχη Γρηγορίου Ε' με τον πρώην μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Δαμασκηνό (έγγραφα αρith. 68, 70, 72, 78-80), ό όποιος εγκαθίσταται στη μονή Έσφιγμένου - ως μοναχός Δανιήλ - και καταβάλλει προσπάθειες για την αναδιοργάνωση και τη μετατροπή της σε κοινόβιο.

Λιγότερα είναι τα έγγραφα που ασχολούνται με άλλες εκτός Αγίου Όρους ιδιοκτησίες της μονής, όπως με τη μονή του Σωτήρος Χριστού στην Πρίγκηπο, αφέρωμα του ίσναφίου των Σαμολαδάδων (χρωματοπωλών) το 1782 (έγγραφα αρith. 32α, 33, 45), και το παλαιότερο μετόχι της Αγίας Κυριακής στη Θάσο (αριθ. 17, 18) που αφιερώθηκε το 1740. Όσον αφορά στις έντός Άθωνα έσφιγμενικές ιδιοκτησίες, ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα όμολογα των δύο κελίων, των Αγίων Αναργύρων και της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, τα όποια καλύπτουν την περίοδο 1632-1798 (έγγραφα αρith. 9, 11-13, 16, 36, 42, 73).

Πά τα έσωτερικά ζητήματα της μονής άξιόλογα είναι τα έγγραφα αρith. 14 και 15, που σχετίζονται με την προσπάθεια του πρώην μητροπολίτη Μελενίκου Γρηγορίου στις αρχές του 18ου αϊ. να ανασυγκροτήσει τη μονή, όπως και τα 22 και 23 που άφορούν στον έξαιρετικά δραστήριο Έσφιγμενίτη σκευοφύλακα Ίγνάτιο, ό όποιος πρωταγωνιστεί στη διοίκησή της όλόκληρο το β' μισό του 18ου αϊ. Έξάλλου, ένδεικτικές της δεινής οικονομικής κατάστασης της μονής τον 18ο αϊ. είναι οι χρεωστικές όμολογίες της, αν και αρκετές από αυτές αναφέρονται στον δανεισμό των τσιφλικιών στις Σέρρες. Περισσότερα σε αριθμό είναι τα ταβήλια (έγγραφα αρith. 60, 62, 64, 75, 81-83, 85, 86, 88-90, 93-97, 99-101), που καλύπτουν τα έτη 1796-1801 και από τα όποια μπορεί κανείς να παρακολουθήσει τη φορολόγηση της μονής.

Τέλος στο άρχείο φυλάσσεται και ένας σημαντικός αριθμός εγγράφων που

ἄπτονται γενικότερων ζητημάτων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπως ἡ ἔριδα τῶν Κολλυβάδων (ἔγγραφα ἀριθ. 25, 27, 29), οἱ οἰκονομικὲς δυσχέρειες καὶ ὁ δανεισμὸς τῶν μονῶν τὸν 18ο αἰ. (ἀριθ. 34α, 34β, 35, 54, 104 κ. ἄ.) καὶ ἡ μονὴ τῶν Τριῶν Τετραρχῶν στὸ Ἱάσιο, κοινὸ μετόχι τῶν ἀγιορειτικῶν μονῶν (ἀριθ. 20, 92).

Μεθοδολογικὰ ἡ παρουσίαση τῶν ἐγγράφων ἀκολουθεῖ τὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς σειρᾶς «Ἀθωνικὰ Σύμμεικτα», ὅπως παγιώθηκαν στὶς δύο τελευταῖες ἐκδόσεις ἀγιορειτικῶν ἀρχείων (τῶν μονῶν Σταυρονικήτα καὶ Χιλανδαρίου)¹¹. Οἱ μόνες διαφοροποιήσεις ἀφοροῦν στὴν ἔνταξη μετὰ τὸ ἐκδιδόμενου ὑλικοῦ καὶ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἔτους 1801 (ἔτους ὁριστικῆς κοινοβιοποίησης τῆς μονῆς), τῶν οἰκονομικῶν καταστίχων τῆς, τῶν διαφόρων καταγραφῶν ποῦ φυλάσσονται στὸ ἀρχεῖο τῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ταβηλίων, τῶν ὁποίων ἄλλωστε ὁ συνολικὸς ὄγκος δὲν εἶναι ἀπαγορευτικὸς. Ἐξάλλου ἰδιαίτερο βάρος δόθηκε στὴν ὅσο τὸ δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση τῶν σφραγίδων ποῦ φέρουν τὰ ἔγγραφα, ἐνῶ τέλος κατεβλήθη προσπάθεια γιὰ ἐκτενῆ σχολιασμὸ (σὲ ὑποσημειώσεις) τῶν πιὸ ἀξιόλογων σημείων τῶν ἐγγράφων.

Ἡ πραγματοποίηση τῆς παρούσας ἐκδοσης τοῦ ἀρχείου χροστᾶ πολλὰ σὲ πολλοὺς. Πρῶτος ἀξίζει νὰ μνημονευθεῖ ὁ μακαριστὸς ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένους ἀρχιμανδρίτης Εὐθύμιος καὶ ἡ ἐσφιγμενικὴ ἀδελφότητα, χάρις στοὺς ὁποίους κατέστη δυνατὴ ἡ αὐτοψία καὶ ἡ φωτογράφιση τοῦ ἀρχείου τὸ 1996.

Ἐπίσης θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸν κ. Κ. Χρυσοχοΐδη, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐμπιστεύθηκε τὴ συγγραφὴ τοῦ τόμου καὶ ἐπέβλεψε τὴν ἐργασία μου σὲ κάθε στάδιο, βοηθώντας στὴν ἀντιμετώπιση πολλῶν προβλημάτων.

Εὐχαριστίες ὀφείλονται ἀκόμη πρὸς τοὺς συμμετέχοντες στὴν ἐπιστημονικὴ ἀποστολὴ στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου Δ. Καλπάκη καὶ Μ. Γεωργουδάκη, ὁ ὁποῖος ἔφερε εἰς πέρας καὶ τὴ φωτογράφιση τῶν ἐγγράφων.

Κατὰ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὑλικοῦ καὶ τὴ σύνταξη τῶν ἐπιτομῶν προέκυψαν ἀρκετὰ ἐπιμέρους ζητήματα, γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν ὁποίων σημαντικὴ ἦταν ἡ βοήθεια καὶ οἱ συμβουλὲς τῶν συναδέλφων τοῦ Ἰνστιτούτου Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν Δ. Ἀποστολοπούλου καὶ Μάχης Παῖζη-Ἀποστολοπούλου, Εὐγενίας Δρακοπούλου, Πούλης Εὐαγγέλου, Φ. Μαρινέσκου, Π. Μιχαλάρη καὶ Εὐαγγελίας Μπαλτᾶ, τοὺς ὁποίους εὐχαριστῶ θερμὰ, ἐνῶ ξεχωριστὴ μνεῖα ὀφείλω στὸν πατέρα Ἰουστῖνο Σιμωνοπετρίτη, χάρις στὸν ὁποῖο εἶχα πρόσβαση στὴ

11. Βλ.: Α. Παννακόπουλος, *Ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα. Ἐπιτομὲς ἐγγράφων, 1533-1800*, (Ἀθωνικὰ Σύμμεικτα 8), Ἀθήνα 2001· Ἀναστασιάδης.

σπάνια έκδοση της συνοπτικής ιστορίας της μονής Έσφιγμένου. Ακόμη εκφράζω τις ευχαριστίες μου προς την καθηγήτρια Mirjana Živojinović (Βελιγράδι) και τους συνεργάτες της, Tanja Subotin-Golubović και B. Miljković, όπως και στον καθηγητή D. Trifunović, στους οποίους ανήκει ή ανάγνωση όρισμένων δυσανάγνωστων σλαβικών υπογραφών, ενώ σε θέματα σχετικά με το κίνημα των Κολλυβάδων πολύτιμη υπήρξε ή συνδρομή του φίλου καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Σ. Πασχαλίδη. Τέλος πρόθυμη, όπως πάντα, και καθόλη τη διάρκεια της εργασίας, υπήρξε ή βοήθεια της συζύγου μου, φιλόλογου Δώρας Μιχελοπούλου, την οποία ευχαριστώ.

Ζήσης Μελισσάκης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΩΝ

Ἀναστασιάδης:	Β. Ι. Ἀναστασιάδης, <i>Ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Μ. Χιλανδαρίου. Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων</i> (Ἀθωνικά Σύμμεικτα 9), Ἀθήνα 2002.
Βλάχος:	Κ. Βλάχος, <i>Ἡ χειρσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω καὶ αἱ ἐν αὐτῇ μοναὶ καὶ οἱ μοναχοὶ πάλαι τε καὶ νῦν</i> , Βόλος 1903, Θεσσαλονίκη 2005.
Γάσπαρης:	Χ. Γάσπαρης, <i>Ἀρχεῖο Πρωτάτου. Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων</i> (Ἀθωνικά Σύμμεικτα 2), Ἀθήνα 1991.
Γεδεών:	Μ. Ι. Γεδεών, Θεόδωρος ὁ καλλιγράφος τῆς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, <i>Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια</i> 8 (1887-1888), 391-393· 9 (1888-1889), 78-80, 94-96, 101-104, 109-112.
Γεδεών, Ἄθως:	Μ. Ι. Γεδεών, <i>Ὁ Ἄθως. Ἀναμνήσεις, ἔγγραφα, σημειώσεις</i> , Κωνσταντινούπολη 1895, Ἀθήνα 21990.
Γεδεών, Πίνακες:	Μ. Ι. Γεδεών, <i>Πατριαρχικοὶ πίνακες. Εἰδήσεις ἱστορικαὶ βιογραφικαὶ καὶ περὶ τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου μέχρις Ἰωακείμ Γ' τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης 36-1884. Ἐκδοσις δευτέρα ἐπληξημένη καὶ βελτιωμένη ...</i> ὑπὸ Ν. Λ. Φοροπούλου, Ἀθήνα 1996.
Γουναρίδης:	Π. Γουναρίδης, <i>Ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Μ. Ξηροποτάμου. Ἐπιτομὲς μεταβυζαντινῶν ἐγγράφων</i> (Ἀθωνικά Σύμμεικτα 3), Ἀθήνα 1993.
Δελικάνης:	[Κ. Δελικάνης], <i>Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχιεοφυλακείου σωζομένων ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν ἐγγράφων περὶ τῶν ἐν Ἄθῳ μονῶν (1630-1863). Καταρτισθεὶς κελεύσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμένου πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'</i> , Κωνσταντινούπολη 1902, Ἀθήνα 21999.
Ἑσφιγμένου:	<i>Ἐρὰ μονῇ Ἑσφιγμένου. Περιγραφή καὶ συνοπτικὴ ἱστορία αὐτῆς. Προνοία τοῦ καθηγουμένου αὐτῆς ἀρχιμανδρίτου κ. κ. Ἀθανασίου</i> , Ἀθήνα 1973.
Esphigménou:	J. Lefort, <i>Actes d'Esphigménou</i> (Archives de l'Athos 6), Παρίσι 1973.
Κατάλογος:	<i>Κατάλογος τῶν ἐγγράφων τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου ἐν Ἄθῳ (= χειρόγραφος κατάλογος τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου).</i>
Meyer:	Ph. Meyer, <i>Die Haupturkunden für die Geschichte der Athosklöster</i> , Λειψία 1894, Ἀμστερνταμ 21965.
Παπαδόπουλος:	Θ. Ι. Παπαδόπουλος, <i>Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία (1466 ci. - 1800). Τόμος πρῶτος: Ἀλφαβητικὴ καὶ χρονολογικὴ ἀνακατάταξις</i> (Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 48), Ἀθήνα 1984.

- Pavlikianov: C. Pavlikianov, The relations between the athonite monasteries of Esphigmenou and Zographou from the 16th to the 18th century - A recently discovered archive evidence, *Göttinger Beiträge zur Byzantinischen und Neugriechischen Philologie* 3 (2003), 47-60.
- Petit - Regel: L. Petit - W. Regel, *Actes de l'Athos 3, Actes d'Esphigmenou* (Vizantijskij Vremennik 12, Παράρτημα 1), Πετρούπολη 1906, Ἄμστερνταμ 21967.
- PG: J. P. Migne, *Patrologiae cursus completus ... Series graeca*, Παρίσι 1857-1866.
- Regel - Kurtz- Korablev: W. Regel - E. Kurtz - B. Korablev, *Actes de l'Athos 4, Actes de Zographou* (Vizantijskij Vremennik 13, Παράρτημα 1), Πετρούπολη 1907, Ἄμστερνταμ 21969.
- Σμυρνάκης: Γ. Σμυρνάκης, *Τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἀρχαιολογία ὄρους Ἁθω. Ἱστορικαὶ ὑπομνήσεις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἄχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Τυπικὰ Ἁγίου Ὄρους. Καθεστῶτα. Ἀρχιτεκτονικὴ. Ἁγιογραφία. Βιβλιοθήκαι. Μοναί. Κεμήλια. Ἀπογραφικὴ καὶ λοιπά*, Ἀθήνα 1903, Καρνεὺς Ἁγίου Ὄρους 21988.
- Τζώγας: Χ. Σ. Τζώγας, *Ἡ περὶ μνημοσύνων ἔρις ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα* (Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Παράρτημα 3), Θεσσαλονίκη 1969.
- Τσιγάρας: Γ. Χρ. Τσιγάρας, Ὁ νέος κτίτωρ Παῖσιος Κανσοκαλυβίτης καὶ ἡ ἀνασύστασις τῶν ἀθωνικῶν κοινοβίων (ἀνέκδοτη ἀνακοίνωσις στὸ Διεθνὲς Συμπόσιον «Μονὴ Ξενοφῶντος. Χίλια χρόνια ἱστορικῶν βίου», Ἀθήνα 27-28 Νοεμβρίου 1998).

αἰ.:	αἰώνας
ἀριθ.:	ἀριθμός, ἀριθμοὶ
ἀρχ.:	ἀρχή
βλ.:	βλέπε
ἐκδ.:	ἐκδοσις
ἰνδ.:	ἰνδικτιώνα
κ. ἄ.:	καὶ ἄλλα
κ. ἐξ.:	καὶ ἐξῆς
κ.λπ.:	καὶ λοιπὰ
λ.χ.:	λόγου χάριν
ὅπ. π.:	ὅπως παραπάνω
περ.:	περίπου
πρβλ.:	παράβαλε
σ.:	σελίδα, σελίδες
σημ.:	σημείωσις, σημειώσεις
στ.:	στίχος, στίχοι
τόμ.:	τόμος

:	άλλαγή στίχου στο κείμενο του έγγραφου
[...]:	κείμενο που εξέπεσε από το έγγραφο
[αβγδ]:	αναπλήρωση κειμένου που εξέπεσε από το έγγραφο ή είναι δυσδιάκριτο
[αβγδ]:	κείμενο που απουσιάζει από το έγγραφο και προστίθεται ως διευκρίνιση
[[αβγδ]]:	κείμενο που διαγράφηκε στο έγγραφο
<u>αβγδ</u> :	αμφίβολη ανάγνωση κειμένου του έγγραφου
αβγδ:	κείμενο που παρατίθεται όπως έχει στο έγγραφο
(αβγδ):	ανάλυση συντομογραφίας του έγγραφου

ΕΠΙΤΟΜΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1 **Ἀπόφασις τῆς Σύναξης τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιά διαφορά τῶν μονῶν
Ἑσφιγμένου καί Ζωγράφου σχετικά μέ τήν τοποθεσία Τορώνη στόν
Λογγό**

10 Ἰουνίου 7035 (1527), ἰνδ. 15

(Φάκελλος IB', ἀριθ. 2). Ἀντίγραφο¹.

Στή μεγάλη Σύναξη τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πού συγκλήθηκε, ὅπως συνήθως, στό Πρωτάτο γιά νά ἐξετάσει μεγάλο ἀριθμό ὑποθέσεων, παρουσία τῶν ἀρχιερέων Θεσσαλονίκης Ἰωάσαφ καί Βεροίας Ματθαίου, οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἀνέφεραν τήν ἀδικία πού τοὺς ἔκαναν οἱ Ζωγραφεῖς. Ἀντικείμενο τῆς διαμάχης ἦταν ἡ τοποθεσία Τορώνη στόν Λογγό, τήν ὁποία κατεῖχε ἀπό παλιά ἡ μονή Ἑσφιγμένου, σύμφωνα μέ τά χρυσόβουλλα, τόσο τά δικά της, ὅσο καί αὐτά τῶν μονῶν Μεγίστης Λαύρας, Βατοπεδίου καί ἄλλων γειτονικῶν. Αὐτή τήν τοποθεσία ζήτησαν ἀπό τοὺς Ἑσφιγμενίτες οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς Ζωγράφου γιά νά βόσκουν τά βουβάλια τους, καταβάλλοντας ἐτησίως, τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τέσσερα φλωρία, γεγονός πού ἀποδείκνυε τὸ μαρτυρικὸν ἐνσφράγιστον γράμμα τῶν Ζωγραφεῖν. Ὡστόσο ἀργότερα οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ ξεσηκώθηκαν (ἐτραχηλίασαν) καί σταμάτησαν νά πληρώνουν τὸ πάκτος τῶν τεσσάρων φλωρίων.

Πά τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Σύναξη τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀποφασίζει ἡ ἀνωτέρω τοποθεσία νά ἐπιστραφεῖ στοὺς Ἑσφιγμενίτες καί νά τὴν ὀρίζουν αὐτοὶ ὡς κτητορικὴ τους, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπὸ ὅλους καί ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα χρυσόβουλλα. Πά ἀσφάλεια καί ἐπιβεβαίωση τῆς ἀπόφασις αὐτῆς συντάχθηκε τὸ παρὸν γράμμα τῆς Σύναξης τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Ὑπογράφουν: Ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γαβριὴλ ἱερομόναχος. Ὁ Λαύρας Μελέτιος προηγούμενος. Ὁ Βατοπεδίου Ἀνθίμος προηγούμενος. Ὁ Ἰβήρων Ἰγνάτιος προηγούμενος. Ὁ Χελανδαρινοῦ Μακάριος προηγούμενος. Ὁ Ξηροποτάμου Γερμανὸς προηγούμενος. Ὁ τῆς Ξενόφου [...]. Ὁ Κουτλουμουσίου Γερμανὸς [προηγούμενος;]. Ὁ Φιλοθέου Κωνσταντῖος δικαῖος. Ὁ Πα-

ντοκράτορος Νεῖλος προηγούμενος. Ὁ Ἅγίου Παύλου Διονύσιος γέροντας. Ὁ Διονυσίου Ἀλέξιος γέροντας. Ὁ Σίμωνος Πέτρας Δομέτιος ἡγούμενος. Ὁ Γρηγορίου Νικάνωρ ἱερομόναχος. Οἱ λοιποί.

Ἀρχ.: Κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ παρόντος μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους, ἡνδικτιῶνος ιε, ...

Σημ.: 1. Τὸ ἔγγραφο καὶ τὸ ἀντίγραφό του, ποὺ ἀναφέρεται στὸν χειρόγραφο κατάλογο, δὲν ἐντοπίσθηκαν στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς. Ἡ ἐπιτομὴ ἐγίνε βάσει τῆς ἔκδοσης τῶν L. Petit καὶ W. Regel. Πὰ τίς διαφορὲς στίς ὑπογραφὰς τοῦ ἔγγραφου μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐκδόσεων βλ. Petit - Regel, 47-48.

Ἔκδ.: Γεδεών, 9 (1888-1889), 94: ἔκδοση τοῦ ἀντιγράφου τοῦ Ἐσφιγμενίτη ἡγουμένου Θεοδορητοῦ. - Petit-Regel, 46-48 (ἀριθ. XXV): ἔκδοση βάσει τῆς δημοσίευσης τοῦ Γεδεών καὶ ἀντιγράφου τοῦ Πορφυρίου Οὐσπένσκι, τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ αὐτὸ τοῦ Θεοδορητοῦ. Πρβλ. καὶ Σμυρνάκης, 652.

Κατάλογος, σ. 67α (ἀριθ. 2).

2 Συμφωνητικὸ γράμμα τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Μακαρίου γὰρ τὴν ἐπίλυση διαφορᾶς τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Ζωγράφου σχετικὰ μὲ τὴν τοποθεσίαν Τερώνη στὸν Λογγό

7 Αὐγούστου 7036 (1528), ἡνδ. 1

(Φάκελλος IB', ἀριθ. 3). Πρωτότυπο (αὐτόγραφο τοῦ ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Μακαρίου). - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὕψωμα) 330 x 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (φθορὲς στίς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία. - Στὸ ἀριστερὸ περιθώριο, δίπλα στίς ὑπογραφὰς, σημείωμα στὴν τουρκικὴ.

Οἱ σχέσεις τῶν Ἐσφιγμενιτῶν καὶ τῶν Ζωγραφετῶν διαταράχθηκαν ἐξαιτίας τῆς διαφορᾶς τῶν γὰρ τὴν περιοχὴ Τερώνη στὸν Λογγό. Ἡ τοποθεσία αὕτη θεωρεῖτο, βάσει χρυσοβούλλων, περιουσία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, ἀλλὰ τὴν κατεῖχε καὶ τὴν ἐκμεταλλευόταν γὰρ ἀρκετὰ χρόνια ἡ μονὴ Ζωγράφου. Ὅταν διασαλευθῆκε ἡ μακροχρόνια εἰρήνη καὶ ἄρχισε ἡ διαμάχη μεταξὺ τῶν, οἱ δύο πλευρὲς ἔφθασαν στὸ σημεῖο νὰ σκέπτονται ὡς λύση τὴν ἐπιβλαβὴ προσφυγὴ στὴν τουρκικὴ δικαστικὴ ἀρχὴ (ἐξωτέρα κρίσις), ἀλλὰ συλλογιζόμενοι τὴ ζημιὰ ποὺ θὰ προκαλοῦσαν στίς μονὲς τῶν στράφηκαν πρὸς τὸν Θεό. Ὡς ἐκ τούτου [ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους Μακάριος] παρεμβαίνει στὴν διαφορά τῶν, παίρνει θέσιν ἀνάμεσα στοὺς ἐπικεφαλῆς τῶν δύο πλευρῶν - Ἰωακείμ καθηγούμενο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, προηγούμενο Κύριλλο καὶ γέροντα Δοσίθεο ἀπὸ τὴ μὴ καὶ Γαβριὴλ προηγούμενο τῆς μονῆς Ζωγράφου καὶ γέροντα Θεόδουλο ἀπὸ τὴν ἄλλη - καὶ τοὺς πείθει νὰ συμφωνήσουν. Ἡ συμφωνία προβλέπει ὅτι οἱ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 - Συμφωνητικό γράμμα του επίσκοπου Ίερισσού και Αγίου Όρους
Μακαρίου (7 Αυγούστου 1528). Έγγραφο αριθ. 2.

μάνδρες τῶν βουβαλιῶν τῶν δύο μονῶν στήν Τερώνη θά εἶναι στοῦ ἐξῆς ἐνωμέ-
νες χωρίς ἀναστατώσεις, σάν νά ἐπρόκειτο γιά μία, καί θά βρίσκονται ὅπου
εἶναι τὸ καταλλήλοτερο μέρος. Ἐπιπλέον, τὸ νερὸ θά βρίσκεται ἀνάμεσα στίς
μάνδρες, οἱ οἰκίες, οἱ βίγλαι καὶ γενικά τὰ πάντα θά πρέπει νά γίνουν δίκαια καὶ
κανεῖς δὲν θά ἔχει στή μέση ἐλεύθερα βουβάλια χωρίς συμφωνία. Ἐπισείονται
ἄρες γιά ὅποιονδήποτε ἀπὸ τὰ δύο μέρη, λαϊκὸ ἢ μοναχὸ κάθε βαθμοῦ, ἀκόμη
καὶ γέροντα, προηγούμενο ἢ ἡγούμενο, θελήσει νά διεκδικήσῃ ὡς δική του τὴν
Τερώνη ἢ νά δώξῃ τὸν ἄλλον ἀπὸ ἐκεῖ. Πά ἐπιβεβαίωση τῶν ἀνωτέρω συντά-
χθηκε τὸ παρὸν *συμφωνητικὸν γράμμα* τοῦ Μακαρίου, γραμμένο ἀπὸ τὸ χέρι
του, καὶ ἐπιδόθηκε στίς δύο μονές.

Ὑπογράφουν ὡς μάρτυρες ἀπὸ τὴν Ἱερισσὸ καὶ τὰ Σιδηροκάυσια: Ὁ
ἄρχοντας Πούρα (σλαβικά). Ὁ Μιχαὴλ Πάκοις (σλαβικά). Ὁ Θεόδωρος Ἱε-
ράνης. Ὁ Ἰωάννης Βραζημούχα (σλαβικά). Ὁ Στάικο Καταλάχτωβ (σλαβικά).
Ὁ Δούκας Καλοθέτου. Ἡ Μονομαχὴ Διγητηράνου. Ὁ Μανουὴλ ἁμαρτωλός.
Ὁ κυρίτζης Νικόλας. Ὁ ἱεροδιάκος Κυριακὸς τοῦ Βαρζημούχα. Ὁ παπα-Ἰω-
άννης καὶ χαρτοφύλακας Ἱερισσοῦ. Ὁ Δημήτρης τοῦ Στεφάνου. Ὁ Νεόφυτος
ἱεροδιάκονος. Ὁ παπα-Γεώργιος ἀπὸ τὴ Ραβενία. Ὁ Ἰωάννης ὁ Σεμνός. Ὁ Πα-
ναγιώτης Τζουκάλας. Ὁ παπα-Νεστόρης.

Ἀρχ.: † *Οἱ ἐκ τῶν θεί(ων) μονῶν τοῦ τε Ἑσφιγμένου καὶ τοῦ Ζωγράφου εὐρισκόμενοι
μοναχοί, ὑπέπεσον ἐν φιλονικείᾳ, ...*

Ἔκδ.: Petit-Regel, 48-49 (ἀριθ. XXVI): ἔκδοση βάσει ἐλλειποῦς ἀντιγράφου τοῦ Πορφυρίου
Οὐспенσκι. Πρβλ. καὶ Σμυρνάκης, 652.

Κατάλογος, σ. 67α (ἀριθ. 3).

3 Ἀπόφαση τῆς Σύναξης τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιά τὴν ἐπίλυση διαφορᾶς τῶν μονῶν Ἑσφιγμένου καὶ Χιλανδαρίου σχετικά μὲ ἀμπέλια

1 Ἀπριλίου 7070 (1562)

(α) (Φάκελλος ΙϚ', ἀριθ. 5). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὑφασμα) 312 x 220. Τὸ κείμενο
καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (φθορὲς στίς διπλώσεις). - Ὁρθο-
γραφία. - Στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου ἔχνη στρογγυλῆς σφραγίδας.

(β) (Φάκελλος ΙϚ', ἀριθ. 6). Μετάφραση συλλογικὴ τοῦ 19ου αἰ. σὲ ἀπλὴ ἐλληνικὴ. - Χαρτί 1128 x 530.
Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. - Μελάνι μαῦρο καὶ κόκκινο. - Διατήρηση καλὴ (σχισίματα).

Στὴ Σύναξη τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ποὺ συγκλήθηκε γιά κάποια ὑπόθεση τῶν
μονῶν, βρέθηκε καὶ ὁ *αὐθέντης* Μανουὴλ Καλοθηὴς μὲ τοὺς ἄρχοντες γιούς

του. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Χιλανδαρινοὶ εἶχαν διαφορὰς μὲ τοὺς Ἑσφιγμένους γιὰ κάποιες ἀμπελοτοποθεσίαι, οἱ ἀξιόπιστοι γέροντες τῆς Σύναξης ποὺ βρέθηκαν ἐκεῖ, ἡγούμενοι, προηγούμενοι, ἱερομόναχοι, γέροντες διαφόρων μονῶν καὶ ὁ πρῶτος ἐκείνου τοῦ ἔτους Γαβριήλ, κατέθεσαν ὁμόφωνα ἐνώπιον τοῦ Μανουήλ καὶ τῶν υἱῶν του ὅτι τὰ ἐν λόγῳ ἀμπέλια ἀνήκουν πράγματι ἀπὸ παλιά στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου¹. Ἀπὸ αὐτοὺς ἄλλοι ἀνέφεραν ὅτι ἡ μονὴ τὰ κατεῖχε τριάντα χρόνια, ἄλλοι τριάντα πέντε, ἄλλοι σαράντα. Ἀλλὰ καὶ ὁρισμένοι ἔντιμοι Χιλανδαρινοὶ γέροντες ἑβδομήντα ἐτῶν ὁμολόγησαν, μὲ ἀπειλὴ ἀφορισμοῦ γιὰ περὶπτωση ψευδομαρτυρίας, ὅτι ἤξεραν πῶς τὰ ἀμπέλια αὐτὰ ἦταν τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου. Τὴν κατοχὴ ἐπιβεβαιώνει τὸ παρὸν γράμμα τῆς Σύναξης, τὸ ὁποῖο ἐπιδόθηκε γιὰ ἀσφάλεια καὶ βεβαίωση τῶν παραπάνω.

Ὑπογράφουν: Ὁ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὁρους Γαβριήλ ἱερομόναχος. Ὁ Μαρκιανὸς Λαυριώτης. Ὁ γέροντας Νήφων ἀπὸ τοῦ Ζωγράφου (σλαβικά). Ὁ Μάξιμος ἱερομόναχος καὶ ἐκκλησιαάρχης τοῦ Βατοπεδίου. Ὁ Γερμανὸς ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος Ἰβήρων. Ὁ Σαμιψῶν μοναχὸς καὶ γέροντας ἀπὸ τοῦ Φιλοθέου ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἰάκωβος μοναχὸς καὶ γέροντας Σιμοπετρίτης ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἀνανίας ἀπὸ τὸ Κουτουλουμούσι. Ὁ Ἰωαννίκιος Παντοκρατορινός.

Ἀρχ.: *† Κατὰ τό, 5ο' ἔτος ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ πρώτῃ, ἐγένετο σύναξις τοῦ Ἁγίου Ἱ. Ὁρους, διὰ ὑπόθεσιν τῶν μοναστηρίων ...*

Σημ.: 1. Πρόκειται γιὰ τὰ ἀμπέλια στὴν περιοχὴ τοῦ Κακοῦ Ρύακα. Πὰ τὴ διένεξη αὐτὴ βλ. καὶ ἔγγραφο ἀριθ. 4 καὶ Ἀναστασιάδης, 25-27 (ἀριθ. 3, 4).

Κατάλογος, σ. 94 (ἀριθ. 5).

4 Ἀπόφαση τῆς Σύναξης τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ τὴν ἐπίλυση διαφορᾶς τῶν μονῶν Ἑσφιγμένου καὶ Χιλανδαρίου σχετικὰ μὲ ἀμπέλια

Ἰούλιος 7070 (1562)

- (α) (Φάκελλος ΙΣ', ἀριθ. 6). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὕψος) 565 x 432. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. - Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση κακὴ (τομὴ σὲ ὅλο τὸ πλάτος, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου καὶ πρὶν ἀπὸ τίς ὑπογραφάς, φθορὴς στὶς διπλώσεις, ρύποι ἀπὸ ὑγρασία στὸ δεξιὸ μέρος τῶν ὑπογραφῶν). - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου ἔχνη στρογγυλῆς σφραγίδας.
- (β) (Φάκελλος ΙΣ', ἀριθ. 6). Ἀντίγραφο τοῦ 16ου αἰ. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὕψος) 413 x 315. - Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρύποι καὶ φθορὴς στὶς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία.
- (γ) (Φάκελλος ΙΣ', ἀριθ. 6). Ἀντίγραφο τοῦ 17ου αἰ. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὕψος) 620 x 450. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση κακὴ. - Ὁρθογραφία.

- (δ) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 6). Ἀντίγραφο τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰ. ἐπικυρωμένο ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος. - Χαρτί (δίφυλλο) 460 x 325. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλή. - Στὴ μέση τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα τετραμεροῦς στρογγυλῆς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου μὲ ἐπιγραφὴ *ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΑΤΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΨΠΙ* (= ἔτος 1780;) καὶ παράσταση Θεοτόκου δεομένης.
- (ε) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 6). Ἀντίγραφο τοῦ 19ου αἰ. ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικο [Δ']. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 248. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλή.
- (ς) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 6). Μετάφραση συλλογικὴ τοῦ 19ου αἰ. σὲ ἀπλὴ ἐλληνικὴ. - Χαρτί 1128 x 530. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. - Μελάνι μαῦρο καὶ κόκκινο. - Διατήρηση κακὴ (σχισίματα).

Ἡ πλεονεξία, ὅπως ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ στὶς Γραφές, προκαλεῖ μεγάλο κακὸ καὶ κατὰ τὸν ἀπόστολο [Παῦλο¹] ἀποτελεῖ πάθος ποὺ ἀποκλείει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Τώρα ὅμως οἱ περισσότεροι ἔφθασαν, ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτό, σὲ θέση κατώτερη καὶ ἀπὸ αὐτὴ τῶν ζώων, ἀφοῦ ἐκεῖνα, ἂν καὶ ζοῦν σὲ ἀγέλες, δὲν φιλονικοῦν γιὰ τὸ ἄφθονο καὶ κοινὸ χόρτο. Ἀντιθέτως οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀρκοῦνται στὰ ἄψυχα πράγματα ποὺ τοὺς κληρώθηκαν ἐξαιτίας τῆς φυσικῆς ἐκτροπῆς τους πρὸς τὸ χειρότερο, ἀλλὰ γίνονται πλεονέκτες, ἀρπάζουν τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ γείτονά τους, ἀλλάζουν τὰ ὅρια καὶ κλέβουν ἀπὸ τὸ αὐλάκι του.

Αὐτὰ συνέβησαν καὶ ἄλλες φορές, ἄλλου, ἀλλὰ καὶ στὴν παρούσα περίπτωση μεταξὺ τῶν μονῶν Χιλανδαρίου καὶ Ἑσφιγμένου. Ὅπως γνωρίζουν ὅλοι, ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου κατεῖχε ἀπὸ παλιὰ ἀμπέλια - ἀπὸ τὰ νερὰ ποὺ κατηφορίζουν στὰ λιβάδια τοῦ Χιλανδαρίου μέχρι τὴν ξηρολιθιά -, καθὼς αὐτὰ βρίσκονται κοντὰ στὸν δημόσιο δρόμο καὶ τὰ ἐκμεταλλεύεται μέχρι καὶ σήμερα ἡ ἴδια². Καὶ αὐτὸ γιατί παλιὰ ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου βρισκόταν σὲ καλύτερη κατάσταση ἀπὸ τὴ σημερινή καὶ εἶναι πολὺ ἀρχαιότερη ἀπὸ τὴ μονὴ Χιλανδαρίου. Ὡστόσο, χωρὶς νὰ εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸ πῶς, ἐξαιτίας τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν τῆς ἀπέμεινε μόνον ἡ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀρκετοὶ μοναχοί³. Αὐτοὶ πιεζόμενοι ἀπὸ τὴν πενία ἐγκατέλειψαν τὰ προαναφερθέντα ἀμπέλια καὶ ἐξαφανίσθηκαν, ἂν καὶ ὄχι ἐντελῶς, ἐνῶ οἱ Χιλανδαρινοὶ δὲν τοὺς ἐνοχλοῦσαν. Μετὰ ὅμως ἀπὸ εἴκοσι πέντε ἔτη συγκεντρώθηκαν στὴ μονὴ καὶ ἄλλοι Ἑσφιγμενίτες καὶ ἄρχισαν νὰ ἀνακαινίζουν τὰ ἀμπέλια. Τότε ὁ χαλκέας Ἰωακείμ ἀπὸ τὶς Καρυές, ὁ ὁποῖος εἶχε κατασκευάσει ἐκεῖ τὸ κελλίον τῶν Χιλανδαρινῶν, τὸν Θεολόγο, ζήτησε καὶ παρέλαβε ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς τὸν ἐρημιωμένο ἐλαιῶνα ποὺ βρισκόταν πιὸ πάνω, στὰ ἀνατολικά τοῦ ράχωνα ποὺ ἀνηφορίζει ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Καβαλάρη, καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἐκχερσώνει. Οἱ Ἑσφιγμενίτες ὅμως δὲν τὸν ἄφησαν, θεωρῶντας δικό τους τὸν ἐλαιῶνα, ἐνῶ τὸ ἴδιο ὑποστήριζαν καὶ οἱ Χι-

λανδαρινοί. Τότε ξέσπασαν διαμάχες και συγκλήθηκαν *δικαστήρια*, αφού οι Χιλανδαρινοί άρχισαν να διεκδικούν, εκτός από τον έλαιώνα, και τὰ ἀμπέλια μέ-
χρι τὸν μέγα ράχωνα, ἀπέναντι ἀπὸ τὸν έλαιώνα, τὰ ὅποια κατ' αὐτοὺς ἀνήκαν
ἀπὸ παλιά στὴ μονή τους, εἶχαν ἀρπαγεί ἀπὸ τοὺς Ἑσφιγμενίτες, ἀλλὰ δὲν τοὺς
πιστώθηκαν ποτέ.

Στὴ συνέχεια οἱ Χιλανδαρινοί συγκάλεσαν τὴ Σύναξη τῶν *λογάδων* ὅλων
τῶν μονῶν ὑπὸ τὸν πρῶτο τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἱερομόναχο Κύριλλο. Αὐτοὶ αφού
ἐξέτασαν τὴν τοποθεσία καὶ διαπίστωσαν τὸ ἄδικο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου,
ἄφησαν τὰ ἀμφισβητούμενα ἐδάφη στοὺς Ἑσφιγμενίτες⁴. Τότε οἱ Χιλανδαρινοί
παρουσίασαν στὴ Σύναξη *γράμμα* ποὺ δῆθεν τοὺς δικαίωne καὶ ἀναφερόταν
στὸν Κακὸ Ρύακα, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἐντοπίσθηκε κατὰ τὴν αὐτοψία ποὺ ἐγι-
νε. Ἀλλὰ καὶ ὁ μοναχὸς Βασίλειος, γέροντας ποὺ ζοῦσε πενήντα πέντε χρόνια
στὴ μονή Χιλανδαρίου, κινούμενος ἀπὸ θεῖο ζῆλο, ὅπως καὶ ὁ Μελέτιος, γέρο-
ντας ἀπὸ τὴ Μεγίστη Λαύρα, ἴδιας ἡλικίας, ἐπιβεβαίωσαν τὸ δίκαιο τῶν Ἑσφιγ-
μενιτῶν καὶ τὸ ἄδικο τῶν Χιλανδαρινῶν, ἐνῶ ὁ τελευταῖος προσδιόριζε τὸ σύ-
νορο στὴν ὄχθη κοντὰ στὸν ξηρολίθινο τοῖχο. Παρόλα αὐτὰ οἱ Χιλανδαρινοί
συγκάλεσαν καὶ δεύτερη Σύναξη ποὺ παρακάλεσε τοὺς Ἑσφιγμενίτες νὰ πα-
ραχωρήσουν κάποιο μέρος *διὰ τὸν τῆς εἰρήνης σύνδεσμον*. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτοὶ
ἀρνήθηκαν, ἡ Σύναξη ἀπέσπασε ἓνα μέρος γῆς μὲ ἀγνωστο, ἀλλὰ βίαιο τρόπο
καὶ τὸ παραχώρησε στοὺς Χιλανδαρινούς. Τότε ἡ μονή Ἑσφιγμένου μὴ ὑποφέ-
ροντας τὴν ἀδικία, κατέφυγε στὸν *βασιλέα* [σουλτάνο], ζητώντας κάποιον
ἄνθρωπό του μὲ *βασιλικὸν πρόσταγμα* [φιρμάνι]. Αὐτὸς πράγματι ἔφθασε μὲ
βασιλικὸν πρόσταγμα καὶ μαζί μὲ τὸν τοπικὸ ἀξιωματοῦχο [καδῆ], ἂν καὶ ἦταν
ἀλλόφυλλοι· ἐξέτασαν ξανά τὴν τοποθεσία καὶ τάχθηκαν μὲ τὸ μέρος τῶν
Ἑσφιγμενιτῶν, παραχωρῶντας καὶ *χοτζέτι*.

Ὅμως οἱ Χιλανδαρινοί δὲν ἠσύχασαν, ἀλλὰ ἀρχισαν νὰ κλαίγονται ὅτι
ἀδικήθηκαν καὶ συγκάλεσαν τὴν τρίτη [τὴν παροῦσα] Σύναξη, ἡ ὁποία ἀπὸ θεῖο
ζῆλο διενήργησε αὐτοψία, παρόντων ὅλων τῶν ἐγκρίτων τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ
τοῦ πρώτου Γαβριήλ ἱερομονάχου ἀπὸ τὴ μονή Παντοκράτορος, καὶ ἀποφάν-
θηκε ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι φανερά μὲ τὸ μέρος τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, βάσει τῆς
πολύχρονης νομῆς τῆς γῆς ἀπὸ αὐτήν, ποὺ κλείνει τὰ στόματα ὅλων αὐτῶν ποὺ
θέλουν νὰ τὴν ἀδικήσουν. Ἔτσι κρατῶντας σταυρό, Εὐαγγέλιο καὶ εἰκόνα τῆς
Θεοτόκου, τὰ μέλη τῆς Σύναξης στάθηκαν μπροστὰ στοὺς Ἑσφιγμενίτες, οἱ
ὁποῖοι μὲ ἀπειλὴ ἀφορισμοῦ δήλωσαν ὅτι δὲν ἀδίκησαν τὴ μονή Χιλανδαρίου.
Βέβαιη πλέον ἡ Σύναξη, ἀπὸ τὴν πολύχρονη νομή, τίς μαρτυρίες τῶν ἀνωτέρω
δύο μοναχῶν καὶ τὴ δήλωση τῶν Ἑσφιγμενιτῶν ὑπὸ τὴν ἀπειλὴ ἀφορισμοῦ,
ἔδωξε τοὺς Χιλανδαρινούς καὶ ἀποφάσισε στὸ ἐξῆς ἡ μονή Ἑσφιγμένου νὰ κα-
τέχει καὶ νὰ νέμεται ἀνενόχλητη τὴ γῆ τῆς, αφού τὴν κατεῖχε ἀπὸ παλιά. Ἐπειδὴ

δὲ ἡ πλεονεξία βλάπτει καὶ τὸν ἄδικο καὶ τὸν ἀδικημένο, ἐπισημαίνεται ἡ ἀπειλή τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ ἄρ᾽ ἐξ ὅπου ἀπὸ τὰ δύο μέρη θελήσει στὸ μέλλον νὰ προκαλέσει σύγχυση σχετικὰ μὲ τὴ γῆ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου καὶ νὰ τὴ διαιρέσει. Πὰ ἀσφάλεια συντάχθηκε τὸ παρὸν *γράμμα* τῆς Σύνταξης καὶ ἐπιδόθηκε στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου.

Τὰ σύνορα τῆς περιοχῆς προσδιορίζονται σὲ ἀναφορὰ μὲ τὴ μικρὴ κοιλάδα, ἀπέναντι ἀπὸ τὴ *σελάδα* ποὺ βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Καβαλάρεως καὶ ἀνεβαίνει στὸ μεγάλο βουνὸ τῆς Σαμαρίας, τὴν ὁποία κατέχουν ὡς λιβάδι οἱ Χιλανδαρινοί. Τὰ ὄρια ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Σαμαρίας καὶ κατηφορίζουν μὲ τὸν ξηρολίθινο τοῖχο, ἀφήνοντας στὰ δεξιὰ τὴ *λιβαδιαία* κοιλάδα, ἐνῶ ἀριστερὰ βρίσκονται τὰ ἀμπέλια τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου. Ἐπειτα τὰ ὄρια κατεβαίνουν στὴν ὄχθη, ὅπου κατὰ τὸν Μελέτιο Λαυριώτη βρίσκεται τὸ σύνορο. Στὴ συνέχεια, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὄχθης, τὰ ὄρια στρίβουν λίγο ἀριστερὰ καὶ ἀνηφορίζουν παράλληλα πρὸς τὰ νερὰ ποὺ κατεβαίνουν ἀπὸ τὸν ἐλαιώνα, μέχρι τὸν μικρὸ *ἀγκῶνα*, ὅπου στήθηκε σταυρός. Ἀκολουθῶς στρέφονται λίγο πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀνεβαίνουν παράλληλα πρὸς τὰ κατερχόμενα πάλι νερὰ μέχρι νὰ φθάσουν κοντὰ στὸν ἐλαιώνα. Τέλος ἀνηφορίζουν τὸ ἀριστερὸ ραχῶνιο τοῦ ἐλαιώνα ἕως τὸ δυτικὸ μέρος τοῦ μεγάλου βουνοῦ.

Ὑπογράφουν: Ὁ πρῶτος τοῦ Ἀγίου Ὅρους Γαβριὴλ ἱερομόναχος. Ὁ Νεῖλος Λαυριώτης ὡς μάρτυρας. Ὁ Παχώμιος ἱερομόναχος Βατοπεδινὸς ὡς μάρτυρας. Ἀπὸ τὴ μονὴ Ξεροποτάμιου ὁ Φιλήμων ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος ὡς μάρτυρας. Ἀπὸ τὴν Παντοκράτορος ὁ Κυπριανὸς μοναχὸς ὡς μάρτυρας. Ὁ Παχώμιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Ἰβήρων ὡς μάρτυρας. Ὁ Δοσίθεος Διονυσιάτης ὡς μάρτυρας. Ὁ Κύριλλος ἱερομόναχος καὶ πρῶην πρῶτος ὡς μάρτυρας. Ὁ Νεόφυτος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Κωνσταντινίτου ὡς μάρτυρας. Ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῶν Ρώσων ὁ Γαβριὴλ μοναχὸς ὡς μάρτυρας (σλαβικά). Ὁ Λεόντιος ἱερομόναχος Δοχειαρίτης. Ὁ Χαρίτων ἱερομόναχος τοῦ Καρακάλλου ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἱεροβάσιος (= Γερβάσιος) ἀπὸ τὴ Φιλοθέου. Ὁ γερο-Δανιὴλ μοναχὸς ἀπὸ τὴ Σταυρονικήτα. Ἀπὸ τὴ Σιμόπετρα ὁ Φιλόθεος μοναχός. Ὁ ἡγούμενος Πρόχορος ἀπὸ τοῦ Χιλανδαρίου ὡς μάρτυρας (σλαβικά). Ὁ παπα-Νικηφόρος (σλαβικά). Ὁ [παπα-Ἡσαΐας] (σλαβικά). Ὁ παπα-Αὐξέντιος (σλαβικά). Ὁ παπα-Παντελεήμων (σλαβικά). Ὁ [παπα-Ἰωακείμ] (σλαβικά). Ὁ [... *Νίκα Ντοζε-τίνιτσα* ...] (σλαβικά). Ὁ γέροντας Ὑάκινθος (σλαβικά). Ὁ γέροντας Βασίλειος (σλαβικά). Ὁ οἰκονόμος Κύριλλος (σλαβικά). Ὁ γέροντας Ὀνούφριος (σλαβικά). Ὁ γέροντας Ματθαῖος (σλαβικά).

Τὸ ἀντίγραφο (δ) ἐπικυρώνουν: Ὁ Κασσανδρείας Ἰγνάτιος καὶ πατριαρχικὸς ἔξαρχος. Ὁ Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιος. Οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὅρους ἀρχιμανδρίτης τῆς Λαύρας Ἡσαΐας, ἀπὸ τὴ Δοχειαρίου γέρων Ἀγα-

θάγγελος, ἀπὸ τὴν Ξενοφῶντος καθηγούμενος Ἰγνάτιος, ἀπὸ τὴν Ἑσφιγμένου γέρον Νικηφόρος.

Τὸ ἀντίγραφο (ε) ἐπικυρώνει: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος [Δ'] (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου).

Ἀρχ.: † Ὅσον ἐστὶ τὸ τῆς πλεονεξί(ας) κακόν, πολλαχοῦ τῶν θείων γραφῶν ἔστιν εὐρεῖν...

Σημ.: 1. Κρ. Α' 6:10 καὶ Ἐφ. 5:5.

2. Πρόκειται γιὰ τὰ ἀμπέλια στὴν περιοχὴ τοῦ Κακοῦ Ρύακα. Πὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ βλ. καὶ ἔγγραφο ἀριθ. 3, ὅπως καὶ Ἀναστασιάδης, 25-27 (ἀριθ. 3, 4).

3. Πρόκειται προφανῶς γιὰ τὴ μνημονευόμενη σὲ δύο ἐσφιγμενικά χειρόγραφα λειλασία τῆς μονῆς ἀπὸ πειρατὲς τὸ 1533 ἢ 1534· βλ. σχετικὰ Esphigménou, 27-28. Πρβλ. καὶ Ἑσφιγμένου, 57-58, ὅπου καὶ ἀναφορὰ στοῦ παρὸν ἔγγραφο.

4. Ἡ ἀναφερόμενη σύγκληση τῆς Σύνταξης πραγματοποιήθηκε τὸ 1561· βλ. Ἀναστασιάδης, 25-26 (ἀριθ. 3).

Ἔκδ.: Γεδεών, 9 (1888-1889), 94-96: ἔκδοση τοῦ ἀντιγράφου τοῦ μοναχοῦ Θεοδωρήτου. - Σμυρνάκης, 652: ἔκδοση μέρους τοῦ ἐγγράφου μὲ λανθασμένη χρονολογία. - Petit-Regel, 49-52 (ἀριθ. XXVII): ἔκδοση βάσει τῆς δημοσίευσης τοῦ Μ. Γεδεών.

Κατάλογος, σ. 94-95 (ἀριθ. 6).

5 Γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας [Β'] πρὸς τὴ μονὴ Βατοπεδίου γιὰ τὸ μονύδριο τῆς Βανίτζης

Ἰούλιος, ἰνδ. 11 [1583¹]

(Φάκελλος ΙΗ', ἀριθ. 4). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὑφασμα) 392 x 293. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ (λίγες φθορὲς στὶς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας ἀναφέρει στὸν καθηγούμενο καὶ στοὺς πατέρες τῆς μονῆς Βατοπεδίου ὅτι παρουσιάστηκαν σὲ αὐτὸν καὶ στὴ Σύνοδο μοναχοὶ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἐμφανίζοντας γράμμα διακοσίων ἐξήντα ἐπτὰ ἐτῶν². Τὸ γράμμα αὐτὸ μαρτυρεῖ ὅτι οἱ τότε μοναχοὶ [τῆς μονῆς Βατοπεδίου] παρέλαβαν ἀπὸ τοὺς Ἑσφιγμενίτες κάποιον ἄγρὸ καὶ τοὺς ἔδωσαν γιὰ ἀντάλλαγμα ὁλόκληρο τὸ μονύδριο τῆς Βανίτζης καὶ τὴ γύρω περιοχὴ του. Πὰ τὴν ἀνταλλαγὴ αὐτὴ, ὅπως φαίνεται, οἱ δύο πλευρὲς εἶχαν λάβει τότε *γράμματα*. Ἐπειδὴ, ὁμως, [οἱ Ἑσφιγμενίτες] ἔχουν διαφορὲς μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς καὶ τοὺς Ζωγραφίτες³ καὶ ἐνοχλοῦνται χωρὶς λόγους καὶ φθάνουν σὲ διαμάχες, παρακάλεσαν νὰ παρουσιαστῇ τὸ *γράμμα* τῆς μονῆς Βατοπεδίου,

πράγμα που είναι υποχρεωτικό⁴. Πά τον λόγο αυτό, και με τη σύμφωνη γνώμη του πατριάρχη Ἀλεξανδρείας [Σιλβέστρου], ὁ Ἱερεμίας ἀπευθύνεται στοὺς Βατοπεδινούς καὶ τοὺς ζητᾶ νὰ βροῦν καὶ νὰ παρουσιάσουν ἄφοβα τὸ ἐν λόγω γράμμα που φανερώνει τὴν ἀλήθεια καὶ τὸ πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση, ὥστε νὰ διορθωθεῖ καὶ νὰ ἐξαλειφθεῖ ἡ παρεξήγηση καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ τὸ δίκαιο καὶ ὀρθό. Ἄν ὅμως ἀπὸ ἐμπάθεια ἢ φιλοπροσωπία κρύψουν τὸ γράμμα καὶ ἀφήσουν τίς δύο πλευρὲς στὴ διαμάχη τους, τότε, ἂν πρόκειται γιὰ ἱερομόναχους, θὰ εἶναι ἄργοι ἀπὸ κάθε ἱεροπραξία καὶ ἀφορισμένοι, ἂν ἀδιαφορήσουν γιὰ τὴν ἀργία. Ἄν πάλι εἶναι ἀπλοὶ μοναχοί, θὰ εἶναι ἀφορισμένοι καὶ καταραμένοι μέχρι νὰ φοβηθοῦν τὸν Θεὸ καὶ νὰ φανερώσουν τὸ γράμμα καὶ τὴν ἀλήθεια. Εἰδικότερες ἀπειλὲς ἀφορισμοῦ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν γέροντα Δωρόθεο μοναχό, πρὸς τὸν Μεθόδιο καὶ πρὸς ὅσους ἄλλους γνωρίζουν κάτι γιὰ τὴν ὑπόθεση, ἀλλὰ ἀποκρύψουν τὴν ἀλήθεια.

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφει: Ὁ Σίλβεστρος πάπας καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας.

Ἀρχ.: † Ὁσιώτ(α)τ(ε) καθηγούμενε τῆς ἱερᾶς κ(αί) σεβασμί(ας) μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, κ(αί) οἱ λοιποὶ τῶν π(ατέ)ρων, ἰ χάρις εἴη ὑμῖν κ(αί) εἰρήνη ... Ἐνώπιον ἡμῶν παραστά-
ντες ...

- Σημ.: 1. Τὸ ἔτος σύνταξης τοῦ ἐγγράφου προκύπτει ἀπὸ τὸ συσχετισμὸ τοῦ μηνῆ (Ἰούλιος) καὶ τῆς ἰνδικτιώνας (11η), που ἀναφέρονται σὲ αὐτό, μετὰ τὴν τῆς πατριαρχίας τοῦ Ἱερεμίας [Β'] (Μάιος 1572-Νοέμβριος 1579, Αὐγούστος 1580-Φεβρουάριος 1584, Ἀπρίλιος 1587-τέλη 1595) καὶ τοῦ Σιλβέστρου (1569-1590). Ὁ Μ. Γεδεών, οἱ L. Petit - W. Regel, ἀλλὰ καὶ ὁ χειρόγραφος κατάλογος τοῦ ἀρχείου, ἀπὸ λάθος ἀνάγνωση τῆς ἰνδικτιώνας τὸ χρονολογοῦν στὰ 1577.
2. Πρόκειται γιὰ γράμμα τοῦ πρώτου Ἰσαάκ ἢ γιὰ τὸ σχετικὸ ἐγγράφο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου πρὸς τοὺς Βατοπεδινούς (Μάιος 1316 καὶ τὰ δύο)· βλ. Esphigμένου, 83-98 (ἀριθ. 12, 13).
3. Πὰ τίς διαφορὲς τῶν Ἑσφιγμενιτῶν μετὰ τοὺς Ζωγραφεῖτες αὐτὴ τὴν ἐποχὴ βλ.: Regel - Kurtz - Korablev, 139-142 (ἀριθ. LXI, LXII)· Pavlikianov, 50, 52-55.
4. Οἱ Ἑσφιγμενίτες κατέφυγαν στοὺς Βατοπεδινούς ἀναζητῶντας τὰ σχετικὰ γράμματα, πιθανότατα ἐπειδὴ τὰ δικά τους ἀντίγραφα εἶχαν χαθεῖ κατὰ τὴ μαρτυρούμενη πειρατικὴ ἐπιδρομὴ τῆς μονῆς τὸ 1533 ἢ 1534· βλ. σχετικά Esphigμένου, 27-28.

Ἔκδ.: Γεδεών, 8 (1887-1888), 393: ἔκδοση βάσει τοῦ ἀντιγράφου τοῦ μοναχοῦ Θεοδωρήτου. - Petit-Regel, 53-54 (ἀριθ. XXVIII).

Κατάλογος, σ. 113 (ἀριθ. 4).

6 Σιγίλλιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Θεολήπτου [Β'] γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ Φιλόθεου ὡς μητροπολίτη Δράμας

Σεπτέμβριος 7095 (1586¹), ἰνδ. 15

- (α) (Φάκελλος ΙΘ', ἀριθ. 1). Πρωτότυπο. - Περγαμινὴ 645 x 442. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου κρέμεται μὲ μήρινθο ἢ μολύβδινη σφραγίδα τοῦ πατριάρχου Θεολήπτου. Στὴν κύρια ὀψη φέρεται παράσταση Θεοτόκου βρεφοκρατούσας καὶ στὴν ὀπίσθια ἐπιγραφή *ΘΕΟΛΗΠΤΟΣ ΕΛΕΩ Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ Κ(ΑΙ) ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ*.
- (β) (Φάκελλος ΙΘ', ἀριθ. 1). Ἀντίγραφο 19ου-20ου αἰ. - Χαρτί με ἐντυπη τετραγωνισμένη χαράκωση (quadrellé) (δίφυλλο). Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ recto τοῦ β' φύλλου.

Ἡ φροντίδα τοῦ ἀσθενῆ καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν ποὺ κινδυνεύουν εἶναι πολὺ σημαντικὴ γιὰ τοὺς γιατροὺς καὶ τοὺς κυβερνητὲς ἀντίστοιχα, καὶ γενικὰ γιὰ ὅσους ἔχουν ταχθεῖ στὴ σωτηρία καὶ στὴ φύλαξη ἀνθρώπων. Ἀλλὰ ἂν γιὰ τὰ κοσμικὰ θέματα δύσκολα θὰ μπορούσε νὰ βρεθεῖ τέτοιος [προστάτης], πολὺ περισσότερο γιὰ τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ σχετικὰ μὲ τὴ σωτηρία. Αὐτὸ εἶναι τὸ χρέος τοῦ πατριάρχου, νὰ ποιμαίνει καθεμία ἀπὸ τὶς Ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ, φροντίζοντας γιὰ τοὺς πιστοὺς καὶ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς τους, ἀφοῦ, κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Κυρίου, μία ψυχὴ ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο².

Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ Θεολήπτος μερμινᾷ γιὰ τὴν ἐγκατάσταση νέου προστάτη στὴ μητρόπολη Δράμας, ἀφοῦ ὁ προηγούμενος ἀρχιερέας τῆς Νικάνωρ παραιτήθηκε οἰκειοθελῶς, ὅπως μαρτυρεῖται, προτιμῶντας τὸν μοναχικὸ βίο, καὶ ἔφυγε ἐγκαταλείποντας ἐντελῶς τὴ διοίκηση τοῦ ποιμνίου του. [Μετὰ τὴν παραίτησή του] οἱ γειτονικοὶ πρὸς τὴ μητρόπολη ἀρχιερεῖς, Νεκτάριος Φιλίππων, Ζιχνῶν Γρηγόριος καὶ Γαβριὴλ ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως, ἐξέλεξαν μὲ κανονικὴ ψηφοφορία τὸν μέγα ἀρχιμανδρίτη τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἱερομόναχο Φιλόθεο. Ὁ Φιλόθεος, ἀφοῦ ἀπὸ παιδὶ ἐπέλεξε τὸν μοναχικὸ βίο καὶ διέπρεψε μὲ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ταπείνωσή του, στὴ συνέχεια χρημάτισε πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ἀπέκτησε πνευματικὰ χαρίσματα καὶ ἀξιώματα. Ἠγήθηκε γιὰ πολλὰ χρόνια μεγάλου μοναχικοῦ συστήματος καὶ ὁδήγησε πολλοὺς στὴ σωτηρία καὶ στὴν ἀρετὴ. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ ὁ Θεολήπτος τὸν χειροτόνησε μὲ πατριαρχικὸν προτρεπτικόν του γράμμα μητροπολίτη Δράμας καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴν προστασία τοῦ ἐκεῖ χριστιανικοῦ λαοῦ. Ὅφειλει λοιπὸν ὁ μητροπολίτης Δράμας καὶ ὑπέρτιμος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Σίδης Φιλόθεος νὰ παραλάβει τὴ μητρόπολή του μαζί μὲ τὴν ἀκίνητη καὶ κινητὴ περιουσία τῆς καὶ νὰ τὴ διοι-

κεῖ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διδάσκοντας τὸν χριστιανικὸ λαὸ τῆς ὅσα συμβάλλουν στὴ σωτηρία του. Ἐπίσης ἔχει ἄδεια νὰ *σφραγίζει ἀναγνώστες*, νὰ χειροτονεῖ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους καὶ νὰ τοὺς προβιβάζει σὲ πρεσβυτέρους, νὰ ἐγκαθιστᾷ πνευματικούς πατέρες, νὰ ἰδρύει ναοὺς, *καθιερώνοντάς* τους μὲ τὸ δικό του σταυροπήγιο, νὰ τελεῖ ὅλα τὰ ἄλλα καθήκοντά του καὶ νὰ ἱερουργεῖ ἀνεμπόδιστα *μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως*. Ἔτσι ὅχι ἀπλῶς θὰ ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ θὰ εἶναι πραγματικὸς ἀρχιερέας Δράμας. Οἱ κληρικοί, οἱ ἱερεῖς, οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ λαὸς ὀφείλουν νὰ ὑπακούουν στὸν νέο μητροπολίτη καὶ νὰ τοῦ ἀποδίδουν *ἀλογοπραγίῳ* ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα ἀπὸ τὰ *κανονικά* τῶν ἱερέων, ἀπὸ τὰ συνοικέσια καὶ τὴ συνηθισμένη κατὰ τόπο ζητεία, χωρὶς νὰ τοῦ ἀντιτίθεται ἢ νὰ τὸν παρεμποδίζει κανεὶς· διότι ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὸν Φιλόθεο μεταβαίνει στὸν ἴδιο τὸν Θεόκλητο καὶ μέσῳ αὐτοῦ στὸν Θεό, τοῦ ὁποῦ ἔχει τὸν τύπο στὴ γῆ ὁ ἀρχιερέας. Ἐπισείονται ποινὲς ἀργίας καὶ ἀφορισμοῦ γιὰ ὅποιον ἱερέα καὶ λαϊκὸ ἀντιστοιχῶς προσπαθήσει νὰ ἀντιταχθεῖ στὸν Φιλόθεο. Πὰ ἐνημέρωση καὶ ἀσφάλεια συντάχθηκε ἡ παροῦσα *πράξις* καὶ ἐπιδόθηκε στὸν ἴδιο τὸν μητροπολίτη Δράμας Φιλόθεο.

Ὑπογράφει: Ὁ Θεόκλητος [Β'] ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἀρχ.: † *Κ(αὶ) ἱατροῖς δὲ ἄρα (καὶ) κυβερνήταις (καὶ) πᾶσ(ιν) τ(ήν) πρὸς σ(ωτη)ρί(αν) κ(αὶ) φυλακὴν τινῶν τεταγμένοις, ...*

Σημ.: 1. Στὸν χειρόγραφο κατάλογο τοῦ ἀρχείου ὁ πατριάρχης ἀναφέρεται ἐσφαλμένα ὡς Θεόκλητος καὶ τὸ ἔγγραφο χρονολογεῖται στὰ 1578.

2. Μτ. 16:26 καὶ Μρ. 8:36.

Κατάλογος, σ. 117 (ἀριθ. 1).

7 Συνοδικὴ πράξις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν Βαβλαὰμ γιὰ τὴ χειροτονία τοῦ Σαμουήλ ὡς ἐπισκόπου Σισανίου καὶ Ἀνασελίτζης

27 Δεκεμβρίου 7106 (1597¹), ἰνδ. 11

(Φάκελλος ΙΘ', ἀριθ. 3). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο καὶ ραμμένο σὲ ἄλλο χαρτί) 429 x 311. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο (πράσινο στὴν ὑπογραφή). - Διατήρηση μέτρια (μεγάλῃ ὅπῃ στὸ κάτω ἀριστερὸ μέρος τοῦ κειμένου, ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία καὶ ἀπὸ τὸ μελάνι τῆς ὑπογραφῆς, πολλοὶ ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία στὸ χαρτί, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἔχει ἐπικολληθεῖ τὸ ἔγγραφο). - Ἀνορθόγραφο.

Ὁ Θεὸς μὲ τὴ σοφία καὶ τὴν παντοκρατορικὴ δύναμή του καὶ μὲ τὴ δημιουργικὴ πρόνοια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δημιούργησε ὅλο τὸν κόσμον καὶ τὴν

άνθρωπινη φύση, ἐνῷ ἑξαιτίας τῆς πτώσης τοῦ Ἀδάμ ἔστειλε στή γῆ τὸν Υἱό του γιὰ τὴν ἀνόρθωσή της. Ὁ Χριστὸς ἀκολούθως ἐπέλεξε τοὺς μαθητές του καὶ ἀποστόλους, τοὺς φώτισε καὶ τοὺς στηρίξε μετὰ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ τοὺς χορήγησε καθ' ἐξουσία *τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν* στή γῆ καὶ στὸν οὐρανό, ὅπως καὶ νὰ κηρύττουν. Μέσῳ ἐκείνων δώρισε αὐτῇ τῇ χάρι διαδοχικὰ καὶ στοὺς ἀρχιερεῖς, ὥστε σύμφωνα μετὰ τὰ *δόγματα* καὶ τὰ βασιλικά ἔργα, τὰ χρυσόβουλλα καὶ τὰ *συνοδικὰ ἐντάλματα* νὰ ἀποτελοῦν τὰ *ὀρθόθesia κατ' ὄνομα τόπων καὶ ἐπαρχιῶν*.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πρώτης Ἰουστινιανῆς, πάσης Βουλγαρίας, Σερβίας καὶ Ἀλβαντίας Βαρλαάμ βλέποντας ἀκέφαλη τὴν ἐπισκοπὴ Σισανίου καὶ Ἀνασελίτζης, ἐξέλεξε συνοδικῶς, μετὰ τοὺς παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς καὶ κληρικούς, τὸν ἱερομόναχο Σαμουήλ γιὰ νὰ τὴν ποιμαίνει, νὰ τὴ διαφυλάσσει καὶ μετὰ τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὴν καθοδήγησή του νὰ ὠφελεῖ ψυχικὰ τὸν κόσμον. Μετὰ τὴν ψῆφο λοιπὸν τῆς συνόδου τῶν παρευρεθέντων ἀρχιερέων καὶ μετὰ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Βαρλαάμ χειροτόνησε τὸν Σαμουήλ ποιμένα καὶ ἐπίσκοπο τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου καὶ Ἀνασελίτζης. Ὅφειλε συνεπῶς ὁ νέος ἐπίσκοπος νὰ ἀναλάβει τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ τοῦ ἔτυχε καὶ κάθε τῆς ἐνορίας, νὰ διδάσκει τὸν χριστιανικὸ λαὸ τῆς ὅσα συντελοῦν στὴν ψυχικὴ σωτηρία, μετὰ τὸν λόγο, τίς νοουθεσίαις καὶ μετὰ τὴν ἴδια του τὴ ζωὴ, καὶ, ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος [Παῦλος], νὰ γίνεται *πάντα τοῖς πᾶσι*². Γιὰ τὸ ἔργο του αὐτὸ τοῦ χορηγεῖται ἄδεια καὶ ἐξουσία νὰ ἱεουργεῖ στὴν ἐπισκοπὴν του ἀνεμπόδιστα, *μετὰ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως*, νὰ *σφραγίζει* ὡς ἀναγνώστες μέλη τῶν ἐνοριῶν τῆς, νὰ χειροτονεῖ ὑποδιακόνους καὶ διακόνους καὶ νὰ τοὺς προβιβάζει σὲ πρεσβυτέρους, νὰ ἐγκαθιστᾷ πνευματικὸς πατέρες, νὰ ἰδρύει καὶ νὰ *καθιερώνει* ναοὺς καὶ νὰ ἐκτελεῖ γενικὰ ὅλα τὰ ἀρχιερατικὰ του καθήκοντα ὡς πραγματικὸς ποιμένας τῆς ἐπαρχίας. Ἀκόμη ὀφείλει νὰ φροντίζει τὰ κτήματα καὶ τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας του, τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὰ *κανονικά* τῶν ἱερέων, ἀπὸ τὴν προκαθορισμένη ζητείαν, ἀπὸ τὰ συνεικένσια καὶ τίς πανηγύρεις καὶ γενικὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα κάθε ἐνορίας. Οἱ κληρικοί, οἱ ἱερωμένοι, οἱ μοναχοί, οἱ ἄρχοντες καὶ ὅλος ὁ χριστιανικὸς λαὸς κάθε ἐνορίας ὀφείλουν πρὸς τὸν Σαμουήλ τὴν ἀνάλογη τιμὴ, ἀγάπη καὶ ὑποταγὴ σὲ ὅσα ψυχοφελῆ καὶ σωτηριώδη ὑπαγορεύει αὐτός, γιὰτὶ ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ ὑποταγὴ πρὸς αὐτὸν μεταβιβάζονται στὸ πρόσωπο τοῦ Βαρλαάμ καὶ μέσῳ αὐτοῦ στὸν Θεό, τοῦ ὁποῦ τὸν τόπο ἐπέχει στή γῆ. Ἐπισείονται ἀπειλὲς ἀφορισμοῦ γιὰ ὅποιον κληρικὸ ἢ λαϊκὸ ἀντιταχθεῖ στὸν Σαμουήλ. Ἡ παρούσα *συνοδική* [πράξις] συντάχθηκε γιὰ ἀσφάλεια καὶ βεβαίωση τῶν παραπάνω καὶ ἐπιδόθηκε στὸν ἴδιον τὸν Σαμουήλ.

Ὑπογράφει (σλαβικά): Ὁ [Βαρλαάμ ...] πρώτης Ἰουστινιανῆς [καὶ] πάσης Βουλγαρίας.

Ἀρχ.: Ἡ ἄριτος σοφία κ(αί) παντοκρατορικὴ δύναμις τοῦ προανάρχου κ(αί) επο(υ)νίου Θε(ε)οῦ· ἡ δημιουργικὴ κ(αί) φρικτορικὴ πρόνια ...

Σημ.: 1. Στὸν χειρόγραφο κατάλογο τοῦ ἀρχείου τὸ ἔγγραφο χρονολογεῖται ἐσφαλμένα στὰ 1598.
2. Κρ. Α' 9:22.

Κατάλογος, σ. 117 (ἀριθ. 3).

8 Συμφωνία τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Παντοκράτορος γιὰ τὴ διαφορὰ τοὺς στὸν Κακόλακο τοῦ Λογγοῦ

ἔτος 7118 (1609-1610)

(Φάκελλος IB', ἀριθ. 10). Ἀντίγραφο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὕφασμα) 300 x 204. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου φθαρμένη κέρυνη στρογγυλὴ σφραγίδα (τῆς μονῆς Παντοκράτορος, σύμφωνα μὲ τὸν χειρόγραφο κατάλογο τοῦ ἀρχείου).

Στὰ 1609/10 μοναχοὶ ἀπὸ τὴ μονὴ Παντοκράτορος κατέλαβαν ἓνα παλαιὸ μυλοστάσιον στὸν Λογγό, στὴν ἐρημικὴ τοποθεσίᾳ Κακόλακος καὶ ἀφοῦ ἔφτιαξαν τὸν μύλο ποὺ ἦταν πέρα ἀπὸ τὸν ποταμὸ, πέρασαν καὶ στὴν ἀπέναντι ὄχθου καὶ ἔφτιαξαν καὶ ἓνα ἀμπέλι. Ὅταν τὰ πληροφορήθηκαν αὐτὰ οἱ Σιμενίτες ἀναστατώθηκαν, ἐπειδὴ ἔφτιαξαν ἀμπέλι στὴν περιοχὴ τοὺς καὶ διαταράχθηκαν οἱ σχέσεις τῶν δύο μονῶν. Τελικὰ ὅμως τὰ δύο μέρη κατέληξαν σὲ συμφωνία γιὰ τὴν τοποθεσίᾳ, ἣ ὁποία προβλέπει ὅτι τὸ ἀμπέλι ποὺ ἔφτιαξαν ἀρχικὰ οἱ Παντοκρατορινοὶ θὰ τοὺς ἀνήκει, ἀλλὰ δὲν θὰ μποροῦν νὰ φτιάξουν καὶ ἄλλο ἔξω ἀπὸ τὸν φράκτη τοὺς. Ἐπισείεται ἡ ποινὴ τοῦ ἀφορισμοῦ γιὰ ὅποιονδήποτε ἱερέα ἢ μοναχὸ θελήσει ἀργότερα νὰ φτιάξει ἐπιπλέον ἀμπέλι ἢ γιὰ ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ δύο μέρη προκαλέσει διαμάχη στὸ μέλλον. Τὸ παρὸν γράμμα συντάχθηκε γιὰ ἐπιβεβαίωση καὶ ἀσφάλεια καὶ παραχωρήθηκε στοὺς Σιμενίτες.

Ἀναφέρονται ὡς παρευρεθέντες: Ὁ Σωφρόνιος ἱερομόναχος καὶ ἡγούμενος Παντοκρατορινός. Ὁ Βενιαμὴν ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος [Παντοκρατορινός]. Ὁ Λεόντιος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος [Παντοκρατορινός]. Ὁ Δαβίδ ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος [Παντοκρατορινός]. Ὁ Ματθαῖος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος Σιμενίτης. Ὁ Νικάνορας μοναχὸς καὶ γέροντας Σιμενίτης. Ὁ Γερβάσιος μοναχὸς καὶ γέροντας Σιμενίτης.

Ἀρχ.: Ἡ ἐπὶ ἔ(τους) ξρημ[... Παν]τοκρατορηνοῖ εἰς τὸν Λογγόν | εἰς τὸν Κακόλακον ...

Κατάλογος, σ. 69 (ἀριθ. 10).

9 Γράμμα της Μεγάλης Μέσης για πώληση τοῦ κελλίου τῶν Ἁγίων Ἀναγύρων

10 Ἰανουαρίου ἢ Φεβρουαρίου 7140 (1632)

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 1). Πρωτότυπο¹. - Χαρτί (δίφυλλο) 304 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση μέτρια (ρύποι ὑγρασίας στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ κειμένου καὶ μικρὲς ὀπές στὰ ἴδια σημεῖα). - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου μὲ παράσταση Θεοτόκου δεομένης.

Στὴ μεγάλη Σύναξη τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ποὺ συγκλήθηκε γιὰ κάποιες ὑποθέσεις τῶν μονῶν, ἐμφανίσθηκε ὁ ἱερομόναχος παπα-Γαβριήλ καὶ ζήτησε τὸ κελλίον τῶν Ἁγίων Ἀναγύρων, τὸ ὁποῖο καὶ τοῦ παραχωρήθηκε. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτόν, τὸ κελλίον δόθηκε καὶ στὸν Σεραφεῖμ καὶ σὲ τρίτο πρόσωπο [ποὺ δὲν ἀναφέρεται]. Ὁ Γαβριήλ κατέβαλε ὡς τιμὴ δεκατρεῖς χιλιάδες ἄσπρα καὶ στὸ ἐξῆς θὰ εἶναι ἀνεμπόδιστα ὁ τέλειος οἰκοκύρης τοῦ κελλίου, τὸ ὁποῖο τοῦ συνιστάται νὰ βελτιώνει καὶ νὰ αὐξάνει, κατὰ τὴν ἀγιορειτικὴ συνήθεια. Μετὰ τὸν θάνατο τῶν τριῶν προσώπων τὸ κελλίον θὰ περάσει καὶ πάλι στὴ δικαιοδοσίαν τοῦ Πρωτάτου. Τὰ ὄριά του ἀρχίζουν ἐπάνω ἀπὸ τὸ ρυάκι - ὅπου καὶ ὑπάρχει ἀμπέλι - καὶ συνορεύοντας μὲ τὸ κελλίον τῶν Ἀρχαγγέλων κατηφορίζουν στὸ κελλίον τοῦ Ἀβερκίου. Ἐπειτα κατευθύνονται πάλι πρὸς βορρᾶ καὶ τὸ κελλίον συνορεύει μὲ τὸ [παντοκρατορινὸ] κελλίον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τὸ νερὸ ποὺ διέρχεται ἀπὸ τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου θὰ πρέπει νὰ μοιράζεται στὴ μέση ἀπὸ τὰ δύο κελλία χωρὶς διαμάχες, ὅπως συνέβαινε ἀπὸ τὴν ἀρχή². Ἐπίσης τὸ κελλίον ὀφείλει νὰ καταβάλλει κατ' ἔτος στὴ [Μεγάλῃ] Μέσῃ *συνδώσιμον* τετρακόσια ἄσπρα, ἐνῶ ἔχει στὴν κατοχὴ του *κατοῦνα*, ἐργαλεῖα, ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, [τὰ ὁποῖα καταγράφονται], ὅπως καὶ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία (Ἀπόστολο, Εὐαγγέλια, Παρακλητικὴ καὶ ἓνα Πατερικόν). Τὸ παρὸν γράμμα τῆς Μεγάλης Μέσης συντάχθηκε καὶ ἐπιδόθηκε γιὰ ἀσφάλεια στὸν παπα- Γαβριήλ.

Ἐπογράφουν (μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, σὲ δύο στήλες): Ἀπὸ τὴ Λαύρα ὁ Βησσαρίων. Ἀπὸ τὸ Βατοπέδι ὁ Διονύσιος. Ἀπὸ τὸ Χιλαντάρι ὁ Βίκτωρ. Ἀπὸ τὴ Διονυσίου ὁ [Μητροφάνης]. Ἀπὸ τὴ Δοχειαρίου ὁ [...]. Ἀπὸ τὴν Ξηροποτάμου ὁ Σωφρόνιος ἱερομόναχος. Ἀπὸ τὴν Κουτλομουσίου ὁ Μεθόδιος. Ἀπὸ τὴ Γρηγορίου ὁ Χριστοφόρος. Ἀπὸ τὴν Καρακάλλου ὁ Παρθένιος.

Ἀρχ.: † K(α)τ(ὰ) τὸ ξρμ [...]*ιοναρί[ου]* ν, συναθροισμένης τῆς μεγάλης Συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους, διὰ τιν(ας) | ὑποθέσεις ἐλθ[όν]ων ὁ ὁσιώτ(α)τ(ος) ἐν ἱερομόναχοις κ(ὸ)ρ(ρ) Γαβριήλ, ...

- Σημ.: 1. Σύμφωνα με τὸν χειρόγραφο κατάλογο τῆς μονῆς, ὑπῆρχαν καὶ δύο ἀντίγραφα τοῦ ἐγγράφου, ἐπικυρωμένα μετὰ τὴν κοινὴ σφραγίδα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.
2. Διαμιάχη γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ξεσπάσει τὸ 1759· βλ. ἐγγράφο ἀριθ. 21.

Κατάλογος, σ. 77 (ἀριθ. 1).

10 Ὁμολόγο συμβιβασμοῦ τῆς μονῆς Ζωγράφου μετὰ τὴν μονὴ Ἐσφιγμένου γιὰ τὴ διαφορὰ τοὺς στὴ Βαγενοκαμάρια

1 Ἰουνίου 7151 (1643)

- (α) (Φάκελλος ς', ἀριθ. 1). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολημένο σὲ ὕφασμα) 408 x 300. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ ἐγγράφου). - Ὁρθογραφία. - Στὸ δεξιὸ μέρος τοῦ ἄνω περιθωρίου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ζωγράφου μετὰ σλαβικὴ ἐπιγραφή *[HC...PE...AT] MANACTHPA ZOΓPAΦA [...]* καὶ παράσταση ἁγίου Γεωργίου. Στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ ἄνω περιθωρίου ἀποτύπωμα ἑλληνοφαιδῶς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημεῖωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.
(β) (Φάκελλος ς', ἀριθ. 1). Ἀντίγραφο τοῦ 20οῦ αἰ. - Χαρτί (δίφυλλο) 340 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἐξουσίαζαν τὸ Ἅγιον Ὄρος ὁ Ἰσά-ἁγᾶς καὶ ὁ Μαχουμουτ-μπέης οἱ μονεῖς Ζωγράφου καὶ Σιμένου διαφώνησαν γιὰ τὰ σύνορα τῆς τοποθεσίας τῆς Βαγενοκαμάριας. Πὰ τὴν ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς [οἱ Ζωγραφεῖτες] ζήτησαν ἀπὸ τοὺς ἁγᾶδες νὰ προβοῦν, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοὺς γέροντες τῆς Σύναξης, σὲ αὐτοπρία τῆς τοποθεσίας. Ἀφοῦ ἔγινε αὐτό, οἱ ἁγᾶδες ἀποφάνθηκαν ὅτι τὸ ὄριο πρέπει νὰ εἶναι ὅπως ἀναφερόταν στοὺς *βακουφλαμάδες* τῶν δύο μονῶν, δηλαδή νὰ ἀκολουθεῖ τὸν μεγάλον δρόμον ἀπὸ τὴς Καρυές, ὅπως κατεβαίνει τὴ Βαγενοκαμάρια, ἀνεβαίνει στὴ ράχη καὶ βγαίνει στὴ μεγάλη βίγλα. Οἱ Ζωγραφεῖτες θὰ κατέχουν τὸ ἀριστερὸ μέρος, ὅπως χύνονται τὰ νερά, καὶ οἱ Σιμενίτες τὸ δεξιό, ὅπως ἔρχεται κανεὶς ἀπὸ τὴς Καρυές, μέχρι πέρα στὴν τρανὴ ράχη, ὅπως χύνονται τὰ νερά. Ἐπίσης τοποθετήθηκαν σημάδια καὶ στὸ ἐξῆς ὅποια ἀπὸ τὴς δύο μονεῖς προκαλέσει νέον ζήτημα καὶ ζητᾶ νέα *κρίσιν* θὰ πληρώσει χίλια γρόσια στὸν ἁγᾶ. Τὸ παρὸν *ὁμολόγον* τῶν Ζωγραφεῖτῶν συντάχθηκε ἐνώπιον τῶν ἀγᾶδων καὶ τῶν γερόντων τῆς Ἱερᾶς Σύναξης γιὰ *πίστωσιν* καὶ *βεβαίωσιν* καὶ τῶν δύο μονῶν.

Ὑπογράφουν (μετὰ τὸ χεῖρ τοῦ γραφέα): Ὁ Λαυριώτης Νικόδημος γέροντας Καρκαμάδης. Ὁ γερο-Ἰάκωβος [Λαυριώτης]. Ὁ Βατοπεδινὸς παπα-Δαβίδ καὶ προηγούμενος. Ὁ Νικηφόρος γέροντας [Βατοπεδινός]. Ὁ γερο-Μελέτιος [Βατοπεδινός]. Ὁ Χελανδαρινὸς γερο-Βίκτωρ. Ὁ Ἰβερίτης γερο-Διονύσιος. Ἀπὸ τὴ Διονυσίου ὁ γερο-Μητροφάνης. Ἀπὸ τὴ Δοχειαρίου ὁ γερο-Κάλλιτος. Ἀπὸ

τὴν Παντοκράτορος ὁ γερο-Δανιήλ. Ὁ Σταυρονικητιανὸς γερο-Σεραφεῖμ. Ὁ Σιμοπετρίτης γερο-Γαβριήλ.

Ἀρχ.: ἥ Ἐν τῷ ἔρῳ^α ἐν μηνὶ Ἰουννίῳ, α: ἥ ἐξουσιάζοντος τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἰσά αγά, ...

Ἔκδ.: Pahlkianov, 57: ἔκδοση ἀντιγράφου ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Ζωγράφου, μὲ διαφορὲς στὸ κείμενο καὶ λανθασμένη μεταγραφὴ τῆς χρονολογίας σὲ 1651.

Κατάλογος, σ. 43 (ἀριθ. 1).

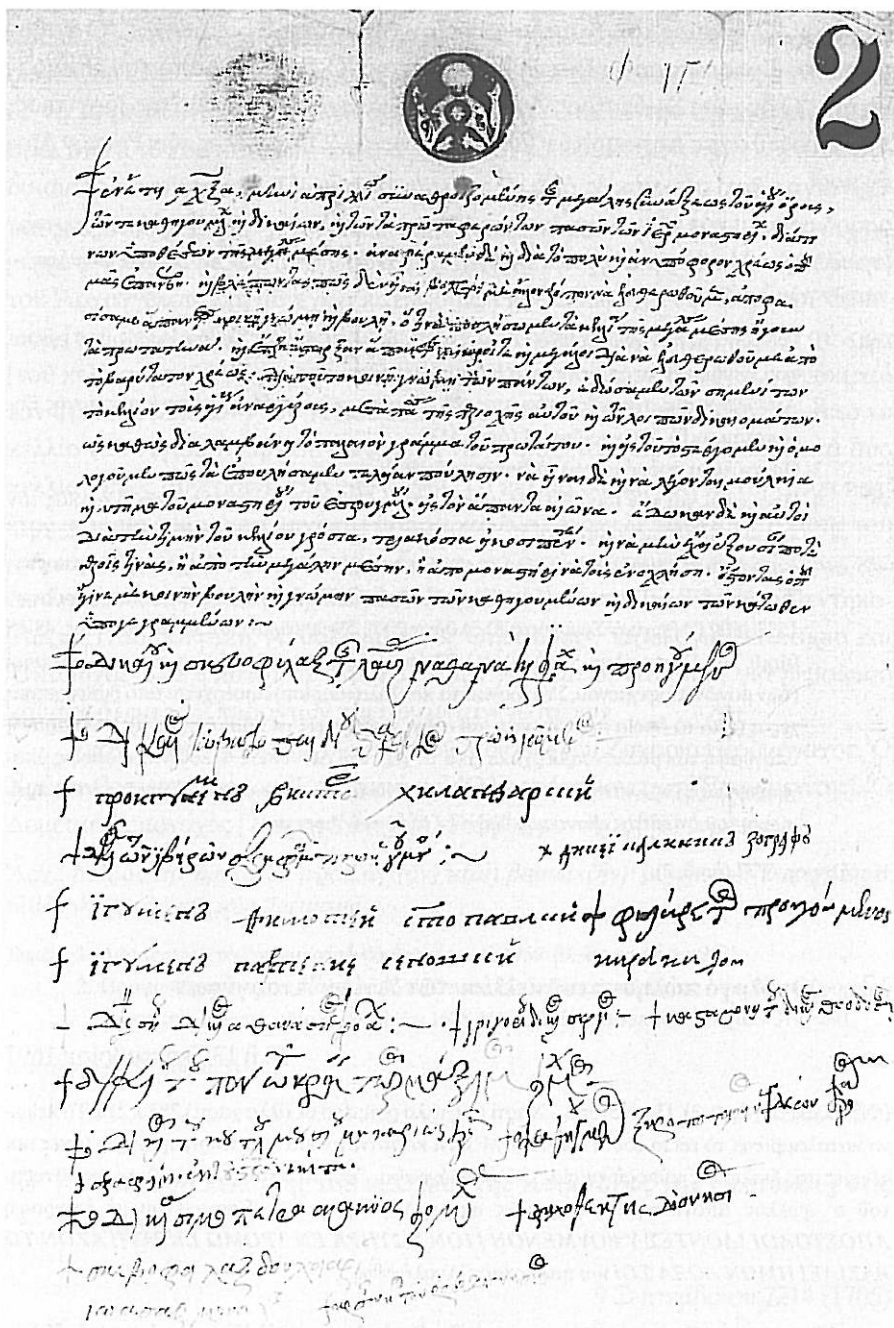
11 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων ἀπὸ τὴ Σύναξη τοῦ Ἀγίου Ὁρους στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου

Ἀπρίλιος 1661

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 2). Πρωτότυπο¹. - Χαρτί (δίφυλλο) 320 x 218. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου μὲ παράσταση Θεοτόκου δεομένης.

Σὲ συνεδριάσῃ τῆς γιὰ διάφορες ὑποθέσεις τῆς Μεγάλῃς Μέσης ἡ μεγάλη Σύναξη τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τῶν ἡγουμένων, τῶν δικαίων καὶ γενικὰ τῶν ἐπικεφαλῆς ὅλων τῶν μονῶν συζήτησε καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ μεγάλου χρέους ποὺ συσσωρεύθηκε. Βλέποντας ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἄλλη λύση, ἀποφασίσθηκε ὁμόφωνα ἀπὸ ὅλους ἡ πώληση τῶν κελλίων τῆς Μεγάλῃς Μέσης, δηλαδὴ αὐτῶν τοῦ Πρωτάτου². Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ κελλίον τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, μὲ ὅλη τὴ γῆ καὶ τὰ δικαιώματα ποὺ τοῦ ἀνῆκαν, ὅπως ὄριζε τὸ παλαιὸ σχετικὸ *γράμμα* τοῦ Πρωτάτου³, δόθηκε στοὺς Σιμενίτες, μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη ὅλων. Ἡ πώληση ἦταν *τελεία*, καὶ τὰ πωληθέντα στὸ ἐξῆς καὶ γιὰ πάντα θὰ εἶναι καὶ θὰ λέγονται *μούλκια* καὶ κτῆμα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου. Οἱ Ἐσφιγμενίτες ἔδωσαν ὡς ἀντίτιμο τριακόσια εἴκοσι πέντε γρόσια, ἐνῶ στὸ μέλλον κανεῖς, οὔτε μονὴ οὔτε ἡ Μεγάλῃ Μέση, δὲν θὰ μπορεῖ νὰ τοὺς ἐνοχλήσει.

Ὑπογράφουν: Ὁ δικαῖος καὶ σκευοφύλακας τῆς Λαύρας Ναθαναήλ ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος. Ὁ δικαῖος τοῦ Βατοπεδίου Παρθένιος προηγούμενος. Ὁ προηγούμενος Βίκτωρ Χιλανδαρινὸς (σλαβικά). Ὁ δικαῖος τῶν Ἰβήρων Σεραφεῖμ προηγούμενος. Ὁ δικαῖος Καλλίνικος Ζωγράφου (σλαβικά). Ὁ ἡγούμενος Τιμόθεος τοῦ Ἀγίου Παύλου (σλαβικά). Ὁ Φιλάρετος προηγούμενος Καρακάλλου. Ὁ ἡγούμενος Παρθένιος Ξενοφώντος (σλαβικά). Ὁ Διονυσίου δικαῖος Ἀθανάσιος ἱερομόναχος. Ὁ Γρηγορίου δικαῖος Σέργιος. Ὁ Κασταμονίτου δικαῖος Θεοδόσιος. Ὁ δικαῖος τοῦ Παντοκράτορος Μάξιμος ἱερο-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 - 'Ομόλογο πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων
(Ἀπρίλιος 1661). Ἐγγραφο ἀριθ. 11.

μόναχος. Ὁ δικαῖος τοῦ Κουτλουμουσίου Μακάριος ἱερομόναχος. Ὁ καθηγούμενος Ξηροποταμινὸς Γεδεὼν ἱερομόναχος. Ὁ Σεραφεῖμ ἀπὸ τοῦ Σταυρονικήτα. Ὁ δικαῖος Σιμόπετρας Ἀκάκιος ἱερομόναχος. Ὁ Φιλοθεΐτης Διονύσιος. Ὁ σκευοφύλακας Δοχειαρίτης Ἰωάσαφ μοναχός. Ὁ Ἀρσένιος τῶν Ρώσων Διονύσιος⁴.

Ἀρχ.: ἥ Ἐν ἔτει αὐξῆ, μηνὶ Ἀπριλίῳ συναθροισμένης τ(ῆς) μεγάλης συνάξεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους, | τῶν τε καθηγουμένων(ένων) κ(αί) δικαίων, κ(αί) τῶν τὰ πρῶτα φερόντων πασῶν τῶν ἱερ(ῶν) μοναστηρί(ων), ...

- Σημ.: 1. Σύμφωνα μὲ τὸν χειρόγραφο κατάλογο τοῦ ἀρχείου, ὑπῆρχε καὶ ἀντίγραφο τοῦ ἐγγράφου, ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Κοινότητα.
2. Ἀντίγραφο τῆς σχετικῆς ἀπόφασης τῆς Σύναις φυλάσσεται στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Ξηροποτάμιον βλ. Γουναρίδης, 51 (ἀριθ. 41).
3. Πιθανότατα πρόκειται γιὰ τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 9.
4. Πρόκειται γιὰ τὸν [δικαῖο] τῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀρσένιο, ὁ ὁποῖος τὸν Ἀπρίλιο 1661 ὑπογράφει καὶ τὰ ἀντίστοιχα μὲ τὸ παρὸν κελλιωτικὰ ὁμολόγια ποὺ φυλάσσονται στὶς μονὲς Σταυρονικήτα καὶ Χιλανδαρίου, ὅπως καὶ τὴ σχετικὴ ἀπόφαση τῆς Σύναις βλ.: Α. Παννακόπουλος, *Ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Μ. Σταυρονικήτα. Ἐπιτομὲς ἐγγράφων, 1533-1800* (Ἀθωνικὰ Σύμμεικτα 8), Ἀθήνα 2001, 89-90 (ἀριθ. 30)· Ἀναστασιάδης, 43-45 (ἀριθ. 19)· Γουναρίδης, 51 (ἀριθ. 41). Ἡ ὑπογραφή του στὰ τρία πρωτότυπα ἔγγραφα (τῶν μονῶν Ἑσφιγμένου, Σταυρονικήτα καὶ Χιλανδαρίου) προέρχεται ἀπὸ διαφορετικὰ χέρια (ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται καὶ ἄλλες ὑπογραφές σὲ κάθε ἔγγραφο). Στὸ παρὸν ἡ ὑπογραφή του μᾶλλον προέρχεται ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Διονυσίου Φιλοθεΐτη, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει ἀκριβῶς ἐπάνω ἀπὸ τὸν Ἀρσένιο, γεγονός ποὺ φαίνεται νὰ ἐξηγεῖ καὶ τὴν προσθήκη τοῦ ὀνόματος *Διονύσιος* δίπλα σὲ αὐτὸ τοῦ Ἀρσενίου.

Κατάλογος, σ. 77 (ἀριθ. 2).

12 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων

10 ἢ 13 Σεπτεμβρίου 1697

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 3). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο ραμμένο σὲ ἄλλο χαρτί) 285 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση μέτρια (ὁπὲς καὶ φθορὲς στὶς διπλώσεις, ρυτίδες ὑγρασίας). - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου μὲ ἐπιγραφή *ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΙΔΟΝΤΕΣ ΥΨΟΥΜΕΝΟΝ ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ ΕΝ ΤΡΟΜΩ ΕΚΡΑΥΓΑΖΟΝ ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΗΜΩΝ ΔΟΞΑ ΣΟΙ* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Ὁ μοναχὸς Ἰωακείμ ζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου τὸ ἄλλοτε πρωτατίνης ἰδιοκτησίας κελλίον τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸν τὸ κελλίον δόθηκε καὶ σὲ ἄλλα δύο πρόσωπα [ποὺ δὲν κατονομάζονται]. Τὸ ποσὸ

πού πλήρωσε ὁ Ἰωακείμ εἶναι ὀγδόντα πέντε γρόσια καὶ στοὺς ἑξῆς οἱ τρεῖς ἀγοραστές θὰ εἶναι ἀνεμπόδιστα οἱ τέλειοι οἰκοκύριοι τοῦ κελλίου· τοὺς συνιστᾶται δὲ νὰ τὸ βελτιώνουν καὶ νὰ τὸ αὐξάνουν, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγιορειτικὴ συνήθεια. Μετὰ τὸν θάνατο τῶν τριῶν ἀγοραστῶν τὸ κελλίον θὰ ἀνήκει καὶ πάλι στὴ δικαιοδοσίᾳ τῆς μονῆς. Τὸ σύννομό του ἀρχίζει ἀπὸ τὸ κάγκελο [τοῦ παντοκρατορινοῦ κελλίου] τοῦ ἁγίου [Γεωργίου]. Ἀπὸ ἐκεῖ ἀκολουθεῖ τὸν μεγάλον δρόμον μέχρι τὴν καστανιά, ἀπ' ὅπου κατηφορίζει πέρα ἕως τὸν φράκτη [τοῦ κελλίου] τοῦ Ἀρχαγγέλου. Στὴ συνέχεια κατηφορίζει καὶ πάλι μέχρι τὴν ἄκρην τοῦ ἀμπελιοῦ [τοῦ κελλίου] τῆς Μεταμορφώσεως, κατεβαίνει καὶ πηγαίνει στοὺς σύννορον [τοῦ κελλίου] τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου. Μετὰ ἀνηφορίζει μὲ τὸ μεγάλο ρυάκι καὶ τὸν φράκτη (πλοκόν) τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐνῶ τὸ νερὸ ποὺ διέρχεται ἀπὸ τὸ κελλίον τοῦ ἁγίου Γεωργίου θὰ πρέπει νὰ μοιράζεται χωρὶς διαμάχες στὰ δύο κελλία, ὅπως συνέβαινε ἀπὸ τὴν ἀρχή¹. Τὸ κελλίον ὀφείλει νὰ καταβάλλει κατ' ἔτος σιδοςία τριακόσια πενήντα ἄσπρα καὶ ἓνα πινάκι λεπτόκαρα. Ἐπίσης τοῦ ἀνήκουν ἐργαλεῖα, ἱερὰ σκευὴ καὶ ἄμφια, [τὰ ὅποια καταγράφονται], ὅπως καὶ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία (Εὐχολόγιο, Εὐαγγέλιο, Ἀπόστολος, Τριώδιο, Πεντηκοστάριο, Παρακλητικὴ, Ἀνθολόγιο, Νέος Θησαυρός², Ὡρολόγιο, Ψαλτήριον καὶ Ὁκτώηχος) καὶ ἡ κατοῦνα του. Τὸ παρὸν γράμμα συντάχθηκε γιὰ βεβαίωση καὶ ἀσφάλεια τῶν παρόντων καὶ τῶν μεταγενεστέρων.

Ὑπογράφουν: Ὁ καθηγούμενος τοῦ Ἐσφιγμένου Ζαχαρίας ἱερομόναχος. Ὁ Χρῦσανθος ἱερομόναχος [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Ἀνανίας μοναχὸς [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Δομετιανὸς μοναχὸς [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Σάββας μοναχὸς [Ἐσφιγμενίτης].

Ἀρχ.: † Πρὸς τὴν ἡμετέραν ιερὰν ἀγι(αν) καὶ βασιλικ(ήν)· μονήν τοῦ Ἐσφιγμένου· ἐλθὼν ὁ ἐν μοναχοῖς κύρ, Ἰωακείμ· ...

- Σημ.: 1. Διαμάχη γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ξεσπάσει τὸ 1759· βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 21.
2. Προφανῶς πρόκειται γιὰ μία ἀπὸ τὶς δεκατρεῖς ἐκδόσεις τοῦ ἔργου *Νέος Θησαυρός* ποὺ ἔγιναν στὴ Βενετία μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1608-1688· βλ. Παπαδόπουλος, ἀριθ. 4379-4391.

Κατάλογος, σ. 77 (ἀριθ. 3).

13 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στὶς Καρυές

9 Σεπτεμβρίου 7214 (1705)

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 4). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 335 x 220. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσον τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδος τῆς μονῆς Ἐσφιγμέ-

νου με ἐπιγραφή *ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ ΕΣΦΙΓΜΕΝΟΥ ΑΓΗΑ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ Α...* και παράσταση Ἀναλήψεως.

Ὁ μοναχὸς γερο-Νικηφόρος ζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου τὸ κελλίον [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] ποὺ κατεῖχε στὶς Καρυές, κοντὰ στὸ κονάκι της¹. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Νικηφόρο, τὸ κελλίον ἐκχωρήθηκε στὸν ἱερομόναχο Ἰωάσαφ καὶ σὲ τρίτο πρόσωπο [ποὺ δὲν κατονομάζεται]. Ὁ Νικηφόρος κατέβαλε γιὰ τὸ κελλίον δεκατρεῖς χιλιάδες τετρακόσια σαράντα ἄσπρα, δηλαδή ἑκατὸν δώδεκα γρόσια, ἐνῶ ὀφείλει νὰ δίνει κάθε χρόνο *σιδοσία* διακόσια ἄσπρα καὶ *παγγενία* πενήντα ἄσπρα. Τὰ ὄρια τοῦ κελλίου ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀκολουθοῦν κατηφορικὰ τὸ σύρμα μέχρι τὰ λεπτόκαρα τοῦ παπα-Παλάτιου, ἀπ' ὅπου τὸ σύρμα στρίβει καὶ φθάνει στὸ πεζούλι-στην ἄκρη τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μεγάλη πέτρα -, συνορεύοντας τὸ ἀμπέλι με τὸ [ἀμπέλι] τοῦ Λοκοβίτη². Στὴ συνέχεια τὸ ὄριο ἀκολουθεῖ τὸ αὐλάκι, τὸ ὁποῖο τὸ κατέχουν ἀπὸ μισὸ ὁ Λοκοβίτης καὶ τὸ κελλίον, ἐνῶ δίπλα του ὑπάρχει μία ἄλλη μεγάλη πέτρα. Ἐπίσης στὸ κελλίον ἀνήκει καὶ ἓνα ἄλλο ἀμπέλι, πρὸ χαμηλά, τὸ ὁποῖο συνορεύει με τὴν καλύβη τῆς μονῆς. Ἐκεῖ τὸ ὄριο εἶναι ἓνα πεζούλι ποὺ φθάνει στὸ *παλαιὸν νερόν* καὶ στρίβει ἀνηφορίζοντας ἕως τὸν Ἄριο. Ἀπὸ ἐκεῖ συνεχίζει ἀνηφορικὰ καὶ ἐνώνεται με τὸ σιμωνοπετρίτικο πεζούλι ποὺ κατηφορίζει μέχρι τὸν λάκκο με τὸ νερό, τὸν ὁποῖο μοιράζονται οἱ μονεὲς Διονυσίου καὶ Ἑσφιγμένου, ἐνῶ στὴ συνέχεια [τὸ ὄριο] κατηφορίζει τὸν μεγάλο δρόμο. Στὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ κελλίου περιλαμβάνονται ὅλα τὰ λεπτόκαρα, ἓνα παλαιὸ πατητήρι, ὅπως καὶ ἐργαλεῖα, ἅμφια καὶ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία (Λειτουργία, Πεντηκοστάριο, Ἀνθολόγιο, Εὐαγγέλιο, Παρακλητικὴ καὶ Τριώδιο), [τὰ ὁποῖα ἀπαριθμοῦνται]. Ἐπίσης ὁ Νικηφόρος ἀφιέρωσε ἐκκλησιαστικὰ βιβλία (δώδεκα Μηναῖα, Ἀποστολὴ καὶ Συναξαριστὴ), ἱερὰ σκεύη, ἅμφια καὶ ἑπιπλά, [ποὺ καταγράφονται]. Τέλος τὸ κελλίον διαθέτει ἓνα Εὐχολόγιο καὶ οἱ τρεῖς ἑνοικοὶ του ἔχουν ἄδεια νὰ περνοῦν ἀπὸ τὸ ἀμπέλι τοῦ δασκάλου καὶ ἀπὸ τὶς γοῦρνες τῶν Διονυσιατῶν γιὰ νὰ πηγαίνουν στὸ ἀμπέλι τους. Στὸ ἐξῆς οἱ τρεῖς νέοι ἰδιοκτῆτες θὰ εἶναι *τέλειοι οἰκοκύριοι* καὶ κανεὶς ἀπὸ τοὺς σύγχρονους ἢ τοὺς μεταγενέστερους δὲν θὰ μπορεῖ νὰ τοὺς ἐνοχλήσει. Τὸ παρὸν *γράμμα* σφραγίσθηκε ἀπὸ τὴ μονὴ καὶ ἐπιδόθηκε στοὺς τρεῖς ἑνοίκους γιὰ ἀσφάλεια καὶ βεβαίωση τῶν μεταγενέστερων.

Ὑπογράφουν (με τὸ χέρι τοῦ γραφέα): Ὁ δικαῖος γερο-Χριστοφόρος [Ἑσφιγμενίτης]. Ὁ γερο-Σάββας [Ἑσφιγμενίτης]. Ὁ γερο-Στέφανος [Ἑσφιγμενίτης]. Ὁ προηγούμενος παπα-Θεωνᾶς [Ἑσφιγμενίτης] καὶ ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι.

Ἀρχ.: † Κατὰ ζοιδ' ἔτος ἐν μηνί Σεπτεβρίῳ· θ' ἐλθὼν πρὸς τ(ήν) ἱεράν κ(αί) βασιλικήν μονήν τοῦ Ἑσφιγμένου· ὁ ὁσιώτατος ἐν μοναχοῖς γέρο κυρ Νουμφόρος ...

Σημ.: 1. Ἡ ταύτιση τοῦ κελλίου με αὐτὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου προέρχεται ἀπὸ μεταγενέ-

στερο σημείωμα, στο verso του ἔγγραφου, καὶ ἀπὸ τὴν πληροφορία ὅτι βρισκόταν κοντὰ στὸ κονάκι τῆς μονῆς.

2. Ἡ ἀσαφὴς ἔκφραση *μοιράζει με τοῦ Λοκοβίτη τὸ ἀμπέλι* δηλώνει τὴν κατοχὴ ἀπὸ τὸ κελλίο ἀμπελιοῦ, τὸ ὁποῖο συνορεύει μετὰ τὸ ἀμπέλι τοῦ Λοκοβίτη. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀναφορά, στὴ συνέχεια τοῦ κειμένου, καὶ ἄλλου ἀμπελιοῦ τοῦ κελλίου. Πρβλ. καὶ ἔγγραφα ἀριθ. 16, 42.

Κατάλογος, σ. 77 (ἀριθ. 4).

14 Σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριὴλ [Γ'] γιὰ τὴ χειροτονία τοῦ μητροπολίτη Μελενίκου Γρηγορίου

Μάρτιος 1706, ἰνδ. 14

(Φάκελλος ΙΘ', ἀριθ. 4). Πρωτότυπο. - Περγαμινὴ 765 x 570. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου κρέμεται μετὰ μὴ-ρινθο ἢ μολύβδινη σφραγίδα τοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ. Στὴν κύρια ὄψη φέρει παράσταση Θεοτόκου βρεφοκρατούσας καὶ στὴν ὀπίσθια ἐπιγραφὴ *ΓΑΒΡΙΗΛ ΕΛΕΩ Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ: ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ (ΚΑΙ) ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΨΒ'.*

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γαβριὴλ ἐξηγεῖ ὅτι ὅπως ἡ βροχὴ ἀποτελεῖ πηγὴ ζωῆς γιὰ τὴ γῆ καὶ τὰ ζῶα καὶ ἡ παρατεταμένη ξηρασία τὰ ἀπειλεῖ μετὰ ἀφανισμό, ἔτσι καὶ ἡ μετάληψη τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ εἶναι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο ἡ ἀληθινὴ τροφὴ τῶν ψυχῶν¹, χωρὶς τὴν ὁποία κινδυνεύουν. Λειτουργοὶ τῶν μυστηρίων εἶναι οἱ ἱερεῖς καὶ κυρίως οἱ ἀρχιερεῖς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους διαδίδεται σὰν ἀπὸ πηγὴ ἡ τέλεση κάθε ἀναγκαίου γιὰ τὴ σωτηρία τῶν πιστῶν μυστηρίου. Π' αὐτὸ τὸν λόγο καὶ ὁ Γαβριὴλ φροντίζει γιὰ τὴ μετάδοση τῆς θείας χάριτος στοὺς ἀρχιερεῖς, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἀκολούθως νὰ διοχετεύουν τὰ δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὶς ψυχὰς τῶν πιστῶν.

Ἡ μητρόπολις Μελενίκου ἔμεινε ἀπροστάτευτη, ἐπειδὴ ὁ ἕως τότε ἀρχιερατεύων ἐκεῖ Στέφανος μετατέθηκε γιὰ κάποιο λόγο σὲ ἄλλη μητρόπολη. Πὰ νὰ μὴ μείνει ἀποίμανη γιὰ πολὺ καιρὸ ὁ πατριάρχης μερίμνησε γιὰ τὴν ἐγκατάσταση ἄλλου προστάτη σὲ αὐτήν. Ἔτσι μετὰ αἰδεία καὶ προτροπὴ του ἐγίνε *κανονικὴ* ψηφοφορία, στὴν ὁποία συμμετεῖχαν οἱ ἐξῆς ἐνδημιοῦντες στὴν Κωνσταντινούπολη μητροπολίτες καὶ ὑπέρτιμοι: Κυζίκου Κύριλλος, Νικομηδείας Παρθένιος, Χαλκηδόνας Κωνστάντιος, Ἰκονίου Ἀνθίμος, Δρύστρας Ἀθανάσιος, Σεργῶν Στέφανος, Σίδης Ἱερόθεος, Κλαυδιουπόλεως Κοσμάς καὶ Δέρκων Νικόδημος. Στὴν ψηφοφορία προκρίθηκε ὁ ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς Γρηγόριος - ὁ ὁποῖος ἐκάρε μοναχὸς ἀπὸ νέος - καὶ μετὰ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χειροτονήθηκε μητροπολίτης Μελενίκου καὶ πνευματικὸς ποιμένας τῶν ἐκεῖ

Χριστιανῶν. Ὁ νέος μητροπολίτης ὀφείλει νὰ ἐγκατασταθεῖ στὴ μητρόπολή του καὶ νὰ τὴν ἀναλάβει μαζί μὲ ὅλες τὶς ὑποκείμενες σὲ αὐτὴν ἐνορίες· νὰ εὐλογεῖ ὅλους τοὺς Χριστιανούς της καὶ νὰ ἐκτελεῖ ὡς πραγματικὸς ἀρχιερέας τῆς ὅλα τὰ καθήκοντά του *μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως*· ἐπίσης νὰ *σφραγίζει* ἀναγνώστες, νὰ χειροτονεῖ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους καὶ νὰ τοὺς προβιβάζει σὲ πρεσβυτέρους, νὰ κείρει μοναχοὺς καὶ μοναχές, νὰ καθιερώνει ναοὺς ὡς σταυροπήγιά του, νὰ ἐγκαθιστᾷ μὲ *ἐντάλματά* του πνευματικὸς πατέρες καὶ νὰ ἐκτελεῖ ἀνεμπόδιστα ὅλα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀρχιερέα. Ἐπιπλέον πρέπει νὰ ἐξουσιάζει ὅλα τὰ κινήτὰ καὶ ἀκίνητα ἀφιερώματα καὶ κτήματα τῆς μητρόπολὸς του καὶ νὰ μεριμνᾷ γιὰ τὴ βελτίωση καὶ τὴν αὐξησὶν τοὺς. Γενικά ὁ νέος μητροπολίτης ὀφείλει, ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος [Παῦλος], νὰ γίνεται *τὰ πάντα τοῖς παῶσι*², ὥστε νὰ τοὺς ὀδηγήσει ὅλους, ἢ τουλάχιστον τοὺς περισσότερους, στὸν Θεό, ὅπως ὑποσχέθηκε. Πρέπει ἀκόμη νὰ βρίσκεται κοντὰ σὲ τὶς χαρὲς καὶ σὲ τὶς λύπες τοῦ ποιμνίου του, νὰ ἀποτελεῖ παρὰδειγμα ὄχι μόνο μὲ τὶς συμβουλές του, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὰ ἔργα του, καὶ νὰ τοῦ μεταδίδει κάθε ψυχωφελὴ καὶ σωτήρια ἰδέα. Τέλος ὀφείλει νὰ ἀναλάβει τὴ διοίκηση τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μονῶν τῆς ἐπαρχίας του καὶ τὴν εἰσπραξὶ τῶν συνηθισμένων ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων καὶ δικαιωμάτων, γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ ἴδιου καὶ τῆς διοίκησης. Οἱ κληρικοὶ τῆς ἐπαρχίας, ἱερεῖς, ἡγούμενοι καὶ ἱερομόναχοι, οἱ γέροντες, οἱ πραγματευτὲς καὶ ὅλος ὁ χριστιανικὸς λαὸς ὀφείλουν νὰ προσφέρουν στὸν πνευματικὸ ποιμένα τους κάθε τιμὴ, νὰ τὸν ἀγαποῦν, νὰ τὸν ὑπακούουν καὶ νὰ τὸν βοηθοῦν, χωρὶς νὰ τοῦ ἀντιτίθενται μὲ λόγια ἢ μὲ πράξεις ἄνευ αἰτίας - ἀφοῦ κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο κάτι τέτοιο δὲν ἀποτελεῖ λύση³· διότι ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐπείθεια ἀντανανκλᾶται στὸν πατριάρχη καὶ μέσω αὐτοῦ στὸν Χριστό, τὸν ὁποῖο ἀντιπροσωπεύουν οἱ ἀρχιερεῖς στὴ γῆ. Ἐπίσης [οἱ κληρικοὶ] ὀφείλουν νὰ μνημονεύουν τὸ ὄνομά του σὲ ὅλες τὶς τελετὲς καὶ νὰ τοῦ παραδίδουν, σύμφωνα μὲ τὴν παλαιὰ συνήθεια, ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά του εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα - τὰ *κανονικά* -, ἐνῶ οἱ λαϊκοὶ τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὰ συνοικέσια, τὶς πανηγύρεις, τὴν τοπικὴ ζητεία καὶ ὅτιδήποτε ἄλλο συνηθίζεται στὴν περιοχὴ, χωρὶς νὰ τολμᾷ κανεὶς, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, νὰ ἀντιτίθεται ἢ νὰ ἰδιοποιεῖται μέρος τῶν δικαιωμάτων ἢ νὰ ἀρνεῖται τὴν προβλεπόμενη τιμὴ καὶ ὑπακοὴ πρὸς τὸν μητροπολίτη. Ἄν κάποιος ἀγνοήσῃ τὰ παραπάνω καὶ παρακρατήσῃ κάποιο ἔσοδο ἢ δὲν ἀποδώσῃ τὴν ὀφειλόμενη τιμὴ καὶ ὑπακοὴ στὸν Γρηγόριο, θὰ δοκιμάσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ βαρύντατα ἐπιτίμια τοῦ πατριάρχη. Πᾶ ὅλα τὰ παραπάνω ἐκδόθηκε ἢ παροῦσα *ἐν μεμβράναις πράξις* καὶ δόθηκε στὸν Γρηγόριο γιὰ μόνιμη ἀσφάλεια.

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφει: Ὁ Γαβριὴλ [Γ'] ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἄρχ.: Γῆ μὲν ὑετοῖς ἀρδευομένη, καὶ(αἰ) ποικιλίαν καρπῶν, καὶ(αἰ) βοτανῶν ἀναδιδούσα, τρέφει τε, καὶ(αἰ) διασώζει τὰ ἐν αὐτῇ διατρώμενα ζῶα. ...

- Σημ.: 1. Ἰω. 6:55.
2. Κρ. Α' 9:22.
3. Ἐβρ. 13:17.

Κατάλογος, σ. 117 (ἀριθ. 4).

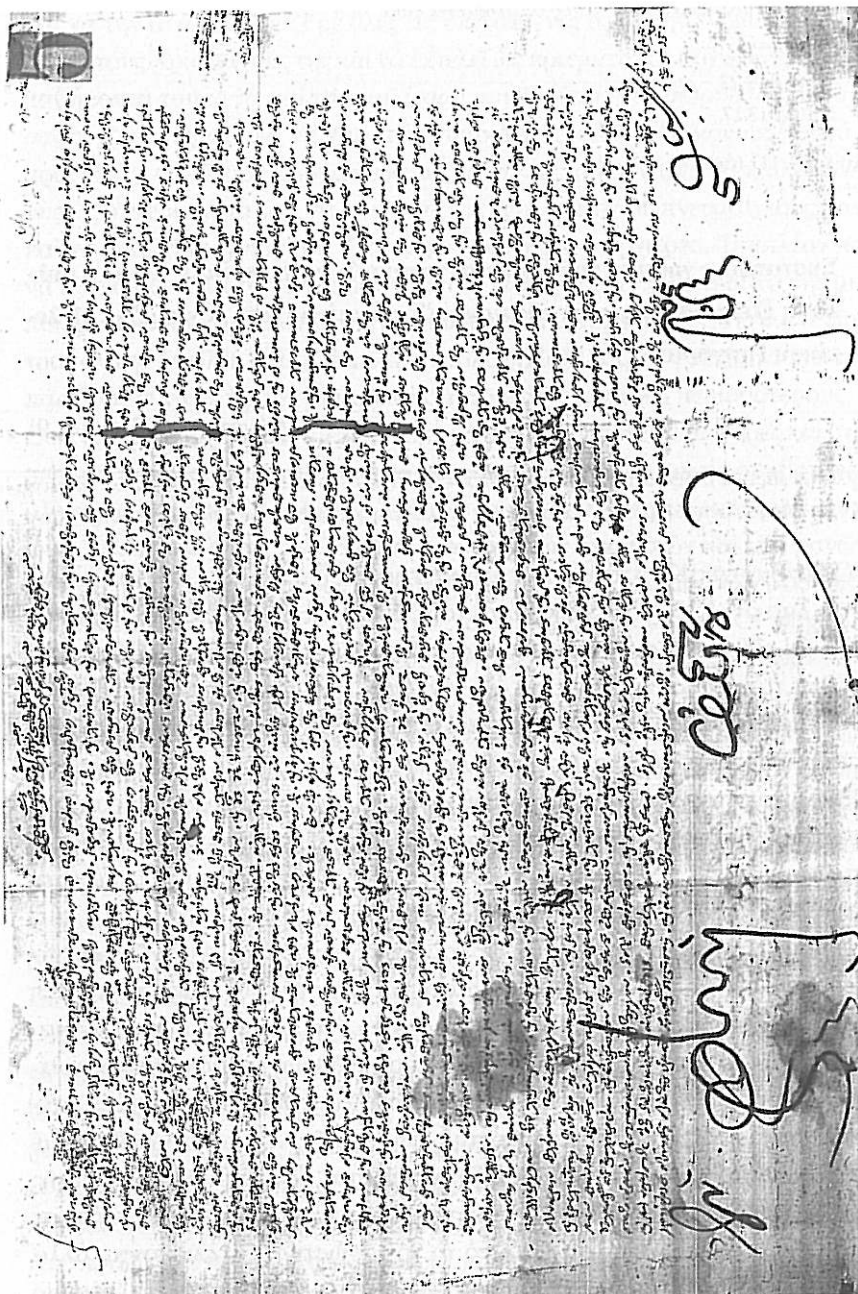
15 Συστατήριο γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας [Γ'] γιὰ τὴ συλλογὴ ἐλεημοσύνης ὑπὲρ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἀπὸ τὸν πρῶην Μελενίκου Γρηγόριο

Αὐγουστος 1716, ἰνδ. 9¹

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 5). Πρωτότυπο. - Χαρτί 612 x 453. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρησι μέτρα (φθορὲς καὶ ὁπὲς στίς διπλώσεις, ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας ὑπενθυμίζει σὲ ὅλο τὸν χριστιανικὸ λαὸ ὅτι ὁ Κύριος ζήτησε ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτες ἔλεος καὶ ὄχι θυσίεσ². διότι ἂν καὶ οἱ θυσίες ζώων διέκριναν τοὺς Ἰσραηλίτες ἀπὸ τὰ ἄλλα εἰδωλολατρικὰ ἔθνη, ἡ ἐλεημοσύνη μπορεῖ νὰ ἐξαγνίσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ κάθε ἁμαρτία, ὥστε νὰ ἀπολαύσει τὰ ἀσύλληπτα ἀγαθὰ ποὺ εἰτοίμασε ὁ Θεὸς γιὰ τοὺς ἐκλεκτούς του, ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος³. Ἐτσι ἐνῶ οἱ πιστοὶ ζοῦν ἀκόμη στὴ γῆ, ὁ Θεὸς τοὺς προετοιμάζει γιὰ τὸν οὐρανό, καὶ μάλιστα ἀκόμη περισσότερο ὅταν προσφέρουν τὸν πλοῦτό τους στίς μονές, ὅπου οἱ μοναχοὶ ὑμνοῦν ἀκατάπαυστα τὸ θεῖο, καὶ μὲ ψαλμούς, προσευχές, νηστείες καὶ ἀγρυπνίες δέονται ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, ζώντων καὶ κεκοιμημένων.

Ἡ μονὴ τῆς Ἀναλήψεως, ἡ ἁλλιώς τοῦ Ἑσφιγμένου, στὸ Ἅγιον Ὄρος παλαιότερα εὐημεροῦσε, ἀλλὰ ἐξαιτίας διαφόρων περιστάσεων ἔπεσε σὲ μεγάλη πτώχεια, ὥστε νὰ ὀφείλει εἰκοσι πουργία γιὰ χρεή, ἐνῶ λόγῳ τῆς ἐνδείας οἱ πατέρες ἐγκατέλειψαν τὴ μονὴ ἀναζητῶντας τροφή. Ὅμως ὁ πρῶην μητροπολίτης Μελενίκου Γρηγόριος, κινούμενος ἀπὸ θεῖο ζῆλο, ἄφησε τὶς τρέχουσες διοικητικὲς του μέριμνες, ἐγκαταστάθηκε στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου καὶ τὴν ἀνέλαβε μὲ σκοπὸ νὰ τὴ βοηθήσει νὰ ἀνακάμψει. Ὅταν μάλιστα εἶδε τὴν ἐγκατάλειψη τῆς μονῆς καὶ ἔμαθε τὸ ὕψος τοῦ χρέους καὶ τὴν ἔλλειψη τῶν ἀναγκαίων, πλήρωσε μὲ δικά του χρήματα δέκα πουργία ἀπὸ τὸ χρέος, ὥστε νὰ ὑπολείπονται ἄλλα δεκατέσσερα, γιὰ τὰ ὁποῖα ἤδη συγκεντρώθηκαν καὶ δόθηκαν ὡς ἐνέχυρο στοὺς δανειστὲς ὅλα τὰ ἀργυρὰ σκεύη καὶ ἅμφια. Ἐπίσης ὁ Γρηγόριος ἀγωνίσθηκε καὶ ξόδευσε ἐπιπλέον δικά του χρήματα γιὰ τὴν καλλιέργεια τῶν χωρα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 - Σύστατήριο γράμμα του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γερεμία Γ' (Αύγουστος 1716). "Εγγραφο ἀριθ. 15.

φριών, τών ἀμπελιῶν καὶ τών ἄλλων κτημάτων. Ὡστόσο, ἐπειδὴ δὲν ἔχει πλέον ἄλλο τρόπο γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους, γιὰ τὴν κάλυψη τών ἀναγκῶν καὶ κυρίως γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τών ὑπονόμων καὶ τῆς ὑδρευσης τῆς μονῆς, σκέφθηκε νὰ ἀπευθυνθεῖ στὴν ἐλεημοσύνη καὶ στὴ βοήθεια τών Χριστιανῶν. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ πατριάρχης παρακαλεῖ ὅλους τοὺς πιστοὺς νὰ δεχθοῦν τὸν πρῶην Μελενίκου Γρηγόριο καὶ νὰ τὸν βοηθήσουν προσφέροντάς του μεγάλου ψυχα ἐλεημοσύνη, ἄλλος γιὰ *τεσσαρακονταλείτουρον*, ἄλλος γιὰ μνημόνευσή του στὴν Πρόθεση καὶ *σαραντάριον*, ἄλλος γιὰ *ἀδελφᾶτο* ἢ καὶ μὲ χρήματα, ἄργυρὰ σκεύη, ἄμφια καὶ ἀφιερῶματα. Αὐτὰ δὲν θὰ τὰ προσφέρουν στοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ στὸν Θεό, γιατί ὅπως λέει ὁ προφήτης [Δαβίδ], αὐτὸς ποὺ κἀνει συνεχῶς ἐλεημοσύνες δανεῖζει τὸν Θεό⁴. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ μὲν Γρηγόριος θὰ καταφέρει νὰ ἀνασυστήσῃ τὴ μονή, οἱ δὲ πιστοὶ θὰ λάβουν τὸ ἀντάλλαγμα τους ἀπὸ τὸν Θεὸ στὴν ἐπουράνια ζωή.

Μηνολόγιο.

Ἀρχ.: *† Οἱ τῷ καθ' ἡμᾶς π(ατ)ριαρχικῷ ἀποστολικῷ κ(αί) οἰκουμενικῷ τούτῳ θρόνῳ ὑποκείμενοι ἱερώτ(α)τοι μητροπολίται, ... | ... εὐλογία, κ(αί) συγχώρησις. Ἐλεον θέλω, κ(αί) οὐ θυσίαν ἔφη ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου, ...*

Σημ.: 1. Ὁ Σιμυρνάκης, 649 χρονολογεῖ τὴν προσπάθεια τοῦ πρῶην Μελενίκου Γρηγορίου γιὰ συγγέντρωση προσφορῶν ὑπὲρ τῆς μονῆς στὰ 1704 (ἢ ἀναφέρεται σὲ ἄλλη ἀνάλογη). Πρβλ. καὶ Γεδεών, *Ἄθως*, 191 (ὅπου ἡ παραίτηση τοῦ Γρηγορίου ἀπὸ τὴ μητρόπολή του χρονολογεῖται στὰ 1705). Ὡστόσο, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 14, ὁ Γρηγόριος χειροτονήθηκε μητροπολίτης Μελενίκου τὸ 1706. Βλ. καὶ Ἑσφιγμένου, 61-62, ὅπου ἡ παρουσία τοῦ Γρηγορίου στὴ μονὴ χρονολογεῖται στὰ ἔτη 1713-1728 καὶ ἀναφέρονται περισσότερα στοιχεῖα τῆς δράσης του σὲ αὐτή.

2. Ὡσ. 6:6.

3. Κρ. Α' 2:9.

4. Ψαλμ. 36:26 καὶ Παρ. 19:17.

Κατάλογος, σ. 26 (ἀριθ. 5).

16 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στίς Καρυές

20 Ἀπριλίου 1735

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 5). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 300 x 210. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου μὲ ἐπιγραφή *ΒΟΥΛΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΕΣΦΙΓΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ [...]* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Ὁ μοναχὸς γέρων Γαβριήλ ζήτησε ἀπὸ τῆ μονῆ Ἐσφιγμένου νὰ ἀγοράσει τὸ κελλίον [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στὶς Καρυές, κοντὰ στὸ κονάκι τῆς¹. Ἡ μονὴ ἀποφάσισε νὰ παραχωρήσει τὸ κελλίον, σὲ τρία πρόσωπα, μὲ πρῶτο τὸν Γαβριήλ, δεύτερο τὸν παπα-Κοσμᾶ καὶ ἄλλο [μὴ ἀναφερόμενο] τρίτο πρόσωπο. Οἱ τρεῖς νέοι ἔνοικοι τοῦ κελλίου ἔδωσαν στὴ μονὴ γιὰ τὴν ἀγορὰ ἑκατὸν ἐξήντα γρόσια, ἐνῶ ὀφείλουν νὰ τῆς καταβάλλουν καὶ ἐτήσια *συνδοσία* διακόσια ἄσπρα καὶ *παγγενία* πενήντα ἄσπρα. Τὰ ὄρια τοῦ κελλίου ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, κατηφορίζουν μὲ τὸ σύρμα καὶ πηγαίνουν στὰ λεπτόκαρα τῆς λαυριωτικῆς καλύβης. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸ σύρμα στρίβει καὶ ἀκολουθεῖ τὸ πεζούλι, συνορεύοντας τὸ ἀμπέλι μὲ τὸ χιλανδαρινὸ [ἀμπέλι]². Στὴ συνέχεια τὸ ὄριο ἀκολουθεῖ τὸ αὐλάκι, τὸ ὁποῖο ἀνήκει κατὰ τὸ ἥμισυ στὸ κελλίον καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ στοὺς Χιλανδαρινούς, καὶ ἔχει κοντὰ του μίαν μεγάλην πέτρα καὶ ἄλλη ἀκόμη μεγαλύτερη στὸ τέλος τοῦ πεζουλίου. Ἐπίσης τὸ κελλίον διαθέτει καὶ ἄλλο ἀμπέλι, τὸ ὁποῖο συνορεύει μὲ τὴν καλύβη τῆς μονῆς. Ἐκεῖ τὸ πεζούλι ξεκινᾷ καὶ πηγαίνει στὸ *παλαιὸν νερόν*, στρίβει στὸν ἀνήφορο καὶ φθάνει στὸν Ἄρειο. Ἐπειτα ἀνηφορίζει, σμίγει μὲ τὸ σιμωνοπετρίτικο πεζούλι καὶ κατηφορίζει μαζί του ἕως τὸν λάκκο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο τὸ ἥμισυ, ὅπου τρέχει τὸ νερό, εἶναι τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, ἐνῶ τὸ ἄλλο μισὸ τῆς μονῆς Διονυσίου. Στὴ συνέχεια τὸ σύνορο κατηφορίζει καὶ φθάνει στὸν μεγάλο δρόμο.

Στὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ κελλίου ἀνήκουν ὅλα τὰ λεπτόκαρα, μία κατοῦνα καὶ ἓνα πατητήρι, ἐνῶ ἡ κινητὴ περιουσία του περιλαμβάνει ἐργαλεῖα καὶ ἄμφια, [τὰ ὅποια καταγράφονται], ὅπως καὶ λειτουργικὰ βιβλία (Λειτουργία, Πεντηκοστάριον, Ἀνθολόγιον, Εὐαγγέλιον, Παρακλητικὴ, Τριώδιον καὶ Εὐχολόγιον). Ἐπίσης [παλαιότερα] ὁ γέροντας Νικηφόρος εἶχε ἀφιερῶσει ἄμφια, βιβλία (δώδεκα Μηναῖα, Ἀπόστολον, Συναξαριστή), ἐργαλεῖα, ἱερὰ σκευὴ καὶ ἔπιπλα [ποὺ καταγράφονται χωριστά]. Οἱ νέοι ἔνοικοι θὰ εἶναι *τέλειοι οἰκοκυεῖς* μὲ ὑποχρέωση νὰ τὸ βελτιώνουν καὶ νὰ καλλιεργοῦν τὴ γῆ του, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ τοὺς ἐνοχλεῖ κανεὶς τώρα ἢ στὸ μέλλον ἄνευ αἰτίας. Θὰ ἔχουν ἐπίσης τὸ δικαίωμα νὰ περνοῦν ἀπὸ τὸ ἀμπέλι [τοῦ κελλίου] τοῦ Θεολόγου καὶ ἀπὸ τὶς γούρνες τῶν Διονυσιατῶν γιὰ νὰ πηγαίνουν στὸ ἀμπέλι τους. Πᾶ ὅλα τὰ ἀνωτέρω συντάχθηκε τὸ παρὸν *γράμμα*, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς καὶ ἐπιδόθηκε στοὺς νέους ἐνοίκους τοῦ κελλίου, γιὰ ἀσφάλεια καὶ βεβαίωση στὸ μέλλον.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου Ἡσαΐας ἱερομόναχος ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἐσφιγμενιτῶν. Ὁ Γαβριήλ ἱερομόναχος [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Ἀνανίας ἱερομόναχος [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Εὐθύμιος μοναχὸς [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Παχώμιος μοναχὸς [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Εὐθύμιος μοναχὸς [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ Παυφθούντιος (= Παφνούτιος) μο-

ναχὸς [Ἑσφιγμενίτης]. Ὁ Μεθόδιος μοναχὸς [Ἑσφιγμενίτης]. Ὁ Ἱερεμίας μοναχὸς [Ἑσφιγμενίτης]. Ὁ Κωνστάντιος μοναχὸς [Ἑσφιγμενίτης].

Ἀρχ.: Ἡ ἐν ἑτεῖ σ(ωτη)ρίῳ· ἀψλε· ἐν μηνὶ Ἀπριλλίου κ· ἐλθὼν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἱερ(άν) | κ(αί) βασιλεικὴν μονὴν τοῦ Ἑσφιγμ(έν)ου, ὁ ὁσιώτατος ἐν μοναχοῖς γέρων κ(ύρ) Γαβριήλ· ...

- Σημ.: 1. Ἡ ταύτιση τοῦ κελλίου μὲ αὐτὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου προέρχεται ἀπὸ μεταγενέστερο σημεῖωμα, στὸ verso τοῦ ἐγγράφου, καὶ ἀπὸ τὴν πληροφορία ὅτι βρισκόταν κοντὰ στὸ κονάκι τῆς μονῆς.
2. Ἡ ἀσαφὴς ἔκφραση *μοιράζει μὲ τὸ χιλανταρινὸν τὸ ἀμπέλι* δηλώνει τὴν κατοχὴ ἀπὸ τὸ κελλίον ἀμπελιοῦ, τὸ ὁποῖο συνορεύει μὲ τὸ χιλανδαρινὸ ἀμπέλι. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀναφορά, στὴν συνέχεια τοῦ κειμένου, καὶ ἄλλου ἀμπελιοῦ τοῦ κελλίου. Πρβλ. καὶ ἔγγραφα ἀριθ. 13, 42.

Κατάλογος, σ. 78 (ἀριθ. 5).

17 Ἀρχιερατικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ γράμμα γιὰ τὴν ἀφιέρωση τῆς Ἀγίας Κυριακῆς Θάσου στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου

1 Αὐγούστου 1740

(Φάκελλος Ζ', ἀριθ. 2). Ἀντίγραφο σύγχρονο τοῦ πρωτοτύπου μὲ ἐπιβεβαίωση τοῦ μητροπολίτη Μαρωνείας Ἀνθιμου. - Χαρτί (δίφυλλο) 337 x 220. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Τὸ μετόχι τῆς Ἀγίας Κυριακῆς, ποὺ βρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὸ χωριὸ Καζαβίτι στὴ Θάσο, μὲ σύμφωνη γνώμη [τοῦ μητροπολίτη Μαρωνείας Ἀνθιμου] καὶ τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἀφιερώθηκε στὴν ἀγιορειτικὴ μονὴ τῆς Ἀναλήψεως ἢ ἀλλιῶς Ἑσφιγμένου. Στὸ ἐξῆς τὸ μετόχι θὰ βρίσκεται στὴ φροντίδα καὶ προστασίᾳ τῆς μονῆς καὶ οἱ Ἑσφιγμενίτες θὰ δίνουν στὸ κοινὸ τοῦ Καζαβιτίου γιὰ *κεσίμι* (ἐνοίκιο) χίλια ὀκτακόσια ἄσπρα κατ' ἔτος. Ἐπίσης οἱ μοναχοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προστατεύουν καὶ νὰ ἐλέγχουν τὰ ἀφιερῶματα τοῦ μετοχίου - ἐλαιόδενδρα, ἀμπέλια, χωράφια, περιβόλια, μύλους καὶ ὅ,τι ἄλλο τοῦ ἀνήκει. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς περιοχῆς δὲν μπορεῖ νὰ διεκδικήσει κάτι ἀπὸ τὴν περιουσία τοῦ μετοχίου, ἀλλὰ αὐτὴ θὰ ἐλέγχεται γιὰ πάντα ἀπὸ τοὺς Ἑσφιγμενίτες, οἱ ὅποιοι θὰ πληρώνουν τὸ ἐτήσιο *κεσίμι* τῶν χιλίων ὀκτακοσίων ἄσπρων στὸ Καζαβίτι. Πὰ ἀσφάλεια τῶν δύο συναλλασσμένων μερῶν συντάχθηκε τὸ παρὸν *ἀρχιερατικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν γράμμα*, μὲ ἀξιόπιστους μάρτυρες¹ καὶ μὲ τὴν ἐπιβεβαίωση [τοῦ Ἀνθιμου], καὶ δόθηκε τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ χωριοῦ Καζαβίτι.

Ὑπογράφει: Ὁ Μαρωνεῖας Ἀνθίμος (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιωτική ὑπογραφή).

Ἀρχ.: *† Διὰ τοῦ παρόντος ἀρχιερατικοῦ, κ(αὶ) ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος δηλοποιεῖται, ὅτι τὸ μετόχιον τῆς Ἀγίας Κυριακῆς το κείμενον ἐπάνωθεν τοῦ χωρίου Καζαβίτι ...*

Σημ.: 1. Σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα ἀναφέρονται στὸ ἐγγράφο ἀριθ. 18, τὸ πρωτότυπο τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἔφερε ὑπογραφὰς χριστιανῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ Καζαβίτι.

Κατάλογος, σ. 44 (ἀριθ. 2).

18 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Παῖσιου [Β'] γιὰ τὴν ἀφιέρωση τῆς Ἀγίας Κυριακῆς Θάσου στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου

Ἰούνιος 1745, ἰνδ. 8

(Φάκελλος Ζ', ἀριθ. 4). Πρωτότυπο. - Χαρτί 446 x 261. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία, τὸ δεξιὸ περιθώριο κομμένο). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῖσιος ἀναφέρει στὸν μητροπολίτη Μαρωνεῖας [Ἀνθίμο], στοὺς κληρικοὺς καὶ γέροντες τῆς Θάσου καὶ εἰδικότερα σὲ αὐτοὺς τοῦ χωριοῦ Καζαβίτι ὅτι ἔλαβε τὸ ἐνυπόγραφον βεβαιωτήριον γράμμα μὲ τὴ βεβαίωση [τοῦ Ἀνθίμου] καὶ τίς ὑπογραφὰς τῶν Χριστιανῶν τοῦ χωριοῦ Καζαβίτι¹. Μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ ἀφιέρωσαν οἰκειοθελῶς τὸ μετόχι τῆς Ἀγίας Κυριακῆς ποὺ κατεῖχαν, κοντὰ στὸ Καζαβίτι, μαζὶ μὲ ὅλα τὰ ἀφιερώματά του - ἐλαιόδενδρα, ἀμπέλια, χωράφια, περιβόλια, μύλους, σπίτια καὶ ὅ,τι ἄλλο τοῦ ἀνήκει - στὴν ἀγιορειτικὴ μονὴ τῆς Ἀναλήψεως ἢ Ἑσφιγμένου. Τὸ μετόχι θὰ παραμείνει γιὰ πάντα στὴν ἰδιοκτησίᾳ τῆς μονῆς καὶ θὰ διοικεῖται ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς της, μὲ τὴ συμφωνία ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ πληρώνουν ἐτησίως στὴν κοινότητα τῶν Χριστιανῶν τοῦ Καζαβιτίου χίλια ὀκτακόσια ἄσπρα. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ ἐγγράφο ἐκεῖνο, οἱ Ἑσφιγμενίτες ζήτησαν τὴν ἐπικύρωση καὶ ἐπιβεβαίωση τῆς ἀφιέρωσης καὶ μὲ πατριαρχικὸν συνοδικὸν γράμμα, τὴν ὁποία δέχεται ὁ πατριάρχης. Συνεπῶς, ἔχοντας πεισθεῖ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ γράμμα γιὰ τὴν ἀφιέρωση, πιστοποιεῖ μαζὶ μὲ τὴ Σύνοδο τὴν ἐγκυρότητα καὶ ἰσχὺ τοῦ βεβαιωτηρίου ἀφιερωτικοῦ γράμματος γιὰ πάντα, δηλαδὴ ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ μετόχι τῆς Ἀγίας Κυριακῆς μαζὶ μὲ ὅλα τὰ κτήματα καὶ ἀφιερώματά του ποὺ ἀναφέρθηκαν ἀνήκει στὴν ἰδιοκτησίᾳ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου καὶ ὅτι δὲν μπορεῖ πλέον νὰ τῆς ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ κανένα. Ἐπίσης [ἐπιβε-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 - Πατριαρχικό και συνδικό επιβεβαιωτήριο γράμμα
 του Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιου Β' (Ιούνιος 1745). Έγγραφο αριθ. 18.

βαιώνει ότι] οἱ Ἑσφιγμένιτες ἔχουν ὑπὸ τὴν προστασία, φροντίδα καὶ διοίκησίν τους ὅλα τὰ κτήματα καὶ ὑποστατικά τοῦ μετοχίου καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ καρπώνονται καὶ νὰ νέμονται τὰ εἰσοδήματα ποὺ προέρχονται ἀπὸ αὐτὸ γιὰ πάντα, μὲ τὴν ὑποχρέωση νὰ καταβάλλουν ἀνὰ ἔτος χίλια ὀκτακόσια ἄσπρα στὴν κοινότητα τῶν Χριστιανῶν τοῦ Καζαβιτίου *λόγω ἀποκοπῆς* (κεσίμι), χωρὶς κανεὶς ποτὲ καὶ μὲ καμία πρόφαση νὰ μὴ μπορεῖ νὰ ἀποσπάσει τὸ μετόχι ἀπὸ τὴ δικαιοδοσία τῆς μονῆς τους. Πὰ μελλοντικὴ ἀσφάλεια ἐκδόθηκε τὸ παρὸν *πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα* καὶ ἐπιδόθηκε στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου.

Μηνολόγιο.

Ἑπογράφουν: Ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος. Ὁ Κυζίκου Ἀνανίας. Ὁ Νικομηδείας Κύριλλος. Ὁ Νικαίας Καλλίνικος. Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος. Ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος. Ὁ Βεροίας Ἰωακείμ. Ὁ Μυτιλήνης Ἀνθίμος. Ὁ Χίου Διονύσιος.

Ἀρχ.: Ἰερῶτατε *μ(ητ)ροπολίτα Μαρωνείας, ὑπέρτιμε, κ(αὶ) ἔξαρχε Ροδώπης, ἐν Ἀγίῳ Πν(εύματι) ἀγαπητὲ ἀδελφέ, κ(αὶ) συλλειτουργέ, ... | ... κ(αὶ) εἰρήνη ἀπὸ Θε(ο)ῦ. Ἐπειδὴ προσεκομίσθη, κ(αὶ) ἐνεφανίσθη ἡμῖν ἡδὴ ἐνυπόγραφον βεβαιωτήριον γράμμα ...*

Σημ.: 1. Ἀντίγραφο τοῦ *βεβαιωτηρίου γράμματος* εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 17.

Ἑκδ.: Petit-Regel, 63-64 (ἀριθ. XXXIII): ἔκδοση βάσει ἀντιγράφου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πρβλ. καὶ Δελικάνης, 11 (Κώδ. Ε', 37).

Κατάλογος, σ. 45 (ἀριθ. 4).

19 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιτίμιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιου [Β'] σχετικὰ μὲ τὰ σύνορα τῶν μονῶν Ἑσφιγμένου καὶ Χιλανδαρίου

Μάιος, ἰνδ. 11 [1748¹]

- (α) (Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 10). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ὕφασμα) 440 x 325. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι σκούρο καστανόχρωμο. - Διατήρηση κακὴ (ὁπὲς καὶ ρυτίαι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.
- (β) (Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 10). Ἀντίγραφο τοῦ 19ου-20ου αἰ. - Χαρτί (δίφυλλο) 342 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῖσιος, ἀπευθυνόμενος στὸν ἐπίσκοπο Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους [Στέφανο], στοὺς Ἀγιορεῖτες καθηγουμένους καὶ στοὺς γέροντες τῆς Σύναξης τοῦ Πρωτάτου, ἐξηγεῖ ὅτι οἱ Ἑσφιγμένιτες τοῦ ἀνέφεραν τὴν ὑπαρξὴ ἀπὸ παλιὰ ἐνὸς τοίχου μεταξὺ τῆς μονῆς τους καὶ

τῆς μονῆς Χιλανδαρίου, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὶς *σφραγίδες* τῶν δύο μονῶν καὶ χώριζε τὶς περιοχές τους. Ὡστόσο τώρα κάποιοι Χιλανδαρινοὶ ἔκαψαν τὰ δένδρα διπλα στὸν τοῖχο καὶ κατέστρεψαν τὶς *σφραγίδες* ποὺ ὑπῆρχαν σὲ αὐτόν, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ Ἑσφιγμενίτες νὰ ζητοῦν [ἀπὸ τὸν Παῖσιο] τὴν ἔκδοση *ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου*. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ πατριάρχης, μαζί μὲ τὴ Σύνοδο, ἀπειλεῖ μὲ ἀφορισμὸ καὶ ἀρὲς ὅποιον Χιλανδαρινό, εἴτε εἰδικότερα τὸν μοναχὸ γερο-Θεοδόσιο εἴτε ὅποιονδήποτε ἄλλο, ἔκαψε τὰ δένδρα καὶ κατέστρεψε τὶς *σφραγίδες* τῶν δύο μονῶν, ὅπως καὶ αὐτοὺς ποὺ γνωρίζουν ὅτι ὁ τοῖχος ἀποτελοῦσε ἀνεκαθεν σύνορο καὶ δὲν τὸ ἀποκαλύπτουν.

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφουν: Ὁ Κυζίκου Ἀνανίας. Ὁ Νικομηδείας Κύριλλος. Ὁ Τορνόβου Ἀνθίμος.

Ἀρχ.: † Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Ἱερ[ισσ]οῦ, κ(αὶ) Ἀγίου Ὁρους, ἐν Ἀγίῳ Πν(εύματι) ἀγαπητὲ ἀδελφέ, καὶ συλλειτουργέ, δσιώτατοι καθηγούμενοι | τῶν ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει ... κ(αὶ) εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Οἱ δσιώτατοι π(ατέ)ρες τοῦ αὐτόθι ἱεροῦ, καὶ σεβασμίον ...

Σημ.: 1. Τὸ ἔτος σύνταξης τοῦ ἐγγράφου προκύπτει ἀπὸ τὸν συσχετισμὸ τοῦ μηνῆ (Μαΐος) καὶ τῆς Ἰνδικτιώνας (11η), ποὺ ἀναφέρονται σὲ αὐτό, μὲ τὰ ἔτη τῆς πατριαρχίας τοῦ Παΐσιου (Νοέμβριος 1726-Σεπτέμβριος 1732, Αὐγουστος 1740-Μαΐος 1743, Μάρτιος 1744-Σεπτέμβριος 1748 καὶ Ἰούνιος 1751-Σεπτέμβριος 1752). Ὁ Γεδεών, *Πίνακες*, 457 ἀποδίδει ἐσφαλμένα τὸ ἔγγραφο στὸν Παῖσιο Α'.

Ἔκδ.: Γεδεών, 8 (1887-1888), 393: ἔκδοση τοῦ ἀντιγράφου τοῦ μοναχοῦ Θεοδωρήτου (ὅπου τὸ ἔγγραφο ἀποδίδεται ἐσφαλμένα στὸν Παῖσιο Α'). - Petit-Regel, 71-72 (ἀριθ. XXXV): ἔκδοση βάσει τῆς δημοσίευσης τοῦ Μ. Γεδεών, μὲ λανθασμένη ἀνάγνωση τοῦ μηνῆ.

Κατάλογος, σ. 95 (ἀριθ. 10).

20 Ἀποδεικτικὸ καὶ βεβαιωτικὸ μοναστηριακὸ γράμμα γιὰ παραχώρηση γῆς ἀπὸ τὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν [Ἱασίου] στὸν Στάθη Βουτικάρη

1 Ἰουνίου 1755

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 440 x 295. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (ἀρκετοὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία, λείπει τὸ ἥμισυ τοῦ β' φύλλου). - Ὁρθογραφία. - Στὸ τέλος τοῦ κειμένου κέρκη στρογγυλὴ σφραγίδα τῆς μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ἡ μονὴ [τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν¹] ποὺ βρίσκεται [στὸ Ἱάσιο], ἀπέξω τῆς *Μικρῆς πόρτας*, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Μπαχλουῖου, κατεῖχε ἔκταση γῆς, ἥ ὁποία ἀρχικὰ ἦταν μπαχτσές, ἀλλὰ ἔπειτα ἔπαψε νὰ χρησιμοποιεῖται καὶ νὰ προ-

σφέρει κάποιον ὄφελος στὴ μονή. Τὴ γῆ αὐτὴ ζήτησε νὰ τοῦ παραχωρηθεῖ μὲ *πέξιμανο* ὁ κὺρ Στάθης Βουτικάρης, γιὰ νὰ κτίσει ἐκεῖ τὴν κατοικία του. Ὁ [ἡγούμενος τῆς μονῆς] Δοσίθεος, ἔχοντας ὥς κριτήριον τὸ συμφέρον τῆς μονῆς, δέχεται τὸ αἶτημά του καὶ τὴν παραχωρεῖ μὲ ἐτήσιο ἀντίτιμον πέντε γρόσια πρὸς τὴ μονή. Τὸ μᾶκρος τοῦ οἰκοπέδου εἶναι εἴκοσι μία καὶ μισὴ ὀργιές καὶ τὸ πλάτος του ἑνδεκα καὶ μισή, ἐνῶ ὁ κὺρ Στάθης θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κτίσει σὲ αὐτὸ κατοικία², χωρὶς νὰ ἐνοχλεῖται, ὁ ἴδιος, τὰ παιδιά του καὶ οἱ διάδοχοί τους³, ἀπὸ τὸν Δοσίθεο καὶ τοὺς μελλοντικούς ἡγουμένους τῆς μονῆς. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὁ κὺρ Στάθης ὀφείλει νὰ πληρώνει κάθε χρόνον τὸ *πέξιμανο*, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουν δικαίωμα οἱ ἡγούμενοι νὰ τὸ αὐξήσουν στὸ μέλλον. Πὰ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω συντάχθηκε τὸ παρὸν *βεβαιωτικὸν μοναστηριακὸν γράμμα*, ὑπογράφηκε ἰδιοχείρως ἀπὸ τὸν Δοσίθεο, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων καὶ παραδόθηκε στὸν κὺρ Στάθη.

Ὑπογράφει: Ὁ [ἡγούμενος] τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Δοσίθεος.

Ἀρχ.: *† Διὰ τοῦ παρόντος μου ἀποδεικτικῶς, καὶ βεβαιωτικῶς γράμματος δῆλον γίνεται, ὅτι τὸ ἱερόν μοναστήριον ἀπέξω ἰ τῆς μικρῆς πόρτας ...*

- Σημ.: 1. Ἡ μονή ταυτίζεται μὲ ἐκείνη τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν [στὸ Ἱάσιο], ποὺ ἀναφέρεται στὴν ὑπογραφή τοῦ Δοσιθέου.
2. Σημείωμα στὸ verso τοῦ ἐγγράφου ἀναφέρει ὅτι πρόκειται γιὰ τὰ *γράμματα διὰ τὸ σπίτι τοῦ Παναγιώτη καὶ τὸ γράμμα τοῦ Μιχαὴλ Τζιραμήχα εἰς Μέστον* (= Ἱάσιον;).
3. Στὸ κάτω περιθώριον τοῦ ἐγγράφου σημείωμα τοῦ Ἱγνάτιου Τριεραρχίτη ἀναφέρει ὅτι στίς 12 Μαΐου 1784 ἔλαβε τὸ παρὸν ἔγγραφο ἀπὸ τοὺς κληρονόμους [τοῦ κὺρ Στάθη], μαζί μὲ τὰ ἔγγραφα γιὰ κάποια ἄλλη κατοικία.

21 Γράμμα τῆς Μεγάλης Σύναξης γιὰ διαφορὰ τοῦ Παντοκράτορινοῦ κελλίου [τοῦ Ἀγίου Γεωργίου] μὲ τὸ Ἑσφιγμεντικὸ κελλίον [τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων]

28 Ἀπριλίου 1759

(Φάκελλος Π', ἀριθ. 6). Πρωτότυπο¹. - Χαρτί (δίφυλλο) 277 x 195. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση κακὴ (ὁπὲς στίς διπλώσεις καὶ ρυτίαι). - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου μὲ ἐπιγραφή *† Η ΣΦΡΑΓΙΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ Θ(ΕΟΤΟ)ΚΟΥ ΤΩΝ ΚΑΡΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ 1683* καὶ παράσταση Θεοτόκου δεομένης.

Οἱ προεστῶτες τῆς Μεγάλης Σύναξης κλήθηκαν, μαζί μὲ τὸν ἀγᾶ τοῦ

Ἁγίου Ὁρους, ἀπὸ τὸν γερο-Ἰωάσαφ τοῦ παντοκρατορινοῦ κελλίου [τοῦ Ἁγίου Γεωργίου] καὶ ἀπὸ τὸν γερο-Δαμιανὸ τοῦ ἐσφιγμεντικοῦ [τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων], γιὰ αὐτοψία τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖο ἀποτελοῦσε τὴν αἰτία τῆς διαφορᾶς τους². Πὰ τὴν ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς αὐτῆς οἱ προεστῶτες κάλεσαν καὶ τοὺς γείτονες τῶν δύο κελλίων Δοσίθεο Μπαρμπέρη, παπα-Ζαχαρία τοῦ Μπαρμπέρη, παπα-Διονύσιο τοῦ Χρυσάνθου, Κωνστάντιο Ραματούδη, Γεράσιμο Ζωγραφίτη καὶ Καλλίνικο τοῦ Χριστοφόρου, οἱ ὅποιοι δήλωσαν ὅτι τὸ νερὸ ἀνῆκε κατὰ τὸ ἥμισυ σὲ κάθε κελλίῳ. Τὸ ἴδιο προέκυψε καὶ ἀπὸ τὸ σχετικὸ γράμμα τοῦ Ἐσφιγμεντικοῦ κελλίου καὶ ἔτσι οἱ προεστῶτες ἀποφάσισαν μαζὶ μὲ τὸν ἀγᾶ καὶ μὲ τὴν παρουσία τοῦ προηγουμένου Σάββα Παντοκρατορινοῦ τὸ νερὸ νὰ ἀνῆκει ἐξίσου καὶ στὰ δύο κελλία³. Ἄν στὸ μέλλον κάποιος ἀπὸ τὰ κελλία αὐτὰ προκαλέσει νέα διαμάχη γιὰ τὸ θέμα τοῦ νεροῦ, θὰ πληρώσει στὸν *μποσταντζήμπαση* στὴν Κωνσταντινούπολη ἑκατὸ φλωρία (δηλαδή *νέξερ*), σὸν τότε ἀγᾶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑκατὸ γρόσια καὶ στὸ Πρωτάτο σαράντα ὀκτάδες κερί. Πὰ ἐπιβεβαίωση τὸ παρὸν [γράμμα] σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς Μεγάλης Μέσης καὶ ὑπογράφηκε ἰδιοχείρως ἀπὸ τοὺς προεστῶτες.

Ὑπογράφουν: Ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων καὶ ἐπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὁρους Νεόφυτος. Ὁ Σωφρόνιος γέροντας τῆς Μεγάλης Σύναξης τοῦ Πρωτάτου Βατοπεδινός. Ὁ Δωρόθεος γέροντας τῆς Μεγάλης Σύναξης τοῦ Πρωτάτου Διονυσιάτης.

Ἀρχ.: *† Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ προεστῶτες τῆς Μεγάλης Ἡ Συνάξεως τοῦ Πρωτάτου πῶς μὲ τὸ νὰ εἶχαν διαφορὰν δύο κελλία ...*

- Σημ.: 1. Σύμφωνα μὲ τὸν χειρόγραφο κατάλογο τοῦ ἀρχείου ὑπῆρχαν καὶ δύο ἀντίγραφα ἐπικυρωμένα ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Κοινότητα.
2. Ἡ ταύτιση τοῦ ἐσφιγμεντικοῦ κελλίου μὲ αὐτὸ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων προκύπτει ἀπὸ μεταγενέστερο σημεῖωμα στὸ verso τοῦ ἐγγράφου, ἐνῶ ἡ ταύτιση τοῦ παντοκρατορινοῦ κελλίου μὲ αὐτὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου προέρχεται ἀπὸ τὸν κατάλογο τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου. Τὸ ὄνόματα τῶν δύο κελλίων ἔχουν σημειωθεῖ ἀπὸ μεταγενέστερο χέρι καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου, ἐκατέρωθεν τῆς σφραγίδας. Ὡστόσο τὴν ἴδια διαφορὰ εἶχε αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τὸ κελλίῳ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων καὶ μὲ τὸ παντοκρατορινὸ τῆς Μεταμορφώσεως βλ. Α. Πάρδος, *Ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Μ. Παντοκράτορος. Ἐπιτομὲς ἐγγράφων, 1039-1801*, Μέρος α' (Ἀθωνικὰ Σύμμεικτα 5), Ἀθήνα 1998, 163-164 (ἀριθ. 81).
3. Ὅντως σὲ παλαιότερα ὁμολόγια τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων (ἐγγράφα ἀριθ. 9, 12) ἀναφέρεται ὅτι τὸ νερὸ πρέπει νὰ μοιράζεται μὲ τὸ κελλίῳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Κατάλογος, σ. 78 (ἀριθ. 6).

22 Καταγραφή τῶν πολύτιμων ἀντικειμένων τῆς Μονῆς Ἑσφιγμένου ποῦ παρέδωσε ὁ ἀρχιμανδρίτης Βησσαρίων στὸν προηγούμενό της Ἱγνάτιο

26 Μαρτίου 1766

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 91, Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 320 x 106. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ α' καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Μελάνι γκρίζο. - Διατήρηση καλὴ (ρῦποι ἀπὸ ὑγρασίας). - Ἀνορθόγραφο.

Στὸν κατάλογο (*κατάστιχον*) καταγράφονται τὰ ἀντικείμενα ποῦ βρίσκονται στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου καὶ παρέδωσε ὁ ἀρχιμανδρίτης της Βησσαρίων στὸν προηγούμενο Ἱγνάτιο. Αὐτὰ περιλαμβάνουν ἱερὰ σκεύη καὶ ἐκκλησιαστικὰ ὑφάσματα, ἄμφια, ἅγια λείψανα (τρὶα κομμάτια τίμιου ξύλου, τὴν κάρα τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ ἄλλα ποῦ δὲν ἀναφέρονται λεπτομερῶς), λειτουργικὰ βιβλία (δύο Εὐαγγέλια μὲ ἀσημένιο κάλυμμα καὶ μία χειρόγραφη Λειτουργία) καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς μονῆς (*βακουφναμέδες, σενέτια* καὶ ἄλλα ποῦ δὲν μνημονεύονται)¹. Τὰ ἀντικείμενα δὲν χωρίζονται αὐστηρὰ σὲ κατηγορίες (λ.χ. ἄμφια, σκεύη κ.λπ.), ἀλλὰ σὲ ομάδες ἀπὸ συναφῆ εἶδη. Ὅρισμένα ἀπὸ αὐτὰ (μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ ἔγγραφα καὶ ἡ χειρόγραφη Λειτουργία) καταγράφονται χωριστὰ στὸ τέλος τοῦ καταλόγου, μὲ τὴ διευκρίνιση ὅτι εἶναι τῆς ἐκκλησίας καὶ παραδόθηκαν ἀπὸ χέρι σὲ χέρι. Πᾶ ὅλα σχεδὸν τὰ ἀντικείμενα ἀναγράφεται ἡ ἀκριβὴς ποσότης, τὸ μέγεθος καὶ ἡ ὕλη κατασκευῆς τους.

Ὑπογράφουν: Ὁ προηγούμενος τῆς Λαύρας Ναθαναὴλ καὶ ἐπιστάτης τοῦ [Ἁγίου] Ὁρους ὡς μάρτυρας. Ὁ προηγούμενος τῶν Ἱβήρων Θεοδόσιος καὶ ἐπιστάτης τοῦ [Ἁγίου] Ὁρους ὡς μάρτυρας. Ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ἑσφιγμένου Βησσαρίων.

Ἀρχ.: 1766 Μαρτίου 26 | *Κατάστιχο φάνερώνει τὰ ἄμφια τα ἧτις εὐρίσκονται εἰς τοῦ Σφηγμένου τὸ μοναστήρι* | » *Ἐν πρώτης, 4 ποτήρια ασημενία ...*

Σημ.: 1. Βλ. καὶ τὴν ἀντίστοιχη καταγραφή γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν ἀντικειμένων ἀπὸ τὸν προηγούμενο Ἱγνάτιο (ἔγγραφο ἀριθ. 23).

23 Καταγραφή τῶν πολύτιμων ἀντικειμένων τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου] πού παρέλαβε [ὁ προηγούμενος Ἰγνάτιος] ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτη Βησσαρίωνα

26 Μαρτίου 1766

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 91, Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 320 x 109. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι γκριζο. - Διατήρηση καλὴ (ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφο.

Στὸν κατάλογο ἀναφέρονται λεπτομερῶς τὰ ἄμφια καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ σκεύη καὶ ὑφάσματα τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου] πού παρέλαβε [ὁ προηγούμενός τῆς Ἰγνάτιος] ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτη Βησσαρίωνα. Ὅλα τὰ ἀντικείμενα περιλαμβάνονται (συχνὰ καὶ μὲ τὴν ἴδια σειρὰ) στὴν ἀντίστοιχη καταγραφή τῆς παράδοσης, ἃν καὶ ἐδῶ ἀπουσιάζουν ὀρισμένα πού ἀναφέρονται σὲ ἐκείνη. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου μνημονεύονται ἰδιαιτέρως τὰ ἅγια λείψανα τῆς μονῆς (τρία τεμάχια τίμιου ξύλου, ἡ κάρτα τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ λείψανα ἁδελῶν ἁγίων), ὅπως καὶ τὰ ἀντικείμενα πού εἶχαν περιληφθεῖ χωριστὰ στὸ τέλος τῆς καταγραφῆς τῆς παράδοσης. Πᾶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα ἀναγράφεται ἡ ἀκριβὴς ποσότητα καὶ τὰ στοιχεῖα μεγέθους καὶ ὕλης κατασκευῆς πού ἀναφέρονταν στὸν κατάλογο τῆς παράδοσης.

Ὑπογράφουν: Ὁ προηγούμενος τῆς Λαύρας Ναθαναὴλ καὶ ἐπιστάτης τοῦ [Ἁγίου] Ὁρους γιὰ ἐπιβεβαίωση. Ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Θεοδόσιος καὶ ἐπιστάτης τοῦ [Ἁγίου] Ὁρους ὡς μάρτυρας.

Ἀρχ.: 1766 Μαρτίου 26 | » Ἐν πρώτης 4 ποτίρια ἀσμένια | 2 δεσκάρια με τοὺς ἀστερίσκου(ς) ...

Σημ.: 1. Ἡ σχέση τῆς καταγραφῆς μὲ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου καὶ τὸν προηγούμενο Ἰγνάτιο προκύπτει ἀπὸ τὸν συσχετισμὸ τῆς μὲ τὴν ἀντίστοιχη καταγραφή γιὰ τὴν παράδοση τῶν ἀντικειμένων ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτη Βησσαρίωνα (ἐγγραφο ἀριθ. 22).

24 Κατάστιχο ἐξόδων τῶν τσιφλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὶς Σέρρες

ἔτος 1768

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 290 x 172. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι κα-
στανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγες φθορὲς στὶς διπλώσεις). - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

Τὸ κατάστιχο ἀπεικονίζει τὴν οἰκονομικὴ κατάσταση τῶν ἐσφιγμενικῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες τὴν ἐποχὴ πού ὁ σκευοφύλακας Ἰγνάτιος ἀνέλαβε τὴ

διαχείρισή τους. Στὸ πρῶτο μέρος σημειώνεται [τὸ χρῆος] τῶν ἐνενήντα ἐπτὰ πουνγγίων, ποὺ ἀναφέρεται στὸ *φυλαγμένον κατάστιχον*, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀφαιροῦνται ἑξοδα δέκα [πουγγία] ποὺ *ἐξέπεσον τοῦ Μουσταφᾶ χασεκῆ* καὶ ἄλλα ὀκτὼ ποὺ *ἐξέπεσον ἀπὸ πώλησιν τοῦ ὀσπητίου* (ὑπόλοιπο ἑβδομήντα ἑννέα [πουγγία]). Στὸ δεύτερο μέρος καταγράφονται διάφορα ἑξοδα, κυρίως γιὰ χρῆη, ποὺ ἀνέρχονται συνολικὰ σὲ πενήντα δύο χιλιάδες ὀκτακόσια δέκα γρόσια. Μεταξὺ ἄλλων στὴν καταγραφή μνημονεύονται ὁ ἱατρὸς Σκουλιδάς, ὁ μοναχὸς Ζαχαρίας Ἀπελῆς, ὁ ποστέλνικος Χουρμουζάκης καὶ ὁ Κωστάκης Μαυρογένης¹.

Ἄρχ.: 1768: ἔτος ἄρχησεν ὁ σκευοφύλαξ Ἰγνάτιος Ἐσφιγμένιτης νὰ κινῆται διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ εἰς Σέγγας τζιφτλίκια | τοῦ μοναστηρίου του ...

Σημ.: 1. Ὅρισμένοι ἀπὸ τοὺς πιστωτὲς ἀναφέρονται καὶ στὰ ἔγγραφα ἀριθ. 44 καὶ 45.

25 Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἀπόφασις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ [Α'] γιὰ τὴν ἐπίλυση τῆς ἔριδας τῶν Κολλυβιστῶν

26 Νοεμβρίου 1773

(Φάκελλος Δ'). Ἀντίγραφο. - Χαρτί 550 x 400. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (ρύποι ἀπὸ ὑγρασία καὶ φθορὰ στίς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ ἀπευθύνεται στοὺς προεστώτες, στοὺς γέροντες καὶ στοὺς μοναχοὺς τῶν μονῶν, τῶν κελλίων καὶ τῶν σκητῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τοὺς προτρέπει, ὅπως καὶ μὲ τὰ προηγούμενα συνοδικὰ γράμματά του, νὰ εἰρηνεύσουν¹ καὶ νὰ σταματήσουν τὶς ἔριδες γιὰ τὴν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία πρέπει νὰ τελοῦνται τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γράμματα, ὁ πατριάρχης ἔχει ἤδη τιμώρησι μετ' ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια καὶ τὶς δύο πλευρές, δηλαδὴ καὶ αὐτοὺς πού, ἀκολουθώντας τὴν παλαιὰ παράδοσι τῆς τέλεσης τῶν μνημοσύνων τὸ Σάββατο, κατηγοροῦσαν αὐτοὺς ποὺ ἤθελαν νὰ τὰ τελοῦν τὴν Κυριακὴ ἢ ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑποστηρικτὲς τῆς Κυριακῆς, ποὺ κατηγοροῦσαν αὐτοὺς τοῦ Σαββάτου ὡς αἰρετικούς. Ὡστόσο οἱ φιλονικίες συνεχίσθηκαν καὶ ἀπείλησαν τὴν ἡσυχίαν τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ Σαμουήλ ὀρίζει οἱ μοναχοὶ τῶν κελλίων καὶ τῶν σκητῶν νὰ ἀκολουθοῦν σχετικὰ μετ' ὁ θέμα τὴ συνήθεια τῶν μοναστηριῶν στὰ ὁποῖα ὑπάγονται, δηλαδὴ νὰ τελοῦν τὰ μνημόσυνα τὴν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία τελοῦνται καὶ στὴ μονή τους. Αὐτὸ ἐπιβεβαιώνεται καὶ μετ' συνοδικὴ ἀπόφασις, μετ' τὴ σύμφωνη ἀποψη καὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων

Σωφρονίου [Ε'], καὶ συνοδεύεται ἀπὸ αὐστηρὴ ἐντολὴ πρὸς τοὺς κελλιῶτες καὶ σκητιῶτες μοναχοὺς καὶ τῶν δύο παρατάξεων νὰ παύσουν κάθε ἔριδα καὶ νὰ ὑπακούσουν χωρὶς ἀντιλογία. Ἄλλωστε ἡ ἀντιλογία, κατὰ τὸν Μέγα Βασίλειο, δείχνει ἔλλειψη ὑπακοῆς² καὶ τέτοιες φιλονικίες δὲν ταιριάζουν σὲ αὐτοὺς ποὺ ἐπέλεξαν τὸν μοναχικὸ καὶ ἡσυχὸ βίον. Στὴ συνέχεια ἐπισηαίνονται οἱ προβλεπόμενες ἀπὸ τοὺς συνοδικοὺς κανόνες ποινὲς γιὰ ὅσους μοναχοὺς, καὶ τῶν δύο μερῶν καὶ ἀνεξαίρετως βαθμοῦ, τάξης καὶ κατάστασης, δὲν ὑπακούσουν, ἀλλὰ συνεχίσουν νὰ διαταράσσουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ εἰρήνη, ἐναντιούμενοι στὴν παροῦσα συνοδικὴ ἀπόφαση μὲ λόγια, ἔργα ἢ γράμματα. Οἱ ποινὲς περιλαμβάνουν βαρύντατο ἀφορισμὸ καί, ἐὰν οἱ ἀφορισμένοι ἐπιμένουν νὰ προκαλοῦν μὲ λόγια, ἔργα ἢ κείμενα, βαρύντατι τιμωρία [ποὺ δὲν κατονομάζεται]. Τέλος ὁ Σαμουήλ ἐπαναλαμβάνει (ἰδιοχειρῶς) γιὰ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴ συμβουλή του πρὸς τοὺς ἱερομόναχους καὶ μοναχοὺς τῶν κελλίων καὶ σκητῶν νὰ σταματήσουν τίς διαμάχες καὶ νὰ ζήσουν ἀγαπημένοι καὶ εὐπειθῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν³.

Ὑπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Σαμουήλ Α']. Ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος. Ὁ Ἐφέσου Μακάριος. Ὁ Νικαίας Παρθένιος. Ὁ Ἡρακλείας. Ὁ Κυζίκου. Ὁ Νικομηδείας. Ὁ Χαλκηδόνος. Ὁ Δέρκων. Ὁ Θεσσαλονίκης. Ὁ Προύσης. Ὁ Φιλίππου καὶ Δράμας. Ὁ Ἀγαθοπόλεως. Ὁ Δρύστ[ρ]ας. Ὁ Μεσεμβρίας (= Μεσημβρίας). Ὁ Φαναρίου. Ὁ Φιλίππουπόλεως. Ὁ Πελιγρατίου (= Βελεγράδων). Ὁ Ζήτζας.

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατοι προεστῶτες, καὶ γέροντες τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἀθωνος ἱερῶν, καὶ σεβασμίων π(ατ)ριαρχικῶν, ... | ... καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. | Εἰρηνεύετε ἀδελφοί μου, ...

Σημ.: 1. Εἰρηνεύετε ... καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης ἔσται μεθ' ὑμῶν Κρ. Β' 13:11.

2. PG 31, 993 C 11-12.

3. Πὰ τὸ παρὸν ἔγγραφο βλ. καὶ Μ. Ι. Γεδεών, *Κανονικαὶ διατάξεις. Ἐπιστολαί, λύσεις, θεοσπίσματα τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μέχρι Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως* (Παράρτημα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»), τόμ. 1, Κωνσταντινούπολη 1888, 263. Πὰ τὸ κίνημα τῶν Κόλλυβάδων βλ. καὶ ἔγγραφα ἀριθ. 27, 29.

ῥεδ.: Meyer, 234-236 (ἀριθ. XIX C), ὅπου τὸ ἔγγραφο ἀποδίδεται ἐσφαλμένα στὸν πατριάρχη Θεοδόσιο [Β']. Πρβλ. Τζώγας, 144-146, 151 σημ. 40.

26 Χρεωστική όμολογία τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό τῆς ἀπὸ τὸν κύρ Γεώργη τοῦ Σταμάτη καὶ ἀπὸ τὸν κύρ Γεώργη Χρήστου

15 Ἰανουαρίου 1776

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο χρονολογημένο (/.../ 1788) καὶ ἐπιτυρωμένο¹. - Χαρτί 280 x 190. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Τὸ πρωτότυπο ἔφερε ἀποτύπωμα σφραγίδας στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου.

Οἱ πατέρες τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου δηλώνουν ὅτι ἔλαβαν γιὰ ἀνάγκη μετοχίου τοὺς [στὸν Ἀχινὸ] ὡς δάνειο ἀπὸ τὸν κύρ Γεώργη, γιὸ τοῦ Σταμάτη, καὶ ἀπὸ τὸν κύρ Γεώργη Χρήστου χίλια ἄσπρα, δηλαδὴ χίλια γρόσια, μὲ ἐτήσιο τόκο δέκα τοῖς ἑκατό. Πὰ ἐγγύησι οἱ Ἑσφιγμενίτες τοὺς ἔδωσαν νὰ ἔχουν ὑπὸ τὸν ἔλεγχό τοὺς ἓνα ἐργαστήριο μὲ ἐτήσιο ἐνοίκιο (κυρᾶ) διακόσια γρόσια². Στὸ μέλλον κανεὶς δὲν θὰ μπορεῖ νὰ τοὺς ἐκδιώξει ἀπὸ τὸ ἐργαστήριο, ἐὰν δὲν τοὺς δώσει τὰ ὀφειλόμενα χίλια γρόσια μαζί μὲ τοὺς τόκους. Ἐὰν πάλι οἱ ἴδιοι δὲν θέλουν νὰ ἀναλάβουν τὸ ἐργαστήριο, μποροῦν ἀπλῶς νὰ πάρουν τὰ ἄσπρα ποὺ τοὺς ὀφείλονται. Πὰ ἐπιβεβαίωση καὶ ἀσφάλεια ἐκδόθηκε ἡ παροῦσα *ὁμολογία καὶ καθολικὴ ἀποδείξις*, σφραγισμένη μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἐνώπιον μαρτύρων.

Ὑπογράφουν: Ὁ Παῖσιος καὶ δικαῖος τοῦ Ἑσφιγμένου, ἐκ μέρους τῶν Ἑσφιγμενιτῶν. Ὁ Ἀργύρης Χρήστου ὡς μάρτυρας. Ὁ Κωνσταντῖνος Ἀλεξίου Γουῦτα ὡς μάρτυρας. Ὁ Δημήτριος Στάνος ὡς μάρτυρας. Ὁ ἱεροδιάκονος Τιμόθεος [Ἑσφιγμενίτης] ὡς μάρτυρας. Ὁ Χατζη-Κωνσταντῖνος Δημητρίου γιὰ ἐπιβεβαίωση τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ Βρούσιος Κοατζᾶ ὡς μάρτυρας τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ Χατζηνασιὸς Ἀδάμη ὡς μάρτυρας τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ Στέφανος παπα-Ἰωάννου ὡς μάρτυρας τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ πρωτοσύγκελλος καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Σεργῶν [Ἀγαπίου] Μακάριος γιὰ ἐπιβεβαίωση τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου³.

Ἀρχ.: » Διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ὁμολογίας, καὶ καθολικῆς ἀποδείξεως, φανερόνομεν ἡμεῖς | οἱ πατέρες κοινῶς τῆς Μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου· ὅτι πῶς ἐλάβομεν δανειακῶς, διὰ | χρεῖαν τοῦ μετοχίου μας, παρὰ τοῦ κύρ Γεώργη υἱοῦ τοῦ Σταμάτη, ...

- Σημ.: 1. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι προέρχεται καὶ τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 28.
2. Τὸ ἐργαστήριο πιθανότατα ταυτίζεται μὲ αὐτὸ τοῦ τσιφλικίου Ἀχينوῦ· βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 28. Συνεπῶς τὸ ἀναφερόμενο στὸ παρὸν ἔγγραφο μετόχιο πρέπει νὰ εἶναι αὐτὸ τοῦ Ἀχينوῦ, ἐνῶ οἱ δανειστὲς ταυτίζονται μὲ τοὺς μπακάληδες Γεώργη καὶ Γεώργη τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 28.
3. Σχεδὸν ὅλα τὰ πρόσωπα ὑπογράφουν καὶ στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 28.

27 Συνοδικό θέσπισμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου [Β'] κατὰ τῶν Κολλυβοσαββατιστῶν

Ἰούνιος 1776, ἰνδ. 9

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 8). Πρωτότυπο. - Χαρτί 722 x 497. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση κακὴ (φθορὲς στὰ περιθώρια καὶ στίς διπλώσεις καὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος, ἀπευθυνόμενος σὲ ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, στοὺς ἱερεῖς τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου, στοὺς ἱερομόναχους τῶν ἀγιορειτικῶν μονῶν, στοὺς γέροντες καὶ προεστώτες τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης καὶ γενικὰ σὲ ὅλους τοὺς Χριστιανούς, τονίζει ὅτι ὁ δαίμονας ποὺ ἀνέκαθεν πολεμοῦσε τοὺς πιστοὺς ἐπιδιώκει μὲ κάθε τέχνασμα τὴν καταστροφή τους καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξαπατήσῃ καὶ νὰ ἐκτρέψῃ ἀπὸ τὴν ὁδὸ τῆς ἀρετῆς τοὺς πιὸ ἀφελεῖς¹. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ οἱ σῴφρονες πρέπει νὰ παραμένουν σὲ ἐγρήγορη ὥστε νὰ φυλάγονται ἀπὸ τὶς δαιμονικὰς αὐτὰς ἐπιθέσεις. Ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνες εἶναι οἱ καλυμμένες μὲ προφάσεις εὐσέβειας μέθοδοι ἐξαπάτησης, οἱ ὁποῖες στοχεύουν σὲ αὐτοὺς ποὺ δὲν μποροῦν νὰ καταλάβουν τὴν πλάνη καὶ κατὰ συνέπεια ὀπλίζονται μὲ τὴν ἀλήθεια κατὰ τῆς εὐσέβειας καὶ ἀναστατώνουν τὴν Ἐκκλησίαν, εἰσάγοντας νέες ξένες διδασκαλίες ποὺ δὲν ὠφελοῦν σὲ τίποτε. Ὡστόσο ἡ Ἐκκλησία μὲ ὅπλο τῆς τῆς δυνάμει τοῦ Χριστοῦ ἀντιστέκεται καὶ ὑπερισχύει αὐτῶν ποὺ ὑποκινοῦν τὶς ταραχές.

Μιὰ τέτοια ἀναταραχὴ ἐμφανίσθηκε προσφάτως καὶ συγκλόνησε τοὺς ἱερωμένους, τοὺς μοναχοὺς καὶ τοὺς λαϊκούς. Ἡ ἀναστάτωση προκλήθηκε ἀπὸ κάποιους δοκησίσοφους, ὄργανα τοῦ διαβόλου, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ διακηρύσσουν ὅτι δὲν πρέπει νὰ τελοῦνται τὴν Κυριακὴ τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων καὶ ὅτι ὅσοι τὰ τελοῦν τὴν ἡμέρα αὐτὴ πρέπει νὰ ἀναθεματίζονται. Ἀρχηγοὶ αὐτῶν τῶν κακοδόξων καὶ πρωταῖτιοι τῆς ἀναστάτωσης ἦταν ὁ Ἀθανάσιος Πάριος, ὁ Ἰάκωβος Πελοποννήσιος, ὁ Ἀγάπιος Κύπριος καὶ ὁ Χριστοφόρος [Προδρομίτης]. Ὅταν ἡ διδασκαλία τους ἐγινε φανερὴ καὶ ἄρχισαν οἱ ἔριδες, ἐκδόθηκαν τρεῖς φορὲς *πατριαρχικὰ συνοδικὰ ἀφοριστικὰ γράμματα* κατὰ τῶν κενοδόξων, τὰ ὁποῖα ὄριζαν ὅτι τὰ μνημόσυνα μποροῦν νὰ τελοῦνται, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση ὅλων τῶν πατριαρχείων, εἴτε τὸ Σάββατο εἴτε τὴν Κυριακὴ, μετὰ τῆς θείας Λειτουργίας. Μάλιστα ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης πρεσβεῖει ὅτι τὰ μνημόσυνα μποροῦν νὰ τελοῦνται κάθε Κυριακὴ, καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος δέχεται ὅτι καὶ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς μποροῦν νὰ γίνονται μνημόσυνα.

Ὡστόσο οἱ κενόδοξοι δὲν συμμορφώθηκαν μὲ τὶς πατριαρχικὲς συνοδικὲς ἐντολές, ἀλλὰ ἀντιθέτως τὶς ἐξύβρισαν ἐγγράφως, συνεχίζοντας νὰ διακηρύσσουν τὶς ἰδέες τους καὶ προτρέποντας καὶ ἄλλους νὰ τὶς ἀσπασθοῦν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἔριξαν στὴν πλάνη τους πολλοὺς ἀφελεῖς, συγκρότησαν ὁμάδα μὲ ἁμαθεῖς ὁπαδούς τους καὶ κίνησαν στάση κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, διακηρύσσοντας ὅτι αὐτοὶ τὴν ἐκπροσωποῦν ὀρθὰ καὶ ρίχνοντας στὴν ἀσέβεια ὅσους διάβασαν χωρὶς προσοχὴ τὰ ἀναθεματισμένα κείμενά τους.

Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ Σωφρόνιος, μαζί μὲ τὸν πατριάρχη Ἱεροσολύμων Ἀβράμιο καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ παρουσίᾳ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλης καὶ ἄλλων *προκρίτων τοῦ γένους*, θέλοντας νὰ διαφυλάξουν καθαρὴ τὴν ἀρχαία ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ νὰ ἀπομακρύνουν τὴν κενοδοξία ποὺ ἀπειλεῖ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ γένος μὲ πολλὰ κακά, ἐκδίδουν τὸ παρὸν *θέσπισμα*. Αὐτὸ ὀρίζει ὅτι τὰ μνημόσυνα μποροῦν νὰ τελοῦνται τὸ Σάββατο, τὴν Κυριακὴ ἢ ὅποιαδήποτε ἡμέρα τῆς ἐβδομάδας, σύμφωνα μὲ τὶς ἀποστολικὲς διατάξεις (κεφάλαιο 42, βιβλίο 8²). Στὴ συνέχεια εὐλογοῦνται ὅσοι συμμορφωθοῦν μὲ τὶς ἐντολές τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ὅσοι συνεχίσουν νὰ πρεσβεύουν ἐγγράφως ἢ ἀγράφως τὰ ἀντίθετα ἀφορίζονται μαζί μὲ τὸν Χριστοφόρο [Προδρομίτη] καὶ αὐτοὺς ποὺ συμφωνοῦν μαζί του. Ἐξάλλου ὁ Ἀθανάσιος Πάριος, ὁ Ἰάκωβος Πελοποννήσιος καὶ ὁ Ἀγάπιος Κύπριος, ποὺ ὑπῆρξαν ὑπαίτιοι τῆς ταραχῆς, συνέστησαν *φατρία*, ὁδήγησαν πολλοὺς στὴν πλάνη καὶ προκάλεσαν τὴ διαίρεση τῶν ὀρθοδόξων, καθαιροῦνται ἀπὸ τὸ ἱερατικὸ τους σχῆμα καὶ στεροῦνται τὴ θεία χάρι. Στὸ ἐξῆς θὰ θεωροῦνται ἰδιῶτες καὶ ὅλοι θὰ τοὺς ἀποστρέφονται, ἐνῶ ἀπαγορεύεται νὰ τοὺς ἀποδίδουν ἱερατικὲς τιμὲς καὶ νὰ τοὺς προσφέρουν ἐκκλησιαστικὸ ἢ ἐνοριακὸ εἰσόδημα, μὲ ἀπειλὴ ἀργίας καὶ ἀφορισμοῦ. Τέλος ἐπισείονται ἀρὲς κατὰ τῶν ὁπαδῶν τῶν παραπάνω, ποὺ περιφέρονται καὶ διαδίδουν τὶς ἀπατηλὲς ἰδέες τους, ἐναντίον ὧν διαβάξουν ἢ ἔστω ἀγγίξουν καὶ δὲν καταστρέφουν στὴ φωτιά τὰ συγγράμματά τους³, ὧν προσέχουν ἢ ἔστω ἀκοῦν χωρὶς νὰ ἀποστρέφονται τοὺς λόγους τους καὶ εἰδικότερα ἐναντίον αὐτῶν ποὺ διαβάξουν τὸ Τυπικὸ τοῦ Μαλαξοῦ καὶ δέχονται τὰ ὅσα γράφονται σὲ αὐτό⁴.

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφουν: Ὁ Ἱεροσολύμων Ἀβράμιος. Ὁ Ἐφέσου Μελέτιος. Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος. Ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος. Ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος. Ὁ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνός. Ὁ Κρήτης Ζαχαρίας. Ὁ Μπόσνας Κύριλλος. Ὁ Σερρών Ἀγάπιος. Ὁ Εὐρίπου Γεδεών. Ὁ Σηλυβρίας Παρθένιος. Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Παῖσιος. Ὁ Λήμνου Καλλίνικος. Ὁ Καρπάθου Δανιήλ. Ὁ Χαλεπίου Νεόφυτος. Ὁ Καστορίας *Εὐθύμιος*⁵. Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰάκωβος.

Ἄρχ.: † Οἱ τῶ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῶ, π(ατ)ριαρχικῶ τε, καὶ οἰκουμενικῶ θρόνῳ ὑποκείμενοι ἱερώτατοι μ(ητ)ροπολίται, καὶ ὑπέρτιμοι, ... | ... εὐλογία, καὶ συγχώρησις. » Τοῦ | ἀρχιερέως ἐχθροῦ, καὶ σκολιοῦ δαίμονος ἄνωθεν, ...

- Σημ.: 1. ... καὶ εἰς ἄγγελον φωτός, καὶ εἰς ἄγγελον σκότους μετασχηματίζεσθαι εἶωθεν· Κρ. Β' 11:14.
 2. Βλ. Μ. Metzger (ἐκδ.), *Les constitutions apostoliques*, τόμ. 3 (Sources Chrétiennes 336), Παρίσι 1987, 258-260.
 3. ... ὃν ὁ λάρυνγξ τάφος ἀνεργμένος· Ψαλμ. 13:3.
 4. Πὰ τὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων βλ. καὶ ἔγγραφα ἀριθ. 25, 29.
 5. Στὸ τέλος τῶν συνοδικῶν ὑπογραφῶν μεταγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν μητροπολιτῶν, ὅπως ἀναγνώσθηκαν ἀπὸ παλαιότερο, ἄγνωστο, μελετητὴ τοῦ ἐγγράφου. Κατὰ τὴν ἀνάγνωση αὐτὴ τὸ ὄνομα τοῦ μητροπολίτη Καστορίας μεταγράφηκε (μᾶλλον ἐσφαλμένα) ὡς *Γεννάδιος*, ἐνῶ θεωροῦμε πιθανὴ καὶ τὴν ἀνάγνωση *Ἀνθίμιος*.

Ἔκδ.: Meyer, 236-241 (ἀριθ. XIX D).

Κατάλογος, σ. 27 (ἀριθ. 8).

28 Χρεωστικὴ ὁμολογία τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό της ἀπὸ τοὺς μπακάληδες Γεώργη καὶ Γεώργη τοῦ τσιφλικίου της στὸν Ἀχινὸ

16 Δεκεμβρίου 1777

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο χρονολογημένο (Ἰούνιος 1788) καὶ ἐπικυρωμένο¹. - Χαρτί 282 x 190. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Τὸ πρωτότυπο ἔφερε ἀποτύπωμα σφραγίδας στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ ἄνω περιθωρίου.

Οἱ Ἑσφιγμενίτες δανείσθηκαν ἀπὸ τοὺς μπακάληδες Γεώργη καὶ Γεώργη τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ τσιφλικίου τους στὸν Ἀχινὸ ἑπτακόσια σαράντα τέσσερα γρόσια γιὰ ἀνάγκη τῆς μονῆς². Ὁ τόκος ὀρίζεται στὰ δεκαπέντε τοῖς ἑκατό, μὲ προθεσμία [ἐξόφλησης] ἕως τὴν προσεχῆ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου (τοῦ ἔτους 1778).

Ὑπογράφουν: Ὁ Παῖσιος [καὶ δικαῖος τοῦ Ἑσφιγμένου]. Ὁ διακο-Τιμόθεος καὶ οἱ ὑπόλοιποι [Ἑσφιγμενίτες] πατέρες. Ὁ Βαγγελινὸς Ἰωάννου ὡς μάρτυρας. Ὁ Χρυσάφης ὡς μάρτυρας. Ὁ Χατζη-Κωνσταντῖνος Δημητρίου γιὰ ἐπιβεβαίωση τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ Βρούσιος Κοατζᾶ ὡς μάρτυρας τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ Χατζηνασιὸς Ἀδάμη ὡς μάρτυρας τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ Στέφανος παπα-Ἰωάννου ὡς μάρτυρας τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου. Ὁ πρωτοσύγκελλος καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Σεργῶν [Ἀγαπίου] Μακάριος γιὰ ἐπιβεβαίωση τῆς γνησιότητος τοῦ ἀντιγράφου³.

Ἀρχ.: » Μὲ τὸ παρὸν ἐσφράγιστον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὁμολογοῦμεν, καὶ φανερώνομεν ἡμεῖς οἱ πατέρες ἐκ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, ὅτι πῶς ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν τιμίους μπακάλιδες, ...

- Σημ.: 1. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι προέρχεται καὶ τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 26.
2. Βλ. καὶ ἔγγραφο ἀριθ. 26.
3. Τὰ περισσότερα πρόσωπα ὑπογράφουν καὶ στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 26.

29 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιτίμιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου [Β'] κατὰ τῶν Κόλλυβοσαββατιστῶν

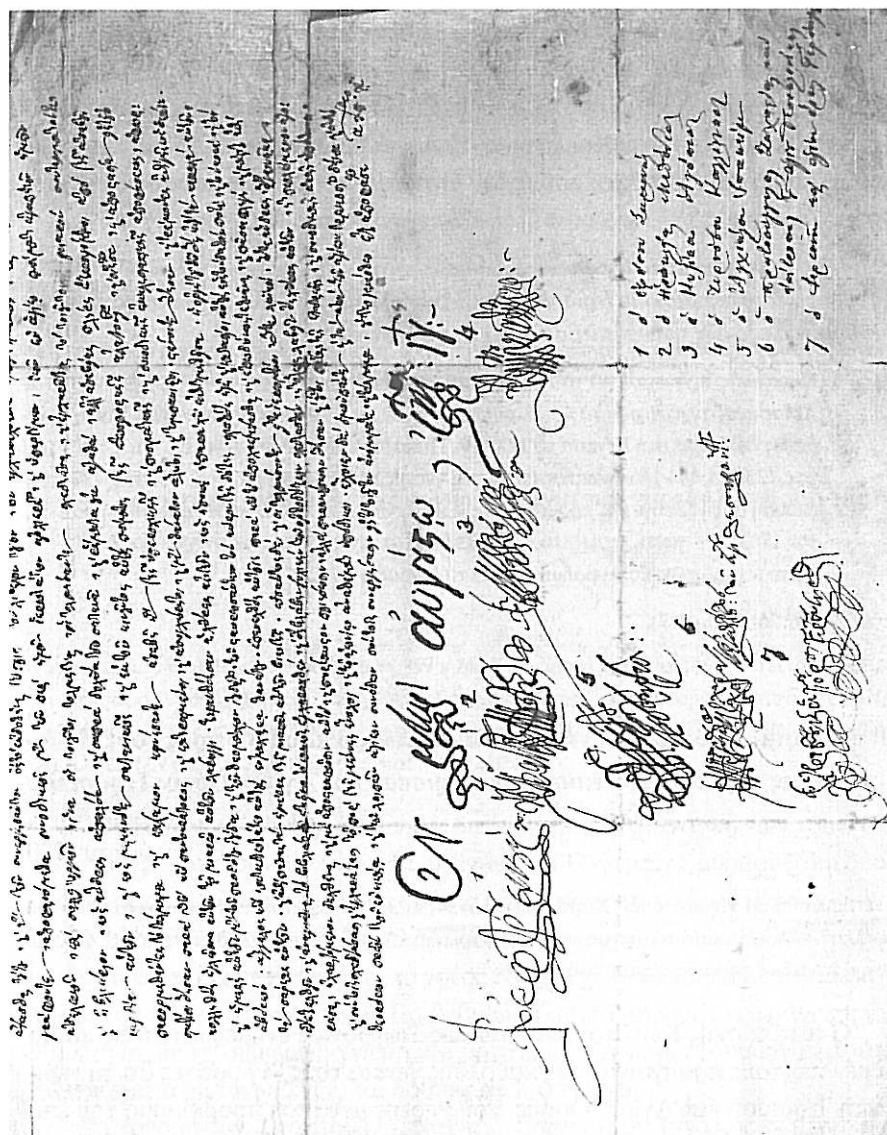
Αὐγούστος 1780, ἰνδ. 13

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 7). Πρωτότυπο. - Χαρτὶ 579 x 405. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρυτίποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος ἀπευθύνεται στὸν μητροπολίτη Θεσσαλονίκης [Ἰάκωβο], στὸν ἐπίσκοπο Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους [Γεράσιμο], σὲ ὅλους τοὺς ἱερεῖς, στοὺς Ἀγιορεῖτες καθηγουμένους καὶ προηγουμένους καὶ στοὺς γέροντες καὶ προεστώτες τῶν παραπάνω περιοχῶν καταφερόμενος ἐναντίον τῆς πλάνης ποὺ ἐμφανίσθηκε πρὶν ἀπὸ μερικὰ χρόνια καὶ πρεσβεύει ὅτι τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων δὲν πρέπει νὰ τελοῦνται τὶς Κυριακές. Ἡ ἰδέα αὕτῃ στάθηκε αἰτία γιὰ διαμάχες τόσο στὸν Ἀθῶνα ὅσο καὶ ἀλλοῦ καὶ τελικὰ ὁδήγησε σὲ διαίρεση τῶν πιστῶν σὲ δύο ἀντιμαχόμενες παρατάξεις, τοὺς *Σαββατίτες* καὶ τοὺς *Κυριακίτες*, στοὺς κόλπους τῶν ὁποίων συγκαταλέγονταν ἄνθρωποι χαμηλοῦ ἐπιπέδου. Παραλείποντας τὰ γνωστὰ γεγονότα ποὺ συνόδευσαν τὴ διένεξη αὐτῇ, ὁ πατριάρχης ὑπενθυμίζει τὴν ἔγγραφη συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τέλεση τῶν μνημοσύνων καὶ τὸ Σάββατο καὶ τὴν Κυριακὴ σὲ ὅλους τοὺς ναοὺς. Ἀκόμη ὑπενθυμίζει τὶς κατάρξεις καὶ τὰ ἐπιτίμια ποὺ ἐξαπολύθηκαν μὲ *πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σύνταγμα* κατὰ τῶν πρωταιτίων τῶν γεγονότων αὐτῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ λήξει ἡ φιλονικία.

Ὡστόσο οἱ φανατικοὶ ὁπαδοὶ τῆς μιᾶς μερίδας, ἐνῶ ἀρχικὰ φάνηκε ὅτι εἶχαν ἡρεμήσει καὶ κρύβονταν, μὴ τολμώντας νὰ ἀνοίξουν τὸ στόμα τους, τώρα ἐγινε γνωστὸ ὅτι ἐξέδωσαν ἔντυπο τόμο μὲ τὶς ἀσεβεῖς θέσεις τους¹ καὶ ἄρχισαν νὰ γράφουν κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπόφασης. Ὅμως ὅταν οἱ θρασύτατοι αὐτοὶ γίνουν γνωστοὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ τοὺς συντρίψει χωρὶς ἔλεος.

Πρὸς τὸ παρὸν πάντως ὁ πατριάρχης, σπεύδοντας νὰ προφυλάξει τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ἐκτοξεύει *ἐπιτίμια* τόσο γιὰ τοὺς ἐκδότες του καὶ γιὰ αὐτοὺς ποὺ βοήθησαν στὴν ἐκδοσὴ, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ἀνα-

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 - Πατριαρχικό και συνοδικό έπιτίμιο του Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου Β' κατά των Κολυμβασσιβαστιτών (Αύγουστος 1780). Υπογραφές. Έγγραφο αριθ. 29.

γνώστες του. Συγκεκριμένα, με συνοδική απόφαση οἱ συγγραφεῖς τοῦ λίβελου αὐτοῦ ἀφορίζονται, ἐπειδὴ μὲ τὸ κείμενό τους ἀντιτάχθηκαν στὴν προηγουμένη ἐκκλησιαστικὴ ἀπόφαση, καὶ ἐξαπολύονται ἄρᾳ ἐναντίον τους. Ὅμοιως, ἄρᾳ ἐπισείονται καὶ κατὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἢ ἔστω κατόχων τοῦ ἐντύπου, λαϊκῶν ἢ κληρικῶν, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, ἃν δὲν τὸ καταστρέψουν².

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφουν: Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος. Ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος. Ὁ Τ(ο)υρνόβου Καλλίνικος. Ὁ Ἀγχιάλου Ἰωακείμ. Ὁ πρωτοσύγκελλος Ζαχαρίας καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Θεσσαλονίκης. Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὅρους Γεράσιμος.

Ἀρχ.: Ἰερῶτατε μητροπολίτα Θεσσαλονίκης, ὑπέρτιμε, κ(αί) ἔξαρχε πάσης Θετταλίας, κ(αί) θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Ἱερισσοῦ, κ(αί) Ἀγίου Ὅρους, ἰ... καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἀνέθορε πρὸ χρόνων τινῶν ἀπὸ βαθέ(ων) ψυχῶν ἀνόμων ...

Σημ.: 1. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸ Ἐγχειρίδιον ἀνωνύμου τινὸς ... περὶ τοῦ ὅτι χρεωστοῦσι οἱ Χριστιανοὶ συχνότερον νὰ μεταλαμβάνωσι τὰ θεῖα μυστήρια τοῦ Μακαρίου Νοταρᾶ, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε στὴ Βενετία τὸ 1777· βλ. Παπαδόπουλος, ἀριθ. 4446. Βλ. ὅμως καὶ Τζώγας, 123-124, 144-146, ὁ ὁποῖος (χωρὶς νὰ γνωρίζει τὸ παρὸν ἔγγραφο) ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἐκδοσις αὕτη ἐξέφυγε τῆς προσοχῆς τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ καταδίκασε τὴ νεώτερη ἐκδοσις, τοῦ 1783.

2. Πὰ τὸ κίνημα τῶν Κολλυβάδων βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 25, 27.

Κατάλογος, σ. 26-27 (ἀριθ. 7).

30 Γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου [Β'] πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτες περὶ τοῦ νέου ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὅρους Γεράσιμου

20 Αὐγούστου 1780

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 341 x 238. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. - Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλή. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραλήπτες τοῦ γράμματος.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος ἐνημερώνει τοὺς καθηγουμένους, τοὺς προηγουμένους καὶ ὅλους γενικὰ τοὺς Ἀγιορεῖτες ὅτι τὴν ἐπισκοπὴν Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὅρους, ποὺ χήρευε μετὰ τὸν προβιβασμὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἰακώβου στὴ μητρόπολη Θεσσαλονίκης, ἀνέλαβε ἤδη, ἀφοῦ χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰάκωβο, ὁ ἐπίσκοπος Γεράσιμος. Ὁ Γεράσιμος ἦταν ἀνέκαθεν ἄνθρωπος σεμνός, πρᾶος, μὲ καλογερικὸ ἦθος, φιλήσυχος καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξιν μὲ τοὺς μοναχοὺς. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ πατριάρχης τοὺς ζητᾷ

νά τὸν τιμοῦν καὶ νά τὸν ἀγαποῦν ὡς ποιμένα καὶ προστάτη τῆς ἐπισκοπῆς, νά τὸν σέβονται καὶ νά ὑπακούουν σὲ αὐτόν, ὅπως ὀφείλουν, καὶ σύμφωνα μὲ τὴν παλαιὰ συνήθεια νά τὸν καλοῦν γιὰ τὶς χειροτονίες τους καὶ νά τοῦ πληρώνουν τὶς συνηθισμένες εἰσφορὲς (*φιλοτιμίας*).

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ γράμματος ὁ πατριάρχης ἀναφέρεται στὸ θέμα τῶν χειροτονιῶν καὶ ζητᾶ ἀπὸ τοὺς Ἀγιορεῖτες νά μὴ προβαίνουν σὲ χειροτονίες ἀνηλίκων. Αὐτὸ τοὺς τὸ ἐπισημαίνει, ἐπισηαίνοντας καὶ ἀπειλές, ἐπειδὴ ἀκούει ὅτι ἄνθρωποι φαῦλοι καὶ ἀνάξιοι ἱερωσύνης καταφεύγουν [στὸ Ἅγιον Ὅρος] καὶ χειροτονοῦνται ἀβασάνιστα¹.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Σωφρόνιος Β'].

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατοι καθηγούμενοι, καὶ προηγούμενοι, καὶ λοιποὶ π(ατέ)ρες ἀπάντων ...
l... εὐλογία, καὶ συγχώρησις Ἐπειδὴ χηρευσάσης ...

Σημ.: 1. Τὸ σημείωμα τοῦ πατριάρχου σχετικὰ μὲ τὶς χειροτονίες ἀνάξιων προσώπων ἔχει γραφεῖ ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἰδίου. Πρβλ. καὶ Ἐσφιγμένου, 63.

31 Χρεωστικὴ ὁμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό της ἀπὸ τὸν ἄρχοντα μπαχάρνικο Τζελεμπή Χουρμουζάκη

1 Μαρτίου 1782

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 359 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ τέλος τοῦ κειμένου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου μὲ ἐπιγραφή † *ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ Ε[ΣΦΙΓΜΕ]ΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΓΙΟΝΙΜΟΝ ΟΡΟΣ 1781* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Οἱ Ἐσφιγμενίτες δηλώνουν ὅτι δανείσθηκαν γιὰ ἀνάγκη τῶν τοιφλικίων τους στίς Σέρρες ἀπὸ τὸν ἄρχοντα μπαχάρνικο Τζελεμπή Χουρμουζάκη δύο χιλιάδες γρόσια μὲ τόκο πενήντα γρόσια τὸν χρόνο γιὰ τὸ [κάθε] *πουγγίον*. Τὸ ποσὸ αὐτὸ ὑπόσχονται νά ἀποπληρώσουν σὲ ἓνα χρόνο. Ἄν περάσει ἡ προθεσμία χωρὶς νά ἔχουν ἐξοφλήσει, τὸ χρέος θὰ συνεχίζει νά τρέχει μὲ τὸν ἴδιο τόκο μέχρι τὴν τελικὴ ἀποπληρωμὴ. Πά βεβαίωση συντάχθηκε ἡ ἐνσφράγιση αὐτὴ *ὁμολογία*, μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη καὶ μαρτυρία τῶν πληρεξούσιων ἐπιτρόπων τῶν παραπάνω τοιφλικίων, καὶ δόθηκε στὸν δανειστή.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος ἐκ μέρους τῶν Ἐσφιγμενιτῶν. Ὁ χατζη-Ἀσλάνης Τζεβάλ ἐπίτροπος ὡς μάρτυρας. Ὁ Σκαρλάτος Νικολάου ἐπίτροπος ὡς μάρτυρας. Ὁ Πέτρος ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἰωάννης τοῦ Μιχαήλ ἐπίτροπος ὡς μάρτυρας.

Ἀρχ.: † Διὰ τῆς παρούσης ἐνύπογράφου κ(αί) ἐσφραγισμένης ὁμολογίας ... | ... ὡς ἐλάβαμεν ἤδη δανείακῶς διὰ χρίαν κ(αί) ἀνάγκην τῶν κατὰ τὰ Σέλῳρας κείμενον τζιφτιλίκιον ...

- 32 (α) Ἀφιερωτικὸ καὶ εὐεργετήριον γράμμα τοῦ ἰσναφίου τῶν σαμολαδάδων πρὸς τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὴ μονὴ τοῦ [Σωτήρος] Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο

20 Αὐγούστου 1782

- (β) Σχέδιο ἐπιστολῆς πρὸς τὸν [Κωνσταντινουπόλεως] Γρηγόριο [Ε'] σχετικὰ μὲ [τὴν ἀποκατάσταση] τοῦ κοινοβιατισμοῦ [στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου]

τέλη 18ου αἰ.

(Φάκελλος ΙΗ', ἀριθ. 74, Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο σύγχρονο τοῦ πρωτοτύπου τὸ (α), πρωτότυπο τὸ (β). - Χαρτί 348 x 236. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ κείμενο (β) τὸ verso (σὲ δύο μεγάλες στήλες, κάθετα πρὸς τὴ γραφὴ τοῦ recto. Ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου στὴ δεξιὰ στήλη). Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (ρύποι ἀπὸ ὑγρασία καὶ μικρὲς φθορὲς στὶς διπλώσεις). - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα στὸ κείμενο (α) καὶ ἀρκετὰ στὸ (β).

(α) Τὸ ἰσνάφι τῶν σαμολαδάδων διατηροῦσε ὑπὸ τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν προστασία του τὴ μονὴ τοῦ [Σωτήρος] Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο, σύμφωνα μὲ βασιλικά γράμματα. Στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς προστασίας τοποθετοῦσε κατὰ καιροὺς ἡγουμένους καὶ ἱερομονάχους, οἱ ὅποιοι ὁμῶς κατέστρεψαν τὴ μονή. Τώρα γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς κατάστασης τὰ μέλη τοῦ ἰσναφίου, ὡς προβλεπταί, διοικηταί καὶ ἐξουσιασται τῆς μονῆς, σύμφωνα μὲ τὰ βασιλικά φερμάνια, ἀποφάσισαν νὰ τὴν ἀφιερώσουν σὲ κάποια βασιλικὴ μονή, γιὰ νὰ ἀναλάβει τὴ διοίκησή της. Κατὰ τὴν ἀναζήτησή τους βρῆκαν τὸν σκευοφύλακα τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιο καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ ἀναλάβει τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν προστασία τῆς μονῆς στὴν Πρίγκηπο ὡς μετοχίου τῆς δικῆς του μονῆς. Ὁ Ἰγνάτιος δέχθηκε τὴν ἀφιέρωση καὶ τὰ μέλη τοῦ ἰσναφίου δηλώνουν τὴν ἀβίαστη καὶ ὁμόφωνη ἀπόφασί τους νὰ παραχωρηθεῖ ἡ μονή ὡς μετόχι στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου. Ἡ μονή θὰ διοικεῖται ἀπὸ τοὺς ἱερομονάχους ποὺ θὰ ὀρίζει ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου, οἱ ὅποιοι θὰ εἰσπράττουν καὶ θὰ καρπώνονται τὰ χρήματα ποὺ θὰ συγκεντρώνονται ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς. Κανεὶς ἀπὸ τὸ ροφέτι [τῶν σαμολαδάδων] δὲν θὰ ἔχει πλέον τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ λόγο ἢ νὰ πεῖ κάτι στοὺς προστάτες ποὺ θὰ διορισθοῦν ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου. Οἱ Ἑσφιγμένιτες, πά-

λι, ὀφείλουν μετὰ τὸν διορισμὸ αὐτῶν νὰ ζητοῦν καὶ τὴ γνώμη τοῦ *ροφειτίου* γιὰ ὀρισμένα διοικητικὰ θέματα, νὰ εἰσπράττουν ἀπὸ τὰ μέλη του τίς ἐτήσεις καὶ καθιερωμένες ἐλεημοσύνες καὶ νὰ τὰ προτιμοῦν τόσο σὲ αὐτές, ὅσο καὶ σὲ ὅλες γενικὰ τίς ὑποθέσεις τοῦ μετοχίου. Πὰ ἐπικύρωση τῆς συμφωνίας καὶ γιὰ ἀσφάλεια συντάχθηκε τὸ παρὸν *ἀφιερωτικὸν εὐεργετήριον γράμμα* καὶ δόθηκε στοὺς Ἑσφιγμένους, ὥστε νὰ ἔχουν τὴν ἐξουσίαν τῆς μονῆς στὴν Πρίγκηπο¹.

Ὑπογράφουν: Ὁ Χατζη-Πρόδρομος. Ὁ Λάζαρης Ἀτιπαζαρά. Ὁ Χατζη-Καλαντάρης. Ὁ Σταυρινὸς Γαρατζά. Ὁ Χατζη-Βασίλης. Ὁ Κωσταντῆς Ἀζα-πακαπούλης. Ὁ Χατζη-Δανιήλ. Ὁ Νικολὸς τοῦ Ὁργίζ. Ὁ Θανάσης. Ὁ Θωμάς. Ὁ Σηλίστρος. Ὁ Ἡλίας Πεσικτασιλοῦς.

Ἀρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀφιερωτικοῦ καὶ εὐεργετηρίου γράμματος δημοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι ὅλο τὸ ἰσνάφη τῶν σαιμολαδάδων ...*

Σημ.: 1. Πὰ τὸ ἴδιο θέμα πρβλ.: Γεδεών, *Πίνακες*, 569· Ἑσφιγμένου, 63.

(β) Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται στὸν πατριάρχη [Γρηγόριο Ε'], ποὺ δὲν δείχνει τὸ πατριαρχικὸ του μεγαλεῖο μὲ πομπώδη λόγια, μὲ τὰ ὅποια καὶ ὁ πιὸ μικρὸς θὰ φαινόταν μέγας, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀληθινὸ βίον καὶ τὰ θαυμαστὰ ἔργα του. Ὡστόσο καὶ τὰ μεγάλα ἔργα ὑπόκεινται στὴ φθορὰ τοῦ χρόνου καὶ ὅπως λέει ὁ Συνέσιος, ἂν δὲν βρεθοῦν κήρυκες γιὰ αὐτά, ξεχνιοῦνται¹. Ἄν ὅμως ὁ Γρηγόριος, ὡς δημιουργὸς ἑνὸς τόσο θεοφιλοῦς ἔργου, φροντίζει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ θέσει τὰ θεμέλιά του, τότε θὰ βρεθοῦν πολλοὶ κήρυκες νὰ τὸ ἐκθειάσουν καὶ ὅλες οἱ ἐπερχόμενες γενεές θὰ τὸν ἐπαινοῦν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄγγελοι θὰ χαίρονται ποὺ ὑπάρχουν στὴ γῆ ζηλωτὲς τοῦ ἔργου τους, ἀφοῦ, σύμφωνα μὲ τὸν Ἑφραίμ τὸν Σῦρο, μοναχοὶ ποὺ συγκεντρωμένοι ὅλοι μαζί δοξάζουν τὸν Κύριο εἶναι σὰν τοὺς ἀγγέλους². Ἐξάλλου [ὁ πατριάρχης] ἀσφαλῶς γνωρίζει πόσο ἐξυμνεῖ ὁ *οὐρανοφάντωρ* [Μέγας Βασίλειος] τὸ κοινοβιακὸ σύστημα, ὥστε νὰ τὸ παρομοιάζει μὲ τὴν οὐράνια πολιτεία, μὴ βρίσκοντας κάτι ἀνάλογο στὴ γῆ. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ συγκέντρωσε ὅλους τοὺς μοναχοὺς τῆς ἐρήμου στὸ ἴδιο μέρος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ σχηματίσουν κοινόβια. Ἐνα τέτοιο ἔργο θὰ ἐπιτελέσει [καὶ ὁ πατριάρχης], ἂν δεχθεῖ νὰ ὀλοκληρώσει τὴν προσπάθεια ποὺ ἄρχισε, ἐνῶ τὸ ὄνομά του θὰ παραμείνει ἀθάνατο καὶ θὰ δεχθεῖ τὸν οὐράνιο στέφανο.

[Ὁ ἐπιστολογράφος] στέλνει στὸν πατριάρχη [τὸ λείψανο] ἑνὸς ἁγίου πρώην ἡγουμένου [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου³] ποὺ μόχθησε γιὰ αὐτήν, γιὰ τὸν ὁποῖο λέγεται ὅτι ἔχει κάνει καὶ θαῦμα [στὴ μονή], ὅταν βρέθηκε νερὸ μετὰ ἀπὸ εὐχή του. Αὐτὸς θὰ μποροῦσε νὰ βοηθήσει στὴν ἀνόρθωση τῆς μονῆς (*ναοῦ*) του ποὺ ἔχει πέσει καὶ ὑπόσχεται ὅτι θὰ γίνει πρέσβυς τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸν Κύριο καὶ τώρα καὶ στὴ μέλλουσα ζωὴ⁴.

Ἄρχ.: *Προς την μεγαλει[ότη]τα, δεσπότη μου, τὴν π(α)τριαρχικὴν μεγαλειότητα, οὐχὶ ῥήμασι πομπικοῖς, ...*

- Σημ.: 1. Βλ. R. Hercher, *Epistolographi Graeci*, Παρίσι 1873, Ἀμστερνταμ 1965, ἐπιστολὴ 99, στ. 10-12.
 2. Βλ. Κ. Γ. Φραντζολᾶς, *Ὅσιον Ἐφραίμ τοῦ Σύρου ἔργα*, τόμ. 1, Θεσσαλονίκη 1988, (21995), 176 στ. 3.
 3. Ὁ συντάκτης τοῦ σχεδίου ἐπιστολῆς προφανῶς βρίσκειται στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἔκφρασή του *τόν καὶ ἐνταῦθα ἐν πολλοῖς ἰδρῶσιν θεῶς ἡγουμενεύσαντα*.
 4. Ἡ ἀναφορὰ στὸν πρῶτον ἡγούμενο τῆς μονῆς γίνεται σὰν νὰ πρόκειται γιὰ ζωντανὸ πρόσωπο. Ὡστόσο τὸ μνημονευόμενον θαῦμά του καὶ ἡ μεσιτεία του πρὸς τὸν Θεὸ ὑπὲρ τοῦ πατριάρχη δείχνουν ὅτι δὲν ἀποστέλλεται ὁ ἴδιος, ἀλλὰ ἴσως τὸ λείψανό του ἢ κάποια εἰκόνα του. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸν Γρηγόριο Παλαμᾶ, ὁ ὁποῖος διετέλεσε ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου τὸ 1335/6 περίπου καὶ λέγεται ὅτι ἔκανε τὸ νερὸ νὰ ἀναβλήσει στὴν αὐλὴ τῆς μονῆς· βλ. Esphigmenou, 25 σημ. 98. Ὡστόσο τὸ λείψανο τοῦ Γρηγορίου, σύμφωνα μὲ τὸν Σμυρνάκη, 655, ἔφθασε στὴ μονὴ τὸ 1894 ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης· πρβλ. Ἑσφιγμένου, 94. Δὲν εἶναι γνωστὸ ἂν ἡ ἀποστολὴ τοῦ λειψάνου ἢ τῆς εἰκόνας στὸν πατριάρχη Γρηγόριο πραγματοποιήθηκε τελικὰ, ὥστόσο στὴν καταγραφὴ τῆς κινήσεως περιουσίας τῆς μονῆς τῆς 17ης Σεπτεμβρίου 1797 (ἔγγραφο ἀριθ. 63), ποῦ ἔγινε μὲ ἐντολὴ τοῦ Γρηγορίου, ἀναφέρεται μεταξὺ ἄλλων ἀντικειμένων ποὺ στάλθηκαν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ *μία εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ διὰ μουσίων μὲ 4 μέρη ἀγίων λειψάνων ...*, ἡ ὁποία θὰ μπορούσε νὰ ταυτίζεται μὲ τὴ μνημονευόμενη.

33 **Κατάστιχο ἐξόδων [τοῦ σκευοφύλακα Ἰγνατίου] γιὰ τὴ μονὴ τοῦ [Σωτῆρος] Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο καὶ καταγραφὴ τῶν ἀντικειμένων τῆς ποὺ παρέλαβε**

20 Αὐγούστου 1782¹

(Φάκελλος ΙΗ', ἀριθ. 74, Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 485 x 175. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ β' καὶ τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρυτίποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ *κατάστιχου* [ὁ Ἰγνάτιος²] σημειώνει λεπτομερῶς τὰ ἐξοδὰ του τριῶν χρόνων γιὰ τὴ μονὴ τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποία ἀφιέρωσε στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου τὸ *ἰσνάφι* τῶν *πεζερτζήδων*. Αὐτὰ καταγράφονται κατὰ ἔτος (χωρὶς χρονολογικὲς ἐνδείξεις) καὶ περιλαμβάνουν ἀγορὲς ἀγαθῶν (σιτάρι, κριθάρι, ἄχυρο), ἐργαλείων, ζώων καὶ χωραφιών, ἐξοδα γιὰ διάφορες ἀγροτικὲς καὶ οἰκοδομικὲς ἐργασίες (γιὰ κατασκευὴ ἢ συντήρηση τῆς σκεπῆς τῆς ἐκκλησίας, τῆς στέγνας, τοῦ μύλου, τῶν μαγαζιῶν, τοῦ ἀχυρώνα κ.ἄ.), ἀλλὰ καὶ χρήματα ποὺ δόθηκαν σὲ *ξαμπιτάδες*. Οἱ ποσότητες τῶν εἰδῶν ποὺ ἀγοράστηκαν

δὲν καταγράφονται - ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ζῶα -, ἐνῶ τὸ σύνολο τῶν ἐξόδων συμπο-
σοῦται σὲ δέκα χιλιάδες τετρακόσια εἴκοσι ἑννέα γρόσια. Ἀκολουθῶς σημειώ-
νονται ἀναλυτικὰ τὰ ποσὰ ποὺ εἶχε λάβει ὡς δάνειο [ὁ Ἰγνάτιος] ἀπὸ διάφορα
πρόσωπα, γιὰ τὴν κάλυψη τῶν παρὰπάνω ἐξόδων. Οἱ δανειστὲς ἀναφέρονται
ὀνομαστικὰ, ἐνῶ γιὰ ὀρισμένους ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐπάγγελμά τους (τσοπάνης,
μπακάλης, μπαχτζεβάνης, κερεστετζής). Τὸ σύνολο τῶν χρεωστούμενων σὲ
αὐτοὺς ἀνέρχεται σὲ δύο χιλιάδες τριακόσια ἐξήντα τρία γρόσια, τὰ ὁποῖα
ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὰ δέκα χιλιάδες τετρακόσια εἴκοσι ἑννέα, γιὰ νὰ καταλήξει
[ὁ Ἰγνάτιος] στὸ ποσὸ τῶν ὀκτὼ χιλιάδων ἐξήντα ἑξὶ γροσίων ποὺ τοῦ ὀφείλει ἡ
μονή.

Ἡ καταγραφὴ τῆς κινητῆς περιουσίας τῆς μονῆς, ποὺ παρέλαβε [ὁ Ἰγνά-
τιος], κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀφιέρωσής της ἀρχίζει μὲ τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐκκλη-
σίας. Αὐτὰ περιλαμβάνουν ἱερὰ σκεύη (γιὰ τὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ἡ ὕλη κατα-
σκευῆς καὶ οἱ ποσότητες) καὶ βιβλία (τέσσερα Εὐαγγέλια, δώδεκα Μηναῖα, δύο
Τριώδια, ἓνα Πεντηκοστάριο, ἓνα Τόμιο Χαρᾶς³, δύο παλαιὰ Ὠρολόγια, δύο
Ἀπόστολους καὶ ἓνα Ψαλτήριο). Πὰ τὰ [ἀργυρὰ] σκεύη ὁ Ἰγνάτιος σημειώνει
ὅτι τὸν καιρὸ ποὺ συγκέντρωναν τὰ ἀσημένια ἀντικείμενα, ὁ πρῶτην [μητροπο-
λίτης] Χαλκηδόνος τὰ πῆρε [ἀπὸ τὴ μονή] καὶ ἡ ἀξία τους ἐκτιμήθηκε σὲ ἑνενή-
ντα τρία γρόσια. Ἀκολουθῶς καταγράφονται τὰ χρηστικὰ ἀντικείμενα τῆς
μονῆς (δοχεῖα καὶ ἐργαλεῖα μὲ τὶς ποσότητές τους), τὰ ζῶα (τέσσερα βόδια,
ἑκατὸν ἑπτὰ κατσίκια καὶ μία φορὰδα) καὶ τὰ τρόφιμα (σιτάρι καὶ κριθάρι σὲ
κιλά).

Τέλος [ὁ Ἰγνάτιος] ἀναφέρεται, χωρὶς νὰ τὰ καταγράψει, στὰ οἰκιακὰ εἶδη
τῆς μονῆς (ροῦχα, μαξιλάρες, μεταλλικὰ σκεύη), γιὰ τὰ ὁποῖα δηλώνει ὅτι εἶναι
καταγεγραμμένα σὲ κατάστιχο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Νεόφυτο [Ζ'⁴] καὶ ὅτι ὅλα
τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ἀνήκουν.

Ἄρχ.: »Κατάστιχον τὰ ἔξοδα ὁποῦ ἔκαμα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Χριστοῦ ...

- Σημ.: 1. [Ὁ Ἰγνάτιος] εἶχε σημειώσει ἀρχικὰ στὸν τίτλο τοῦ κατάστιχου τὴ χρονολογία 1796, τὴν
ὁποία ὁμως διόρθωσε σὲ 1782. Ἐσφαλμένα χρονολογεῖ ὁ Γ. Σμυρνάκης τὸ κατάστιχο στὰ
1772· βλ. Σμυρνάκης, 654.
2. Ἡ ταύτιση τοῦ [σκευοφύλακα] Ἰγνατίου μὲ τὸν συντάκτη τοῦ ἐγγράφου προκύπτει ἀπὸ
τὴν ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματός του στὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου, στὸ κάτω περιθώριο τοῦ recto
τοῦ α' φύλλου. Ὁ ἴδιος πρέπει νὰ συνέταξε καὶ τὸ ἐγγράφο ἀριθ. 45, ἀφοῦ ὅλες σχεδὸν οἱ
καταγραφές ἐξόδων (καὶ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ χρέη) τοῦ πρώτου μέρους τοῦ παρόντος κατὰ-
στιχου ἐπαναλαμβάνονται στὴν τελευταία ἐνότητα τοῦ κατάστιχου ἐκείνου (χωρὶς ὁμως
νὰ καταλήγουν στὰ ἴδια σύνολα), ἂν καὶ τὰ δύο ἐγγράφα προέρχονται ἀπὸ διαφορετικὸ
χέρι.

3. Προφανώς πρόκειται για τὸ ἔργο *Τόμος Χαράς* τοῦ Δοσιθέου Νοταρά, τὸ ὁποῖο ἐκδόθηκε τὸ 1705· βλ. Παπαδόπουλος, ἀριθ. 4444.
4. Ἡ ἀναφορὰ στὰ οἰκειακὰ εἶδη τῆς μονῆς πρέπει νὰ ἀποτελεῖ μεταγενέστερη προσθήκη στὸ ἔγγραφο, ἀφοῦ σημειώνεται ὅτι καταγράφηκαν ἀπὸ τὸν πατριάρχη Νεόφυτο. Αὐτὸς πρέπει νὰ ταυτισθεῖ μᾶλλον μὲ τὸν Νεόφυτο Ζ' (1789-1794, 1798-1801) παρὰ μὲ τὸν Νεόφυτο Σ' (1734-1740, 1743-1744).

34 (α) Χρεωστική ὁμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὴν ἀναλογία τῆς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ χρέους τοῦ Ἀγίου Ὁρους

1 Ἰουνίου 1783

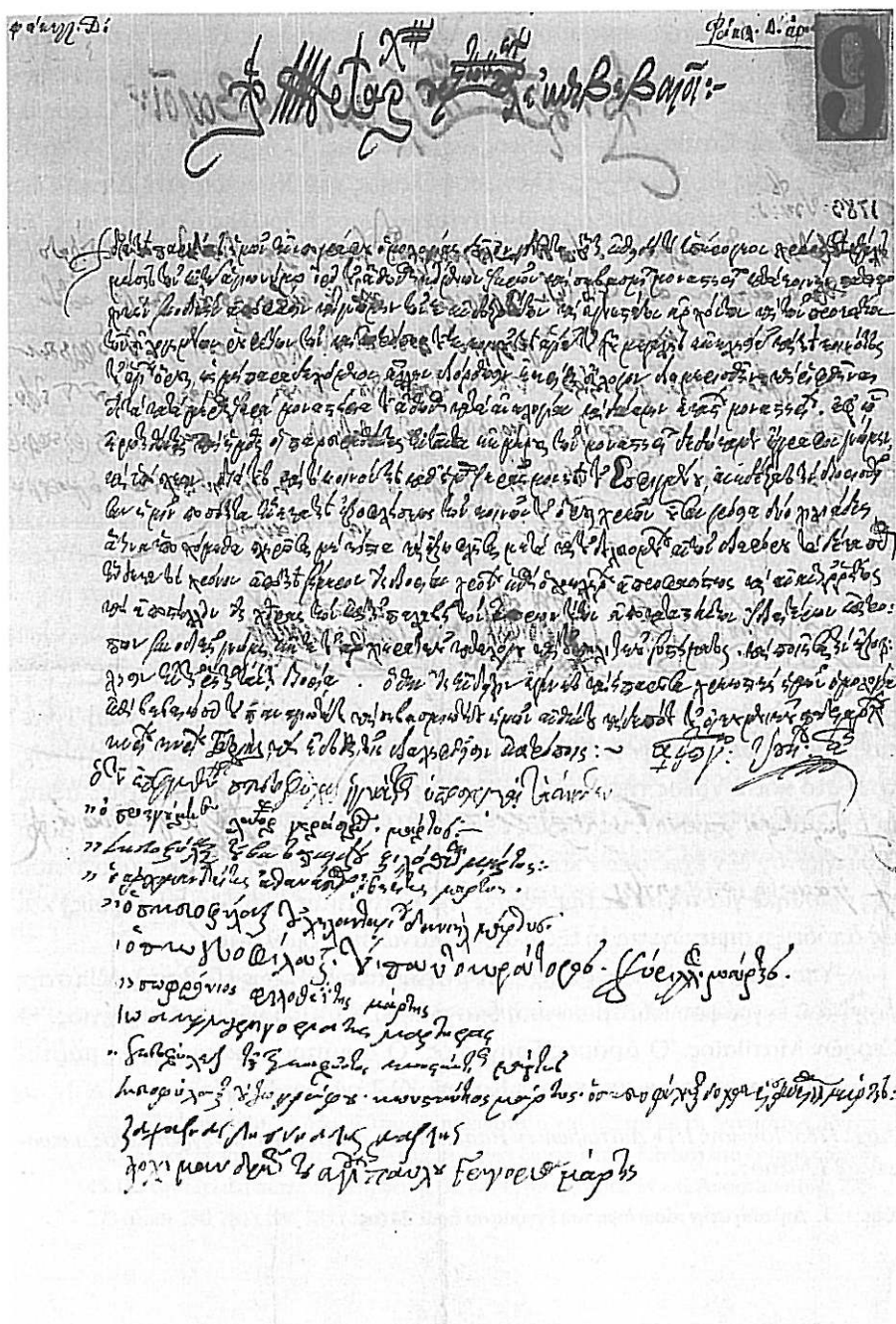
(β) Ἀπόδειξη ἐξόφλησης τοῦ ἀναλογούμενου στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου ποσοῦ ἀπὸ τὸ κοινὸ χρέος τοῦ Ἀγίου Ὁρους

15 Ἰανουαρίου 1785

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 9). Πρωτότυπα μὲ ἐπιβεβαίωση τοῦ πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ [Δ']. - Χαρτί (δίφυλλο) 356 x 247. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' καὶ τὸ κείμενο (β) τὸ verso τοῦ β' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία.

(α) Κατόπιν πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἀπόφασης καὶ μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν προκρίτων τῶν ρουφετίων, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τὸ τεράστιο χρέος τῆς *Μεγάλης Μέσης* τῶν ἁθωνικῶν μονῶν διαπιστώθηκε ὅτι δὲν μποροῦσε πλέον νὰ ἀντιμετωπισθεῖ¹. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ κρίθηκε ὅτι ἔπρεπε νὰ κατανεμηθεῖ ἀναλογικὰ μεταξὺ τῶν μονῶν, σύμφωνα μὲ τὴν [οἰκονομικὴ] δύναμη τοῦ καθενός, καὶ ἐρωτήθηκαν σχετικῶς οἱ ἀντιπρόσωποί τους [στὴν Κωνσταντινούπολη], οἱ ὁποῖοι παρέδωσαν ἔγγραφο *γνώμην* καὶ *ὑπόσχεσιν*².

Σύμφωνα μὲ αὐτή, ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου δέχεται τὸ μερίδιό της ποῦ τῆς ὀρίσθηκε ἐπὶ τοῦ ἁγιορειτικοῦ χρέους, δηλαδὴ τὸ ποσὸ τῶν δύο χιλιάδων γροσίων. Τὴν ὀφειλὴ αὐτή, μὲ τὸν τόκο της δέκα τοῖς ἑκατό, οἱ Ἐσφιγμενίτες ὑπόσχονται ὅτι θὰ ἐξοφλήσουν μὲ δόσεις (*κίστια*) σὲ ἓνα χρόνο ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ὑπογραφῆς τῆς ὁμολογίας. Τὸ ποσὸ θὰ παραδοθεῖ στὰ χέρια τῶν εἰδικῶν *ἐπιτρόπων*, ποὺ ἐπιλέχθηκαν γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν χρημάτων μὲ συνοδικὴ *γνώμη* ἀπὸ τὸν ἀρχιερατικὸ κατὰλογο καὶ ἀπὸ τὸ *πολιτικὸ σύστημα*. Πὰ πιστοποίηση τῶν παραπάνω συντάχθηκε ἡ παρῶσα *χρεωστικὴ ὁμολογία*, μὲ τὴ *βεβαίωση* τοῦ πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ [Δ'], καὶ δόθηκε στοὺς ἐπιτρόπους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 - Χρεωστική όμολογία της μονής Ἐσφιγμένου γιὰ τὸ κοινὸ χρέος τοῦ Ἁγίου Ὁρους (1 Ἰουνίου 1783). Ἐγγραφο ἀριθ. 34 (α).

Ἐπογράφουν: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως [Γαβριήλ Δ'] (στήν ἀρχή τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιωτική ὑπογραφή). Ὁ τοῦ Ἐσφιγμένου σκευοφύλακας Ἰγνάτιος. Ὁ προηγούμενος Λαύρας Γεράσιμος ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Βατοπεδίου Φιλόθεος ὡς μάρτυρας. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Ἰβηρίτης ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Παντοκράτορος Κύριλλος ὡς μάρτυρας. Ὁ Σωφρόνιος Φιλοθεΐτης ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἰωακείμ Γρηγοριάτης ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ξενοφώντος Κωνσταντίνος ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ζωγράφου Κωνσταντίνος ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας Δοχειαρίου Κύριλλος ὡς μάρτυρας. Ὁ Ζαχαρίας Διονυσιάτης ὡς μάρτυρας. Ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ἀγίου Παύλου Γρηγόριος ὡς μάρτυρας.

Ἀρχ.: † Διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐνυπογράφου ὁμολογίας δηλον γίνεται, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ὑπέρογκον χρέος τῆς Μεγάλης Ἰ. Μέσης τῶν ἐν τῷ ἀγωνίῳ ὄρει τοῦ Ἀθωνος κειμένων ἱερῶν καὶ σεβασμίων μοναστηρίων ...

Σημ.: 1. Πὰ τὸ θέμα αὐτὸ πρβλ. ἐγγράφο ἀριθ. 104.
2. Πρβλ. Γάσπαρης, 114-117 (ἀριθ. 6, 7).

Κατάλογος, σ. 27 (ἀριθ. 9).

(β) Τὴν 1η Ἰουνίου 1783 ὁ σκευοφύλακας [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου] Ἰγνάτιος, εὗρισκόμενος στὴν Κωνσταντινούπολη, δέχθηκε γιὰ τὸ μερίδιο [τῆς μονῆς του] στὸ κοινὸ χρέος τῆς Μεγάλης Μέσης δύο [χρεωστικὲς] ὁμολογίες ἀξίας δύο χιλιάδων γροσίων, τίς ὁποῖες ἐξόφλησε [τὸ 1785]. Κατὰ συνέπεια ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου δὲν ἔχει πλέον καμία οἰκονομικὴ ὑποχρέωση γιὰ τὸ ἀνάλογο ποῦ τῆς ὀρίσθηκε γιὰ τὸ *μονκατήμι πόρτζι* τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἀγίου Ὁρους] καὶ ὡς ἀπόδειξη σημειώνεται [ἡ ἐξόφληση] ἐπάνω στὴν ὁμολογία¹.

Ἐπογράφουν: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως [Γαβριήλ Δ'] (στήν ἀρχή τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιωτική ὑπογραφή). Ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος. Ὁ Σεργῶν Ματθαῖος. Ὁ Δράμας Γρηγόριος. Ὁ Δημητρός Σκαναβῆς ὡς μάρτυρας. Ὁ Γεώργιος γραμματικὸς τοῦ Κοινοῦ. Ὁ Ἰάκωβος Σκυλίτζης.

Ἀρχ.: 1783: Ἰουνίου: 1: † » Διατρίβων ἐν Βασιλευσούῃ ὁ ὀπισθεν ὑπογεγραμμένος σκευοφύλαξ Ἰγνάτιος ...

Σημ.: 1. Δηλαδή στὴν πίσω ὀψὲς τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 34 (α).

35 Κοινή χρεωστική όμολογία τῶν μονῶν Χιλανδαρίου, Διονυσίου, Παντοκράτορος, Ἀγίου Παύλου, Ἐσφιγμένου καὶ Ξενοφώντος γιὰ τὸν δανεισμό τους ἀπὸ τὴ δόμνα Τάρσια

23 Ἰουνίου 1783

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο. - Χαρτί 335 x 234. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (ἔχνη ἀπὸ ὑγρασία στίς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία. - Τὸ πρωτότυπο ἔφερε στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτυπώματα τῶν σφραγίδων τῶν ἑξι μονῶν.

Οἱ ἁγιορειτικὲς μονὲς Χιλανδαρίου, Διονυσίου, Παντοκράτορος, Ἀγίου Παύλου, Ἐσφιγμένου καὶ Ξενοφώντος δανείσθηκαν ἀπὸ τὴ δόμνα Τάρσια δύο χιλιάδες πεντακόσια γρόσια μὲ τόκο πενήντα γρόσια τὸν χρόνον γιὰ κάθε *πουγγίον*. Τὸ δάνειο αὐτὸ ὑπόσχονται νὰ τὸ ἐξοφλήσουν σὲ ἓνα ἔτος ἀπὸ τὴν ἡμέρα σύνταξης τῆς όμολογίας. Ἄν ἡ ἀποπληρωμὴ δὲν γίνῃ μέχρι τότε, τὸ ποσὸ θὰ συνεχίσει νὰ τοκίζεται μὲ τὸν ἴδιον τόκο μέχρι τὴν πλήρη ἐξόφλησίν του. Πὰ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω καὶ ἀσφάλεια συντάχθηκε ἡ *όμολογία* αὐτὴ, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα κάθε μιᾶς ἀπὸ τίς ἑξι μονὲς καὶ δόθηκε στὴ δόμνα Τάρσια, ἐνῶ ὁρίσθηκε ὡς ἐγγυητὴς ἡ μία μονὴ γιὰ τὴν ἄλλη¹.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ. Ὁ Ζαχαρίας Διονυσιάτης. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Παντοκράτορος Κύριλλος. Ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἀγίου Παύλου ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος. Ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Ξενοφώντος Κωνστάντιος. Ὁ χατζη-Ἀσλάνης Τζεβᾶ ὡς μάρτυρας. Ὁ Σκαρλᾶτος Νικολάου ὡς μάρτυρας.

Ἄρχ.: *† Διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐνυπογράφου, καὶ ἐσφραγίστου όμολογίας ... | ... τῶν κ(ατὰ) | τὸ ἀγιώννυμον ὄρος ἑξῆ ἱερῶν ἡμῶν μοναστηρίων τοῦ τε Χιλανταρίου, | τοῦ Διονυσίου, ...*

Σημ.: 1. Ἀντίγραφο τῆς χρεωστικῆς όμολογίας ὑπάρχει καὶ σὲ κώδικα τοῦ Πρωτάτου· βλ. Γάσπαρης, 102 (ἀριθ. 100). Ἡ δόμνα Τάρσια πιθανότατα ταυτίζεται μὲ τὴ δανείστρια δόμνα Ταρσία τοῦ Νικολάι Βόδα ποὺ ἀναφέρεται (γιὰ διαφορετικὸ δάνειο) στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 45. Πὰ τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης βλ. καὶ ἔγγραφο ἀριθ. 54 καὶ Ἀναστασιάδης, 270-273 (ἀριθ. 280, 281), 284-285 (ἀριθ. 293).

36 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στίς Καρυές

5 Αὐγούστου 1783

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 7). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 322 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλή. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου με ἐπιγραφή *ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ ΣΦΥΓΜΕΝΟΥ ΑΓΓΙΑ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ 1719* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Ὁ μοναχὸς Κοσμᾶς ζήτησε καὶ ἀγόρασε ἀπὸ τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου τὸ κελλίον [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στίς Καρυές, κοντὰ στὸ Πρωτάτο¹. Μαζὶ μὲ τὸν Κοσμᾶ τὸ κελλίον δόθηκε σὲ ἄλλα δύο πρόσωπα [ποὺ δὲν ἀναφέρονται]. Πὰ τὴν ἀγορὰ ὁ Κοσμᾶς ἔδωσε στὴ μονὴ πεντακόσια γρόσια, ἐνῶ ὀφείλει νὰ πληρῶνει ἐτήσιο φόρο (*ταχυρήλι*) δύο γρόσια. Στὸ ἔξης οἱ Ἐσφιγμενίτες δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐνοχλήσουν γιὰ κανένα λόγο, ἀλλὰ ἐκεῖνος θὰ εἶναι ὁ *οἰκοκύρῃς* τοῦ κελλίου, θὰ τὸ βελτιώνει καὶ θὰ τὸ καλλιεργεῖ ὅπως θέλει, μέχρι τὸν θάνατο καὶ τῶν τριῶν προσώπων, ὅποτε τὸ κελλίον θὰ ἐπιστρέψει στὴν ἐξουσία καὶ κυριότητα τῆς μονῆς. Ἐπίσης ὁ Κοσμᾶς ὀφείλει νὰ ὑπακούει στὴν μονή, ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ ἐνοικοὶ τῶν ὑπόλοιπων κελλίων.

Τὸ κελλίον διαθέτει *κατύννα*, πατητήρι καὶ διάφορα ἐργαλεῖα [ποὺ καταγράφονται ἀναλυτικὰ]. Ἀκόμη κατέχει ἀμπέλι στὸν διονυσιάτικο δρόμο, στὸν κατήφορο. [Τὸ κελλίον] συνορεύει μὲ τὴν Παναγία καὶ τὸ πεζούλι φθάνει ἕως τὴν ἐλιά ποὺ βρίσκεται στὴν ἄκρῃ τοῦ ἀμπελιοῦ. Στὴ συνέχεια τὸ σύνορο στρίβει στὸν ἀνήφορο, ἔτσι ὥστε ἀπὸ τὴ μία πλευρὰ νὰ βρίσκονται τὰ λεπτόκαρκα τῆς Παναγίας καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλῃ τὸ ἀμπέλι, καὶ ἐνώνεται μὲ τὰ σιμωνοπετρίτικα σύνορα. Τέλος τὸ κελλίον κατέχει καὶ ἄλλῃ καλύβη, στὸ ἀμπέλι. Πὰ ἐπιβεβαίωση τῆς ἀγορᾶς καὶ ἀσφάλεια τῶν μεταγενέστερων συντάχθηκε τὸ παρὸν *γράμμα*, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου καὶ δόθηκε στὸν Κοσμᾶ.

Ὑπογράφει: Ὁ Νεόφυτος δικαῖος τοῦ Ἐσφιγμένου ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἐσφιγμενιτῶν.

Ἀρχ.: *† Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1783: Αὐγούστου 5: ἐλθὼν πρὸς τὴν ἱεραν | σέβασμάν τε ... τοῦ Ἐσφιγμένου ὁ δοῦτατος ἐν μοναχοῖς κύρ Κοσμᾶν ...*

Σημ.: 1. Ἡ ταύτιση τοῦ κελλίου μὲ αὐτὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου προκύπτει ἀπὸ τὴν περιγραφή τῶν συνόρων του· πρβλ. ἐγγραφα ἀριθ. 13 καὶ 16.

Κατάλογος, σ. 78 (ἀριθ. 7).

37 Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τὸν δανεισμό της ἀπὸ τὴν Ἀναστασία της Αἰκατερίνης, αὐταδέλφης τοῦ Κυζίκου Γεράσιμου

1 Μαΐου 1784

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο. - Χαρτί 241 x 172. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Οἱ Ἐσφιγμένίτες δηλώνουν ὅτι γιὰ ἀνάγκη τῶν τσιφλικίων τους στὶς Σέρρες ἔλαβαν δάνειο ἀπὸ τὴν Ἀναστασία, θυγατέρα τῆς Αἰκατερίνης, αὐταδέλφης τοῦ μακαριστοῦ Γεράσιμου Κυζίκου, δύο χιλιάδες γρόσια μὲ τόκο πενήντα γρόσια γιὰ τὸ [κάθε] *πουνγγίον* ἀνὰ ἔτος. Τὸ ποσὸ αὐτὸ ὑπόσχονται νὰ ἀποπληρώσουν σὲ διάστημα ἐνὸς χρόνου ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία τῆς όμολογίας. Σὲ περίπτωσι καθυστέρησης τῆς ἐξόφλησις, τὰ χρήματα αὐτὰ θὰ συνεχίσουν νὰ τρέχουν μὲ τὸν ἴδιον τόκο, μέχρι τὴν ἐξ ὀλοκλήρου ἐπιστροφή τους. Ὡς ἔνδειξι τῶν παραπάνω γράφηκε ἡ παροῦσα *χρεωστικὴ όμολογία* τῶν τσιφλικίων καὶ παραδόθηκε στὰ χέρια τῆς δανείστριάς ἐνώπιον μαρτύρων.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος. Ὁ μέγας οἰκονόμος ὡς μάρτυρας. Ὁ Χρῦσανθος ἐφημέριος ὡς μάρτυρας.

Ἀρχ.: *† Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου ὑποσχετικοῦ γράμματος δηλὸν γίνεται, ὅτι ἡ ἔλαβον ἤδη δανειακῶς διὰ χρείαν καὶ ἀνάγκην τῶν εἰς Σέρρας τσιφλικίων ἡ παρὰ τῆς Ἀναστασίας ...*

38 (α) Χρεωστικὴ όμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό της ἀπὸ τὸν χατζη-Νικόλαο χατζη-Ἰωάννου Ζαγοραῖο

14 Αὐγούστου 1784

(β) Χρεωστικὴ όμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό της ἀπὸ τὸν χατζη-Νικόλαο Ζαγοραῖο

1 Φεβρουαρίου 1785

Οἱ δύο αὐτὲς όμολογίες - (α) καὶ (β) - παραδίδονται ἀπὸ τρία ἔγγραφα (Α, Β, Γ) μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο: ἔγγραφο Α: όμολογία (α)· ἔγγραφο Β: όμολογία (α) καὶ (β)· ἔγγραφο Γ: όμολογία (β).

A. (Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. - Χαρτί 368 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλή. - Ὁρθογραφία. - Τὸ πρωτότυπο ἔφερε στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου ἀποτύπωμα σφραγίδας τῆς μονῆς [Ἐσφιγμένου].

B. (Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο. - Χαρτί 353 x 240. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ

κείμενο (β) τὸ verso. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλή (ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφα. - Τὰ πρωτότυπα ἔφεραν στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου ἀποτύπωμα σφραγίδας [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου].

- Γ. (Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. - Χαρτί 369 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλή. - Ὁρθογραφία. - Τὸ πρωτότυπο ἔφερε στὸ ἄνω περιθώριο ἀποτυπώματα δύο σφραγίδων τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου].

(α) Οἱ Ἑσφιγμενίτες δανείσθηκαν γιὰ ἀνάγκη τῆς μονῆς τους ἀπὸ τὸν Χατζη-Νικόλαο Χατζη-Ἰωάννου Ζαγοραῖο χίλια γρόσια, τὰ ὁποῖα ὑπόσχονται ὅτι θὰ ἐπιστρέψουν σὲ ἐνενήντα μῖα ἡμέρες. Ἐὰν στὸ διάστημα αὐτὸ δὲν ἐξοφληθεῖ τὸ δάνειο, τὸ ποσὸ θὰ συνεχίσει νὰ τοκίζεται μὲ τόκο πέντε γρόσια ἀνὰ μῆνα. Πὰ ἐπιβεβαίωση συντάχθηκε ἡ παροῦσα *ὁμολογία*, σφραγισμένη μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου καὶ δόθηκε στὸν δανειστή ἐνώπιον μαρτύρων.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἑσφιγμενιτῶν. Ὁ προηγούμενος τῶν ἱβήρων Μητροφάνης ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἀνθιμος Βατοπεδινὸς ὡς μάρτυρας. Ὁ Σωφρόνιος Φιλοθεΐτης ὡς μάρτυρας.

Τὸ ἀντίγραφο (Α) ἐπικυρώνει: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου).

Ἀρχ. (βάσει τοῦ ἀντιγράφου Β): *† Διὰ τοῦ παρόντος μας ἐνύπογραφοι καὶ ἐνσφραγίστοντες δῆλον γίνεται, ὅτι ἐλάβαμεν ἡδὴ δανεικὸς διὰ χρεῖαν καὶ ἀνάγκην ... παρὰ τοῦ τημιωτάτου | κὲρ Χ(ατζῆ): Νικολάου· Χ(ατζῆ): Ἰωάννου Ζαγορέου. ...*

(β) Οἱ Ἑσφιγμενίτες δανείσθηκαν γιὰ ἀνάγκη τῆς μονῆς τους ἀπὸ τὸν βιβλιοπώλη Χατζη-Νικόλαο Ζαγοραῖο τρεῖς χιλιάδες γρόσια μὲ τόκο ἐξήντα γρόσια γιὰ [κάθε] *πρυγγίον* ἀνὰ ἔτος, γιὰ ὅσο χρόνο καὶ ἂν παρέλθει μέχρι τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ χρέους. Πὰ ἀσφάλεια συντάχθηκε ἡ παροῦσα *ὁμολογία*, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἐνώπιον μαρτύρων καὶ δόθηκε στὰ χεῖρα τοῦ δανειστή.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος. Ὁ Ἀνθιμος Βατοπεδινὸς ὡς μάρτυρας. Ὁ προηγούμενος ἱβήρων Μητροφάνης ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Παντοκράτορος Κύριλλος ὡς μάρτυρας. Ὁ Σωφρόνιος Φιλοθεΐτης ὡς μάρτυρας.

Τὸ ἀντίγραφο (Γ) ἐπικυρώνει: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου).

Ἀρχ. (βάσει τοῦ ἀντιγράφου Β): *† Διὰ τῆς παροῦσης ἐνσφραγισμένης ἡμῶν ὁμολογίας διλοποιοῦμεν ἡμεῖς ἀπαξάπαντες | οἱ πατέρες ... | ... παρὰ τοῦ τημιωτάτου Χ(ατζῆ): κὲρ Νικολάου Ζαγορέου, βιβλιοπώλου ...*

39 **Ὁμολογία παραλαβῆς ἐνὸς ζώου τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου ἀπὸ συγγενῆ ἀποβιώσαντος μοναχοῦ**

12 Σεπτεμβρίου 1784

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο σύγχρονο τοῦ πρωτοτύπου. - Χαρτί (δίφυλλο) 217 x 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ἀνορθόγραφο.

Ὁ Παρούσης, γιὸς τοῦ Δημήτρι ἀπὸ τὸ χωριὸ Σιποτονίγια ἦταν γυναικά-δελφός τοῦ Θεοχάρη τοῦ *ζήτουλα*, ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσε στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου. Μετὰ τὸν θάνατό του, ὁ Παρούσης πῆγε στὴ μονὴ καὶ ρωτοῦσε τοὺς Ἐσφιγμενίτες, καὶ μάλιστα τὸν πνευματικὸ παπα-Σεραφεῖμ Γοματιανὸ πού ἐξομολόγησε τὸν Θεοχάρη, μήπως ὁ ἀποθανὼν εἶχε [ἀφήσει] χρήματα ἢ τίποτε ἄλλο. Ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις τελικὰ πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Θεοχάρης κατεῖχε μόνο δύο γαῖδούρια, τὰ ὁποῖα εἶχε ἀφήσει στὴ μονὴ γιὰ μνημόσυνό του. Ὡστόσο ἀφοῦ παρακάλεσε τοὺς Ἐσφιγμενίτες, ἐκεῖνοι τὸν λυπήθηκαν ἐπειδὴ ἦταν πτωχὸς καὶ τοῦ ἔδωσαν τὸ ἓνα γαῖδούρι. Μὲ τὴν παρούσα ὁμολογία του ὁ Παρούσης θὰ μπορεῖ νὰ ἀποδείξει [τὴν κατοχὴ τοῦ ζώου] σὲ τυχόν διαμαρτυρίες τοῦ *πατζιανάκη* τοῦ Ἀθανάση.

Ὑπογράφουν (μὲ τὸ χέρι τοῦ γραφέα): Ὁ παπα-Ἰγνάτιος [Ἐσφιγμενίτης] ὡς μάρτυρας. Ὁ γερο-Δαμιασκηνὸς [Ἐσφιγμενίτης] ὡς μάρτυρας. Ὁ γερο-Νικηφόρος [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ διακο-Νικηφόρος [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ μαστοροῦ Λάσκαρις.

Ἀρχ.: 1784 Σεπτεμβρίου 12 | † Μὲ τὸ παρὸν ὁμολογῶ ἐγὼ ὁ Παρούσης υἱὸς τοῦ | ποτὲ Δημήτρι ἐκ χωρίου Σιποτονίγια, ...

40 **(α) Χρεωστικὴ ὁμολογία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό της ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσα χατμανέσσα κοκκώνα Κασσάνδρα Ραμαδάνη**

7 Δεκεμβρίου 1784

(β) Ἀπόδειξη ἐξόφλησης μέρους δανείου στὸν Κωνσταντῖνο Ἀθανασίου

17 Ἰουνίου 1790

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Ἀντίγραφο, τὸ (α) ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτο Ζ']. - Χαρτί 343 x 240. Τὸ κείμενο (α) καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ κείμενο (β) τὸ verso. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Τὸ πρωτότυπο τοῦ (α) ἔφερε πρὶν ἀπὸ τὶς ὑπογραφὰς τῶν μαρτύρων ἀποτύπωμα σφραγίδας [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου].

(α) Οἱ Ἑσφιγμενίτες δανείσθηκαν ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσα χατμανέσσα κοκκώνα Κασσάνδρα Ραμαδάνη γιὰ ἀνάγκη τῶν τσιφλικίων τους στὶς Σέρρες πέντε χιλιάδες γρόσια μὲ τόκο σαράντα πέντε γρόσια ἀνὰ ἔτος γιὰ [κάθε] *πouγγίον*. Τὸ χρέος ὑπόσχονται νὰ τὸ ἀποπληρώσουν σὲ ἓνα χρόνο ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία τῆς ὁμολογίας. Ἄν δὲν τηρήσουν τὴν ὑπόσχεσή τους μέχρι τότε, τὸ ποσὸ θὰ συνεχίσει νὰ τοκίζεται μὲ τὸν ἴδιο τόκο μέχρι τὴν ἐξόφλησή του. Πὰ ἐπιβεβαίωση καὶ ἀσφάλεια συντάχθηκε ἡ παροῦσα *κοινή ὁμολογία* μὲ τὴ μαρτυρία καὶ τὴ συγκατάθεση τῶν ἀρχόντων πληρεξουσίων ἐπιτρόπων τῶν παραπάνω τσιφλικίων, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου καὶ παραδόθηκε στὴ δανείστρια.

Ὑπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος Ζ'] (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου γιὰ ἐπικύρωση τοῦ ἀντιγράφου). Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἑσφιγμενιτῶν. Ὁ Σκαρλᾶτος Νικολάου ἐπίτροπος ὡς μάρτυρας. Ὁ Πέτρος ἐπίτροπος ὡς μάρτυρας. Ὁ Ἰωάννης Μιχαὴλ ἐπίτροπος ὡς μάρτυρας.

Ἀρχ.: † Διὰ τῆς παρούσης ἐνυπογράφου καὶ ἐμμερτύρου ὁμολογίας ... | ... παρὰ τῆς εὐγενεστάτης ἀρχοντίσσης | χατμανέσσας ...

(β) [Ὁ ἐπίτροπος τῶν ἐσφιγμενιτικῶν τσιφλικίων Ταχينوῦ καὶ Πατρικίου] ἔδωσε, μὲ ἐντολὴ (*ὁρδινίαν*) τοῦ Γεωργίου Σχοινᾶ, στὸν Κωνσταντῖνο Ἀθανασίου χίλια γρόσια γιὰ ἐξόφληση μέρους τοῦ δανείου τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1784.

Ὑπογράφουν: Ὁ ἐπίτροπος τῶν τσιφλικίων τοῦ Ἑσφιγμένου στὸν Ταχινὸ καὶ στὸ Πατρίκι. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ.

Ἀρχ.: *αψϛϞ* Ἰουνίου ιζ' ἐγγείρισα τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Ἀθανασίου ...

41 **Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ ἀρχιμανδρίτη Ἰωνᾶ γιὰ τὰ τσιφλίκια τοῦ Ταχينوῦ καὶ τοῦ Πατρικίου**

3 Ἰουνίου 1785

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (τρία συσταχωμένα δίφυλλα) 450 x 173. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' φύλλου ἕως τὸ verso τοῦ ε' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ. - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

Στὸ *κατάστιχον*, ποὺ παραδόθηκε στὴ Θεσσαλονίκη, καταγράφονται τὰ εἰσοδήματα καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ ἀρχιμανδρίτη Ἰωνᾶ κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐπιστασίας του στὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὸν Ταχινὸ καὶ στὸ Πατρίκι, δηλαδὴ ἀπὸ τὶς 31 Μαρτίου 1784 ἕως τὶς 31 Μαρτίου 1785. Τὸ πρῶτο μέρος ἀνα-

φέρεται αναλυτικά στα *γεννήματα* τῶν μετοχίων. Πά κάθε προϊόν (σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, κечρί, χορτάρι, βαμβάκι) καταγράφονται αναλυτικά οἱ ποσότητες πού συγκεντρώθηκαν (ἀπὸ τὸν προηγούμενο ἐπιστάτη Γαβριήλ, ἀπὸ τὴν παραγωγή κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐπιστασίας τοῦ Ἰωνᾶ, ἀπὸ παλαιότερο πλεόνασμα καὶ ἐνίοτε καὶ ἀπὸ συμπληρωματικὴ ἀγορὰ) καὶ αὐτὲς πού ξοδεύτηκαν μὲ διαφόρους τρόπους (γιὰ σπόρο, γιὰ *νιστηράδες* καὶ *ἀννῶνες* παλαιότερων ἐτῶν, γιὰ τροφή τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ζώων, γιὰ ἀνάγκες τοῦ *κονακίου*, γιὰ ἐξόφληση χρεῶν, γιὰ πώληση καὶ γιὰ διάθεση σὲ διάφορα πρόσωπα). Οἱ ποσότητες ὑπολογίζονται σὲ κιλὰ καὶ γιὰ ὀρισμένα ἀγαθὰ σὲ ὀκάδες ἢ τόπια, ἐνῶ σὲ κάθε πώληση ἀναφέρονται καὶ οἱ σχετικὲς τιμὲς σὲ ἄσπρα. Στούς ἰσολογισμοὺς συγκέντρωσης - κατανάλωσης προκύπτουν δύο χιλιάδες πεντακόσια τριάντα ἑπτὰ καὶ μισὰ κιλὰ σιτάρι, τετρακόσια ἑνδεκα κιλὰ κριθάρι, τριάντα ἑξὶ κιλὰ βρώμη, τριάντα τρία κιλὰ κечρί, ἑκατὸν τέσσερις χιλιάδες διακόσιες τριάντα ὀκάδες χορτάρι καὶ πέντε χιλιάδες ἑξακόσια τριάντα τρία τόπια βαμβάκι.

Στὸ δεύτερο μέρος συμποσοῦνται τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τῶν τοιφλικίων γιὰ τὴν ἴδια περίοδο ἐπιστασίας τοῦ Ἰωνᾶ. Καταρχὰς ἀναγράφονται τὰ ἔσοδα ἀπὸ πωλήσεις σιταριοῦ, κριθαριοῦ καὶ χόρτου (συνολικὰ 2178,78 ἄσπρα), βαμβακιοῦ (χίλια τριακόσια ἑβδομήντα πέντε ἄσπρα) καὶ σουσαμιοῦ (ἑκατὸν ὀγδόντα ἄσπρα). Ἀκολούθως ἀναφέρονται λεπτομερῶς ἔσοδα προερχόμενα ἀπὸ εἰσπραξὴ παλαιότερων ὀφειλῶν (ἀπὸ πωλήσεις προϊόντων καὶ ζώων σὲ διάφορα πρόσωπα), ἀπὸ *γρύπους*, *κυράδες* χωραφίων, ἐνὸς ἐργαστηρίου καὶ ἐνὸς σπιτιοῦ καὶ στὸ τέλος ἀπὸ διάφορες ἄλλες περιπτώσεις (ἀπὸ ἓνα γάμο, ἀπὸ βοήθεια τῶν *ὀρτακτζήδων* κ. ἄ.). Ἀπὸ τὴν ἄθροιση προκύπτουν συνολικὰ ἔσοδα 5415,36 ἄσπρων, στὰ ὁποῖα προστίθενται ἀκόμη 282,39 πού ἔδωσε ἀπὸ δικὰ του χρήματα ὁ Ἰωνᾶς καὶ πρέπει νὰ τοῦ ἐπιστραφοῦν (τελικὸ σύνολο 5697,75 ἄσπρα)¹. Τὰ ἔξοδα (συνολικὰ 5697,48 ἄσπρα) περιλαμβάνουν ἀγορὲς ἐργαλείων καὶ ἀγαθῶν, πληρωμὲς πρὸς διάφορα πρόσωπα (κυρίως Τούρκους) γιὰ μισθοὺς, παλαιότερα χρεὴ καὶ *χάκια*, πληρωμὲς φόρων κ.λπ., ἐνῶ χωριστὰ καταγράφονται τὰ ἔξοδα τῶν *μισθαργῶν* καὶ αὐτὰ γιὰ τὰ *ζεργάρια*, καθὼς καὶ τὰ νέα *χάκια*. Στὸ τέλος ἀναφέρονται διάφορα ἔξοδα γιὰ ἀγορὲς ὑλικῶν καὶ πληρωμὲς, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἐξόφληση ἐνὸς δανείου χιλίων διακοσίων πενήντα ἄσπρων πού ἔλαβε μὲ [χρεωστικὴ] ὁμολογία ὁ σκευοφύλακας Ἰγνᾶτιος ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινοὺς στὴν Κωνσταντινούπολη.

Τὸ τρίτο μέρος τοῦ κατάστιχου ἀναφέρεται στὰ χρεὴ (*βερεσέδια*) πού ἄφησε στὶς 15 Ἀπριλίου 1785 ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωνᾶς, μετὰ τὴ λήξη τῆς ἐπιστασίας του. Αὐτὰ χωρίζονται σὲ ὅσα πρέπει νὰ εἰσπραχθοῦν (κυρίως ἀπὸ πωλήσεις ἀγαθῶν, συνολικὰ 592,60 ἄσπρα) καὶ σὲ ὅσα πρέπει νὰ πληρωθοῦν (πρὸς

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 - Κατάσχεση του άρχιμανδριότη Ιωνά για τὰ τυφλὴν Ἀχινού καὶ Πατριζίου (3 Ιουνίου 1785). Ἐργαφον ἀριθ. 41.

διάφορα πρόσωπα, συνολικά 944,39 ἄσπρα, στὰ ὁποῖα περιλαμβάνονται καὶ τὰ 282,39 ἄσπρα ποὺ ἔδωσε ἀπὸ δικὰ του χρήματα ὁ Ἰωνᾶς). Ἀκολουθῶς ἀναγράφονται λεπτομερῶς οἱ ποσότητες τῶν προϊόντων ποὺ συγκέντρωσε καὶ παρῆκε ὁ Ἰωνᾶς στὸν Προκόπιο καὶ στὸν Γαβριήλ (ἐννιακόσια ἐξήντα ὀκτὼ κιλὰ σιτάρι, ἐξήντα ἑξὶ χιλιάδες διακόσιες τριάντα πέντε ὀκτάδες χορτάρι καὶ τρεῖς χιλιάδες πεντακόσια σαράντα ἓνα τόπια βαμβάκι), αὐτὲς ποὺ τελικὰ πωλήθηκαν ἀπὸ ἐκείνους, ὅπως καὶ τὰ χρήματα ποὺ εἰσέπραξαν (6000,48 ἄσπρα γιὰ τρεῖς χιλιάδες πεντακόσια τριάντα δύο τόπια βαμβάκι καὶ πεντακόσια ἄσπρα γιὰ ἐννιακόσια δύο κιλὰ σιτάρι).

Ἡ τελευταία ἐνότητα περιλαμβάνει τὰ οἰκονομικὰ αἰτήματα τοῦ Ἰωνᾶ γιὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ του ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη στὸν Ταχινό, καθὼς καὶ γιὰ ἄλλα παλαιότερα. Πρῶτα καταγράφονται τὰ 282,39 ἄσπρα ποὺ ξόδεψε ἀπὸ δικὰ του χρήματα γιὰ τὶς δοσοληψίες τοῦ Ταχινῶ καὶ ἀκολουθῶς τὰ διάφορα ἔξοδα τοῦ ταξιδιοῦ (ἐξακόσια ἐξήντα ἑπτὰ ἄσπρα). Ἀπὸ τὰ ἔξοδα αὐτὰ ἀφαιρεῖ τὰ ὅσα εἰσέπραξε ἀπὸ διάφορες δραστηριότητες στὸν Ταχινό καὶ τὸ ποσὸ ποὺ τοῦ ἔδωσε στὴν Κωνσταντινούπολη κατὰ τὴν ἀναχώρησή του ὁ σκευοφύλακας [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] (συνολικὰ διακόσια σαράντα ἑπτὰ ἄσπρα). Στὸ εἰσπρακτέο ποσὸ ποὺ προκύπτει (702,39 ἄσπρα) ὁ Ἰωνᾶς προσθέτει τὰ χρήματα μιᾶς ὁμολογίας τοῦ παντοκράτορινοῦ σκευοφύλακα πρὸς τὸν ἴδιο (πεντακόσια πέντε ἄσπρα καὶ πενήντα γιὰ τόκους), τὴν ὁποία παραχώρησε στὸν χιλανδαρινὸ σκευοφύλακα, προκειμένου νὰ ἐξοφλήσει μία χρεωστικὴ ὁμολογία τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου (ἑπτακόσια πενήντα ἄσπρα). Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὰ χρεωστούμενα ἀνέρχονται σὲ 1257,39 ἄσπρα, στὰ ὁποῖα προστίθενται καὶ τὰ ἔξοδά του γιὰ τὴ μονὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο, μετόχι τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, (δύο χιλιάδες ἑκατὸν ὀγδόντα τρία ἄσπρα, τὰ ὁποῖα, ὅπως τονίζεται, καταγράφονται, μαζὶ μὲ τὰ ἀντικείμενά του ποὺ ἄφησε ἐκεῖ, σὲ ἄλλο κατάστιχο, ὑπογεγραμμένο ἀπὸ τὸν σκευοφύλακα Ἰγνάτιο), ἀνεβάζοντας τὸ τελικὸ ποσὸ τῶν ὀφειλομένων στὰ 3440,39 ἄσπρα.

Ἀρχ.: 1785: Ἰουνίου: 3: ἐν Θεσσαλ(ονίῃ) | Κατάστιχον λογαριασμοῦ ὁποῦ παρέδωκεν ἐδῶ ὁ ἀρχιμανδρίτης κὺρ Ἰωνᾶς ...

Σημ.: 1. Τὰ 282,39 ἄσπρα ποὺ ξόδεψε ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωνᾶς ἐξ ἰδίων του εἰς τὰς δοσοληψίας τῆς ἐπιστασίας του πιθανότατα δόθηκαν γιὰ τὴν κάλυψη τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν ἐξόδων (5697,48 ἄσπρα) καὶ τῶν ἐσόδων (5415,36 ἄσπρα) τῶν τοιφλικίων.

42 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου [στὶς Καρυές]

20 Ἰουλίου 1785

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 8). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 320 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου με ἐπιγραφή *ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ ΣΦΥΓΜΕΝΟΥ ΑΓΓΙΑ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ 1719* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Ὁ μοναχὸς Ἀβέρκιος ζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὴ μονὴ Ἐσφιγμένου τὸ κελλίον τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας¹. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀβέρκιο, τὸ κελλίον δόθηκε στὸν παπα-Συμεὼν καὶ στὸν κὺρ Διονύσιο. Οἱ τρεῖς ἀγοραστές πλήρωσαν γιὰ τὴν ἀγορὰ τετρακόσια γρόσια. Τὰ σύννορα τοῦ κελλίου ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν του, κατηφορίζουν μετὰ τὸ σύρμα καὶ φθάνουν στὰ λεπτόκαρα τῆς καλύβης τῶν Λαυριωτῶν. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸ σύρμα στρίβει καὶ ἀκολουθεῖ τὸ πεζούλι, συνορεύοντας τὸ ἀμπέλι μετὰ τὸ χιλανδαρινὸ [ἀμπέλι]². Ἐπειτα τὸ ὄριο ἀκολουθεῖ τὸ αὐλάκι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο τὸ μισὸ εἶναι τῶν Χιλανδαρινῶν καὶ τὸ ἄλλο μισὸ τοῦ κελλίου, ἐνῶ κοντὰ του ὑπάρχει μία μεγάλη πέτρα, καὶ ἄλλη μία στὸ τέλος τοῦ πεζουλίου. Τὸ κελλίον ἔχει καὶ ἄλλο ἀμπέλι, τὸ ὁποῖο συνορεύει μετὰ τὴν καλύβη τῆς μονῆς. Ἐκεῖ τὸ πεζούλι κατευθύνεται πρὸς τὸ παλαιὸ νερὸ, στρίβει στὸν ἀνήφορο καὶ φθάνει στὸν Ἄριο. Ἐπειτα ἀνηφορίζει, ἐνώνεται μετὰ τὸ πεζούλι τῶν Σιμονοπετριτῶν καὶ κατηφορίζει μαζί του μέχρι τὸν λάκκο, τὸ ἥμισυ τοῦ ὁποίου (ἐκεῖ ὅπου τρέχει τὸ νερὸ) ἀνήκει στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου καὶ τὸ ἄλλο ἥμισυ στοὺς Διονυσιάτες, ἐνῶ ἀκολουθῶς τὸ ὄριο κατηφορίζει στὸν μεγάλο δρόμο.

Τὸ κελλίον κατέχει ὅλα τὰ λεπτόκαρα, κατοῦνα, ἓνα πατητήρι καὶ διάφορα ἐργαλεῖα [ποὺ καταγράφονται]. Νερὸ παίρνει ἀπὸ τὶς γοῦρνες ποὺ κατηφορίζουν μετὰ κοινὴ σωλήνα καὶ τὸ μοιράζεται μετὰ τὸ χιλανδαρινὸ κελλίον τῆς Ἀναλήψεως. Οἱ γοῦρνες αὐτὲς διέρχονται κάτω ἀπὸ τὴν ἀπλωταριὰ τοῦ κελλίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου χωρὶς νὰ ἐμποδίζονται. Ἡ ἐκκλησία [τοῦ κελλίου] ἔχει ἅμφια καὶ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία (Λειτουργία, Πεντηκοστάριο, Ἀνθολόγιο, Εὐαγγέλιο, Παρακλητικὴ, Τριώδιο, Εὐχολόγιο), ἐνῶ καὶ ὁ πρῶν γερο-Νικηφόρος εἶχε ἀφιερῶσει ἐκκλησιαστικὰ σκεύη καὶ ἅμφια, [τὰ ὁποῖα καταγράφονται], καθὼς καὶ βιβλία (δώδεκα Μηναῖα, Ἀπόστολο καὶ Συναξαριστή). Τέλος στὴν περιουσίαν τοῦ κελλίου περιλαμβάνονται καὶ μερικὰ ἐπιπλά [ποὺ καταγράφονται]. Οἱ ἔνοικοί του ἔχουν ἄδεια νὰ διέρχονται ἀπὸ τὸ ἀμπέλι τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀπὸ τὸ λιβάδι [τοῦ κελλίου] τῶν Ἀρχαγγέλων, ἀπὸ τὸ κοινάκι τῆς μονῆς Γρηγορίου καὶ ἀπὸ τὶς γοῦρνες τῶν Διονυσιατῶν προκειμένου

νά πηγαίνουν στο ἀμπέλι τους. Οἱ ἴδιοι θὰ εἶναι *τέλειοι οἰκοκύριοι* τοῦ κελλίου καὶ θὰ μποροῦν νὰ τὸ αὐξάνουν, νὰ τὸ βελτιώνουν καὶ νὰ καλλιεργοῦν [τὴ γῆ του], χωρὶς νὰ τοὺς ἐνοχλεῖ κανεὶς ἀπὸ τὴ μονὴ [Ἐσφιγμένου] τώρα ἢ στὸ μέλλον. Πὰ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω συντάχθηκε τὸ παρὸν *δηλωτικὸν* [γράμμα], σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς [Ἐσφιγμένου] καὶ δόθηκε στὰ χέρια τῶν ἀγοραστῶν γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν μεταγενεστέρων.

Ὑπογράφει: Ὁ δικαῖος τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου Νεόφυτος ὡς ἐκπρόσωπος τῆς κοινότητάς του. Ὁ προηγούμενος παπα-Ἀνανίας [Ἐσφιγμενίτης]. Ὁ γερο-Τιμόθεος [Ἐσφιγμενίτης].

Ἀρχ.: *† Ἐν ἔτει σωτηρίῳ: 1785: Ἰουλίῳ, εἰκοστή· ἐλθὼν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἱερὰν βασιλικὴν μονὴν τοῦ Ἐσφιγμένου, ὁ ὁσιώτατος ἐν μοναχοῖς κὺρ Ἀβέρκιος· ...*

- Σημ.: 1. Σὲ σημείωμα στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναφέρεται ὅτι τὸ κελλίῳ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου βρισκόταν στὶς Καρυές, κοντὰ στὸ κονάκι [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου].
2. Ἡ ἀσαφὴς ἔκφραση *μοιράζει μὲ τὸ χιλανταρινὸν τὸ ἀμπέλι* δηλώνει τὴν κατοχὴ ἀπὸ τὸ κελλίῳ ἀμπελιοῦ, τὸ ὁποῖο συνορεύει μὲ τὸ χιλανδαρινὸ ἀμπέλι. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀναφορά, στὴ συνέχεια τοῦ κειμένου, καὶ ἄλλου ἀμπελιοῦ τοῦ κελλίου. Πρβλ. καὶ ἔγγραφα ἀριθ. 13, 16.

Κατάλογος, σ. 78 (ἀριθ. 8).

43 **Καταγραφή τῶν *τζηφτζήδων* καὶ τῶν *ὀρτακτζήδων* τῶν τσιφλικίων Ταχινού καὶ Πατρικίου**

ἔτος 1785

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 310 x 105. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως καὶ τὸ recto τοῦ β' φύλλου. Τὸ κείμενο τοῦ verso σὲ τρεῖς στήλες. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ. - Ἀνορθόγραφο.

Στὸ πρῶτο μέρος τοῦ κατάστιχου καταγράφονται χωριστὰ οἱ *τζηφτζήδες* τῶν [Ἐσφιγμενιτικῶν] τσιφλικίων τοῦ Ταχινού (δεκαεπτὰ πρόσωπα) καὶ τοῦ Πατρικίου (ἑνδεκα πρόσωπα), μὲ τὸν μισθὸ τοῦ καθενός. Οἱ περισσότεροι ἀναφέρονται μὲ τὸ ὄνομά τους καὶ μὲ αὐτὸ τοῦ πατέρα τους, ἐκτὸς ἀπὸ ὁρισμένους, γιὰ τοὺς ὁποίους μνημονεύεται τὸ ἐπάγγελμά τους (τσοπάνης, δραγάτης, μάγειρας, καφετζῆς, κελλάρης, σιδεραῶς κ.λπ.) - ἐνίοτε καὶ τὸ ὄνομά τους - καὶ μερικοὺς, τῶν ὁποίων σημειώνεται καὶ ἡ καταγωγή, ἐνῶ πρῶτος σὲ καθεμία ἀπὸ τίς δύο καταγραφές ἐμφανίζεται ὁ *κεχαγιαῶς*. Οἱ μισθοὶ κυμαίνονται ἀπὸ δύο καὶ μισὸ ἕως τριάντα δύο γρόσια (γιὰ τοὺς *τζηφτζήδες* τοῦ Ταχινού) καὶ ἀπὸ ἑπτὰ ἕως δεκαεννέα γρόσια (γιὰ αὐτοὺς τοῦ Πατρικίου), μὲ τοὺς περισσότερους νὰ πληρώνονται δέκα

γρόσια. Συνολικά οί μισθοὶ τῶν ἐργαζομένων στὸν Ταχινὸ ἀνέρχονται σὲ ἑκατὸν πενήντα τέσσερα καὶ μισὸ γρόσια καὶ αὐτῶν τοῦ Πατρικίου σὲ ἐνενήντα πέντε καὶ μισὸ γρόσια. Σὲ τρεῖς περιπτώσεις ἐκτὸς ἀπὸ τὸν μισθὸ καταγράφονται καὶ ποσότητες σιταριοῦ καὶ κριθαριοῦ [ποὺ παρέχονται] σὲ ἐργαζόμενους.

Στὸ δεύτερο μέρος καταγράφονται χωριστὰ οἱ *ὀρτακτζήδες* τῶν δύο τσιφλικίων (δεκατέσσερις στὸν Ταχινὸ καὶ ἐννέα στὸ Πατρίκι), χωρὶς πρόσθετα στοιχεῖα, ὅπως καὶ τρεῖς *ἀλακτζήδες*. Τὰ πρόσωπα ποὺ καταγράφονται στὸν Ταχινὸ ἀναφέρονται μὲ τὸ ὄνομά τους, τὶς περισσότερες φορὲς συνοδευόμενο ἀπὸ αὐτὸ τοῦ πατέρα τους ἢ ἀπὸ κάποιο ἐπώνυμο, ἐνῶ αὐτὰ τοῦ Πατρικίου καὶ οἱ *ἀλακτζήδες* μόνο μὲ τὸ ὄνομά τους.

Στὴν τρίτη ἐνότητα τῆς καταγραφῆς σημειώνονται μόνο δύο χρέη (*βερεσέ-δια*) ἀνώνυμου προηγούμενου πρὸς δύο πρόσωπα (11,20 καὶ 0,30 γρόσια). Τὸ τέταρτο μέρος ἀποτελεῖ καταγραφή διαφορῶν ἀντικειμένων ποὺ βρέθηκαν στὸ [τσιφλίκι] τοῦ Ταχينوῦ. Αὕτῃ περιλαμβάνει γεωργικὰ ἐργαλεῖα, διάφορα οἰκιακὰ ἀντικείμενα (βαρέλια, καζάνια, πατητήρια, οἰκιακὰ σκεύη), ἀλλὰ καὶ ὀρισμένα ζῶα (δεκαπέντε βουβάλια καὶ εἴκοσι πέντε βόδια γιὰ ἀγροτικὲς ἐργασίες, τέσσερις ἀγελάδες, ἕξι μοσχάρια, ἓνα ταῦρο καὶ δύο μουλάρια γιὰ μεταφορὰ ξύλων). Πᾶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα ἀναφέρεται ἢ ἀκριβῆς ποσότητα καὶ σὲ μερικὲς περιπτώσεις καὶ ἡ χρῆση τους.

Τὸ τελευταῖο μέρος ἀναφέρεται ὡς *ἀργκελλές* [τοῦ τσιφλικίου] τοῦ Πατρικίου καὶ περιλαμβάνει καταγραφή ζώων (δεκαεννέα φοράδες, ἑπτὰ μικρὰ [ἄλογα], εἴκοσι ὀκτὼ βόδια γιὰ ἀγροτικὲς ἐργασίες, δεκαῆξι βουβάλια, πέντε *βουβαλόπουλα*, μία ἀγελάδα καὶ ἓνα μοσχάρι) καὶ διαφορῶν ἀντικειμένων (γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ μαγειρικῶν σκευῶν), γιὰ τὰ ὁποῖα δηλώνεται ἢ ἀκριβῆς ποσότητα καθενός.

Ἄρχ.: + *Εἰ τζηντζήδες ὅπου εἶναι εἰς το [[μετῶχη]]* | *τζευτιλίκη τοῦ Ταχινού ὀνομαζομένου* ...

44 Κατάστιχο ἐξόδων [τῶν τσιφλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὶς Σέρρες]

[ἔτος 1785;¹]

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 450 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι κα-
στανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγες φθορὲς στὶς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία.

Στὸ κατάστιχο καταγράφονται ἔξοδα τοῦ συντάκτη του [γιὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου²] ποὺ ἔχουν ἤδη ὑπολογισθεῖ σὲ ἄλλο *κατάστιχο*ν ὑπογε-
γραμμένο ἀπὸ ἐπιτρόπους. Πρόκειται κυρίως γιὰ καταβολὴ χρεῶν σὲ διάφορα

πρόσωπα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται ὁ *παχάρνικος* Τζελεπῆ Χρουμουζάκης, ὁ Παρθένιος Λαυριώτης, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἡ *κοκκώνα* Μαριώρα, ὁ Βέργος Μαιμάρας, ὁ Τζίκνης Νικολάκης, ὁ Μουσταφά-ἁγᾶς, ὁ Σαλῆ χασεκῆς, ἡ ἁγιορειτικὴ Κοινότητα (*κοινὸν τοῦ Ἁγίου Ὁρους*), ὁ Ἱμπραήμ-ἁγᾶς, ὁ Κωστάκης Μαυρογένης, ὁ *ποστέλνικος* Χρουμουζάκης, ὁ Νικόλαος Σκουλιδᾶς κ.ἄ. Μαζί μὲ τὰ ποσὰ καὶ τοὺς ἀποδέκτες τοὺς ἀναφέρεται σχεδὸν πάντα καὶ τὸ αἰτιολογικὸ τῆς πληρωμῆς (κυρίως ἔξοδα δανείων ἢ διοικητικῶν ὑποθέσεων). Τὰ συνολικὰ ἔξοδα ποὺ καταγράφονται στὸ κατάστιχο συμποσοῦνται σὲ σαράντα πέντε χιλιάδες ἑξακόσια ὀγδόντα δύο [γρόσια].

Ἄρχ.: *Τὸ ὅσον χρέος πληρώνω ἀπὸ τὸ κατάστιχ(ον) ὅπου οἱ εὐγενέστ(α)τοι ἄρχ(οντες) ἐπιτροποὶ ὑπόγραψαν. ...*

- Σημ.: 1. Ἡ πληροφορία γιὰ τὴν πιθανὴ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου προέρχεται ἀπὸ νεώτερο σημεῖωμα σὲ μικρὸ κομμάτι χαρτί συρραμμένο σὲ αὐτό.
2. Ἡ σχέση τοῦ κατάστιχου μὲ τὰ τοιφλίκια τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου στίς Σέρρες συμπεραίνεται ἀπὸ τὸν τίτλο του, ὅπου λέγεται ὅτι τὰ χρέη ἐγκρίθησαν ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους, ἀπὸ τὴν καταγραφὴ ἔξοδου γιὰ ἐπισκευὲς τοῦ ὀσπιτίου καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὀριζόμενοι ἀπὸ τοὺς πιστωτὲς ποὺ ἀναφέρονται σὲ αὐτὸ συναντῶνται καὶ στὰ ἔγγραφα ἀριθ. 24, 45 καὶ 46.

45 Καταγραφὴ ἐσόδων καὶ ἐξόδων [τοῦ σκευοφύλακα Ἰγνατίου γιὰ τὰ τοιφλίκια στίς Σέρρες καί] γιὰ τὴ μονὴ Σωτῆρος Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο

ἔτος 1768 - 30 Ἰουνίου 1786

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (τρία συσταχωμένα δίφυλλα) 475 x 176. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ verso τοῦ γ' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρυτίδες). - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς *καταγραφῆς* περιλαμβάνονται ἀναλυτικὰ τὰ ἔξοδα (κυρίως γιὰ πληρωμὴ τόκων) καὶ τὰ ἔσοδα [τοῦ Ἰγνατίου] γιὰ τέσσερα ἔτη, μὲ ἐναρκτήριες ἡμερομηνίες ὑπολογισμοῦ τὴν 1η Μαρτίου τῶν ἐτῶν 1782, 1783, 1784 καὶ 1785. Ἡ καταγραφὴ τῶν ἐξόδων ἀρχίζει μὲ τὰ σαράντα ἑννέα χιλιάδες ἑννιακόσια τριάντα ἑξὶ γρόσια ποὺ δανείσθηκε καὶ ἀνέφερε στοὺς ἐπιτρόπους. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ προστίθενται ἀκολούθως τὰ χρήματα ποὺ κατέβαλε σὲ διάφορα πρόσωπα (κυρίως γιὰ τόκους), ἐνῶ στὸ τέλος ἀφαιροῦνται τὰ ποσὰ ποὺ ἔλαβε μὲ διάφορους τρόπους, γιὰ νὰ κλείσει τὸ ἔτος 1782 μὲ ὑπόλοιπο χρέος σαράντα πέντε χιλιάδες ἑπτακόσια δώδεκα γρόσια. Ὁ ὑπολογισμὸς ἐπαναλαμβάνεται

νεται για τὸ 1783, χωρὶς ἀρχικὸ κεφάλαιο, μὲ πρῶτα τὰ χρήματα ποὺ καταβλήθηκαν γιὰ τόκους πρὸς διαφόρους (σύνολο ἐξόδων 9603,20 γρόσια). Ἀκολουθεῖ δεύτερη καταγραφή πληρωμῆς τόκων γιὰ τὸ ἴδιο ἔτος, [ἂν καὶ προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸ 1784] (σύνολο ἐξόδων δέκα χιλιάδες ἑξακόσια σαράντα τέσσερα γρόσια), καὶ ἔπειτα γιὰ τὸ 1785 (σύνολο ἐξόδων 23.516,80 γρόσια). Ἀπὸ τὸ τελικὸ ποσὸ ἐξόδων γιὰ τὰ τρία αὐτὰ ἔτη (σαράντα τρεῖς χιλιάδες ἑπτακόσια ἑξήντα τέσσερα γρόσια) ἀφαιροῦνται ἔσοδα εἴκοσι μία χιλιάδες πεντακόσια ἑβδομήντα γρόσια, προερχόμενα ἀπὸ τὰ τσιφλίκια (ἀπὸ *πόλιτζες*, ποὺ καταγράφονται στὴ συνέχεια). Στὸ ὑπόλοιπο ποὺ προκύπτει προστίθεται καὶ τὸ χρέος τοῦ 1782 καταλήγοντας σὲ χρέος ἑξήντα ἑπτὰ χιλιάδων ἑννιακοσίων ἑξὶ γροσίων (ἀπὸ ἐσφαλμένο ὑπολογισμό, ἑξήντα ἑπτὰ χιλιάδες ὀκτακόσια ἑξὶ). Μεταξὺ τῶν δανειστῶν ἀναφέρονται ὁ *ἄρχοντας ποστέλνικος* Χρουμουζάκης, ὁ Κωστάκης Μαυρογένης, ὁ Ζαχαρίας Διονυσιάτης, ὁ γιατρὸς Σκουλιδᾶς, ἡ Μαριώρα Πετράκη, ἡ Αἰκατερίνη Γεωργίου *σαράφη*, ὁ Μάξιμος ἀρχιδιάκονος τοῦ Κυζίκου, ἡ *κοκκώνα* Μαρία Νικολάου, ἡ *κοκκώνα* Ραλοῦ *χατμάνου*, ὁ *βεστιάρης* Κωστάκης Τζεβαγερτζής, ἡ Τακοῦ Τακφόρ, ὁ *σπαθάρης* Μαυροκορδάτου, ἡ *κοκκώνα* Σμαράγδα Γρηγορέσκου, ἡ Εὐφροσύνη Τζιώτισσα, ἡ Σάντρα Καρατζοῦ, ὁ *κόμισος* Κωστάκης Σούτζου καὶ ἡ κυρία δόμνα Ταρσία τοῦ Νικολά Βόδα¹.

Στὸ δεύτερο μέρος καταγράφονται χωριστὰ τὰ ἔσοδα διαφόρων ἐτῶν ἀπὸ τὰ τσιφλίκια, μὲ συγκεκριμένες ἡμερομηνίες (3 Φεβρουαρίου 1783-30 Ἰουνίου 1786). Τὰ ἔσοδα αὐτὰ (συνολικὰ εἴκοσι μία χιλιάδες πεντακόσια ἑβδομήντα γρόσια) προέρχονται ἀπὸ *πόλιτζες* διαφόρων Ἀγιορειτῶν (μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ [ἐπιστάτης τῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες] Γαβριήλ καὶ ὁ Προκόπιος Παντοκρατορινός). Ἀκολουθοῦν, χωρὶς νὰ καταγράφονται ἀναλυτικὰ, τὰ ἔσοδα [τοῦ Ἰγνατίου] γιὰ τὴν ἀπόκτηση τοῦ τσιφλικίου [στὶς Σέρρες] ἀπὸ τὸ 1768 μέχρι τὴν 1η Μαΐου 1782 (ἑβδομήντα χιλιάδες ἑπτακόσια τριάντα γρόσια, γιὰ τὰ ὁποῖα παρουσίασε καταγραφή στοὺς ἐπιτρόπους) καὶ στὴ συνέχεια ἀναλύονται τὰ ἔσοδα μὲ τὰ ὁποῖα ἀποσβέστηκαν αὐτὰ (ἐλεημοσύνη πρὸς τὴ μονὴ Ἐσφιγμένου ἀπὸ τὴ Σμύρνη, [χρεωστικὲς] ὁμολογίες, δάνεια, ἔσοδα ἀπὸ *ψαλτικὸ*). Ἀπὸ τὴν ἀφαίρεση αὐτῶν προκύπτει ἓνα ὑπόλοιπο ἐσόδων δεκαοκτὼ χιλιάδες ἑκατὸν ἐνενήντα τέσσερα γρόσια.

Στὸ τελευταῖο τμῆμα τοῦ ἐγγράφου περιέχεται κατάστιχο μὲ τὰ ἔσοδα [τοῦ Ἰγνατίου] στὴ μονὴ [τοῦ Χριστοῦ] τῆς Πριγκήπου. Αὐτὰ περιλαμβάνουν ποσὰ γιὰ οἰκοδομικὲς καὶ ἀγροτικὲς ἐργασίες, γιὰ ἀγορὲς ἐργαλείων, ζώων κ.ἄ., τὰ ὁποῖα συνολικὰ ἀνέρχονται σὲ δέκα χιλιάδες τριακόσια ἓνα γρόσια. Ἀμέσως μετὰ καταγράφονται χωριστὰ τὰ χρέη τῆς μονῆς πρὸς διάφορα πρόσωπα (συνολικὰ δύο χιλιάδες διακόσια εἴκοσι ἑπτὰ γρόσια)².

Ἄρχ.: *Καταγραφή τῶν διαφορ(ων) τῶν χρεωστούμεν(ων) ἰ ἄσπρων, καὶ ἄλλων ἐξόδων ἰ 1782: Μαρτίου· α΄...*

- Σημ.: 1. Ὅρισμένοι ἀπὸ τοὺς πιστωτὲς αὐτοὺς ἐμφανίζονται καὶ στὰ ἐγγραφα ἀριθ. 24, 44 καὶ 46, γεγονὸς ποὺ ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ τὸ παρὸν κατάστιχο ἀφορᾷ στὰ ἐσφιγμενικὰ μετόχια τῶν Σερρών. Στὸ ἴδιο συμπέρασμα ὁδηγεῖ καὶ τὸ ὕψος τοῦ συνολικοῦ χρέους (ἐξήντα ἐπτὰ χιλιάδες ἐννιακόσια ἑξὶ γρόσια), τὸ ὁποῖο ἰσοῦται μὲ αὐτὸ ποὺ ἀναφέρεται ὅτι χρωστοῦσαν τὰ δύο μετόχια (βλ. ἐγγραφο ἀριθ. 48). Ἡ δόμινα Ταρσία τοῦ Νικολὰ Βόδα πιθανότατα ταυτίζεται μὲ τὴν ὁμώνυμη δανειστρία τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 35 (23 Ἰουνίου 1783), στὸ ὁποῖο ὁμως ἀναφέρεται δάνειο πρὸς ἑξὶ ἀγιορειτικὲς μονές.
2. Σχεδὸν ὅλες οἱ καταγραφὲς ἐξόδων (καὶ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ χρεή) γιὰ τὴ μονὴ τῆς Πριγκίπου ἐπαναλαμβάνονται στὴν πρώτη ἐνότητα τοῦ κατάστιχου τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 33 (χωρὶς ὁμως νὰ καταλήγουν στὰ ἴδια σύνολα), γεγονὸς ποὺ ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ δύο ἐγγραφα μᾶλλον ἀφοροῦν στὸ ἴδιο πρόσωπο ([σκευοφύλακας Ἰγνάτιος]), ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι. Τὸ πιθανότερο εἶναι ὅτι τὸ παλαιότερο κατάστιχο ἀναφέρεται στὰ ἔτη μέχρι τὸ 1782 καὶ τὸ παρὸν στὰ ἔτη 1782 κ. ἑξ., στὸ ὁποῖο ὁμως προστέθηκαν καὶ παλαιότερα ἐξόδα. Βλ. σχετικὰ στὸ ἐγγραφο ἀριθ. 33.

46 **Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Χαλκηδόνης [Παρθενίου] γιὰ τὰ χρεή τῶν τσιφλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὶς Σέρρες**

1 Νοεμβρίου 1786-Σεπτέμβριος 1787

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 431 x 159. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ β' φύλλου καὶ τὸ recto τοῦ α'. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Στὴν ἀρχὴ τῆς *ληψοδοσίας* καταγράφονται τὰ ἐννέα χιλιάδες ἑξακόσια εἴκοσι ἄσπρα ποὺ ἔλαβε ὡς δάνειο ὁ Χαλκηδόνης [Παρθένιος, γιὰ ἀνάγκες τῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες] τὴν 1η Νοεμβρίου 1786. Στὸ ποσὸ αὐτὸ προστίθενται οἱ τόκοι ποὺ ἀναλογοῦσαν μέχρι τὸν Αὐγούστο 1787 (205,40 καὶ 485,51 γρόσια) καὶ ἀφαιροῦνται τὰ ποσὰ ποὺ εἰσέπραξε μέχρι τὸν Σεπτέμβριο 1787 (ἀπὸ διάφορους Ἀγιορεῖτες, ἀπὸ τὸν συντάκτη τοῦ κατάστιχου, ἀπὸ *πόλιτζα* τοῦ σκευοφύλακα Ἰγνατίου κ.ἄ., συνολικὰ ὀκτὼ χιλιάδες ἑκατὸν ὀγδόντα γρόσια), μὲ σκοπὸ τὸν ὑπολογισμό τοῦ ὑπόλοιπου χρέους πρὸς αὐτὸν (πέντε χιλιάδες δέκα γρόσια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀφαιρεθοῦν ἀκόμη τέσσερις χιλιάδες ἑκατὸν ὀγδόντα).

Τὸ δεύτερο μέρος περιλαμβάνει τὰ χρηματικὰ ποσὰ ποὺ κατέβαλε ὁ Χαλκηδόνης σὲ δανειστὲς τῶν ἐσφιγμενικῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες γιὰ τόκους

δύο ἐτῶν (συνολικά ἑννέα χιλιάδες ἑξακόσια εἴκοσι γρόσια). Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρονται καὶ οἱ *σερδάρηδες* Παναγιώτης, Παυλῆς καὶ Βάμεσης Μανολάκης, ὁ *σπαθάρης* Γεώργιος Μαυροκορδάτος, ὁ *κόμισος* Κωνσταντῖνος Σοῦτζος, ἡ *χατμανέσσα* Ροξάνδρα Ὑψηλάντη, ἡ *δομνίτσα* Ροξάνδρα Γκίκα, σύζυγος τοῦ *σπαθάρη* Κωστάκη Χαντζερῆ, ὁ *σπαθάρης* Δημητράκης Χαντζερῆς καὶ ὁ Σκαρλάτος Σεβαστόπουλος, ὁ *ποστέλνικος* Χουρμουζάκης, ὁ *ἄγιος Κρήτης*, ὁ Παννάκης χατζη-Μιχαλάκης καὶ ἡ Τακουκὴ Τακφόρ¹.

Ἄρχ.: » Ληψοδοσία τοῦ πανιερωτάτου κ(αί) σεβασμιωτάτου γέροντος ἀγίου | Χαλκηδόνος τῶν τε δοθέντων εἰς δύο χρόνων διάφορα ...

Σημ.: 1. Τὸ περιεχόμενο τοῦ κατάστιχου ταυτίζεται σχεδὸν πλήρως μὲ αὐτὸ τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 47. Ὅρισμένοι ἀπὸ τοὺς ἀναφερόμενους πιστωτὲς ἐμφανίζονται καὶ στὰ ἔγγραφα ἀριθ. 24, 44 καὶ 45.

47 Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Χαλκηδόνης [Παρθενίου] γιὰ τὰ χρεὶ τῶν τσιφλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὶς Σέρρες

10 Δεκεμβρίου 1786-τέλος Αὐγούστου 1787

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 430 x 160. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία.

Ἡ πρώτη ἐνότητα τῆς *καταγραφῆς* περιέχει τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἔξοδα τοῦ Χαλκηδόνης γιὰ τόκους μὲ τὸ δεύτερο μέρος τοῦ ἐγγράφου ἀριθ. 46 (συνολικά ἑννέα χιλιάδες ἑξακόσια εἴκοσι γρόσια). Στὴ δεύτερη ἀναλύονται ἡμερολογιακὰ τὰ ἔσοδά του ἀπὸ τὶς 10 Δεκεμβρίου [1786] ἕως τὶς 10 Ἰουλίου 1787, τὰ ὁποῖα συνολικὰ ἰσοῦνται μὲ τὸ ποσὸ ποὺ εἶχε λάβει ὡς δάνειο τὴν 1η Νοεμβρίου [1786] (ἑννέα χιλιάδες ἑξακόσια εἴκοσι γρόσια) καὶ πιθανότατα προέρχονται ἀπὸ τὴ σταδιακὴ καταβολή του σὲ αὐτόν. Σὲ αὐτὰ προστίθενται ἀκριβῶς τὰ ἴδια ποσὰ ποὺ ἀναφέρονται καὶ στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 46 ὅτι ἔδωσε γιὰ τόκους (συνολικά 690,91 γρόσια) καὶ ἀφαιροῦνται ὁρισμένα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀναφέρονται ἐκεῖ ὅτι τοῦ εἶχαν καταβληθεῖ (τέσσερις χιλιάδες γρόσια), γιὰ νὰ καταλήξει στὸ ποσὸ τῶν 6310,91 γροσίων ποὺ τοῦ ὀφείλονται.

Ἄρχ.: ἀφπς⁹: Δεκεμβρίου: ς': | Καταγραφὴ τῶν παρὰ τοῦ πανιερωτάτου, κ(αί) σεβασμιωτάτου γέροντος ἀγίου Χαλκηδόνης πληρωθέντων δύο | χρόνων διαφόρων...

48 **Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου για τη διαχείριση των μετοχίων της μονής Ἐσφιγμένου στίς Σέρρες**

Ὁκτώβριος 1787, ἰνδ. 6

(Φάκελλος Β', ἀριθ. 43). Πρωτότυπο. - Χαρτί 780 x 535. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλή (σχισίματα στίς διπλώσεις καὶ ὁπὲς ἀπὸ τὸ μελάνι). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος ἀναφέρει ὅτι τὰ τοιφλίκια Ἀχινού καὶ Πατρῖκη στήν ἐπαρχία Σερρών - μετόχια τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, βάσει *σενετιῶν τῆς βασιλικῆς κρίσεως*, καὶ *ὑπόχρεα, δι' ὑψηλῶν βασιλικῶν ὁρισμῶν*, σὲ ἐτήσιο *βασιλικὸ μηρίο* - βαρύνονται μὲ *ὑπέρογκα* χρεὴ ἐξήντα ὀκτὼ χιλιάδων γροσίων καὶ *προδεδουλεμένους* τόκους τριῶν χρόνων¹. Ὡς ἐκ τούτου οἱ μὲν δανειστὲς [τῶν μετοχίων] διαμαρτύρονται καθημερινά, ἐνῶ ὁ σκευοφύλακας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος βρίσκεται σὲ δύσκολη θέση, μὴ ξέροντας τί νὰ κάνει, μὲ ἀποτελέσματα νὰ προκαλοῦνται συνεχῶς λογομαχίες καὶ συζητήσεις.

Προσφάτως ὁ πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος, μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τῶν ἀρχόντων, τῶν μοναχῶν καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἁγιορειτικῆς Κοινότητος, ἀποφάσισε νὰ λύσει μὲ *κάθε* τρόπο τὸ πρόβλημα, ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ καὶ τὸ ἐτήσιο *βασιλικὸ μηρίο* τῶν μετοχίων καὶ τὰ χρήματα τῶν δανειστῶν. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ πολλές φορὲς ἔφερε στὴ σύνοδο τοὺς Ἀγιορεῖτες μοναχοὺς ποὺ βρίσκονταν στὴν Κωνσταντινουπόλη καὶ τοὺς ζήτησε νὰ ἀναλάβουν μόνοι τους ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἐπιστάσι καὶ τὴν οἰκονομικὴ διαχείριση τῶν δύο μετοχίων. Ὡστόσο ὅλοι τους ἀπέφραξαν νὰ δεχθοῦν αὐτὸ τὸ ἔργο, προβάλλοντας ὁ καθένας ὡς δικαιολογία τίς ἀνάγκες τῆς μονῆς του. Ἀκολούθως ζήτησε ἐπανειλημμένως ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς συγκεκριμένων [ἁγιορειτικῶν] μονῶν νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑπόθεση, χωρὶς ὅμως καὶ πάλι νὰ μπορέσει νὰ τοὺς πείσει, μὲ ἀποτελέσμα νὰ ἔχει φθάσει σὲ ἀδιέξοδο, ἀφοῦ καὶ τὸ πρόβλημα δὲν θέλει νὰ ἀφήσει ἄλυτο, ἀλλὰ οὔτε καὶ λύση βρίσκει.

Στὴν τελευταία του προσπάθεια [ὁ πατριάρχης] ζήτησε ἀπὸ τοὺς Χιλανδαρινούς καὶ τοὺς Κουτλουμουσιανούς νὰ φροντίσουν γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Ἐκεῖνοι ἀρχικὰ ἀρνήθηκαν, ἀλλὰ τελικὰ ὁ Χιλανδαρινὸς σκευοφύλακας Δανιήλ καὶ ὁ Κουτλουμουσιανὸς προηγούμενος Σεραφεῖμ, βλέποντας ὅτι ὁ πατριάρχης ἐπέμενε καὶ δὲν ὑποχωροῦσε, δέχθηκαν, μὲ τοὺς ἐξῆς ὅρους: α) οἱ δανειστὲς τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου θὰ παραιτηθοῦν ἀπὸ τοὺς *προδεδουλεμένους* τόκους ἑνὸς ἔτους, β) στὸ ἐξῆς [οἱ δανειστὲς] θὰ εἰσπράττουν σαράντα γρόσια

εἰς τὸ [κάθε] *πουργίον* τὸν χρόνο, γ) ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη καὶ γιὰ διάστημα τριῶν χρόνων κανεῖς δὲν θὰ ζητᾷ νὰ εἰσπράττει κεφάλαιο, [ἀλλὰ μόνον τόκους], δ) ὁ Ἐσφιγμένιτης [σκευοφύλακας Ἰγνάτιος] δὲν θὰ ἀναμειγνύεται καθόλου στὴ ληψοδοσία τῶν παραπάνω τοιφλικίων ἢ σὲ ἄλλες ὑποθέσεις τους, παρὰ μόνον σὲ ὅσα τοῦ ζητήσουν [ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ], ε) ἐὰν προκύψει καὶ ἄλλο χρέος, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἤδη γνωστά, ὑπεύθυνος θὰ εἶναι ὁ Ἐσφιγμένιτης [Ἰγνάτιος].

Ἄφοῦ ζήτησαν τὰ παραπάνω, οἱ δύο πατέρες ὑποσχέθηκαν νὰ ἀναλάβουν τὰ μετόχια Ἀχινοῦ καὶ Πατρίκη, μαζί μὲ τὸ χρέος τους, νὰ φροντίζουν γιὰ τὴν ἐπιστασία καὶ τὴν οἰκονομικὴ διαχείρισή τους καὶ νὰ στέλνουν ἐγκαίρως κάθε χρόνο στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ βασιλικὸν *μηρίον* καὶ τοὺς ἐτήσιους τόκους τῶν δανειστῶν, ὥστε νὰ καταβάλλονται τὴν 1ῃ Ὀκτωβρίου. Ὅταν, ὅμως, θὰ βελτιωθεῖ ἡ κατάσταση τῶν μετοχίων καὶ ἀποπληρωθοῦν τὰ χρεῖα τους, τότε θὰ ἐπιστραφοῦν, χωρὶς ἀντίρρηση, στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου, χωρὶς νὰ ζητοῦν οἰκονομικὴ ἀνταμοιβή γιὰ τοὺς κόπους τους οὔτε αὐτοὶ οἱ δύο, οὔτε οἱ Ἐσφιγμένιτες διάδοχοί τους.

Μὲ τὶς ἀπαιτήσεις καὶ τὶς ὑποχρεώσεις αὐτὲς τοῦ Χιλανδαρινοῦ καὶ τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ συμφώνησαν καὶ οἱ δανειστές, ὅπως καὶ ὁ Ἐσφιγμένιτης σκευοφύλακας Ἰγνάτιος, καὶ ἡ ὑπόθεση ἔκλεισε μὲ τὴ σύνταξη *ἐνυπογράφων γραμμιάτων*, ἐνῶ ἀκολούθησε καὶ τὸ παρὸν *πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα*, τὸ ὁποῖο γιὰ ἀσφάλεια δόθηκε στὸν Χιλανδαρινὸ σκευοφύλακα Δανιὴλ καὶ στὸν Κουτλουμουσιανὸ προηγούμενο Σεραφεῖμ².

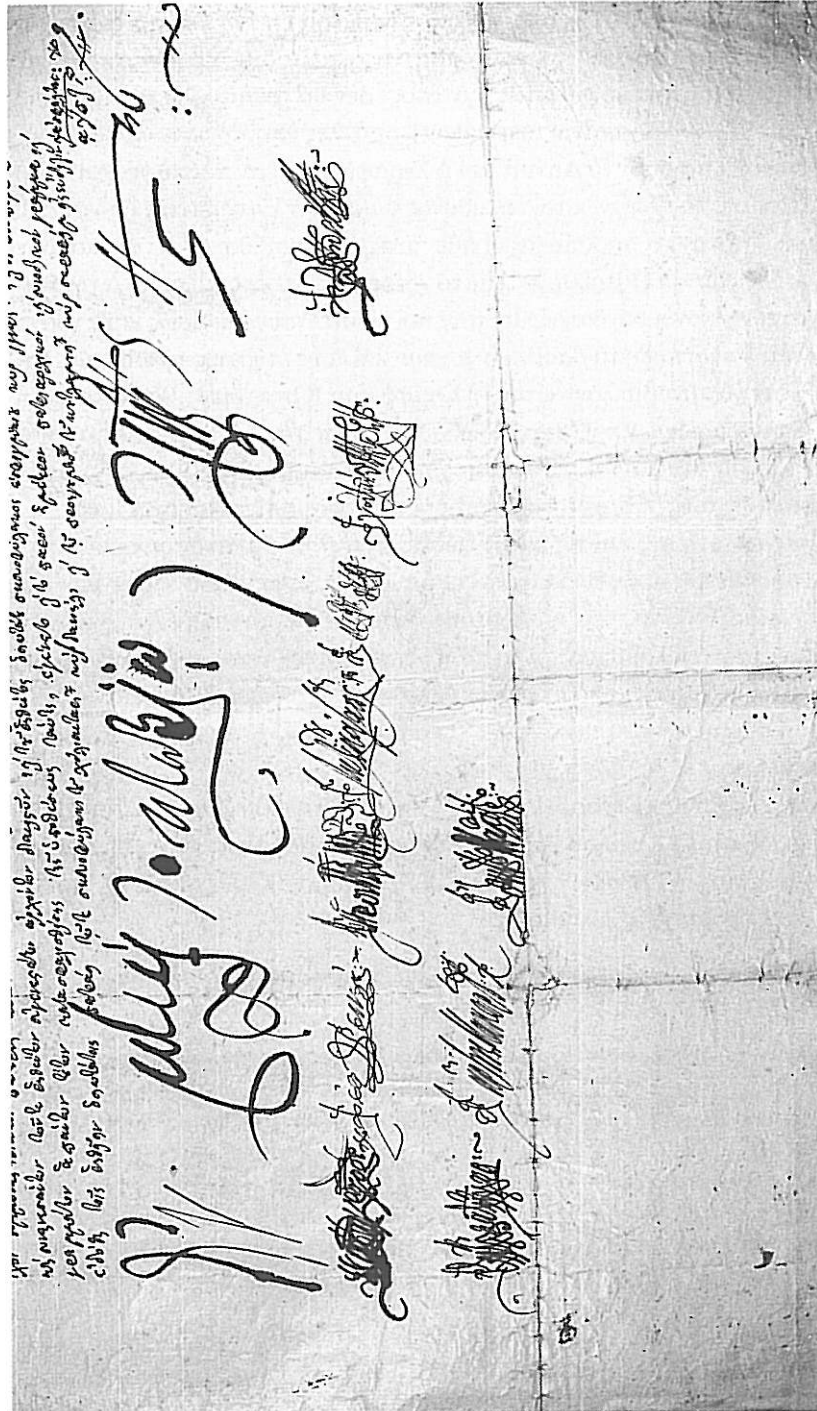
Μηνολόγιο.

Ὑπογράφουν: Ὁ Καισαρείας Γρηγόριος. Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος. Ὁ Κυζίκου Ἀγάπιος. Ὁ Νικομηδείας Γεράσιμος. Ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος. Ὁ Δέρκων Ἀνανίας. Ὁ Τορνόβου Καλλίνικος. Ὁ Ἀρτης Μακάριος. Ὁ *Ἰωαννίνων* Μακάριος.

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ (αἱ) συνοδικοῦ γράμματος γίνεται δηλόν, ὅτι τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερχῶν τσιφλικίων Ἀχιανοῦ, καὶ (αἱ) Πατρίκη ...

- Σημ.: 1. Σχετικὰ μὲ τὰ χρεῖα τῶν δύο τοιφλικίων γιὰ τὴν περίοδο μέχρι τὴν ἀνάληψη τῆς διαχείρισής τους ἀπὸ τὸν Χιλανδαρινὸ σκευοφύλακα Δανιὴλ καὶ τὸν Κουτλουμουσιανὸ προηγούμενο Σεραφεῖμ (1768- Ὀκτώβριος 1787) βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 24, 31, 37, 40 (α), 41, 43-47, 49.
2. Πὰ τὸ ἔγγραφο πρβλ. Δελικάνης, 13 (Κώδ. Η', 70-1). Σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάληψη τῆς διαχείρισης τῶν δύο τοιφλικίων ἀπὸ τὸν Δανιὴλ καὶ τὸν Σεραφεῖμ βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 50-53, ὅπως καὶ Ἀναστασιάδης, 171-173 (ἀριθ. 166, 167), 177-178 (ἀριθ. 172), 179-183 (ἀριθ. 174-177), 184-186 (ἀριθ. 179-181), 189-190 (ἀριθ. 186), 203 (ἀριθ. 200), 211-213 (ἀριθ. 210, 211), 222-223 (ἀριθ. 225).

Κατάλογος, σ. 11 (ἀριθ. 43).

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 - Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου (Ὀκτώβριος 1787).
Υπογράφει: Ἐργαφω ἀριθ. 48.

49 Χρεωστική όμολογία της Μονής Ἐσφιγμένου γιὰ τὸν δανεισμό της ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσα κοκκώνα Σμαράγδα

1 Ὀκτωβρίου 1787

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 349 x 238. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλή (ὀπὲς καὶ σχισίματα στὶς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία. - Στὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἀριστερὰ ἀπὸ τὴς ὑπογραφῆς, ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, μὲ ἐπιγραφή *† ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ ΕΣΦΙΓΜΑΙΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΓΙΟΝΙΜΟΝ ΟΡΟΣ 1781* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Οἱ Ἐσφιγμενίτες δηλώνουν ὅτι δανείσθηκαν ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσα κοκκώνα Σμαράγδα, σύζυγο τοῦ Τζελεπῆ Γρηγοράσκου Γούναρη, γιὰ ἀνάγκη τῶν τσιφλικίων τους στὶς Σέρρες, πεντακόσια γρόσια *κεφάλαιον καθαρὸν*. Ἡ συμφωνία προβλέπει ὅτι τὰ τρία πρῶτα χρόνια ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία τοῦ ἐγγράφου οἱ δανειζόμενοι θὰ πληρώνουν μόνον τὸν τόκο, δηλαδὴ σαράντα γρόσια γιὰ [κάθε] *πouγγίον* ἀνὰ ἔτος. Μετὰ τὴν πάροδο τῶν τριῶν ἐτῶν ἡ δανείστρια, ἐὰν θέλει, μπορεῖ νὰ ζητᾷ καὶ τὸ κεφάλαιο, μὲ τὸν συμφωνημένο τόκο. Πὰ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω συντάχθηκε ἡ παρούσα *ὁμολογία* μὲ τὴ μαρτυρία τῶν ἐπιτρόπων τῆς μονῆς καὶ δόθηκε στὴ δανείστρια.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος, ἐκ μέρους τῶν Ἐσφιγμενιτῶν. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιὴλ καὶ ἐπιστάτης τῶν τσιφλικίων τοῦ Ἐσφιγμένου. Ὁ προηγούμενος τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ καὶ ἐπιστάτης τῶν τσιφλικίων τοῦ Ἐσφιγμένου. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Φιλοθέου Σωφρόνιος, ὡς μάρτυρας. Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Γρηγορίου Ἰωακείμ, ὡς μάρτυρας.

Ἀρχ.: *† Διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἐνυπογράφου καὶ ἐμιαρτύρου ὁμολογίας δηλὸν γίνεται, ὡς ἐλάβομεν ἤδη δανειακῶς ἢ διὰ χρείαν καὶ ἀνάγκην τῶν κ(α)τ(ά) τὰ Σέρρας κειμένων(ων) τσιφτικιί(ων) ...*

50 Γράμμα τοῦ σκευοφύλακα Χιλανδαρίου Δανιὴλ καὶ τοῦ προηγουμένου Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ γιὰ τὴν ἐπιστασία τῶν ἐσφιγμενιτικῶν τσιφλικίων στὶς Σέρρες

13 Ὀκτωβρίου 1787

(Φάκελλος Β', ἀριθ. 44). Πρωτότυπο μὲ ἐπιβεβαίωση τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου. - Χαρτί (δίφυλλο) 349 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Ὁ Χιλανδαρινὸς σκευοφύλακας Δανιήλ καὶ ὁ Κουτλουμουσιανὸς προηγούμενος Σεραφεῖμ δηλώνουν ὅτι σύμφωνα με τὸ *συνοδικὸν γράμμα* παρέλαβαν ἀπὸ τὸν Ἑσφιγμένιτη σκευοφύλακα Ἰγνάτιο τὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὶς Σέρρες, γιὰ νὰ τὰ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴ δεινὴ θέσις στὴν ὁποία περιήλθαν ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων χρεῶν¹. Εἰδικότερα οἱ δύο ἐπιστάτες παρέλαβαν [ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο] τὸ *βασιλικὸν ὑψηλὸν περάτιον* καὶ τὴ *βούλλα*, ἐνῶ ἀπὸ τὸν πρῶτον ἐπιστάτη [τῶν τσιφλικίων] Γαβριήλ θὰ παραλάβουν τὰ ὑπόλοιπα *σενέτια καὶ ἄλλα*. Ἡ ἀνάληψη τῆς ἐπιστασίας γίνεται μετὰ τὴ συμφωνία ὅτι ὁ Ἰγνάτιος δὲν θὰ ἐνεργεῖ χωρὶς τὴν ἄδεια καὶ τὴ γνώμη τους, ἀλλὰ θὰ δέχεται ὅσα ὀρίζουν ἐκεῖνοι. Ἐπίσης δὲν θὰ ἀναμειγνύεται στὴν δοσοληψία [τοῦ τσιφλικίου], ἐνῶ, ἂν τὰ χρεῖα ἀποδειχθοῦν περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀναφέρονται στὸ κατὰστιχο, θὰ τὰ ἀποκρύπτει μετὰ δική του εὐθύνη, χωρὶς τὴ συμφωνία γνώμη τῶν ἐπιστατῶν². Ἀκόμη ὁ Ἰγνάτιος θὰ παραμείνει στὴ νῆσο Πρίγκηπο, γιὰ νὰ βοηθήσει τὴν ἐκεῖ μονὴ τοῦ [Σωτῆρος] Χριστοῦ, τῆς ὁποίας τὸ χρέος συνδέεται (*ἀνέχεται*) μετὰ αὐτὸ τοῦ τσιφλικίου [τῶν Σερρών], σύμφωνα με τὴς ὁδηγίες ποὺ θὰ τοῦ στέλνουν γραπτῶς οἱ δύο ἐπιστάτες³. Μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τῶν τσιφλικίων ἀπὸ τὰ χρεῖα, ὁ Δανιήλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ θὰ ἐπιστρέψουν τὸ *ὑψηλὸν περάτι, τὴ βούλλα, τὰ σενέτια καὶ λοιπά*. Γιὰ ἀσφάλεια συντάχθηκε τὸ παρὸν [γράμμα] καὶ δόθηκε στὸν Ἰγνάτιο⁴.

Ὑπογράφουν: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ καὶ ἐπιστάτης τῶν τσιφλικίων [στὶς Σέρρες]. Ὁ προηγούμενος τοῦ Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ. Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιωτικὴ ὑπογραφή).

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν γράμματος δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὅ τε χιλιαταρὸς σκευοφύλαξ Δανιήλ, ...

- Σημ.: 1. Τὰ τσιφλίκια τῶν Σερρών εἶναι αὐτὰ τοῦ Ἀχινού καὶ τοῦ Πατρικίου, σύμφωνα με μεταγενέστερο σημείωμα στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ recto τοῦ α' φύλλου. Τὸ *συνοδικὸν γράμμα* ποὺ ἀναφέρεται εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 48. Γιὰ τὴν ἀνάληψη τῆς διαχείρισής τους ἀπὸ τὸν Δανιήλ καὶ τὸν Σεραφεῖμ βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 51-53.
2. Οἱ ὅροι αὐτοὶ διατυπώνονται καὶ στὸ σχετικὸ συνοδικὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Προκοπίου· βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 48.
3. Τὸ παρὸν γράμμα πιθανότατα γράφηκε στὴν Πρίγκηπο, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ διατύπωση *ἐνταῦθα εἰς νῆσον Πρίγκηπον*. Σχετικὰ μετὰ τὸ χρέος τῆς μονῆς Σωτῆρος Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο βλ. ἔγγραφα ἀριθ. 33, 45.
4. Σχετικὰ μετὰ τὸ ἴδιο θέμα βλ. καὶ Ἀναστασιάδης, 171-173 (ἀριθ. 166, 167), 177-178 (ἀριθ. 172), 179-183 (ἀριθ. 174-177), 184-186 (ἀριθ. 179-181), 189-190 (ἀριθ. 186), 203 (ἀριθ. 200), 211-213 (ἀριθ. 210, 211), 222-223 (ἀριθ. 225).

Κατάλογος, σ. 11-12 (ἀριθ. 44).

51 **Καταγραφή τῶν ἀντικειμένων τῶν τσιφλικίων Ἀχινού καὶ Πατρίκη
ποῦ παραδόθηκαν στὸν Δανιήλ Χιλανδαρινὸ καὶ στὸν Σεραφεῖμ Κουτ-
λουμουσιανὸ**

7 Ἀπριλίου 1788

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δύο συρραμμένα δίφυλλα) 310 x 108. Τὸ κείμενο κατα-
λαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλή. - Λίγα
ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

[Ὁ ἐπιστάτης] τῶν τσιφλικίων Ἀχινού καὶ Πατρίκη καταγράφει τὰ ἀντι-
κείμενα ποῦ παρέδωσε (*ἔκαμα τεσλήμα*) στὸν Χιλανδαρινὸ σκευοφύλακα Δα-
νιήλ καὶ στὸν Κουτλουμουσιανὸ προηγούμενο Σεραφεῖμ [οἱ ὅποιοι ἀνέλαβαν
τὴν ἐπιστάσι]¹. Στὴν ἀρχὴ καταγράφονται ἀναλυτικὰ τὰ οἰκιακὰ σκεύη τῶν
τσιφλικίων καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῶν χωραφίων τους, μὲ τὴν ἀκριβῆ ποσότητα κάθε
εἵδους, τὸ *σίδερον* (σαράντα πέντε ὀκάδες) καὶ τὸ ἄλατι τοῦ κονακίου (τριακό-
σιες ὀκάδες). Ἐπειτα καταγράφονται τὰ ζῶα (συνολικὰ ὀκτὼ βόδια, ἔνδεκα
βουβάλια, ἑπτὰ μοσχάρια, δύο ἀγελάδες καὶ ἑννέα ἄλογα), μὲ τὴ χρήση τοῦ κα-
θενός. Ἀκολουθεῖ ἡ σοδειὰ (*μαξούλια*) τῶν τσιφλικίων, ποῦ ἀνέρχεται συνο-
λικὰ σὲ χίλια διακόσια κιλὰ σιτάρι (ἀπὸ τὰ ὅποια ἀφαιροῦνται τὰ διακόσια ποῦ
δόθηκαν *διὰ ἀννῶναν* καὶ στὸ κονάκι), εἴκοσι ἓνα κιλὰ κεχρί, εἴκοσι τρία κιλὰ
σουσάμι καὶ ἀδηλὴ ποσότητα (ὀκάδες) κανάβι. Χωριστὰ καταγράφεται τὸ βαμι-
βάκι (*κοζάκι*) τῶν δύο τσιφλικίων (δώδεκα χιλιάδες ὀκάδες), τὸ ὁποῖο *έδου-*
λεύθη πρὸς ἑννέα καὶ μισὴ ὀκάδες καὶ ἔδωσε χίλια διακόσια ἑξήντα τρία *τόπια*.
Στὸ τέλος [ὁ ἐπιστάτης] καταγράφει τὸ σιτάρι, τὸ κριθάρι καὶ τὴ βρώμη ποῦ ξό-
δευσε γιὰ τὸν *ιστηρᾶ* (ἑκατὸν τριάντα κιλὰ σιτάρι) καὶ γιὰ σπόρο (ἑπτακόσια
σαράντα ἕξι κιλὰ σιτάρι, ἑκατὸν τριάντα ἓνα κιλὰ κριθάρι καὶ τριάντα δύο κιλὰ
βρώμη).

Ὑπογράφει: Ὁ σκευοφύλακας τοῦ Χιλανδαρίου Δανιήλ, γιὰ ἐπιβεβαίωση.

Ἀρχ.: » 1788: Ἀπριλίου 7: Τὰ εἰς Ἀχινού τσιφλίκια | καὶ Πατρίκη:- | » Ἰδοὺ σημειῶνω· τὰ
ὅσα ἔκαμα τεσλήμα ...

Σημ.: 1. Σχετικὰ μὲ τὸ ἴδιο θέμα βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 48, 50, 52, 53 καὶ Ἀναστασιάδης, 171-173
(ἀριθ. 166, 167), 177-178 (ἀριθ. 172), 179-183 (ἀριθ. 174-177), 184-186 (ἀριθ. 179-181), 189-
190 (ἀριθ. 186), 203 (ἀριθ. 200), 211-213 (ἀριθ. 210, 211), 222-223 (ἀριθ. 225).

52 Καταγραφή τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες

ἔτος 1788

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 347 x 122. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφο.

Τὸ παρὸν παλαιὸν κατάστιχον δόθηκε ἀπὸ τὸν ἑξαρχο Παῖσιο στοὺς δύο προηγουμένους [Δανιὴλ σκευοφύλακα Χιλανδαρινὸ καὶ Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανὸ!] καὶ περιλαμβάνει ὅλες τὶς καταγραφὰς τοῦ ἑγγραφοῦ ἀριθ. 51, μὲ τὴν ἴδια σειρὰ καὶ μὲ τὴν ἴδια ποσότητα γιὰ κάθε εἶδος. Μικρὲς διαφορὰς (ἐλλείψεις) σὲ σχέση μὲ ἐκείνη τὴν καταγραφή παρατηροῦνται στὰ οἰκιακὰ σκεύη, στὰ ἐργαλεῖα τῶν χωραφιῶν καὶ στὰ ζῶα (ἓνα μοσχάρι καὶ τέσσερα ἄλογα λιγότερα). Ἐπίσης στὴν καταγραφή τῆς σοδειᾶς (*μαξούλια*) δὲν ἀναφέρονται τὰ διακόσια κιλὰ σιτάρι ποὺ δόθηκαν γιὰ *ἀννῶνα*, δὲν ἀναφέρεται καθόλου κανάβι, ἐνῶ τὰ ἑκατὸν τριάντα ἓνα κιλὰ κριθαριοῦ ποὺ δόθηκαν γιὰ σπόρο ἐδῶ καταγράφονται ὡς κεχρί.

Ἀρχ.: » *Τῶ παλεῶν κατάστιχον ὅπου ἐδόθη εἰς χεῖρας | τὸν δῖον προήγουμένον* ...

Σημ.: 1. Ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Σεραφεῖμ εἶχαν ἀναλάβει τὴ διαχείριση τῶν τοιφυλικίων στίς Σέρρες. Πά τὸ θέμα αὐτὸ βλ. τὰ ἑγγράφα ἀριθ. 48, 50, 51, 53 καὶ Ἀναστασιάδης, 171-173 (ἀριθ. 166, 167), 177-178 (ἀριθ. 172), 179-183 (ἀριθ. 174-177), 184-186 (ἀριθ. 179-181), 189-190 (ἀριθ. 186), 203 (ἀριθ. 200), 211-213 (ἀριθ. 210, 211), 222-223 (ἀριθ. 225).

53 Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τοὺς ἐπιστάτες τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, Δανιὴλ Χιλανδαρινὸ καὶ Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανὸ

3 Σεπτεμβρίου 1789

(α) (Φάελλος Β', ἀριθ. 45). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 346 x 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (σχιοίματα καὶ ὁπὲς στίς διπλώσεις). - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές τῆς ἐπιστολῆς.

(β) Διατυλογραφημένο ἀντίγραφο τοῦ 20ου αἰ. - Χαρτί (δίφυλλο). Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ recto τοῦ β' φύλλου.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ἐπιπλήττει τοὺς ἐπιστάτες τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες, σκευοφύλακα Δανιὴλ Χι-

λανδαρινό και προηγούμενο Σεραφείμ Κουτλουμουσιανό, ἐπειδή, ἐξ αἰτίας τῆς ἀμέλειας καὶ τῆς δολιότητός τους, οἱ πιστωτές [τῶν τσιφλικίων] διαμαρτύρονται γιὰ τὴν ἐξόφληση τῶν δανείων καὶ τῶν τόκων τους, σὰν νὰ μὴν εἶχε κανένα ὄφελος ἢ ἐπιστοσία πού εἶχαν ἀναλάβει¹. Πὰ τὸν λόγο αὐτό, μὲ κοινὸ αἴτημα τῶν δανειστῶν καὶ μὲ συνοδικὴ ἀπόφαση, διορίζεται, *διὰ πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς, ἐπιστάτης καὶ ἔφορος* τῶν τσιφλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὺς Σέρρες ὁ ἀρχιδιάκονος καὶ ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτη Σερρών [Ματθαίου] Γρηγόριος. Ὁ Γρηγόριος ἔχει ἐντολὴ ἀπὸ τὸν πατριάρχη νὰ παραλάβει ἀπὸ τοὺς ἀπερχόμενους ἐπιστάτες ὅλους τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ κατάστιχα ληψοδοσίας [τῶν τσιφλικίων] γιὰ νὰ τὰ ἐλέγξει. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐξετάσει λεπτομερῶς ὅλα τὰ εἰσοδήματα καὶ τὰ ἔξοδα πού πραγματοποιήσαν αὐτοὶ καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἐπιστοσίας τους καὶ νὰ παραλάβει ὅσα χρήματα, *μαξούλια*, γεννήματα καὶ καρπούς, περυσινούς καὶ φτετινούς, περίσσειαν, πράττοντας ὅπως τοῦ ἔχουν ὀρίσει.

Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ πατριάρχης, μὲ τὴν παροῦσα *πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιστολὴ* του, ζητᾷ [ἀπὸ τοὺς δύο ἐπιστάτες] νὰ δώσουν *ἀκριβῆ λογαριασμόν διὰ καθαρῶν καταστίχων* στὸν ἀρχιδιάκονο Γρηγόριο γιὰ ὅλα τὰ εἰσοδήματα καὶ τὰ ἔξοδά τους κατὰ τὴ διάρκεια τῆς θητείας τους στὰ τσιφλίκια. Ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ παραδώσουν σὲ ἐκεῖνον ὅλα τὰ ἄσπρα, *μαξούλια*, γεννήματα καὶ καρπούς, φτετινούς καὶ περυσινούς, πού ἔχουν στὰ χέρια τους, ὥστε νὰ τὰ πουλήσει, νὰ ἐκδώσει *πόλιτζα* γιὰ τὰ χρήματα καὶ νὰ τὰ στείλει σύντομα στὸν ἴδιο, μαζὶ μὲ τὰ τεφτέρια τους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ λογαριασμοὶ τους θὰ θεωρηθοῦν ἀπὸ τὴ σύνοδο καὶ τὰ χρήματα θὰ δοθοῦν σὲ αὐτοὺς πρὸς τοὺς ὁποίους χρωστοῦν. Ὅταν, δέ, [οἱ δύο ἐπιστάτες] τελειώσουν μὲ αὐτὰ πού τοὺς ζητοῦνται, ὁ ἓνας τους πρέπει νὰ μεταβεῖ [στὴν Κωνσταντινούπολη], γιὰ νὰ ἀποδώσει λογαριασμὸ στὴ σύνοδο, ἀφοῦ δὲν θὰ εἶναι πλέον ἐπιστάτες τῶν τσιφλικίων. Πὰ τὴ συμμόρφωσή τους μὲ τὰ παραπάνω ὁ πατριάρχης ἐξέδωσε καὶ *πατριαρχικόν, συνοδικόν ἀφοριστικόν γράμμα*, ὥστε ὁ ἀρχιδιάκονος νὰ διενεργήσει ἐλεγχὸ ἀνοικτὸ σὲ ὅλους τοὺς ἐκεῖ Χριστιανούς, καὶ [οἱ ἀπερχόμενοι ἐπιστάτες] νὰ μὴν ἐναντιωθοῦν ἢ προβοῦν σὲ δόλιες πράξεις. Ἐὰν συμβεῖ κάτι τέτοιο, θὰ τιμωρηθοῦν ἐκκλησιαστικῶς μὲ βαριά ποινὴ καὶ μὲ ἄλλο τρόπο [πού δὲν ἀναφέρεται]².

Ὑπογράφουν: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος Ζ']. Ὁ Καισαρείας Γρηγόριος. Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος. Ὁ Νικομηδείας Γεράσιμος. Ὁ Τορνόβου Καλλίνικος. Ὁ ...*ου Διονύσιος*. Ὁ Λαρίσης Μελέτιος. Ὁ Σερρών Ματθαῖος. Ὁ *Β...ου* Ἱερεμίας. Ὁ Ξάνθης Ναθαναήλ.

Ἀρχ.: ὁ Ὅσιώτατος πατέρες καὶ ἐπιστάται τῶν εἰς Σέρρας τσιφλικι(ων) τοῦ Ἑσφιγμένου ὁ, τε σκευοφύλαξ ...

- Σημ.: 1. Τα δύο τσιφλίκια τῶν Σεργῶν εἶναι αὐτὰ τοῦ Ἀχινού καὶ τοῦ Πατριάρχου, σύμφωνα καὶ μὲ μεταγενέστερο σημείωμα στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ recto τοῦ α' φύλλου. Σχετικὰ μὲ τὸ χρέος τους μέχρι τὴν ἀνάληψη τῆς διαχείρισής τους ἀπὸ τὸν Δανιὴλ καὶ τὸν Σεραφεῖμ βλ. ἔγγραφα ἀριθ. 24, 31, 37, 40 (α), 41, 43-47, 49. Πὰ τὴν ἀνάληψη τῆς ἐπιστοασίας ἀπὸ αὐτοὺς βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 48, 50-52, ὅπως καὶ Ἀναστασιάδης, 171-173 (ἀριθ. 166, 167), 177-178 (ἀριθ. 172), 179-183 (ἀριθ. 174-177), 184-186 (ἀριθ. 179-181), 189-190 (ἀριθ. 186), 203 (ἀριθ. 200), 211-213 (ἀριθ. 210, 211), 222-223 (ἀριθ. 225).
2. Ἀντίγραφο τοῦ ἰδίου ἐγγράφου φυλάσσεται στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου· βλ. Ἀναστασιάδης, 184-185 (ἀριθ. 179).

Κατάλογος, σ. 12 (ἀριθ. 45).

54 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τὶς μονὲς Χιλανδαρίου, Ξενοφῶντος, Ἀγίου Παύλου, Ἐσφιγμένου, Παντοκράτορος καὶ Διονυσίου γιὰ ἐξόφληση χρέους πρὸς τὴ δόμνα Τάρσια

19 Δεκεμβρίου 1789

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 340 x 235. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι κα-
στανόχρωμο. - Διατήρηση μέτρια (λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ἀπευθύνεται στοὺς ἀδελ-
φούς τῶν μονῶν Χιλανδαρίου, Ξενοφῶντος, Ἀγίου Παύλου, Ἐσφιγμένου, Πα-
ντοκράτορος καὶ Διονυσίου καὶ τοὺς ἀναφέρει ὅτι ἔφθασε στὰ χέρια του μία
χρεωστικὴ ὁμολογία μὲ ἡμερομηνία 3 Ἰουνίου 1783, σφραγισμένη ἀπὸ τὶς μονὲς
τους καὶ ὑπογεγραμμένη ἀπὸ τοὺς προεστώτες τους. Τὸ χρέος ποὺ ἀναφέρεται
σὲ αὐτὴ ἀνέρχεται σὲ δύο χιλιάδες πεντακόσια γρόσια, μὲ ἐτήσιο τόκο πενήντα
γρόσια εἰς τὸ [κάθε] *πουγγίον*, καὶ ὀφείλεται στὴ δόμνα Τάρσια, ἡ ὁποία ζητᾷ
ἀπὸ τὶς μονὲς τὴν ἐξόφλησίν του ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν¹. Πὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ
ἀσκήθηκε πίεση *παρ' ἀξιωματικῶν προσώπων* καὶ στὸν πατριάρχη, ὁ ὁποῖος
ζητᾷ ἀπὸ τὶς μονὲς νὰ φροντίσουν ὅλες μαζὶ - καθὼς μάλιστα ἡ μία εἶναι
ἐγγυητὴς τῆς ἄλλης ὡς πρὸς τὸ χρέος - νὰ πληρώσουν, χωρὶς προφάσεις, τὸ κε-
φάλαιο καὶ τὸν τόκο (*δουλευθὲν διάφορον*). Ἡ ἀπάντηση τῶν μονῶν καὶ ἡ ἐξό-
φληση ἀναμένεται ἐντὸς τριάντα ἡμερῶν, διαφορετικὰ θὰ τοὺς ἀσκηθεῖ μεγα-
λύτερη πίεση².

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος Ζ']³.

Ἀρχ.: † Ὅσιώτατοι προεστώτες, καὶ γέροντες, καὶ λοιποὶ πατέρες τῶν ἱερῶν ἡμετέρων |
πατριαρχικῶν, καὶ σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν κατὰ τὸ ἀγιώνυμον | ὄρος τοῦ
Ἄθω τοῦ Χιλανταρίου, τοῦ Ξενώφου, τοῦ Ἀγίου Παύλου, ...

- Σημ.: 1. Προφανώς πρόκειται για τη χρεωστική δήλωση της 23ης Ιουνίου 1783 από τις ίδιες μονές, προς το ίδιο πρόσωπο και για το ίδιο ποσό και τόκο, αντίγραφο της οποίας αποτελεί το έγγραφο αρθ. 35.
2. Πά την εξέλιξη αυτής της υπόθεσης βλ. και Άντιστασιάδης, 270-273 (άρθ. 280, 281), 284-285 (άρθ. 293).
3. Στο verso του εγγράφου υπάρχουν τὰ ἑξῆς σημειώματα: α) *Τῆς Μπαλάσσους*, β) *τεσκερέδες τῆς Δενατιάς | τῆς Καλαμαργιάς*, γ) *τεσκερέδες τουρκικους | τῶν Εἰσοδίων κ(αὶ) ἄλλ(ων) | ὑποθέσε(ων), ἐξοφλητικῶν | ἀποδείξε(ων) τινῶν μετοχί(ων)*.

55 Κατάστιχο πληρωμῶν πρὸς χρεωφειλέτες [μετοχίου]¹

10 Ἰανουαρίου 1790 καὶ 1 Ἰανουαρίου 1791

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 418 x 155. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Στὸ πρῶτο μέρος καταγράφονται τὰ *τεξίτια* ποὺ δόθηκαν σὲ *χρεωφειλέτας* στὶς 10 Ἰανουαρίου 1790. Οἱ περισσότεροι ἀναφέρονται ἀπλῶς μὲ τὸ ὄνομά τους, ἐνίοτε καὶ μὲ τὸ πατρώνυμό τους ἢ μὲ ἐνδειξη τῆς καταγωγῆς τους. Πὰ ὀρισμένους ἄλλους καταγράφεται πλήρως τὸ ὀνοματεπώνυμό τους, ὅπως ὁ Δημήτρης Ζαβράκης, ὁ Στάμιος Σαραφιανός, ὁ Σουλμιάν-ἁγᾶς, ὁ Μουσᾶ-ἁγᾶς καὶ ὁ *ξην-ἁγᾶς* Κιὼρ Μοράτογλου. Ἕνας μνημονεύεται ἀπλῶς ὡς *κολλίγας*, ἐνῶ σὲ δύο περιπτώσεις ὑπάρχει μόνον ἡ αἰτιολογία τῆς πληρωμῆς (σπόρος *τοῦ μετοχίου* καὶ ἁλέτρια, ζυγοὶ καὶ *ῥγιθρα*). Συνολικὰ οἱ πληρωμὲς ἀνέρχονται σὲ 558,16 γρόσια.

Στὸ δεύτερο μέρος καταγράφονται ὅσα [τεξίτια] δόθηκαν τὴν 1η Ἰανουαρίου 1791. Οἱ δικαιούχοι ἀναφέρονται μὲ τὸ ὄνομά τους (συχνὰ καὶ μὲ ἐνδειξη τῆς καταγωγῆς τους), ἐκτὸς ἀπὸ δύο περιπτώσεις, ὅπου μνημονεύονται ὀμαδικὰ ὡς *Κιουκιζάδες* καὶ ὡς *Πορταρινοί*, καὶ λίγους ἄλλους τῶν ὁποίων σημειώνεται τὸ πλήρες ὄνομα (Μεχμέτ-ἁγᾶς Γκαραγκάνης, Στάμιος Ὁζούνης). Συνολικὰ οἱ πληρωμὲς ἀνέρχονται σὲ 358,20 γρόσια (σὺν ἑνα *φλωρί βενέτικον*, ποὺ δὲν λαμβάνεται ὑπόψη), ἐνῶ χωριστὰ καταγράφεται καὶ ἕνα ἄλλο *φλωρί*, τὸ ὁποῖο ἀντιστοιχεῖ σὲ 5,30 γρόσια. Στὸ τέλος τὰ σύνολα τῶν δύο ἐνοτήτων προστίθενται.

Ἄρχ.: » *Ἐτος 1790: Ἰανουαρίου 10: | » Τὰ τεξίτια ὅποῦ ἔδωσα τοὺς χρεωφειλέτας κατ' ὄνομα. ...*

- Σημ.: 1. Ἡ σχέση τοῦ κατάστιχου μὲ κάποιο μετόχι [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] προκύπτει ἀπὸ τὴν καταγραφή ἐξόδου γιὰ σπόρο *τοῦ μετοχίου*. Τὸ μετόχι δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ταυτισθεῖ: πιθανὸν πρόκειται γιὰ κάποιο ἀπὸ τὰ τοιφλίγια τῶν Σεργῶν.

56 Κατάστιχο ἐξόδων καὶ ἐσόδων [τοῦ ἐπιστάτη] τῶν τσιφλικίων [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες]

21 καὶ 22 Αὐγούστου 1792

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (τέσσερα φύλλα) 470 x 177. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ recto τοῦ β' φύλλου καὶ στὸ recto τοῦ γ' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (ἀρκετοὶ ρῦποι ἀπὸ μελάνι). - Ὁρθογραφία.

Στὴν πρώτη ἐνότητα τοῦ *κατάστιχου* (καταγραφή τῆς 21ης Αὐγούστου) σημειώνονται τὰ ἔξοδα [τοῦ ἐπιστάτη] ἀπὸ τότε ποὺ ὁρίσθηκε ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴ Σύνοδο νὰ ἀναλάβει τὰ τσιφλίκια [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες]¹. Στὴν ἀρχὴ καταγράφει ἀναλυτικὰ τὰ ἔξοδα μετάβασής του [στὰ τσιφλίκια] καὶ ἀκολούθως τὰ χρήματα ποὺ ξόδευσε γιὰ ἀγορὰ διαφόρων ἀγαθῶν (κυρίως τροφίμων, ὑλικῶν καὶ ἐργαλείων) καὶ γιὰ πληρωμὴ ὑπηρεσιῶν, μισθῶν καὶ χρεῶν. Μεταξὺ τῶν προσώπων ποὺ ἀναφέρονται στίς καταγραφές εἶναι καὶ ὁ ἅγιος Σεργῶν, ὁ Ἰσμαήλ-μπέης, ὁ προηγούμενος Σεραφεῖμ [Κουτλουμουσιανός], ὁ χατζη-Ἀχμέτ ἀγᾶς, ὁ Μαχμούτ-πασᾶς καὶ ὁ Χουσεῖν-πασᾶς. Σὲ ὅλες σχεδὸν τίς ἀγορές, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὲς τῶν τροφίμων, ἀναφέρονται οἱ ἀκριβεῖς ποσότητες καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀγορασθέντων. Τὰ ἔξοδα χωρίζονται σὲ τετράδες (χωρὶς κατὰτάξιν τους σὲ κατηγορίες) καὶ στὸ τέλος καθεμιᾶς ἀθροίζονται τὰ ποσά, συνυπολογίζοντας καὶ ὅλα τὰ προηγούμενα. Ἡ καταγραφή προφανῶς ἀκολουθεῖ χρονολογικὴ σειρὰ, καθὼς σὲ τακτὰ διαστήματα συναντᾶται ἓνα γενικὸ ἔξοδο γιὰ συγκεκριμένο κάθε φορὰ μῆνα (μὲ σειρὰ ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο ἕως τὸν Μάρτιο). Τελευταῖο ἀναφέρεται ἓνα ποσὸ σαράντα ἐπτὰ γρόσια γιὰ μετάβαση [τοῦ ἐπιστάτη] στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ στὴ συνέχεια προκύπτει σύνολο ἐξόδων ἑννέα χιλιάδες τετρακόσια δέκα γρόσια.

Στὸ κατάστιχο τῆς 22ας Αὐγούστου καταγράφονται τὰ ἔσοδα [τοῦ ἐπιστάτη]. Πρῶτα καταγράφονται τὰ διακόσια γρόσια ποὺ τοῦ ἔδωσε ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὁ παχάρνικος γιὰ τὰ ἔξοδα μετάβασής του [στὰ τσιφλίκια] καὶ ἀκολούθως ἀναλυτικὰ τὰ ἔσοδα ἀπὸ πώληση ζώων καὶ ἀγαθῶν (σιταριοῦ, σουσαμοῦ, κριθαριοῦ, βαμβακιοῦ, γιουλαφιοῦ), ἀπὸ ἐνοίκια καὶ ἀπὸ δάνεια. Στίς καταγραφές ἀναφέρονται μεταξὺ ἄλλων καὶ ὁ Μερτζάν Τερζής, ὁ σκευοφύλακας *Προδρόμου*, ὁ ἅγιος Σεργῶν, ὁ Σερίφ-ἐφέντης. Σχεδὸν σὲ κάθε πώληση ἀναφέρεται ἡ ποσότης τῶν ἀγαθῶν, ἐνίοτε καὶ ἡ τιμὴ μονάδας. Τὰ ἔσοδα χωρίζονται σὲ τετράδες ἢ πεντάδες (χωρὶς κατὰτάξιν σὲ κατηγορίες) καὶ στὸ τέλος καθεμιᾶς ἀθροίζονται τὰ ποσά, συνυπολογίζοντας καὶ αὐτὰ τῶν προηγούμενων συνό-

λων. Τὸ κατάστιχο καταλήγει με ἓνα σύνολο ἐσόδων ἐννέα χιλιάδες τριακόσια ἑβδομήντα ἕξι γρόσια.

Στὸ τέλος τοῦ κατάστιχου ὑπάρχει ἀνάλυση τῆς διάθεσης τῶν γεννημάτων τῶν τσιφλικίων [Ἀχينوῦ καὶ Πατρικίου]. Στὴν ἀρχὴ καταγράφεται ἡ μνημαία παροχὴ σίτου καὶ κριθαριοῦ στοὺς *τζεφιτζήδες*, ὅπως καὶ αὐτὸ ποὺ ξοδεύθηκε στὸ τσιφλίκι (σύνολο τριακόσια εἴκοσι δύο κιλὰ). Ἀκολουθεῖ τὸ σιτάρι, τὸ κριθάρι καὶ τὸ *γιουλάφι* ποὺ ἔσπειραν με τὰ ζῶα τοῦ τσιφλικίου καὶ αὐτὸ ποὺ ἔσπειραν οἱ *ὀρτακτζήδες* (σύνολο ἑπτακόσια εἴκοσι κιλὰ). Κατόπιν καταγράφονται οἱ ποσότητες τῶν τριῶν ἀγαθῶν ποὺ πωλήθηκαν (σύνολο ἑξακόσια δεκαῖξι κιλὰ), τὸ κριθάρι καὶ τὸ *γιουλάφι* ποὺ δόθηκε ὡς τροφὴ (*γέμια*) στὰ ἄλογα (σύνολο ἑκατὸν πενήντα κιλὰ) καὶ οἱ ποσότητες ποὺ παρέμειναν στὸ *ἀμπάρι* (σύνολο πεντακόσια πενήντα κιλὰ). Στὸ τέλος ἐξάγεται τὸ γενικὸ σύνολο ὅλων τῶν ποσοτήτων δύο χιλιάδες τριακόσια πενήντα ὀκτὼ κιλὰ.

Ἀρχ.: *αψήβη*: *Αὐγούστου: καλ*: *Κατάστιχον τῶν ἐξόδων* | *ἀφ' ἧς ὥρας ἐπροστάχθηκα ...*

Σημ.: 1. Τὸ κατάστιχο ἀφορᾷ στὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στὶς Σέρρες, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀναφορὰ ἐξόδων καὶ ἐσόδων εἰδικὰ γιὰ τὸ Πατρίκι καὶ τὸν Ἀχινό.

57 Καταγραφή τῶν κτημάτων τῶν τσιφλικίων Ἀχينوῦ καὶ Πατρικίου ποὺ παραχωρήθηκαν στοὺς *ὀρτακτζήδες*

17 Ὀκτωβρίου 1792

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 485 x 170. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ verso τοῦ β' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση μέτρια (ἀρκετοὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφο.

Στὸ πρῶτο μέρος τοῦ *κατάστιχου* καταγράφονται ἀναλυτικὰ οἱ εἴκοσι τρεῖς *ὀρτακτζήδες*, οἱ ὁποῖοι ἔλαβαν χωράφια ἀπὸ τὸ τσιφλίκι [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] στὸν Ἀχινό γιὰ νὰ καλλιεργοῦν σιτάρι καὶ βαμβάκι, κατέχοντάς τα στὸ ἕξις σὰν νὰ ἦταν δικά τους, χωρὶς ἐνόχληση ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτες. Πὰ κά-θε *ὀρτακτζή* ἀναφέρεται χωριστὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρεμμάτων [ποὺ τοῦ παραχωρήθηκαν] (δέκα ἕως εἴκοσι ἕξι, με τοὺς περισσότερους νὰ παίρνουν εἴκοσι στρέμματα) καὶ αὐτῶν [ποὺ μᾶλλον χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν καλλιέργεια] βρώμης (ἓνα ἕως πέντε στρέμματα) ἢ καὶ κριθαριοῦ (δύο ἕως πέντε στρέμματα), καθὼς καὶ [ὁ μισθὸς του] (τέσσερα ἕως δέκα [γρόσια], με τοὺς περισσότερους νὰ παίρνουν δέκα). Σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις [ὁ μισθὸς καὶ] τὰ στρέμματα γιὰ κριθάρι

ἡ βρώμη ἀναγράφονται σέ δύο ἢ καί τρεῖς ἀριθμούς, οἱ ὅποιοι προφανῶς πρέπει νά προστεθοῦν. Στό τέλος συμποσοῦνται συνολικά τά στρέμματα (τριακόσια πενήντα), [μέ μικρὸ σφάλμα στὸν ὑπολογισμό], ὁ ἀριθμὸς στρεμμάτων κριθαριοῦ (δεκατέσσερα) καὶ βρώμης (σαράντα), ὅπως καὶ [τὰ γρόσια] ποὺ δίνονται σέ μισθοὺς (ἐκατὸν ὀγδόντα). Πὰ τρεῖς δὲν ἀναφέρεται κανένα στοιχείο, ἐνῶ γιὰ τρεῖς ἄλλους τὰ στοιχεῖα παρέχονται ἐλλιπῆ. Ὅλοι καταγράφονται μέ τὸ ὄνομά τους, συνήθως μαζί τὸ πατρώνυμο ἢ κάποιο ἐπίθετο (λ.χ. Πλουμῆς Χρηστάκης, Μανόλης Καρατζᾶ, Πάννης Τζουλάκη, Παναγιώτης καὶ Πασχάλης Κανάκης) ἢ μέ τὸ ἐπάγγελμά τους (λ.χ. Δημήτρης τσοπάνης), μέ πρῶτο τὸν παλαιὸ κεχαγιᾶ.

Στὸ δεύτερο μέρος καταγράφονται οἱ ἑνδεκα ὀρτακτζήδες ποὺ κατοικοῦν στὸ τοιφλίκι τοῦ Πατρικίου. Καὶ γιὰ αὐτοὺς καταγράφεται ὁ ἀριθμὸς τῶν στρεμμάτων [ποὺ τοὺς δόθηκαν] (ἕξι ἕως εἴκοσι δύο), αὐτῶν [ποὺ μᾶλλον χρησιμοποιοῦν γιὰ καλλιέργεια] βρώμης (δύο ἕως τρία στρέμματα) ἢ καὶ κριθαριοῦ (τέσσερα ἕως ἑπτὰ στρέμματα), ὅπως καὶ [ὁ μισθὸς τους] (τρία ἕως δώδεκα [γρόσια], μέ τοὺς περισσότερους νά παίρνουν δέκα). Σὲ ἀρκετοὺς τὸ ποσὸ [τοῦ μισθοῦ] ἀναγράφεται σέ δύο ἀριθμούς, ἐνῶ στοὺς περισσότερους δίπλα του σημειώνεται καὶ ἓνας ἐπιπλέον ἀριθμὸς (0,5-2,5) μέ ἄγνωστη σημασία. Στὸ τέλος ὑπολογίζονται τὰ σύνολα στρεμμάτων (ἐκατὸν ἑξήντα πέντε) καὶ τὰ στρέμματα βρώμης (δεκατέσσερα καὶ μισό) καὶ κριθαριοῦ (σαράντα ἑπτὰ καὶ μισό), στὸ ὁποῖο συνυπολογίζονται καὶ τὸ *λιοβαμπάκι* (δύο καὶ μισό στρέμματα) καὶ τὰ στρέμματα τοῦ *κεχαγιᾶ* (τέσσερα). Τὸ σύνολο [τῶν μισθῶν] ἀνέρχεται [ἐσφαλμένα] σέ ἐνενήντα ἕξι [γρόσια]. Πὰ δύο ὀρτακτζήδες παρέχονται ἐλλιπῆ στοιχεῖα, ἐνῶ γιὰ ὅλους ἀναφέρεται τὸ ὄνομα, συνήθως μέ κάποιο ἐπίθετο (λ.χ. Θεοχάρης Ἀγκουρᾶς, Νικόλας Γιάκα, Λευτέρης Στάσιο).

Στὸ τρίτο μέρος τοῦ κατάστιχου ἀναφέρεται ἀπὸ ἓνας ἀριθμὸς [στρεμμάτων] γιὰ τὰ *ἐδικά μας εἰς Ἀχينوῦ* (ὀκτώ) καὶ *εἰς Πατρικί* (τέσσερα), ἐνῶ στὸ τέλος καταγράφονται δώδεκα [ὀρτακτζήδες] ποὺ καλλιεργοῦν ἀπὸ ἓνα στρέμμα φακὲς ὁ καθένας. Ἀπὸ αὐτοὺς οἱ ἑνδεκα ἐντοπίζονται μεταξὺ τῶν *ὀρτακτζήδων* τοῦ Ἀχينوῦ καὶ ἓνας στήν ἀντίστοιχη καταγραφή τοῦ Πατρικίου.

Ἄρχ.: *αψββ*: Ὀκτομβρίου ιζ': | » Κατάστηχον τὸν ὀρτακτζήδων τοῦ τζευντηλικιοῦ Ἀχινού ...

58 **Χρεωστική όμολογία τοῦ Σταμάτη καὶ τοῦ γιοῦ του ἱεροδιακόνου Γρηγορίου γιὰ τὸν δανεισμό τους ἀπὸ τὸν παπα-Κοσμᾶ καὶ τὸν ἀδελφό του γερο-Μωϋσῆ**

25 Ἰανουαρίου 1793

(Φάκελλος Ζ', Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο μὲ ἐπιβεβαίωση τῶν πρώην ἐπισκόπων Λυχνιδῶν Γρηγορίου καὶ Ἱερισσοῦ Γεράσιμου. - Χαρτί (δίφυλλο) 241 x 177. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση κακή (σχισίματα στὶς διπλώσεις καὶ ρυτίποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ Σταμάτης ἀπὸ τὸ χωριὸ Καζαβίτι, γιὸς τοῦ Γεωργίου Κουτζουπατούνη, καὶ ὁ γιὸς του, ἱεροδιάκονος Γρηγόριος, δηλώνουν ὅτι δανείσθηκαν πεντακόσια γρόσια ἀπὸ τὸν πνευματικὸ παπα-Κοσμᾶ καὶ τὸν ἀντάδελφό του γερο-Μωϋσῆ, γιὰ ἐπείγουσα ἀνάγκη τους. Ὁ ἐτήσιος τόκος ἀνέρχεται στὰ ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸ καὶ θὰ τρέχει ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς σύνταξης τῆς ὁμολογίας μέχρι τὴν πλήρη ἐξόφληση τοῦ δανείου. Ὡς προθεσμία γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ ὀρίζεται ἡ ἐπόμενη ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου¹. Σὲ περίπτωσι πού παρέλθει ἡ προθεσμία αὐτὴ χωρὶς νὰ ἔχει ἐξοφληθεῖ τὸ δάνειο, ὁ πνευματικὸς [Κοσμᾶς] θὰ ἔχει τὴν ἐξουσία νὰ πωλήσῃ τὰ *δενδρικά* [τοῦ Σταμάτη] γιὰ νὰ εἰσπράξῃ τὸ ποσό του, ἐνῶ [ὁ Σταμάτης] θὰ τοῦ ὀφείλῃ καὶ εὐγνωμοσύνη, ἐπειδὴ εὐεργέτησε αὐτὸν καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τοὺς λύτρωσε ἀπὸ τὴν *σκλαβίαν τῶν Ἀλβανιτῶν*. Πὰ τὰ παραπάνω συντάχθηκε καὶ δόθηκε στὰ χέρια [τοῦ Κοσμᾶ] τὸ παρὸν *γράμμα*, ἐπικυρωμένο μὲ τὶς ὑπογραφὰς ἀρχιερέων².

Ὑπογράφουν: Ὁ Σταμάτης Γεωργίου Κουτζουπατούνη, μὲ τὸ δάκτυλό του, ἐπειδὴ δὲν ξερεὶ γράμματα. Ὁ Γρηγόριος ἱεροδιάκονος. Ὁ πρώην Λυχνιδῶν Γρηγόριος (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιωτικὴ ὑπογραφή ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ πρώην Ἱερισσοῦ). Ὁ πρώην Ἱερισσοῦ Γεράσιμος (στὴν ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιωτικὴ ὑπογραφή ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ πρώην Λυχνιδῶν).

Ἀρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐνυπογράφου, καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος ἡ ὁμολογοῦμεν καὶ ὑποσχόμεθα, ἐγὼ ὁ Σταμάτης...*

Σημ.: 1. Στὸ verso τοῦ α' καὶ στὸ recto τοῦ β' φύλλου μεταγενέστερα σημειώματα κάνουν λόγο γιὰ τὶς προσπάθειες ἀποπληρωμῆς τοῦ δανείου. Στὸ πρῶτο δηλώνεται ὅτι ἐλήφθησαν ἑκατὸν ἐννέα ὀκτάδες λάδι ὡς μέρος τοῦ χρέους. Στὰ ἐπόμενα τρία σημειώματα ἀναφέρεται ὅτι στὶς 8 Ἰουνίου 1794, στὶς 5 Ὀκτωβρίου 1795 καὶ στὶς 28 Μαΐου 1796 ὁ Σταμάτης ἔφερε ἐνενήντα, ὀγδόντα ὀκτὼ καὶ ὀγδόντα τρεῖς ἀντίστοιχα ὀκτάδες λάδι γιὰ πληρωμὴ τοῦ τόκου. Στὸ πέμπτο ἀναφέρεται ἡ παράδοση ὀγδόντα ὀκτάδων λάδι τὸ 1797, γιὰ τὸν τόκο, ἐνῶ στὰ ἐπόμενα δύο ἀναφέρεται ἡ καταβολὴ τοῦ τόκου τὰ ἔτη 1800 καὶ 1803. Ἀκο-

λούθως, στις 15 Αυγούστου 1797 ὁ Σταμιάτης λαμβάνει [ἀπὸ τὸν γραφέα τοῦ σημειώματος] δέκα γρόσια καὶ πενήντα ἐννέα *φέσια*, ἀπὸ τὸν Μωϋσῆ ἑπτὰ γρόσια, ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο ἑξήντα παράδες, [ἀπὸ τὸν γραφέα τοῦ σημειώματος] ἄλλα τέσσερα γρόσια, ἐνῶ τοῦ ἔχουν δώσει καὶ ἄλλα εἴκοσι πέντε, γιὰ νὰ πληρώνει [πιθανῶς τὸ δάνειο]. Ἐπίσης τὴν ἴδια ἡμερομηνία ἀναφέρεται ὅτι [ὁ Σταμιάτης] ἔχει καὶ εἴκοσι μία ὀκάδες λάδι γιὰ τὸν τόκο. Τέλος, στὶς 16 Μαρτίου 1806 ἀναφέρεται ἡ καταβολὴ διακοσίων πενήντα γροσίων ἀπὸ τὴν *μάννα* [πιθανῶς γιὰ πληρωμὴ τοῦ ἰδίου δανείου].

2. Στὸ verso τοῦ β' φύλλου σημείωμα μὲ ἡμερομηνία 25 Ἰανουαρίου 1895 ἀναφέρει ὅτι πρὸκειται γιὰ τὴ [χρεωστικὴ] ὁμολογία τοῦ Σταμιάτη Μακοῦλα, ἀπὸ τὸ Καζαβίτι. Πά τὴ σχέση τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου μὲ τὸ χωριὸ Καζαβίτι τῆς Θάσου βλ. ἔγγραφα ἀριθ. 17, 18.

59 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου τῆς μονῆς Φιλοθέου

24 Νοεμβρίου 1795

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 360 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ (λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφο. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Φιλοθέου μὲ ἐπιγραφή *Ὶ ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΝΟΥ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ* καὶ παράσταση Εὐαγγελισμοῦ.

Ὁ γερο-Χρῦσανθος ζήτησε καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὴ μονὴ Φιλοθέου τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου. Τὸ κελλίον δόθηκε σὲ τρία πρόσωπα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πρῶτος εἶναι ὁ γερο-Χρῦσανθος, ὁ δεῦτερος [διαγράφηκε] καὶ ὁ τρίτος [δὲν ἀναφέρεται], ἐνῶ γιὰ τὴν ἀγορὰ ὁ Χρῦσανθος κατέβαλε στὴ μονὴ τριακόσια ἑξήντα γρόσια. Τὰ ὄρια τῆς περιοχῆς τοῦ κελλίου ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ κάγκελο τῆς καλύβης, ἀκολουθοῦν τὸν παλαιὸ δρόμο καὶ βγαίνουν στὸν Ἄριο. Στὴ συνέχεια ἀκολουθοῦν τὸν νέο δρόμο, γιὰ νὰ βγοῦν στὸ *κελλάκι* τοῦ νεραντζώνα καὶ [στὴν περιοχή] μεταξὺ τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου καὶ τοῦ φράκτι (πλοκοῦ) [τοῦ κελλίου] τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἀπὸ τὸν Ἄριο πάλι τὸ σύννορο ἀκολουθεῖ τὸ αὐλάκι τοῦ νεραντζώνα, φθάνει στὴ μεγάλη πλάκα, προχωρεῖ μὲ τὴν *ξυλοσιρμὴ* καὶ ἐνώνεται μὲ τὸν μεγάλον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ γιὰ νὰ βγεῖ στὴν ἀχλαδιὰ καὶ στὴ βρύση. Ἐπειτα περνᾷ ἀπὸ τὶς *σουρβιές*, ἀπὸ τὸ κάγκελο τοῦ κελλίου τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου καὶ ἀπὸ τὸ μεγάλο πεζούλι γιὰ νὰ φθάσει στὸν *λακοντόν* ἀνήφορον, στὴ βρύση, καὶ στίς τρεῖς κεραισὲς καὶ νὰ καταλήξει πάλι στὸ κάγκελο τῆς καλύβης. Ἐξάλλου τὸ κελλίον τροφοδοτεῖται μὲ νερὸ ἀπὸ τὸν κήπον τῆς μονῆς [Φιλοθέου] μὲ [σωλήνα διαμέτρου] ἐνὸς δακτύλου, ὅπως καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Ἡ περιουσία τῆς κατούνας τοῦ κελλίου περιλαμβάνει ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, [τὰ ὅποια καταγράφονται], καθὼς καὶ βιβλία τῆς ἐκκλησίας (Εὐαγγέλιο, Ἀπόστολο, Λειτουργία, Ἀνθολόγιο, Ψαλτήριο, Παρακλητική, Τριώδιο, [Ἰωάννη] Δαμασκηνό, Συναξαριστὴ καὶ ἓνα χειρόγραφο μὲ τὴν ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου). Ἐπίσης τὸ κελλίον κατέχει διάφορα χρηστικά ἀντικείμενα καὶ ἐργαλεῖα [ποὺ καταγράφονται] καὶ πληρώνει ἐτήσια *συνδοσία* δώδεκα καὶ μισὸ γρόσια, σύμφωνα μὲ τὸ *ταβήλιο*, καὶ χαράτζει, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα κελλία. [Ὁ γερο-Χρῦσανθος] ὀφείλει νὰ ὑπακούει στοὺς προεστοὺς τῆς μονῆς [Φιλοθέου], νὰ συμμετέχει τὴν *παγγελιά*, ὅπως ὅλοι οἱ κελλιῶτες, καὶ νὰ ζεῖ εἰρηνικὰ μὲ τοὺς γείτονές του. Ἐὰν δὲν συμπεριφέρεται σὰν μοναχὸς καὶ δὲν φροντίζει τὸ κελλίον του, θὰ τιμωρεῖται, θὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ τὸ πωλήσει καὶ θὰ ἐκδιώκεται. Πὰ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω συντάχθηκε τὸ παρὸν *γράμμα* στὴ μονὴ Φιλοθέου, σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς καὶ δόθηκε στὸν γερο-Χρῦσανθο.

Ὑπογράφουν (μὲ τὸ ἴδιο χέρι): Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τοῦ Φιλοθέου, προηγούμενοι Νικηφόρος καὶ Λαυρέντιος ὡς ἐκπρόσωποι τῆς μοναστικῆς τους κοινότητος.

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐνσφραγίστου γράμματος γίνεται δῆλον, ὅτι ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν ἡμετέραν μονὴν | τοῦ Φιλοθέου ὁ γέρο Χρῦσανθος, ...

60 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸ χρονικὸν δόσιμον

ἔτος 1796 / 1 Ἰουνίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτὶ (δίφυλλο) 315 x 108. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία.

Ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὸ *χρονικὸν ὁλόκληρον δόσιμον* τετρακόσια γρόσια. Ἀπὸ τὸ χρέος αὐτὸ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] ἔλαβαν, τὴν 1η Ἰουνίου, τριάντα γρόσια μετρητὰ ἀπὸ τὸν γερο-Σεραφεῖμ [Ἐσφιγμενίτη], τριάντα ἑπτὰ [γρόσια] μετρητὰ καὶ 88,38 γρόσια ἀπὸ τὸν γερο-Γεράσιμο [Ἐσφιγμενίτη].

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ προηγούμενος τοῦ Χιλανδαρίου Σάββας (μὲ κυριλλικά γράμματα). Ὁ παπα-Γαβριὴλ ἐκ τοῦ Γρηγορίου.

Ἀρχ.: *αψ45: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς | τοῦ Ἐσφιγμένου διὰ τὸ χρονικὸν ...*

61 **Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὲ κοινόβιο**

28 Μαΐου 1797, ἰνδ. 15

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 10). Πρωτότυπο. - Χαρτί 633 x 440. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρυτίποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ ἱερομόναχος Ἀκάκιος καὶ ὁ μοναχὸς Σεραφεῖμ ἀπὸ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου παρουσιάσθηκαν στὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριο καὶ τοῦ ἀνακοίνωσαν τὴν κοινὴ ἀπόφασιν τῆς ἀδελφότητός τους νὰ μονάζουν στὸ ἐξῆς σύμφωνα μὲ τὸ κοινοβιακὸ σύστημα, χωρὶς νὰ κατέχει κανεὶς προσωπικὴ περιουσία, ἀλλὰ νὰ εἶναι ὅλα κοινά, καὶ ὅτι ἐξέλεξαν τὸν ἴδιον τὸν Ἀκάκιο ὡς προστάτη καὶ ἡγούμενον. Κατόπιν ζήτησαν ἀπὸ τὸν πατριάρχη τὴν ἐπικύρωση τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν, ὥστε ἡ μονὴ τους νὰ ἀποτελεῖ πλέον κοινόβιο, βάσει πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γραμματός, καὶ [ὁ Ἀκάκιος] νὰ εἶναι καὶ ἐπισήμως ἡγούμενός της.

Πὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ὁ πατριάρχης, ἀφοῦ τοὺς ἐπαινεῖ γιὰ τὸν ζήλόν τους νὰ ζήσουν κοινοβιακά, δέχεται τὸ αἶτημά τους καὶ ἀποφαίνεται συνοδικῶς ὅτι στὸ ἐξῆς ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου θὰ διοικεῖται καὶ θὰ οἰκονομεῖται μὲ τὸ κοινοβιακὸ σύστημα. Ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τῆς μονῆς, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας, θὰ ζοῦν ἀγαπημένοι, μὲ κοινοβιακὸ τρόπο καὶ κανεὶς δὲν θὰ κατέχει προσωπικὰ ἐνδύματα, τροφὴ ἢ χρήματα, πολλὰ ἢ λίγα, ἀλλὰ θὰ εἶναι ὅλα κοινά, ἐνῶ θὰ πειθαρχοῦν στὸν κατὰ καιροὺς προστάτη καὶ ἡγούμενό τους. Ἐπιπλέον ὡς προστάτης καὶ ἡγούμενος τοῦ κοινοβίου ὀρίζεται ὁ ἱερομόναχος Ἀκάκιος, ὁ ὁποῖος ὀφείλει νὰ φροντίζει τὴν ἀδελφότητα καὶ νὰ διαφυλάσσει τὸν κοινοβιακὸ τρόπο ζωῆς της. Ὁ νέος ἡγούμενος ἔχει τὴν ἀδεια τοῦ πατριάρχου νὰ σωφρονίζει ὅποιον ἀδελφὸ παρεκτρέπεται ἀπὸ τὸν κοινοβιατισμὸ καί, σὲ περίπτωσιν ποὺ δὲν πείθεται, νὰ τὸν διώχνει ἀπὸ τὴ μονή, ὥστε νὰ διασφαλίζεται γιὰ πάντα τὸ σύστημα αὐτό. Πὰ ὅλα αὐτὰ συντάχθηκε τὸ παρὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα καὶ δόθηκε στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου¹.

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφουν: Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. Ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος. Ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ. Ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος. Ὁ Δέρκων Μακάριος. Ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος. Ὁ Προύσης Ἀνθίμος. Ὁ Λαρίσης Διονύσιος. Ὁ Εὐθείου Ἰερόθεος.

Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου π(α)τριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γραμματός γίνε(αι) δῆλον, ὅτι οἱ προκρίτωτεροι πατέρες τοῦ ἐν τῇ ἀγωνίᾳ ὄρει τοῦ Ἀθῶνος ...

Σημ.: 1. Ἐκτὸς τοῦ παρόντος γραμματός, ὁ Γρηγόριος φαίνεται ὅτι ἐξέδωσε γιὰ τὸ ἴδιο θέμα καὶ

ΠΙΝΑΚΑΣ 12 - Πατριαρχικό και συνοδικό γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως Γερμανίου Ε' (28 Μαΐου 1797). Υπογράφες: "Εγγράφο ἀριθ. 61.

ἄλλο, στίς 17 Αὐγούστου 1797· βλ. Ἐσφιγμένου, 64. Κατά ἄλλες πληροφορίες, τὸ κοινο-
βιακὸ σύστημα εἶχε ἀποκατασταθεῖ στὴ μονὴ ἀπὸ τὶς 15 Νοεμβρίου 1796· βλ. Γεδεών, *Πί-
νακες*, 581 καὶ Σμυρνάκης, 648. Πὰ τὸ ἴδιο θέμα βλ. καὶ Τσιγάρας, ὁ ὁποῖος στηρίζεται κυ-
ρίως στὴν ἀνέκδοτη ἱστορία τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου τοῦ Παχωμίου Ἐσφιγμενίτη.

Κατάλογος, σ. 27 (ἀριθ. 10).

62 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὰ χαράτζια

13 Ἰουνίου 1797 / 22 Ἰουνίου καὶ 2 Ἰουλίου¹

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 352 x 118. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ
α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ recto
τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημείωμα (ἐπικύρωση) στὴν
τουρκικὴ.

Ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὰ χαράτζια - συνολικὰ εἴκοσι χαρτία
(δύο ἐλλάδ, δύο ἐτνάδ καὶ δεκαῖξι εὐσάτια) - ἑκατὸν δεκαπέντε γρόσια καὶ ἐξή-
ντα ἄσπρα. Πὰ τὸ χρέος αὐτὸ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους]
εἰσέπραξαν στίς 22 Ἰουνίου σὲ μετρητὰ ἑβδομήντα ἑννέα γρόσια ἀπὸ τὸν παπα-
Ἰγνάτιο [Ἐσφιγμενίτη] καὶ στίς 2 Ἰουλίου τριάντα ἕξι γρόσια καὶ ἐξήντα ἄσπρα
ἀπὸ τὸν ἱεροδιάκονο τοῦ [πατριάρχου] Προκοπίου, ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν (καὶ στίς δύο ἡμερομηνίες) οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ
Κωνσταντῖος Διονυσιάτης. Ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης (σλαβικά).
Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου Σεραφεῖμ.

Ἀρχ.: *αψ'ζψ: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου διὰ τὰ χαράτζια ...*

Σημ.: 1. Σὲ σημείωμα στὸ verso τοῦ β' φύλλου τοῦ ἐγγράφου ἀναφέρεται ὡς ἡμερομηνία τοῦ τα-
βηλίου ἡ 17ῃ Ἰουνίου 1797.

63 Καταγραφή τῆς κινητῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου

17 Σεπτεμβρίου 1797

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 92, Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δύο συρραμμένα δίφυλλα) 486 x
178. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ recto τοῦ α' ἕως τὸ verso τοῦ β' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατή-
ρηση μέτρια (λίγοι ρύποι ἀπὸ μελάνι, λίγα σχισίματα στίς διπλώσεις, κείμενο ἐν μέρει ἐξίτηλο). - Λί-
γα ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

Στίς 17 Σεπτεμβρίου 1797, μετ' προσαγὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπό-

λεως Γρηγορίου [Ε'] ἐλέγχθηκε καὶ καταγράφηκε ἡ κινητὴ περιουσία τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου. Στὸ πρῶτο μέρος τῆς *καταγραφῆς* ποὺ ἀκολουθεῖ μνημονεύονται ἀντικείμενα ποὺ ἔφθασαν [στὴ μονή] ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ *λείπουνσι ἀπὸ τὸ κατάστιχον τῆς Πόλεως*, δηλαδή μία εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ μὲ λείψανα καὶ ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς ἀπὸ ἄμφια καὶ ἐκκλησιαστικά ὑφάσματα¹.

Στὸ δεύτερο μέρος ἀπαριθμοῦνται ὁμαδοποιημένα τὰ ἀντικείμενα ποὺ φυλάσσονταν στὴ βιβλιοθήκη. Ἡ πρώτη ὁμάδα περιλαμβάνει τὰ λείψανα [τῆς Μαρίας] τῆς Μαγδαληνῆς, ἓνα χειρόγραφο καὶ ἓνα ἔντυπο Εὐαγγέλιο, δύο σταυροὺς καὶ ἓνα δίσκο. Στὴ δευτέρη ὁμάδα ἀναφέρονται μόνον ἄμφια, στὴν τρίτη ἐκκλησιαστικά ὑφάσματα καὶ στὴν τέταρτη πάλι ἄμφια. Ἡ πέμπτη ὁμάδα περιλαμβάνει μόνον ἐκκλησιαστικά σκεύη, ἐνῶ στὴν ἕκτη ἔχει περιληφθεῖ μικρὸς ἀριθμὸς ἀντικειμένων ἀπὸ κάθε εἶδος (ἄμφια, ἐκκλησιαστικά ὑφάσματα καὶ σκεύη, μία Παλαιὰ καὶ μία Καινὴ Διαθήκη, λίγα λείψανα), ὅπως καὶ μερικὰ ἀσημένια ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα μνημονεύονται μὲ τὸ βάρος τους σὲ δράμα.

Τὸ τρίτο μέρος τῆς καταγραφῆς περιλαμβάνει τὰ ἀντικείμενα ποὺ βρισκόνταν στὸ σκευοφυλάκιο, σχεδὸν ὅλα ἄμφια, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστα ἐκκλησιαστικά σκεύη, δύο μίτρες καὶ δύο ἀντιμήνια.

Πὰ καθένα ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικά αὐτὰ ἀντικείμενα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ποσότητά του, δίδεται καὶ μία στοιχειώδης περιγραφή, ποὺ κατὰ περίπτωσιν περιλαμβάνει πληροφορίες γιὰ τὸ χρῶμα, τὸ σχέδιο, τὴν ὕλη κατασκευῆς, τὸ μέγεθος, τὸν τύπο, τὴν παλαιότητα ἢ καὶ τὴν προέλευση.

Στὸ τέταρτο μέρος ἀπαριθμοῦνται τὰ μπακιρένια οἰκιακὰ σκεύη τῆς μονῆς, κυρίως τὰ μαγειρικά, γιὰ τὰ ὁποῖα ἀναγράφεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ποσότητα, γιὰ κάθε εἶδος, καὶ ἡ ὕλη κατασκευῆς (μπακίρι ἢ καλάι), τὸ μέγεθος καὶ ὁ τύπος. Σὲ τρεῖς περιπτώσεις ἡ περιγραφή περιλαμβάνει καὶ τὸ βάρος τῶν ἀντικειμένων σὲ ὀκάδες.

Στὸ πέμπτο μέρος ἀναφέρονται, χωρὶς λεπτομέρειες, ἑννέα βόδια γιὰ ἀγροτικὰς ἐργασίες (*τοῦ ζυγοῦ*) καὶ ἑπτὰ μεγάλοι ταῦροι, ἐνῶ ἡ καταγραφή τελειώνει μὲ τὰ μετρητὰ ποὺ ὑπῆρχαν στὴ μονή (ἑπτακόσια τριάντα γρόσια).

Ὑπογράφουν: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Δανιήλ. Ὁ προηγούμενος τοῦ Χιλανδαρίου Γεράσιμος ὡς μάρτυρας (σλαβικά). Ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης καὶ ἐπιστάτης τοῦ Ἀγίου Ὁρους (σλαβικά).

Ἀρχ.: »Κατὰ τοὺς 1797: Σεπτεμβρίου 17: κατὰ τὴν π(ατ)ριαρχικήν | προσταγὴν ...

Σημ.: 1. Πὰ τὴν πιθανὴ ταύτιση τῆς εἰκόνας καὶ τῶν λειψάνων βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 32 (β) σημ. 4.

64 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸν ἱστηρᾶ

ἔτος 1797 / 1 Νοεμβρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 319 x 106. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὸν ἱστηρᾶ ὁπὸν ἐρρίχθη εἰς τὰ χαρτία - μὲ τὸ κάθε χαρτίο νὰ ἀντιστοιχεῖ σὲ σαράντα ἐννέα παράδες - εἴκοσι χαρτία, δηλαδή εἴκοσι τέσσερα γρόσια καὶ εἴκοσι παράδες. Τὸ ποσὸ αὐτὸ εἰσέπραξαν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν γερο-Σεραφεῖμ [Ἑσφιγμενίτη], ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε τὸ χρέος.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ προηγούμενος τοῦ Χιλανδαρίου Σάββας (μὲ κυριλλικὰ γράμματα). Ὁ παπα-Γαβριήλ ἐκ τοῦ Γρηγορίου.

Ἀρχ.: *αψ'ζζ: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου διὰ τὸν ἱστηρᾶν, ...*

65 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἀφοριστικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου

Νοέμβριος 1797, ἰνδ. 1

(Φάκελλος Ις', ἀριθ. 17). Πρωτότυπο. - Χαρτί 558 x 430. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. - Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (ὁπὲς ἀπὸ τὸ μελάνι). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἀνακοινώνει στοὺς ἐπιστάτες καὶ μοναχοὺς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ σὲ ὄλους τοὺς προεστῶτες τῶν ἁγιορειτικῶν μονῶν ὅτι οἱ πατέρες τῆς κοινοβιακῆς μονῆς Ἑσφιγμένου τὸν πληροφορήσαν πὼς κατὰ καιροὺς ὀρισμένοι ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ποὺ γειτνιάζουν μὲ τὴ μονὴ τους καταπάτησαν πολλὰς ἰδιοκτησίας καὶ καρποφόρα χωράφια τῆς, τὰ ὁποῖα ἐξουσιάζουν. Αὐτὸ ἔχει ὡς συνέπεια τὸ ταλαιπωρημένο κοινόβιο νὰ στερεῖται τὴν περιουσία του, καὶ μάλιστα τὴν τοποθεσία τῆς Προβάνιτσας. Πὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς δικαιοσύνης καὶ τὴν ἐπιστροφὴ τῆς περιουσίας [ὁ πατριάρχης] ἐκδίδει ἀνωνύμως τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον καὶ ἐπισείει, μαζί μὲ τὴ Σύνοδο, τὴν ποινὴ τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ ἀρᾶς α) γιὰ ὅσους μοναχοὺς γειτονικῶν ἢ μακρυνῶν πρὸς τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου μοναστηριῶν ἄρπαξαν καὶ κατέχουν χωράφια, βουνά, λιβάδια ἢ ἄλλους καρποφόρους τόπους τῆς, στερεῶντάς τῆς κτήματα καὶ ἀφιερῶματα ποὺ κατεῖχε ἀπὸ παλιά, ὅπως τὴ Πο-

βάνιτσα, καὶ δὲν τῆς τὰ ἐπιστρέψουν πλήρως, ὥστε νὰ τὰ ἐξουσιάζει καὶ νὰ τὰ καρπώνεται, β) γιὰ ἐκείνους ποὺ γνωρίζουν τὶς ἰδιοκτησίες ποὺ καταπατήθηκαν καὶ τὰ σύνορά τους, ἀλλὰ δὲν τὰ φανερώνουν¹.

Μηνολόγιο.

Ὑπογράφουν: Ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. Ὁ Ἡρακλείας Μελέτιος. Ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος. Ὁ Νικαίας Καλλίνικος. Ὁ Δέρκων Μακάριος. Ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος. Ὁ Τορνόβου Ματθαῖος. Ὁ Λαρίσης Διονύσιος. Ὁ Εὐρίπου Τερόθεος.

Ἀρχ.: † Ὅσιώτατοι ἐπιστάται κ(αὶ) ναζήρηδες τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους, κ(αὶ) σκευοφύλακες, ... | ... χάρις εἴη ὑμῖν, ...

Σημ.: 1. Ἄν καὶ στὸ ἔγγραφο ἀναφέρεται ρητῶς ἡ Ποβάνιτσα, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε ἀντικείμενο διένεξης τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Ζωγράφου (βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 80), σύμφωνα μὲ σημεῖωμα στὸ verso, τὸ γράμμα ἀφορᾷ στοὺς Χιλανδαρινούς, διὰ τὸν τόπον ὅπου κρατοῦν τῶν Ἐσφιγμενιτῶν. Πρβλ. καὶ Σιμυρνάκης, 653, ὅπου τὸ ἔγγραφο χρονολογεῖται ἐσφαλμένα στὰ 1798. Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἐσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν τῆς ποὺ κατεῖχαν οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 66, 67, 69, 72, 74, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318).

Κατάλογος, σ. 96-97 (ἀριθ. 17).

66 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτες προεστώτες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου

24 Νοεμβρίου 1797

(α) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 14). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 348 x 245. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου κέρνη στρογγυλὴ σφραγίδα καὶ ἀναγραφή τῶν παραληπτῶν τῆς ἐπιστολῆς. Στὸ ἴδιο σημεῖο σλαβικὸ σημείωμα μὲ ἡμερομηνία 29 Ἰανουαρίου 1798.

(β) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 14). Ἀντίγραφο τοῦ 19ου αἰ. - Χαρτί (δίφυλλο) 340 x 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση ἄριστη.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος, ἀπευθυνόμενος στοὺς ἐπιστάτες καὶ μοναχοὺς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ σὲ ὅλους τοὺς προεστώτες τῶν ἁγιορειτικῶν μονῶν, τοὺς ἀνακοινώνει ὅτι στὴ [Μεγάλῃ] Ἐκκλησίᾳ ἔφθασε ἡ πληροφορία πὼς κατὰ καιροὺς ὀρισμένοι γείτονες τῆς κοινοβιακῆς μονῆς Ἐσφιγμένου καταπάτησαν τὴν ἀκίνητη περιουσία της, μὲ ἀπο-

τέλεσμα νὰ τῆς στερήσουν τὶς ἰδιοκτησίες ποὺ ἀνέκαθεν κατεῖχε καὶ νὰ ὀδηγηθεῖ σὲ παρακμὴ. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ τοὺς ζητᾶ νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλοι μαζί [οἱ Ἁγιορεῖτες πρόκριτοι], νὰ ἐλέγξουν μὲ προσοχὴ τὰ βασιλικά ἔγγραφα καὶ τὰ σενέτια αὐτῆς τῆς μονῆς, ὅπως καὶ τὰ ὅρια τῶν κτημάτων καὶ τὶς ἰδιοκτησίες τῆς, καὶ νὰ φροντίσουν νὰ τῆς ἐπιστραφοῦν ἀκέραια. Πὰ νὰ διευκολύνει τὴν προσπάθεια αὐτὴ ὁ πατριάρχης ἐξέδωσε καὶ πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἀφοριστικὸν γράμμα ἀνωνύμως ἐναντίον ὅλων ὅσων κατακρατοῦν τὴν ξένη περιουσία, τὸ ὁποῖο θὰ ἀναγνωσθεῖ ἐνώπιον ὅλων στὴ Σύναξη τοῦ Ἁγίου Ὁρους¹.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς ὁ πατριάρχης ἀναφέρεται καὶ στὸ θέμα τῆς ἐπισκευῆς τῆς [Ἀθωνιάδας] Σχολῆς, γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχε γράψει καὶ παλαιότερα [στοὺς Ἁγιορεῖτες], ἀλλὰ δὲν ἔλαβε ἀπάντησι. Τώρα τοὺς ζητᾶ ξανά νὰ μεριμνήσουν ἀπὸ κοινοῦ γιὰ τὴν ἀνακαίνισή τῆς, σύμφωνα μὲ σχετικὴ συνοδικὴν ἀπόφασιν, καὶ ἀπὸ κοινοῦ νὰ τὸν ἐνημερώσουν.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατοι ἐπιστάται καὶ ναζήριδες τῆς Κοινότητος τοῦ ἀγιωνύμου ὄρους, ἰ(αι) σκευοφύλακες, ... ἰ... τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά ...

Σημ.: 1. Τὸ συνοδικὸ ἀφοριστικὸ γράμμα τοῦ πατριάρχῃ εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 65. Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτῆς τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν τῆς ποὺ κατεῖχαν οἱ μονές Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65, 67, 69, 72, 74, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318).

Κατάλογος, σ. 96 (ἀριθ. 14).

67 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν ἀγᾶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου

24 Νοεμβρίου 1797

(Φάκελλος Ις', ἀριθ. 15). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 343 x 244. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρησις πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς τουρκικῆς σφραγίδας. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου κέρνη στρογγυλὴ σφραγίδα καὶ ἀναγραφὴ τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης ἀναφέρει στὸν *ζαπίτη* καὶ ἀγᾶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους Χαφούς Μεεμέτ-ἀγᾶ [Χαζρετλερῆ¹] ὅτι χάριξε ποὺ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ (*μεκτούπι*) του καὶ πληροφορήθηκε τὶς φροντίδες καὶ τὴν ἐπιείκειά του πρὸς τὴ φτωχὴ κοινοβιακὴ μονὴ Ἑσφιγμένου. Ἐπιπλέον, καὶ ὅπως τοῦ εἶχε ζητήσῃ [ὁ ἀγᾶς] στὸ με-

κτούπι, ὁ Γρηγόριος ἔστειλε ἐπιστολή στὴν Κοινότητα τῶν Ἀγιορειτῶν, ζητῶντάς τους νὰ μεριμνήσουν καὶ ἐκεῖνοι γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν κτημάτων καὶ τῶν ἄλλων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ποὺ κατακρατοῦνται, ὥστε νὰ ἀποκατασταθεῖ πλήρως ἡ περιουσία της, ὅπως ἦταν ἀρχικά, καὶ νὰ τὴν κατέχει ἐλεύθερα, σύμφωνα μὲ τὰ βασιλικά ἔγγραφα καὶ σενέτια της². Τώρα ὁ πατριάρχης εἶναι σίγουρος ὅτι [καὶ ὁ Χαφούς] θὰ φροντίσει γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, καθὼς μάλιστα τοῦ ἔγραψε γιὰ τὴν ὑπόθεση καὶ ὁ *ποσταντζή πασί ἀγάς*. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ [ὁ Χαφούς] θὰ κερδίσει τὸν ἔπαινο ὅλων, τὴν ἀναγνώριση τῶν ἀρχόντων καὶ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ φθάσει σὲ μεγάλο ἀξίωμα καὶ δόξα³.

Ὑπογράφει: Ὁ πατριάρχης [Κωνσταντινουπόλεως] Γρηγόριος [Ε'].

Ἀρχ.: » *Ἐνδοξότατε ζαπίτα κ(αι) ἀγά τοῦ ἀγωννύμου ὄρους Χαφούς Μεεμέτ ἀγά· Ι »*
Τὴν ἐνδοξότητά της ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν, καὶ ἐρωτῶμεν μετὰ πόθου τὸ τίμιον χατήρι
της, ...

- Σημ.: 1. Τὸ πλήρες ὄνομα τοῦ *ζαπίτη* τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἀναφέρεται στὰ στοιχεῖα τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς, στὸ verso τοῦ β' φύλλου.
2. Ἡ ἐπιστολή τοῦ πατριάρχου πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτες εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 65.
3. Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν της ποὺ κατεῖχαν οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65, 66, 69, 72, 74, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318).

Κατάλογος, σ. 96 (ἀριθ. 15).

68 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὲ κοινόβιο

26 Νοεμβρίου 1797

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγα σχισίματα καὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὅρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου κέρνιη στρογγυλὴ σφραγίδα καὶ ἀναγραφή τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἀναφέρει στὸν μοναχὸ Δανιὴλ¹ ὅτι ἔλαβε τὰ *γράμματά* του, μὲ τὰ ὁποῖα πληροφορήθηκε τίς προσπάθειές του γιὰ ἀνόρθωση καὶ μετατροπὴ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὲ κοινόβιο. Ὁ Γρηγόριος ὄχι μόνον θαυμάζει τὸ κατόρθωμα τοῦ Δανιὴλ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐνήργησε σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα τοῦ εἶχε ζητήσει². Δυστυχῶς ὅμως ἐξ αἰτίας τῆς βια-

σύνης τοῦ κοιμιστῆ [τῆς ἐπιστολῆς] δὲν πρόλαβε [νὰ τοῦ στείλει τὰ σχετικὰ], ἀλλὰ θὰ τὸ κάνει ἀργότερα.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: *† Ὅσιώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἐν μοναχοῖς κὺρ Δανιήλ, ... | ... εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὰ ἀποσταλέντα ἡμῖν ...*

- Σημ.: 1. Ὁ μοναχὸς Δανιήλ εἶναι ὁ πρῶν μῆτροπολίτης Θεσσαλονίκης Δαμιασινὸς καὶ κατὰ πατριαρχικὴν προτροπὴν ἐπιστάτης τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 73.
2. Οἱ ἐνέργειες τοῦ πατριάρχου πιθανότατα ἀφοροῦν στὴν ὑπόθεση τῆς ἐπιστροφῆς τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ σημεῖωμα στὸ verso τοῦ ἔγγραφου (*εῳήνα οπου γράφειν δια τον τόπον*). Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν της ποὺ εἶχαν «καταπατήσει» οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. καὶ τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65-67, 69, 72, 74, 80.

69 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τοὺς προεστῶτες τῶν μονῶν Μεγίστης Λαύρας, Ἰβήρων, Βατοπεδίου καὶ Διονυσίου γιὰ τὴν κτηματικὴ ἀποκατάσταση τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου

29 Δεκεμβρίου 1797

(Φάκελλος Ις', ἀριθ. 16). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. - Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφονται οἱ παραληπτές τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἀπευθύνει τὴν ἐπιστολὴν τοῦ στὸν ἀρχιμανδρίτη Ἡσαΐα καὶ στὸν διδάσκαλο Κύριλλο ἀπὸ τὴ μονὴ [Μεγίστης] Λαύρας, στὸν ἀρχιμανδρίτη Κοσμᾶ καὶ στὸν προηγούμενο Διονύσιο ἀπὸ τὴ μονὴ Ἰβήρων, στὸν ἀρχιμανδρίτη Συμεών, στὸν διδάσκαλο Ἰωσήφ καὶ στὸν προηγούμενο Γεννάδιο ἀπὸ τὴ μονὴ Βατοπεδίου καὶ στὸν γέροντα Κωνστάντιο ἀπὸ τὴ μονὴ Διονυσίου, ποὺ εἶναι καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Τοὺς ὑπενθυμίζει ὅτι ἔστειλε *ἐκκλησιαστικὰ γράμματα* στοὺς ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλὰ καὶ στοὺς προεστῶτες καὶ στοὺς πρόκριτους τῶν μονῶν, σχετικὰ μὲ τὴ διερεύνηση τῆς διαρπαγῆς τῆς ἀκίνητης περιουσίας τῆς κοινοβιακῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, τὴν ἐξέταση τῶν συνόρων της, ὅπως καὶ γιὰ τὸ ζήτημα τῆς περιοχῆς τῆς *Ἰωανίτζας* (Ποβάνιτσας), ὥστε νὰ φροντίσουν γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν κτημάτων στὴ μονή¹. Ἐπίσης τοὺς ὑπενθυμίζει ὅτι γιὰ τὸ ἴδιο θέμα ἐξέδωσε καὶ ἀπέστειλε *πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἀφοριστικὸν ἐπιτίμιον ἀνωνύμως*, μὲ σκοπὸ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας

ας και την αποκατάσταση του δικαίου [τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου]².

Τώρα ὁ Γρηγόριος ἀναθέτει τὴ μελέτη τῆς ὑπόθεσης στοὺς παραπάνω Ἀγιορεῖτες προεστῶτες καὶ τοὺς ζητᾶ νὰ συναντηθοῦν γιὰ νὰ ἐξετάσουν τὰ σχετικά μὲ τὶς ἰδιοκτησίες τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου ποὺ κατακρατοῦνται, καθὼς καὶ τὰ ὄρια ποὺ καταπατήθηκαν ἀπὸ τοὺς γείτονές της. Ἐπίσης ὀφείλουν νὰ μερμνήσουν γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς μονῆς, χωρὶς νὰ καταρῦγουν σὲ ἀδικες μεθόδους ἢ νὰ χαρισθοῦν σὲ συγκεκριμένα πρόσωπα, πράξεις γιὰ τὶς ὁποῖες τοὺς ἀπειλεῖ μὲ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια³.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: *† Ὁσιώτατοι ὁ, τε ἀρχιμανδρίτης κὺρ Ἡσαΐας, ...*

- Σημ.: 1. Ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐπιστάτες τοῦ Ἁγίου Ὄρους ποὺ ἀναφέρει ὁ πατριάρχης εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 66.
2. Τὸ ἀφοριστικὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 65.
3. Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἐσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν της ποὺ κατεῖχαν οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65-67, 72, 74, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318).

Κατάλογος, σ. 96 (ἀριθ. 16).

70 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴν προσέλευση νέων ἀδελφῶν στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου

29 Δεκεμβρίου 1797

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἀπευθυνόμενος στὸν μοναχὸ Δανιὴλ¹ παρατηρεῖ ὅτι μετὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου σὲ κοινόβιο εἶναι ἐπόμενο πολλοὶ μοναχοὶ ἀπὸ σκῆτες καὶ ἄλλες ἀγιορειτικὲς μονεῖς νὰ ἐγκαθίστανται σὲ αὐτὴ γιὰ τὴν ψυχικὴ τους σωτηρία. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ πατριάρχης τοῦ δίνει τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν νὰ δέχεται ὅλους ὅσους προσέρχονται στὴ μονή, εἴτε προέρχονται ἀπὸ σκῆτες, εἴτε ἀπὸ ἄλλες μονεῖς, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εἶχαν ἀναλάβει *μοναστηριακὰ ταξίδια* [γιὰ ζητεῖα], ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ ἔχουν κατακρατήσῃ μέρος τῶν χρημάτων ποὺ εἶχαν συγκεντρώσει κατὰ τὴ διάρκειά τους. Τὰ χρήματα αὐτὰ θὰ εἶχαν συγκεντρωθεῖ γιὰ τὴ μονὴ ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προκληθοῦν παράπονα, ἐνῶ εἶναι καὶ

ἄδικο γὰρ ἄλλον νὰ συγκεντρώνονται χρήματα καὶ σὲ ἄλλον νὰ προσφέρονται. Συνεπῶς οἱ μοναχοὶ ποὺ ἔχουν ἐπιστρέψει ἀπὸ ταξίδια καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ κοινοβιάσουν στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου θὰ πρέπει πρῶτα νὰ ἀποδώσουν στὴ μονὴ τοὺς ὅσα τῆς ἀνήκουν καὶ νὰ κλείσουν τοὺς λογαριασμοὺς τοὺς μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς. Μὲ αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις ὁ Δανιὴλ ἔχει τὴν ἄδεια νὰ δέχεται ὅσους προσέρχονται γὰρ νὰ μονάσουν, ἀφοῦ ἐπιπλέον δὲν εἶναι δίκαιο νὰ ἐμποδίζει ὅποιον ἀναζητᾷ τὴ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του².

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: Ὁσιώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἐν μοναχοῖς κύρ Δανιήλ, ... ἰ... εὐχή, εὐλογία, καὶ συγχώρησις. Ἐπειδὴ ἡ ἐλέει θεῶν ...

- Σημ.: 1. Ὁ μοναχὸς Δανιὴλ εἶναι ὁ πρῶτος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς καὶ κατὰ πατριαρχικὴν προτροπὴν ἐπιστάτης τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 73.
2. Ἰδιο ἀκριβῶς περιεχόμενο (καὶ σχεδὸν ἴδια διατύπωση), ἀλλὰ διαφορετικὸ παραλήπτη, ἔχει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 71.

71 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν ἡγούμενο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμιον γὰρ τὴν προσέλευσιν νέων ἀδελφῶν

29 Δεκεμβρίου 1797

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 243. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρησις πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου κέρμη στρογγυλὴ σφραγίδα καὶ ἀναγραφή τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐπισημαίνει στὸν ἡγούμενον καὶ κοινοβιάρχην τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμιον¹ ὅτι μετὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς τοῦ σὲ κοινόβιον εἶναι ἐπόμενο νὰ εἰσρέουν σὲ αὐτὴ πολλοὶ μοναχοὶ ἀπὸ ἄλλες [ἁγιορειτικὲς] μονὲς καὶ σκήτες. Πὰρ τὸν λόγον αὐτὸ τοῦ παραχωρεῖ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν νὰ δέχεται ὅλους ὅσους προσέρχονται στὴ μονὴ τοῦ ἀπὸ ἄλλες μονὲς ἢ σκήτες, μὲ σκοπὸ τὴ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦς. Ἐξαιρέσει ἀποτελοῦν ὅσοι εἶχαν ἀναλάβει μοναστηριακὰ ταξίδια [γὰρ ζητεῖα], ἐπειδὴ ἐνδεχομένως ἔχουν παρακρατήσῃ μέρος τῶν χρημάτων ποὺ συγκεντρώσαν γὰρ τὴ μονὴ τοῦς καὶ τὸ φέρουν μαζὶ τοῦς, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προκληθοῦν διαμαρτυρίες ἀπὸ τὶς μονὲς ποὺ θίγονται, ἐνῶ ἐπιπλέον εἶναι καὶ ἄδικο γὰρ ἄλλον νὰ συγκεντρώνονται τὰ χρήματα καὶ σὲ ἄλλον νὰ καταλήγουν. Ἐπομένως ὅσοι τέτοιοι μοναχοὶ ἐπιθυμοῦν νὰ κοινοβιάσουν στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου, πρέπει πρῶτα νὰ ἀποδώσουν τὰ χρήματα στὴ μονὴ τοῦς καὶ νὰ τακτοποιήσουν τοὺς λογαρια-

σμούς τους με τούς άλλους πατέρες. Με αυτούς τούς ὄρους ὁ πατριάρχης δίνει τὴν ἄδεια στὸν ἡγούμενο νὰ δέχεται στὴ μονὴ ὅσους ἔρχονται γιὰ νὰ μονάσουν, καθὼς εἶναι καὶ ἄδικο νὰ ἐμποδίζει τὴν ψυχικὴ τους σωτηρία².

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατε ἡγούμενε καὶ κοινοβιάρχᾳ τοῦ κατὰ τὸ ἀγιώννυμον ὄρος...

- Σημ.: 1. Τόσο στὸ κείμενο τοῦ ἐγγράφου, ὅσο καὶ στὰ στοιχεῖα τοῦ παραλήπτη (στὸ verso τοῦ β' φύλλου) τὸ ὄνομα τοῦ ἡγουμένου ἀρχικὰ ἦταν Ἀνανίας καὶ διορθώθηκε σὲ Εὐθύμιος. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸν Ἀνανία ἀπὸ τὴ σκήπη τῆς Ἀγίας Ἀννης, τὸν ὁποῖο ἀρχικὰ εἶχε ὑποδείξει στὸν πατριάρχη ὡς ἡγούμενο ὁ μοναχὸς Δανιὴλ (βλ. σχετικὰ στὸ ἐγγράφο ἀριθ. 72). Ὁ Σιμυρνάκης, 648, ὅμως, καὶ ὁ Βλάχος, 307 ἀναφέρουν ὡς ἡγούμενο ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀκάκιο τὸν Εὐθύμιο, ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ἀγία Ἄννα, ἐνῶ ὁ Γεδεών, Ἄθως, 192 χρονολογεῖ τὴν ἀρχὴ τῆς ἡγουμενίας τοῦ Εὐθυμίου στὸ 1796 ἢ στὴν 1η Μαΐου 1797 (βλ. Γεδεών, *Πίνακες*, 581). Βλ. ὅμως Ἑσφιγμένου, 65 (ὅπως καὶ Τοιγάρως, ὁ ὁποῖος στηρίζεται στὴν ἀνέκδοτη ἱστορία τῆς μονῆς τοῦ Παχωμίου Ἑσφιγμενίτη), ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς ἡγουμενίας τοῦ Εὐθυμίου τοποθετεῖται στὴν 1η Μαΐου 1798, χωρὶς ὅμως καὶ πάλι ἀναφορὰ στὸν Ἀνανία. Ἡ πληροφορία αὐτὴ εἶναι ὀρθότερη ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν καταγραφὴ τῶν ἀντικειμένων τοῦ Εὐθυμίου ποὺ ἔφερε μαζί του ἀπὸ τὴν Ἀγία Ἄννα, ἡ ὁποία φέρει αὐτὴ τὴν ἡμερομηνία (βλ. ἐγγράφο ἀριθ. 76). Ἐξάλλου, σύμφωνα με τὰ ὅσα λέγονται στὸ ἐγγράφο ἀριθ. 80, ὁ Εὐθύμιος προήχθη σὲ ἀρχιμανδριτὴ στὶς ἀρχὲς Ἰουνίου 1798 (ἂν καὶ τότε ἀναφέρεται ὡς ἡδὴ ἡγούμενος), ἐνῶ δὲν ἐμφανίζεται καθόλου στὰ ἐγγράφα τῆς μονῆς πρὶν ἀπὸ τὸν Μάιο αὐτοῦ τοῦ ἔτους. Συνεπῶς μετὰ τοῦ Ἀκακίου καὶ τοῦ Εὐθυμίου φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε ἓνα διάστημα πέντε περίπου μηνῶν, στὸ ὁποῖο ἡγούμενος πρέπει νὰ διετέλεσε ὁ Ἀνανίας, ἐνῶ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματος στὸ παρὸν ἐγγράφο θὰ εἶνε μετὰ τὸν Μάιο 1798.
2. Ἴδιο ἀκριβῶς περιεχόμενο (καὶ σχεδὸν ἴδια διατύπωση), ἀλλὰ διαφορετικὸ παραλήπτη, ἔχει τὸ ἐγγράφο ἀριθ. 70.

72 Ἐπιστολὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν κτημάτων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου

30 Δεκεμβρίου 1797

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος πληροφορεῖ τὸν μοναχὸ Δανιὴλ¹ ὅτι ἔλαβε τὰ παλαιότερα γράμματά του καὶ ἀπῆντησε στέλνοντας ἀμέσως αὐτὰ ποὺ τοῦ ζητοῦσε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ὀρισμὸ, ὁ ὁποῖος ἐξ αἰτίας τῶν περιστάσεων δὲν ἐκδόθηκε ἀκόμη, ἀλλὰ φροντίζει γιὰ τὴν ἔκδοση καὶ ἀποστολὴ

του πρὸς αὐτόν. Ὁ Γρηγόριος ἔλαβε προσφάτως καὶ ἄλλα *γράμματα* [τοῦ Δανιήλ] καί, σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα τοῦ γράφει, ἐξέδωσε *ἐκκλησιαστικά γράμματα*, ἀπὸ τὰ ὅποια θὰ μπορεῖ νὰ ἐνημερωθεῖ, ὅπως ἐνημερώθηκε ἕως τώρα ἀπὸ τὰ παλαιότερα καὶ ἀπὸ τὸ *συνοδικὸν ἐπιτίμιον*². Ἐπίσης ὁ πατριάρχης ἔγραψε καὶ πρὸς τοὺς προεστώτες καὶ προκρίτους συγκεκριμένων [ἁγιορειτικῶν] μονῶν, γιὰ νὰ συγκεντρωθοῦν, νὰ ἐξετάσουν τὴν ὑπόθεση τῶν κατακρατηθέντων ἰδιοκτησιῶν τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου καὶ νὰ φροντίσουν γιὰ τὴ δίκαιη ἀποκατάστασή της³. Τέλος ἀναφέρει [στὸν Δανιήλ] ὅτι ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν πνευματικὸ Ἀνανία, στὴ σκήτη τῆς Ἀγίας Ἀννης, ὀρίζοντάς τον ἡγούμενο καὶ κοινοβιάρχῃ τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου], σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία [τοῦ Δανιήλ], ἀλλὰ γιὰ αὐτὸ τὸ θέμα θὰ ἐνημερωθεῖ καλύτερα ἀπὸ τὰ *ἐκκλησιαστικά γράμματα* ποὺ ἤδη ἔστειλε⁴. Κλείνοντας τὴν ἐπιστολὴ ζητᾷ [ἀπὸ τὸν Δανιήλ] νὰ τοῦ γράφει συνεχῶς, ἐνῶ μετὰ τὸ τέλος τῆς προσθέτει [ἰδιοχείρως] ὅτι προσεχῶς θὰ σταλεῖ καὶ τὸ *τεξίτ φερμάνι* καὶ ὁ *γρῦπος* ποὺ τοῦ ζητᾷ⁵.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἐν μοναχοῖς κὺρ Δανιήλ, ... | ... εὐλογία, καὶ συγχώρησις. Τὰ προλαβόντως ἀποσταλέντα ἡμῖν ...

- Σημ.: 1. Ὁ μοναχὸς Δανιήλ εἶναι ὁ πρῶνις μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς καὶ κατὰ *πατριαρχικὴν προτροπὴν* ἐπιστάτης τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 73.
2. Τὰ παλαιότερα γράμματα τοῦ πατριάρχῃ πρὸς τὸν Δανιήλ εἶναι τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 68 καὶ 70. Τὸ *συνοδικὸν ἐπιτίμιον* εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 65.
3. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γρηγορίου πρὸς τοὺς προεστώτες συγκεκριμένων ἁγιορειτικῶν μονῶν εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 69. Πά τῃ διεκδίκηση αὐτῇ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν τῆς ποὺ κατεῖχαν οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65-67, 69, 74, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318) - εἰδικότερα γιὰ τὴ δράση τοῦ Δανιήλ στὴν ὑπόθεσιν αὐτὴ βλ. τοὺς ἀριθ. 301, 303, 310, 311, 315, 316, 318.
4. Πρβλ. ἔγγραφο ἀριθ. 71 σημ. 1.
5. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ γρῦπου στὸν Δανιήλ τελικῶς ἀνακοινώνεται μὲ ἐπιστολὴ τοῦ Γρηγορίου τῆς 1ης Μαΐου 1798 (ἔγγραφο ἀριθ. 78).

73 Ὁμολόγο πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων

1 Φεβρουαρίου 1798

(Φάκελλος ΙΓ', ἀριθ. 9). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 310 x 215. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (ἀρκετοὶ ρῦποι ἀπὸ μελάνι καὶ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα

στρογγυλής σφραγίδας της μονής Ἐσφιγμένου με ἐπιγραφή *† ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ ΣΦΥΓΜΕΝΟΥ ΑΓΓΗΛΑ ΑΝΑΛΗΨΕΟΣ 1719* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως.

Ὁ μοναχὸς γερο-Μακάριος ἐμφανίσθηκε στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου καὶ ζήτησε τὸ ἄλλοτε πρωτατὶνὸ κελλίον τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, τὸ ὁποῖο καὶ ἔλαβε. Τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα, στὰ ὁποῖα ἐκχωρήθηκε εἶναι ὁ Ἰωνᾶς καὶ ὁ Ἰάκωβος, ἐνῶ γιὰ τὴν ἀγορὰ ἔδωσαν στὴ μονὴ πεντακόσια γρόσια¹. Στὸ ἐξῆς οἱ τρεῖς τοὺς θὰ εἶναι *ἴδιοι καὶ τέλειοι οἰκνυεοὶ* τοῦ κελλίου καὶ δὲν θὰ παρεμποδίζονται ἀπὸ κανένα σπὸ νὰ τὸ φροντίζουν καὶ νὰ τὸ καλλιεργοῦν, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγιορειτικὴ συνήθεια. Μετὰ τὸν θάνατό τοὺς τὸ κελλίον θὰ ἐπιστρέφει στὴν ἐξουσία τῆς μονῆς. Τὰ ὅρια τοῦ κελλίου περιγράφονται ὡς ἐξῆς: ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ κάγκελο [τοῦ κελλίου] τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἀκολουθοῦν τὸν μεγάλο δρόμο ἕως τὴν καστανιά καὶ ἀπὸ ἐκεῖ κατηφορίζουν τὸν δρόμο πέρα ἀπὸ [τὸ κελλίον] τοῦ Ἀρχαγγέλου. Ἐπειτα κατεβαίνουν στὴ ράχη τοῦ κατήφορου, φθάνουν ἕως τὴν ἄκρη τοῦ ἀμπελιοῦ [τοῦ κελλίου] τῆς Μεταμορφώσεως καὶ κατηφορίζουν στὴ *λάκκα*, γιὰ νὰ φθάσουν μέχρι τὸ σύνορο [τοῦ κελλίου] τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου². Ἀπὸ ἐκεῖ πάλι ἀκολουθοῦν τὴν ἀνηφόρα πὺν περνᾷ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Γεώργιο καὶ τὸ μεγάλο ρυάκι καὶ καταλήγουν στὸν φράκτη (*πλοκόν*) τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Ἐξᾴλλου τὰ ὅρια τοῦ νεροῦ πὺν περνᾷ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Γεώργιο πρέπει νὰ διατηρηθοῦν ὅπως ἦταν ἀνέκαθεν, δηλαδὴ νὰ τὸ κατέχουν ἐξ ἴσου καὶ τὰ δύο [γειτονικά] κελλία, τοῦ Ἀγίου Γεωργίου καὶ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, χωρὶς ἀντιλογίες³. Τὸ κελλίον πὺν ἐκχωρεῖται ὀφείλει νὰ καταβάλλει κάθε ἔτος *σιδοσία*, τὸ *ταχρήλι* του καὶ τὰ *χαράτζια*, ὅπως ἔχει ὀρισθεῖ ἀπὸ παλαιά⁴. Στὴν περιουσία τοῦ κελλίου περιλαμβάνονται ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια, [τὰ ὁποῖα καταγράφονται], καθὼς καὶ τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας (Εὐχολόγιο, Εὐαγγέλιο, Τριώδιο, Πεντηκοστάριο, Ἀπόστολος, *Θησαυρός*⁵, Ψαλτήριον, Ὀκτώηχος, *Ἐκλογή*⁶, φυλλάδα [μὲ τὴν ἀκολουθία] τῶν ἁγίων [Ἀναργύρων], Λειτουργία *ἐξηγητὴ* καὶ *χαρτί τοῦ ἁγιασμοῦ*). Στὴν *κατούνα* τοῦ κελλίου ἀνήκουν ἐργαλεῖα καὶ οἰκιακά σκεύη [πὺν καταγράφονται ἀναλυτικά], ἐνῶ ὁ παπα-Θεοφάνης ὁ Μοῦρος ἀφιέρωσε μία Παρακλητικὴ. Στὸ τέλος ὑπενθυμίζεται ἡ ὑποχρέωση τῶν ἰδιοκτητῶν του νὰ ὑποτάσσονται στὴ μονὴ [Ἐσφιγμένου], κατὰ τὴν ἀγιορειτικὴ συνήθεια, ὅπως καὶ τὰ ὑπόλοιπα κελλία. Τὸ παρὸν *γράμμα* σφραγίσθηκε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς μονῆς καὶ δόθηκε στὸν γερο-Μακάριο καὶ στὸν Ἰωνᾶ γιὰ ἀσφάλεια.

Ὑπογράφει: Ὁ κατὰ πατριαρχικὴ προτροπὴ ἐπιστάτης τοῦ νεοσυστηθέντος κοινοβίου τοῦ Ἐσφιγμένου Δανιήλ, πρῶτον Θεσσαλονίκης, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν Ἐσφιγμενιτῶν⁷.

Ἀρχ.: *† Κ(α)τ(ά) τὸ ἀψήρῳ σωτήριον ἔτος, Φεβρουαρίου α'*: ἐλθὼν πρὸς τὴν Ἱερὰν ταύτην μονὴν τοῦ Ἐσφιγμέν(έν)ου ὁ ὁσιώτατος ἐν μοναχοῖς γερο Μακάριος, ...

- Σημ.: 1. Ἡ τίμη ἀγορᾶς στοῦ ἔγγραφου ἀρχικά ἦταν διαφορετική (πιθανότατα διακόσια πενήντα γρόσια) καὶ διορθώθηκε σὲ πεντακόσια.
2. Τὰ σχετικά μετὰ τὴν περιοχὴ τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ τὴ *λάκκα* ἔχουν προστεθεῖ στοῦ ἀριστεροῦ περιθώριου τοῦ ἔγγραφου, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο.
3. Διαμάχη γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ εἶχε ξεσπάσει τὸ 1759· βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 21.
4. Τὰ σχετικά μετὰ τὰ *χαράτσια* ποὺ ὀφείλει νὰ καταβάλλει τὸ κελλίον ἔχουν διαγραφεῖ στοῦ ἔγγραφου καὶ στὴ θέση τους ἔχει προστεθεῖ ἀπλῶς ἡ φράση *κατὰ τὸ παλαιόν*.
5. Πρόκειται γιὰ τὴν ὁμώνυμη συλλογὴ Βίων ἁγίων (Βενετία 1681) ἢ γιὰ τὸν *Θησαυρὸ* τοῦ Δαμιασκηνοῦ Στουδίτη (Βενετία 1561-1795)· βλ. Παπαδόπουλος, ἀριθ. 5615, 1848-1887.
6. Πιθανότατα πρόκειται γιὰ τὸ ἔργο *Ἐκλογή ... ἐκ τοῦ ... Εὐχολογίου* (Βενετία 1752) ἢ γιὰ μία ἀπὸ τὶς τρεῖς ἐκδόσεις τοῦ ἔργου *Ἐκλογή τοῦ Ψαλτηρίου* τοῦ Νεόφυτου Κανσοκαλυβίτη (Ἅγιον Ὄρος 1759, Βουκουρέστι 1769, Βενετία 1781)· βλ. Παπαδόπουλος, ἀριθ. 2110 καὶ 4370-4372.
7. Πὰ τὴν ταύτιση τοῦ Δανιὴλ μετὰ τὸν λόγιο μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Δαμιασκηνοῦ βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 84. Πὰ τὴ δράση του στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου βλ. καὶ: Ἑσφιγμένου, 64-65· Τσιγάρας, ὁ ὁποῖος στηρίζεται κυρίως στὴν ἀνέκδοτη ἱστορία τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου τοῦ Παχωμίου Ἑσφιγμενίτη.

Κατάλογος, σ. 78 (ἀριθ. 9).

74 Ἐγγραφο τῶν προκρίτων τῶν μονῶν Μεγίστης Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων καὶ Διονυσίου γιὰ τὴ διαφορὰ τῶν μονῶν Χιλανδαρίου καὶ Ἑσφιγμένου σχετικά μετὰ ἐλαίωνα καὶ μετὰ τὴ Προβάντισσα

Φεβρουάριος 1798

- (α) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 18β). Πρωτότυπο. - Χαρτί (ἐπικολλημένο σὲ ἄλλο χαρτί) 514 x 364. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια. - Ὁρθογραφία. - Στὰ ἀριστερὰ τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto ἀποτύπωμα στρογγυλῆς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημείωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.
- (β) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 18α). Ἀντίγραφο σύγχρονο τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἐπικυρωμένο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριο Ε']. - Χαρτί (δίφυλλο) 350 x 250. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση ἄριστη. - Ὁρθογραφία.
- (γ) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 18δ). Ἀντίγραφο σύγχρονο τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἐπικυρωμένο ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος. - Χαρτί (δίφυλλο) 460 x 325. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὴ μέση τοῦ ἄνω περιθωρίου ἀποτύπωμα τετραμεροῦς στρογγυλῆς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου μετὰ παράσταση Θεοτόκου δεομένης καὶ ἐπιγραφὴ *ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΑΤΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΨΠΙ* (= ἔτος 1780;).
- (δ) (Φάκελλος Ις', ἀριθ. 18γ). Ἀντίγραφο σύγχρονο τοῦ πρωτοτύπου. - Χαρτί (δίφυλλο) 460 x 329. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση ἄριστη. - Ὁρθογραφία.

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1798, *κατὰ διακέλευσιν καὶ ἐπιταγὴν ἐκκλησιαστικὴν* τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου [Ε'] καὶ μετ' ἀπειλὴν ἐπιτιμίου, συγκεντρώθηκαν [οἱ προεστώτες τῶν μονῶν Μεγίστης Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων καὶ Διονυσίου], μετ' σκοπὸν τὴν αὐτοψία τῶν ὁρίων μεταξὺ τῆς μονῆς Χιλανδαρίου καὶ τοῦ νεοσύστατου κοινοβίου τῆς Ἐσφιγμένου καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἰδιοκτησιῶν τοῦ ποῦ εἶχαν κατὰ καιροὺς καταπατηθεῖ¹. Πὰ τὸν λόγον αὐτὸ μετέβησαν ἐκεῖ, μαζί με τὸν ἀγῶ Χαφούς Μεχμέτ, ὁ ὁποῖος εἶχε ὀρισθεῖ ἀπὸ τὸν *μποσταντζήμπαση* καὶ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχον², καὶ ἀφοῦ μελέτησαν λεπτομερῶς τὰ *γράμματα* τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, κατέληξαν ὅτι, σύμφωνα μετ' τὸν *συνορλαμέ* τῆς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν τότε μοναχῶν συντάχθηκε τὸ τουρκικὸ ἔτος 975, ἡ τοποθεσία καὶ ὁ ἐλαιώνας τῆς ἀνήκουν, καθὼς μάλιστα ἐντόπισαν ἀκέραια καὶ ὅλα τὰ ἀναφερόμενα ὁρία του. Κατόπιν τούτου ἀποφασίζουν ὅτι ἡ τοποθεσία αὐτή, ποῦ ὀριοθετεῖται βάσει τοῦ *συνορλαμέ*, ἀνήκει στὴν κοινοβιακὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ ὅχι στὴν Χιλανδαρίου. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν γνωστὴν σὲ ὅλους Βάνιτσα (Ποβάνιτσα), ποῦ βρίσκεται νότια, καὶ τὴν ἀπέκτησε ἡ μονὴ [Ἐσφιγμένου] ἀπὸ τὸ Βατοπέδι, μετ' ἀνταλλαγῆς ἑνὸς ἀγροῦ ποῦ βρισκόταν κοντὰ σὲ αὐτό³. Ἐξάλλου ἡ Ποβάνιτσα ἀποκτήθηκε ὁλόκληρη καὶ μετ' τὴν *νομή* τῆς, σύμφωνα μετ' τὴν περιγραφὴν τῶν συνόρων τῆς στὸ *χοτζέτι* τοῦ τουρκικοῦ ἔτους 953. Μετ' βάσιν, λοιπόν, τῆς μαρτυρίας τοῦ *χοτζετίου* αὐτοῦ, ταυτίσθηκε ἡ τοποθεσία τῆς Ποβάνιτσας, ἡ ὁποία ἀγοράσθηκε ἀπὸ τοὺς Βατοπεδινούς μετ' ἀνταλλαγῆς ἑνὸς ἀγροῦ. Τὸ παρὸν [γράμμα] δόθηκε στὴν μονὴν Ἐσφιγμένου γιὰ ἀσφάλειαν⁴.

Ὑπογράφουν (σὲ δύο στήλες): Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Ἡσαΐας. Ὁ προηγούμενος τῆς Λαύρας Σεραφεῖμ. Ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Βατοπεδίου Συμεών. Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Βατοπεδίου διδάσκαλος Ἰωσήφ. Ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Ἰγνάτιος. Ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Διονύσιος. Ὁ τοῦ Διονυσίου ναζίρης τῆς Μεγάλης Μέσης Κωνσταντίας μοναχός.

Τὸ ἀντίγραφο (β) ἐπικυρώνουν: Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'] (στὴν ἀρχὴν τοῦ ἐγγράφου). Ὁ Κασσανδρείας Ἰγνάτιος. Ὁ Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιος. Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰγνάτιος.

Τὸ ἀντίγραφο (γ) ἐπικυρώνουν: Ὁ Κασσανδρείας Ἰγνάτιος. Ὁ Ἀρδαμερίου Ἰγνάτιος. Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Ἰγνάτιος. Οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινοτητιᾶς τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἀρχιμανδρίτης τῆς Λαύρας Ἡσαΐας, ἐκ τοῦ Δοχειαρίου γέροντος Ἀγαθάγγελος, ἐκ τοῦ Ξενοφώντος καθηγούμενος Ἰγνάτιος, ἐκ τῆς τοῦ Ἐσφιγμένου γέροντος Νικηφόρος.

Ἀρχ.: † Κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐπτακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν ὀγδοὸν ἔτος τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως, ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ. Κατὰ θεῖαν διακέλευσιν ...

- Σημ.: 1. Ἡ ἐντολή τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου εἶναι τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 69.
 2. Πά τὴν ἀνάθεση τῆς ὑπόθεσης καὶ στὸν *ζαπίτη* τοῦ Ἁγίου Ὁρους Χαφούς Μεεμέτ-ἀγᾶ βλ. τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 67.
 3. Πά τὴν ἀνταλλαγή αὐτὴ πρβλ. ἔγγραφο ἀριθ. 5.
 4. Πά τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν τῆς ποῦ κατεῖχαν οἱ μονές Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65-67, 69, 72, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318). Πρβλ. καὶ Σμυρνάκης, 653.

Κατάλογος, σ. 97 (ἀριθ. 18).

75 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸ ἡμῆρι

ἔτος 1798 / 8 Φεβρουαρίου καὶ 5 Ἀπριλίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 337 x 115. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημεῖωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὸ *ἡμῆρι* διακόσια ἐβδομήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ὀγδόντα ὀκτὼ ἄσπρα. Πά τὸ χρέος αὐτὸ στὶς 8 Φεβρουαρίου οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν μετρητὰ ἀπὸ τὸν πρῶην Θεσσαλονίκης καὶ ἐπιστάτη τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου] Δανιὴλ ἑκατὸ γρόσια, ἐνῶ στὶς 5 Ἀπριλίου *ἔκλεισαν* ἐνενήντα ἑπτὰ γρόσια ἀπὸ ὀκτὼ ἑλεημοσύνες, ἄλλα τριάντα γιὰ τὰ *κοινὰ ἐργαστήρια* καὶ εἰσέπραξαν μετρητὰ ἀπὸ τὸν παραπάνω [Δανιὴλ] ἀκόμη πενήντα γρόσια καὶ ὀγδόντα ὀκτὼ ἄσπρα, μὲ τὰ ὅποια καὶ ἐξοφλήθηκε τὸ χρέος.

Ὑπογράφουν (καὶ στὶς δύο ἡμερομηνίες) οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ Κωνσταντῖος Διονυσιάτης. Ὁ προηγούμενος Εὐθύμιος Ζωγραφίτης (σλαβικά). Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου Σεραφεῖμ.

Ἀρχ.: *αψζή⁹: Ταβήλλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου διὰ τὸ ἡμῆρι ...*

76 Καταγραφὴ τῶν ἀντικειμένων ποὺ ἔφερε ἀπὸ τὴ σκῆτη τῆς Ἀγίας Ἄννης ὁ καθηγούμενος τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμιος

1 Μαΐου 1798

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 94, Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 496 x 177. Τὸ κείμενο ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ verso τοῦ α' ἕως τὸ verso τοῦ β' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρυτίποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφο.

Ἡ *καταγραφή* περιλαμβάνει τὰ ἀντικείμενα πού ἔφερε ἀπὸ τὴν καλύβη του στὴ σκίτη τῆς Ἀγίας Ἀννης ὁ Ἑσφιγμένιτης καθηγούμενος Εὐθύμιος¹. Στὴν ἀρχὴ καταγράφονται, χωρὶς ἀπόλυτη ὁμαδοποίηση, τὰ ἄμφια, τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὑφάσματα, ὅπως καὶ λίγες εἰκόνες, βιβλία (τρία Τετραευάγγελα, ἓνα Εὐαγγέλιο καὶ μία *φυλλάδα λειτουργικὴ*) καὶ ἓνα *ξυπνητήρι*. Ἀκολουθοῦν διάφορα οἰκιακὰ σκεύη καὶ ἐργαλεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρεμβάλλονται ὁμάδες μὲ τρόφιμα καὶ ἄλλα ἀγαθὰ. Στὴ συνέχεια καταγράφονται χωριστὰ τὰ βιβλία (συνολικὰ ἐξήντα ἔξι τίτλοι), χωρὶς διάκριση σὲ χειρόγραφα καὶ ἔντυπα. Ἐπειτα σημειώνονται μερικὰ οἰκιακὰ εἶδη καὶ σκεύη καὶ στὸ τέλος πάλι τρόφιμα καὶ ἄλλα ἀγαθὰ. Πὰ ὅλα τὰ ἀντικείμενα ἀναγράφονται οἱ ἀκριβεῖς ποσότητες καὶ ὁρισμένα κάθε φορὰ χαρακτηριστικά τους, ὅπως ἡ ὕλη κατασκευῆς, τὸ χρῶμα, τὸ μέγεθος, ὁ τύπος καὶ ἡ προέλευση, ἐνῶ σὲ μία μόνο περίπτωση (*καταγραφή κουμιότικου κρασιοῦ*) σημειώνεται καὶ ἡ ἀξία του (*ἐβδομήντα παράδες γιὰ σαράντα μέτρα*).

Ἀρχ.: 1798: *Μαῖον πρώτη Καταγραφὴ τα εἶτι πράγματα ὁποῦ ἔφερεν ὁ ἅγιος | Καθηγούμενός μας Κύρ Εὐθύμιος ...*

Σημ.: 1. Σὲ μεταγενέστερο σημείωμα στὸ περιθώριο τοῦ recto τοῦ β' φύλλου ὁ *γέροντας* [Εὐθύμιος] ἀναφέρεται ὡς *μακαρίτης*. Πὰ τὴν ἐναρξὴ τῆς ἡγουμενίας τοῦ Εὐθυμίου βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 71 σημ. 1.

77 Καταγραφή τῶν ἀντικειμένων πού βρῆκε στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ὁ καθηγούμενός της Εὐθύμιος

ἔτος 1798

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 93, Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 484 x 177. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ verso τοῦ β' καὶ τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση μέτρια (ἀρκετοὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ἀνορθόγραφο.

Στὴν *καταγραφή* περιλαμβάνονται, μὲ τὶς ἀκριβεῖς ποσότητές τους, τὰ ἀντικείμενα πού βρῆκε μέσα στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ὁ καθηγούμενός της Εὐθύμιος, καὶ κυρίως αὐτὰ τῆς ἐκκλησίας. Στὴν ἀρχὴ ἀναφέρονται δεκαεννέα πολυτιμοὶ σταυροὶ καὶ ἀμέσως μετὰ τὰ ἅγια λείψανα. Πὰ ὅλα αὐτὰ μνημονεύονται τὰ κουτιά στὰ ὁποῖα φυλάσσονται, ὁ διάκοσμός τους, ὅταν ὑπάρχει, ἐνῶ σὲ ὁρισμένους σταυροὺς σημειώνεται καὶ ἡ ὑπαρξὴ τιμίου ξύλου. Ἀκολουθεῖ μικρὸς ἀριθμὸς εἰκόνων, τὰ ἱερὰ σκεύη τῆς ἐκκλησίας (καθὼς καὶ τρία Εὐαγγέλια), μὲ ἀναφορὰ στὴν ὕλη κατασκευῆς τους, καὶ κατόπιν τὰ ἄμφια καὶ τὰ ὑφάσματα τῆς ἐκκλησίας, τὰ περισσότερα χωρὶς κανένα χαρακτηριστικό τους. Στὸ τέλος

καταγράφονται τὰ υπόλοιπα, κυρίως μαγειρικής χρήσης, οἰκιακὰ σκεύη τῆς μονῆς, γὰ καθενα ἀπὸ τὰ ὅποια ἀναφέρεται συνήθως ἡ χρήση ἢ τὸ μέγεθός του.

Ἄρχ.: † Κατάγραφη τα ἡτι πράγματα εἴβρε ὁ ἅγιος Καθηγού(μενος) κὺρ Εὐθίμιος ...

78 Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιήλ

1 Μαΐου 1798

(Φάκελλος ΙΗ', ἀριθ. 23). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 334 x 240. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος πληροφορεῖ τὸν μοναχὸ Δανιήλ¹ ὅτι πρὶν λίγο καιρὸ ἀπάντησε ἐν συντομίᾳ στὰ ὅσα τοῦ εἶχε ἐξιστορήσει ἀναλυτικὰ ἐκεῖνος σχετικὰ μὲ τὴ διένεξη τῆς μονῆς Ζωγράφου μὲ τὴ μονὴ Ἐσφιγμένου², προσθέτοντας ὅτι θὰ τοῦ ἔστελνε καὶ τὸν γρῦπο. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κομιστής [τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης] βιαζόταν, τελικὰ ὁ γρῦπος παρέμεινε στὸν πατριάρχη. Τώρα ποὺ ὁ κομιστής ἔρχεται [στὸν Δανιήλ] γὰ νὰ τοῦ παραδώσει τὴν παροῦσα πατριαρχικὴν ἐπιστολήν, παρέλαβε καὶ τοῦ φέρνει τὸν γρῦπο, τὸν ὁποῖο [ὁ πατριάρχης] τοῦ εὐχεται νὰ χρησιμοποιήσει μὲ ὑγεία³.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἄρχ.: † Ὁσιώτατε κ(αί) σεβασμιώτατε ἐν μοναχοῖς, καὶ ἡμέτερε κατὰ πνεῦμα νιὲ ἀγαπητὲ κὺρ Δανιήλ, ... εἰρήνη παρὰ Ἰ Θεοῦ. Κ(αί) πρὸ μικροῦ γράψαντες ...

- Σημ.: 1. Ὁ μοναχὸς Δανιήλ εἶναι ὁ πρῶν μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς καὶ κατὰ πατριαρχικὴν προτροπὴν ἐπιστάτης τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 73.
2. Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἐσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν τῆς ποὺ κατεῖχαν οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65-67, 69, 72, 74, 80 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318) - εἰδικότερα γὰ τὴ δράση τοῦ Δανιήλ στὴν ὑπόθεση αὐτὴ βλ. τοὺς ἀριθ. 301, 303, 310, 311, 315, 316, 318.
3. Ὁ Γρηγόριος εἶχε ἀναφερθεῖ (ἰδιοχείρως) στὸν γρῦπο καὶ σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Δανιήλ τῆς 30ης Δεκεμβρίου 1797 (ἔγγραφο ἀριθ. 72), ἐνῶ φαίνεται ὅτι σχεδὸν ὅμοια ἀναφορὰ ὑπῆρχε καὶ σὲ ἄλλῃ ἐπιστολῇ του· βλ. Ἐσφιγμένου, 65, ὅπου καὶ παράθεση τοῦ σχετικοῦ ἀποσπάσματος τῆς ἐπιστολῆς.

Κατάλογος, σ. 115 (ἀριθ. 23).

79 Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴ συμφιλίωση τῶν δύο πρώην πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως

13 Μαΐου 1798

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 350 x 243. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος γνωρίζει τὸν ζήλο τοῦ μοναχοῦ Δανιὴλ γιὰ θεάρεστες πράξεις καὶ χαίρεται πὺ λαμβάνει συνεχῶς *γράμματα* του, στὰ ὁποῖα περιγράφεται ἐκτενῶς ἡ ἐπιμέλειά του¹. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἀδιάκοπες μέριμνες τοῦ πατριάρχου δὲν τοῦ ἀφήνουν περισσότερο χρόνο, δὲν τοῦ ἀπαντᾷ μὲ ἐπιστολὲς τὸ ἴδιο ἐκτενεῖς. Ὡστόσο ὅταν βρίσκεται ἄνθρωπος γιὰ νὰ μεταφέρει τὴν ἐπιστολή, δὲν παραλείπει νὰ τοῦ γράφει ἐν συντομία, ὅπως καὶ τώρα πού τοῦ στέλνει μὲ τὸν ἱεροδιδάσκαλο Ἀγάπιο Πελοποννήσιο. Τοῦ ζητᾷ, λοιπόν, νὰ φροντίσει νὰ συμφιλιωθοῦν οἱ δύο πρώην πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως πὺ βρίσκονται [στὸ Ἅγιον Ὅρος]², ὥστε, ὅπως λέει καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, αὐτὸς πὺ ἐπλήγη περισσότερο νὰ συγχωρέσει τὸν ἄλλο. Ἄλλωστε αὐτὴ τὴ συμφιλίωση ἀπαιτεῖ τόσο ἡ μοναχικὴ τους ιδιότητα (*τὸ ἐπάγγελμα*), ὅσο καὶ ὁ ἴδιος ὁ χαρακτήρας τοῦ Ἀγίου Ὁρους, πὺ εἶναι τόπος εἰρήνης καὶ συγγνώμης.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἐν μοναχοῖς κύρ Δανιήλ, ... | ... εὐλογία, κ(αί) συγχώρησις. Ἐπειδὴ ἰξεύρομεν | τὴν κλίσιν ...

- Σημ.: 1. Ὁ μοναχὸς Δανιὴλ εἶναι ὁ πρώην μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς καὶ κατὰ πατριαρχικὴν προτροπὴν ἐπιστάτης τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 73.
2. Πρόκειται γιὰ τοὺς πρώην πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιο καὶ Νεόφυτο Ζ' (μετὰ τὴν παραίτησή του ἀπὸ τὴν α' πατριαρχία τὸ 1794).

80 Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὶς διαφορὰς τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου μὲ τὶς μονὲς Ζωγράφου καὶ Χιλανδαρίου

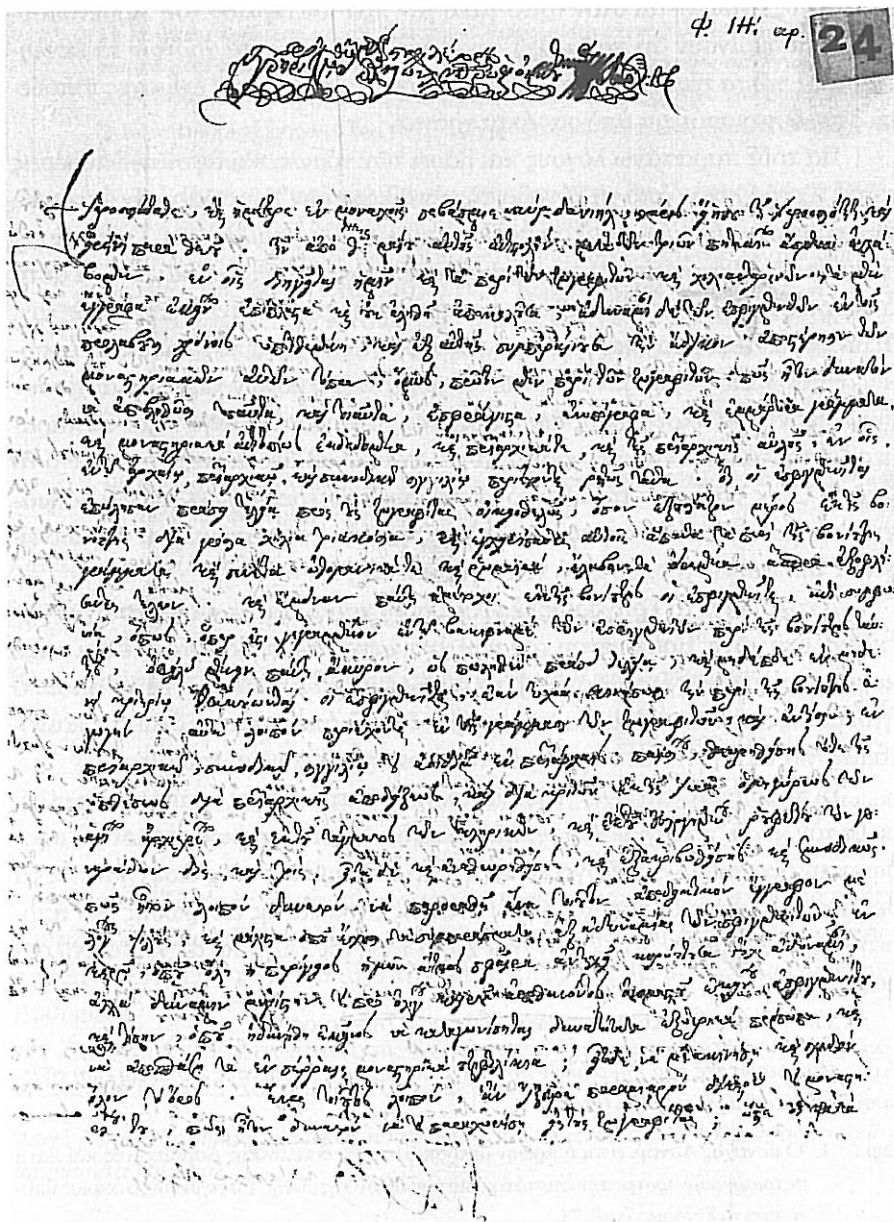
2 Ἰουνίου 1798

(Φάκελλος ΙΗ', ἀριθ. 24). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 345 x 248. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλή. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου κέρνιν στρογγυλὴ σφραγίδα καὶ ἀναγραφή τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἔλαβε τὴν *ἐπιστολὴν* τῆς 8ης Μαΐου τοῦ μοναχοῦ Δανιήλ¹ καὶ τὰ τρία *πιτάκια*. Σὲ αὐτὰ [ὁ Δανιήλ] τοῦ ἐξιστορεῖ τὰ σχετικά μὲ τοὺς Ζωγραφίτες καὶ τοὺς Χιλανδαρινούς, τῶν ὁποίων τὰ ἔγγραφα θεωρεῖ πλαστά, καὶ ὑποθέτει ὅτι οἱ Ἑσφιγμενίτες, ἐξ αἰτίας τῆς ἀδυναμίας τῆς μονῆς τους κατὰ τὸ παρελθόν, ἔχασαν τὴν ἀκίνητη περιουσία τους. Ἐρωτᾷ ὁμως [ὁ πατριάρχης] πῶς θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ἀπορριφθοῦν τόσα πολλὰ καὶ τόσο σημαντικὰ *γράμματα* τῶν Ζωγραφιτῶν, *ἐσφράγιστα*, *ἐνυπόγραφα* καὶ *ἐμμάρτυρα*, ὅπως καὶ *μοναστηριακά*, ποὺ ἐκδόθηκαν ἐπιτόπου, καὶ *πατριαρχικά*, καὶ τῆς *πατριαρχικῆς αὐλῆς*. Τὰ ἔγγραφα αὐτά, σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα λέγονται ρητῶς στὸ παλαιὸ *πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγίλλιον*, ἀνέφεραν τὰ ἀκόλουθα. Ὅτι, δηλαδή, οἱ Ἑσφιγμενίτες πούλησαν οἰκιοθελῶς καὶ μὲ τέλεια πώληση στοὺς Ζωγραφίτες τὸ μέρος τῆς *Βόνιτζης* (Ποβάνιτσας) ποὺ κατεῖχαν, γιὰ χίλια τριακόσια γρόσια. Κατὰ τὴν πώληση παραχώρησαν [στοὺς Ζωγραφίτες] ὅλα τὰ σχετικά μὲ τὴ *Βόνιτσα γράμματα* καὶ *σενέτια*, *τουρκικά* καὶ *βυζαντινὰ* (*ῥωμαίικα*), ἔλαβαν τὸ παραπάνω ποσὸ καὶ ἐξόφλησαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο οἱ Ἑσφιγμενίτες δὲν εἶχαν πλέον κανένα δικαίωμα στὴ *Βόνιτσα*, μὲ τὴ συμφωνία πὼς ὅ,τι ἀναφερόταν στὸν *βακουφναμέ* τους γιὰ τὴν τοποθεσία αὐτὴ θὰ ἦταν ἐντελῶς ἄκυρο, καθὼς πωλήθηκε μὲ τέλεια πώληση, καὶ πὼς ποτὲ καὶ γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ εἰσακουστοῦν, ἐὰν τυχὸν ἀνακινούσαν τὸ ζήτημα.

Αὐτὰ ἀναφέρουν τὰ *γράμματα* τῶν Ζωγραφιτῶν καὶ μεταφέρονται σὲ *πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλιον* τοῦ πατριάρχου Παΐσιου [Β'], καθὼς τότε εἶχε ἐξετασθεῖ δύο καὶ τρεῖς φορὲς ἡ ὑπόθεσις, διὰ *πατριαρχικῆς ἀποδείξεως* καὶ μὲ κριτὲς ἀρχιερεῖς, κληρικούς καὶ ἀπὸ τὸ *ρουφέτι* τῶν γουναράδων, ἐνῶ ἔπειτα εἶχε ἐξακριβωθεῖ καὶ ἀπὸ τὴ Σύνοδο². Πῶς θὰ ἦταν, λοιπόν, δυνατόν νὰ παραμερισθεῖ ἓνα τέτοιο *ἀποδεικτικὸν ἔγγραφον*, ἀπὸ ἀστήρικτα λόγια καὶ συμπεράσματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ [δῆθεν] ἀδυναμία τῶν Ἑσφιγμενιτῶν, σὲ ἐποχὴ ποὺ ὅλος ὁ κόσμος μιλά ὄχι γιὰ ἀδυναμία, ἀλλὰ γιὰ τὴ μεγάλη δύναμις ἑνὸς ὀνομαστοῦ Ἑσφιγμενίτη, ποὺ πέθανε πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ, ὁ ὁποῖος μπόρεσε νὰ συγκρουστεῖ μὲ ἰσχυρότατους Τούρκους (*ἐξωτερικά πρόσωπα*), νὰ ἀποσπάσει τὰ τσιφλίκια τῆς μονῆς στίς Σέρρες καὶ ἔπειτα νὰ ταράξει σχεδὸν ὁλόκληρο τὸ [Ἅγιον] Ὅρος;³ Ἐνα τέτοιο πρόσωπο πῶς θὰ ἦταν δυνατόν νὰ παραχωρήσει στοὺς Ζωγραφίτες καὶ τὸ παραμικρὸ δικαίωμα τῆς μονῆς του; Συνεπῶς τὰ κατὰ τῶν Ζωγραφιτῶν ἐπιχειρήματα ἀναιροῦνται.

Σχετικὰ μὲ τοὺς Χιλανδαρινούς, πάλι, [ὁ Γρηγόριος] διερωτᾶται πῶς θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ἀγνοηθοῦν, ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ παρουσίασαν στὴ Σύνοδο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παλαιὰ *ἔγγραφα* τους ποὺ εἶχαν παραβλεφθεῖ, καὶ ἄλλα ὀκτὼ τῆς *βασιλικῆς κρίσεως*, τὰ ὁποῖα συντάχθηκαν ἐπὶ τόπου [στὸ Ἅγιον Ὅρος] μὲ

ΠΙΝΑΚΑΣ 14 - 'Επιστολή τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου Ε' (2 Ἰουνίου 1798). 'Εγγραφο ἀριθ. 80.

μάρτυρες μοναχούς από τις υπόλοιπες μονές. Ἐπιπλέον οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀναφέρεται στὸν τρίτο τίτλο τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Ἀρμενόπουλου⁴, ἐπισημαίνουν ὅτι *καθολικῶ λόγῳ διὰ τεσσαράκοντα χρόνων τὰ ἐκκλησιαστικά πάντα τέμνονται*, ἐνῶ οἱ Χιλανδαρινοὶ κατέχουν τὶς ἐπίμαχες τοποθεσίες πολὺ περισσότερα ἀπὸ σαράντα χρόνια.

Πὰ τοὺς παραπάνω λόγους καὶ βάσει τῶν νόμων, καὶ ἀφοῦ οἱ ὑποθέσεις αὐτὲς ἐξετάσθηκαν ἀπὸ τὴ Σύνοδο, τὰ μὲν δίκαια τῶν Χιλανδαρινῶν ἐπικυρώθηκαν μὲ *πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγιλλιωδὲς γράμμα* [τοῦ Γρηγορίου], αὐτὰ δὲ τῶν Ζωγραφετῶν μὲ *πατριαρχικὴ ἐπιστολή* του⁵. Σχετικὰ μὲ ὅλα αὐτὰ ὁ πατριάρχης ἐλπίζει νὰ ἔλαβε [ὁ Δανιήλ] καὶ τὶς προσωπικὲς ἐπιστολές του. Ἐξάλλου αὐτὲς οἱ πατριαρχικὲς καὶ συνοδικὲς ἀποφάσεις του πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται, γιὰ τὸ συμφέρον ὅλων τῶν [ἁγιορειτικῶν] μονῶν, ἀφοῦ ἂν ἀρχίσουν καὶ κρίνονται τέτοιου εἶδους διαφορὲς βάσει ἀστηρικτῶν λόγων καὶ νὰ παραμερίζονται τὰ σημαντικὰ ἔγγραφα, εὐκόλα καταλαβαίνει κανεὶς ὅτι σὲ λίγο τὸ Ἅγιον Ὅρος θὰ ἀναστατωθεῖ ἀπὸ ἀτελείωτες ἐσωτερικὲς διενέξεις γιὰ ἀσήμαντα ζητήματα. Κλείνοντας τὸ θέμα αὐτό, ζητᾷ [ἀπὸ τὸν Δανιήλ] νὰ ἀνακοινώσει τὶς ἀποφάσεις του, ὥστε νὰ γίνουν ἀποδεκτές⁶.

Ἀκολουθῶς [ὁ Γρηγόριος] ἐκφράζει τὴ χαρὰ καὶ τὶς εὐχές του γιὰ τὴν ἐκλογὴ στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου τοῦ ἤδη ἡγουμένου Εὐθυμίου καὶ στέλνει μαζί, κατόπιν αἰτήματος [τοῦ Δανιήλ], τὸ *προχειριστικὸν πιτάκιον*, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ ἡγούμενος ἀποκτᾷ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδρίτη⁷, ἀπευχόμενος ὅμως τὶς καινοτομίες, γιὰ νὰ μὴ γίνεταί θόρυβος ἐναντίον καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ Δανιήλ.

Σὲ προσθήκη, στὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς [ὁ πατριάρχης] ἀναφέρει ὅτι μίλησε μὲ τὸν *κυρίτζη* Πάγκο Σαμουρκάση καὶ ὅτι δέχεται νὰ δοκιμάσουν νὰ προσφέρουν οἰκιοθελῶς οἱ Ζωγραφεῖτες ἢ οἱ Χιλανδαρινοὶ στοὺς Ἐσφιγμενίτες τὰ *σενέτια* ποὺ ἔχουν, ἀλλὰ ἀπορρίπτει ἐντελῶς τὴν ἰδέα τῆς ἀκύρωσης τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων ποὺ ἔχουν στὰ χέρια τους [οἱ Ζωγραφεῖτες καὶ οἱ Χιλανδαρινοί].

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Γρηγόριος Ε'].

Ἀρχ.: † Ἱεροσιώτατε, καὶ ἡμέτερε ἐν μοναχοῖς σεβάσμιε κὺρ Δανιήλ, χάρις εἴη σου τῇ ἱεροσιώτῃ, καὶ ἡ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. ...

- Σημ.: 1. Ὁ μοναχὸς Δανιήλ εἶναι ὁ πρῶν μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Δαμιασκηνὸς καὶ κατὰ *πατριαρχικὴν προτροπὴν* ἐπιστάτης τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 73.
2. Σχετικὰ μὲ τὸ πωλητήριο ἔγγραφο τῶν Ζωγραφετῶν (τοῦ ἔτους 1746) βλ. Σμυρνάκης, 653 καὶ Βλάχος, 104 σημ. 1, 306. Τὸ σιγίλλιο τοῦ Παΐσιου (Μάιος 1746, μὲ ἐπικύρωση τοῦ Γρηγορίου Ε' τὸν Μάιο 1798) φυλάσσεται στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Ζωγράφου· βλ.: Regel - Kurtz - Korablev, 144-150 (ἀριθ. LXV)· Petit - Regel, 65-71 (ἀριθ. XXXIV). Πρβλ. καὶ

τὸ σχετικὸ σιγίλλιο τοῦ ἰδίου, τοῦ 1745, πρὶν τὴν πώληση (Petit - Regel, 57-63 ἀριθ. XXXII).

3. Πιθανότατα πρόκειται γιὰ τὸν δραστήριο Ἑσφιγμένιτη σκευοφύλακα Ἰγνάτιο, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται στὰ ἔγγραφα τῆς μονῆς ἀπὸ τὸ 1766 (ὡς προηγούμενος στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 22). Ὡστόσο ἓνας *Ἑσφιγμένον Ἰγνάτιος* ἐμφανίζεται (ἐνίοτε μεταξὺ τῶν ἐπιστατῶν τῆς Ἱ. Κοινότητος) σὲ ἔγγραφα ἕως τὸ 1799 (ἔγγραφο ἀριθ. 88), ἂν καὶ μᾶλλον πρόκειται γιὰ διαφορετικὸ πρόσωπο.
4. Βλ. Κ. Γ. Πιτσάκης (ἐπιμέλεια), *Κωνσταντίνου Ἀρμενοπούλου Πρόχειρον Νόμων ἢ Ἐξάβιβλος* (Βυζαντινὰ καὶ Νεοελληνικά Κείμενα 1), Ἀθήνα 1971, 30 (βιβλίο Α', 3:14).
5. Τὸ *σιγίλλιδες γράμμα* τοῦ Γρηγορίου σώζεται στὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Χιλανδαρίου βλ. Ἀναστασιάδης, 295-297 (ἀριθ. 304) καὶ Petit - Regel, 81-83 (ἀριθ. XXXIX).
6. Πὰ τὴ διεκδίκηση αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀπὸ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἰδιοκτησιῶν τῆς ποὺ κατεῖχαν οἱ μονεῖς Χιλανδαρίου καὶ Ζωγράφου βλ. τὰ ἔγγραφα ἀριθ. 65-67, 69, 72, 74 καὶ Ἀναστασιάδης, 292-297 (ἀριθ. 301-305), 301-304 (ἀριθ. 310, 311), 308-312 (ἀριθ. 315, 316, 318) - εἰδικότερα γιὰ τὴ δράση τοῦ Δανιὴλ στὴν ὑπόθεση αὐτὴ βλ. τοὺς ἀριθ. 301, 303, 310, 311, 315, 316, 318.
7. Πὰ τὴν ἀρχὴ τῆς ἡγουμενίας τοῦ Εὐθυμίου βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 71 σημ. 1. Πὰ τὴν προχειρίσιν του σὲ ἀρχιμανδρίτη βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 98.

Κατάλογος, σ. 115 (ἀριθ. 24).

81 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸ *μηρὶ κρασορακίου*

ἔτος 1798 / 27 Νοεμβρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 312 x 107. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ἀφείλει γιὰ τὸ *μηρὶ κρασορακίου* εἴκοσι γρόσια *προυμούτα*. Στὶς 27 Νοεμβρίου οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν ὁλόκληρο τὸ ποσὸ ἀπὸ τὸν καθηγούμενο [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] Εὐθύμιο.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ Ἰωακεῖμ Δοχειαρίου. Ὁ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: *μψήφ*: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς ἰ τοῦ Ἑσφιγμένου διὰ τὸ *μηρὶ κρασορακίου* *προυμούτα* γρ(όσια): 20: ...

82 Ταβήλαιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιά τὸ *μηρί κρασορακίου*

ἔτος 1798 / 28 Νοεμβρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 313 x 109. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ (λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὸ *μηρί κρασορακίου* σαράντα ἓνα γρόσια καὶ σαράντα τρία ἄσπρα. Στὶς 28 Νοεμβρίου οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν ὁλόκληρο τὸ ποσό, σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν καθηγούμενο [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] Εὐθύμιο, ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε τὸ χρέος.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ Ἰωακείμ Δοχειαρίου. Ὁ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: *αψζη^ρ: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου διὰ τὸ μηρί κρασορακίου | γρ(όσια): 41: ...*

83 Ταβήλαιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιά τὸ *βασιλικὸν μηρί καὶ τζέπ χουμαγιὸν*

ἔτος 1799 / 17 Ἰανουαρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 343 x 120. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημεῖωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὸ *βασιλικὸν μηρί καὶ τζέπ χουμαγιὸν* διακόσια ἑβδομήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ὀγδόντα ὀκτὼ ἄσπρα. Στὶς 17 Ἰανουαρίου οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν ὁλόκληρο τὸ ποσό, σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν γερο-Διονύσιο [Ἑσφιγμενίτη], ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε τὸ χρέος.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ Ἰωακείμ Δοχειαρίου. Ὁ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: *αψζη^ρ: Ταβήλλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου διὰ τὸ βασιλικὸν μηρί, καὶ τζέπ χουμαγιὸν ...*

84 Βεβαίωση τῶν Ἑσφιγμενιτῶν γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν ἐγγράφων τῆς μονῆς τους ἀπὸ τὸν πρῶην Κορυτσαῖ

8 Φεβρουαρίου 1799

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 11). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 320 x 222. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου με ἐπιγραφὴ † *ΒΟΥΛΑ ΤΟΥ ΣΦΥΓΜΕΝΟΥ ΑΓΗΑ ΑΝΑΛΗΨΕΟΣ 1719* καὶ παράσταση Ἀναλήψεως. - Στὴν ἀριστερὴ ἄκρῃ τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημεῖωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Οἱ Ἑσφιγμενίτες δηλώνουν ὅτι, σύμφωνα με τὴν ἀπόφαση τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη Νεοφύτου [Ζ'], παρέλαβαν ὅλα τὰ ἐγγράφα (*σενέτια*) τῆς μονῆς ποὺ εἶχε πάρει ὁ πρῶην Κορυτσαῖ Ἰωακείμ ἀπὸ τὸν μακαριστὸ πρῶην Θεσσαλονίκης Δαμασκηνό¹. Ἡ παράδοση στὰ χέρια τῶν Ἑσφιγμενιτῶν ἔγινε παρόντος τοῦ *ζαμπίτη* τοῦ Ἀγίου Ὁρους Χαφῆς χασεκῆ Μεεμέτ-ἄγᾶ καὶ τῶν ἐπιστατῶν τῆς Κοινότητος. Ἀκολουθεῖ ἡ καταγραφὴ τῶν *σενετίων*:

1. Ἕνας τουρκικὸς *βακουφναμέν* τοῦ Ἐμποῦ Σεοῦτ ἐφέντη. 2. Δύο *φερμάνια* *βακουφναμέ φερμάνια*. 3. Ἕνας *σενιρχαμέν* γιὰ τὴν τοποθεσίαν τοῦ Χιλανδαρίου. 4. Ἕνα *χοτζέτι* γιὰ τὴν ἴδια τοποθεσίαν. 5. Ἕνα *ἀκόμη χοτζέτι* γιὰ τὴν ἴδια τοποθεσίαν. 6. Ἕνα *χοτζέτι* γιὰ τὴν ἴδια τοποθεσίαν με *βουλλες* *τριῶν κριτῶν*. 7. Ἕνα *γράμμα ταρὶ τεμεσοῦν* τοῦ *ζαμπίτη* τοῦ *τόπον* Μουσταφᾶ-ἄγᾶ. 8. Ἕνα *χοτζέτι* γιὰ τὶς ἐλιές τῆς Ποβάνιτσας. 9. Δύο *φερμάνια* γιὰ τοὺς Χιλανδαρινούς, γιὰ τὰ ἀμπέλια. 10. Ἕνα [φερμάνι] γιὰ τὴ Ποβάνιτσα. 11. Ἕνα *φερμάνι* τῆς Πορταρίας. 12. Ἕνα *χοτζέτι* γιὰ τὴν Πορταρία. 13. Δύο *κατάστιχα* τοῦ μετοχίου στὴν Πρίγκηπο. 14. Ἕνα *τεῦχος* (*τέτραδον*) γιὰ τὶς ἑπτὰ *κρίσεις* (αὐτοψίες) ποὺ πραγματοποιήθηκαν στὴν περιοχὴ τοῦ Χιλανδαρίου. 15. Ἕνας *βυζαντινὸς* (*ῥωμαῖκος*) *σενουρλαμές* με τὴ *βούλλα* τοῦ *ζαμπίτη* τοῦ [Ἀγίου] Ὁρους Ἡσάγα. 16. Ἕνα *βυζαντινὸ* (*ῥωμαῖκο*) *σουρέτι* τοῦ *βακουφναμέ*.

Στὸ τέλος οἱ Ἑσφιγμενίτες βεβαιώνουν ὅτι οὔτε τώρα οὔτε στὸ μέλλον δὲν θὰ ζητήσουν ἄλλο *σενέτι* [ἀπὸ τὸν Ἰωακείμ].

Ὑπογράφουν γιὰ βεβαίωση ὅλοι οἱ πατέρες τοῦ Ἑσφιγμένου: Ὁ Ἑσφιγμένος Ἰγνάτιος. Ὁ Εὐθύμιος ἱερομόναχος [Ἑσφιγμενίτης].

Ὑπογράφουν ὡς μάρτυρες: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ ἱερόθεος γραμματικὸς τῆς Κοινότητος.

Ἀρχ.: † *Διὰ τοῦ παρόντος ἐνσφραγίστου γράμματος δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ πατέρες | τῆς τοῦ Ἑσφιγμένου ἱερᾶς μονῆς, πῶς τὰ ὅσα σενέτια ...*

Σημ.: 1. Ὁ Δαμασκηνὸς ὑπογράφει τὸ ἔγγραφο ἀριθ. 27 καὶ ταυτίζεται μετὰ τὸν μοναχὸ Δανιήλ, πρὸς τὸν ὁποῖο ἀπευθύνονται ἀρκετὲς ἐπιστολὲς τοῦ Γρηγορίου Ε' (ἔγγραφα ἀριθ. 68, 70, 72, 78-80)· βλ.: Γεδεών, *Ἄθως*, 226 σημ. 122· Χ. Γ. Πατρινέλης, Ἐσφιγμένου μονῆ, *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 5, στήλ. 930-931· Ν. Α. Φ[ορόπουλος], Δαμασκηνός, *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* 4, στήλ. 915. Κατὰ τὸν Σιμυρνάκη, 648, τὸν Ν. Α. Φ[ορόπουλο], ὅπ. π. καὶ τὸν Γεδεών, *Πίνακες*, 589 ὁ Δανιήλ ἀπεβίωσε τὸ 1801 στὴ βατοπεδινὴ σκήτη τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, χρονολογία ποὺ ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη βάσει τοῦ παρόντος ἔγγραφου. Ὁ πρῶτος Κορυτσᾶς Ἰωακείμ εἶχε διαδεχθεῖ τὸν Δαμασκηνὸ (Δανιήλ) στὴ θέση τοῦ κατὰ πατριαρχικὴν προτροπὴν ἐπιστάτη τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου· πρβλ. ἔγγραφο ἀριθ. 73 καὶ Ἀναστασιάδης, 294-295 (ἀριθ. 303), 309-310 (ἀριθ. 316).

Κατάλογος, σ. 27 (ἀριθ. 11).

85 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸ ποσὸ ποὺ δόθηκε διὰ βασιλικῶν φερμανίων

ἔτος 1799 / 17 Φεβρουαρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 346 x 120. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (ἀρκετοὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Στὸ ταβήλιο καταγράφεται τὸ ποσὸ ποὺ ἀναλογεῖ στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ δόθηκαν διὰ φερμανίων στὴ Θεσσαλονίκη. Τὸ μισὸ τοῦ χρέους ὀρίστηκε νὰ δοθεῖ ἀπὸ τὰ ἐντὸς Ἁγίου Ὁρους *μούλκια* καὶ τὸ ὑπόλοιπο μισὸ ἀπὸ τὰ ἐκτὸς. Κατὰ συνέπεια τὰ ἐντὸς *μούλκια* τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου ὀφείλουν ἐξήντα ἕξι γρόσια καὶ τὰ ἐκτὸς τριάντα γρόσια καὶ εἴκοσι πέντε ἄσπρα, συνολικὰ ἐνενηντα ἕξι γρόσια καὶ εἴκοσι πέντε ἄσπρα. Ἀπὸ τὸ ποσὸ αὐτὸ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν στίς 17 Φεβρουαρίου, σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν χατζη-Παῖσιο [Ἐσφιγμενίτη], δέκα γρόσια, ἐνῶ χωριστὰ [γιὰ τὸ ἴδιο χρέος] ἔλαβαν καὶ δέκα γρόσια ἀπὸ τὸν Μεταρμέτογλου, ὡς ἐλεημοσύνη [γιὰ μνημόνευση] πολλῶν ὀνομάτων ζώντων καὶ νεκρῶν.

Ὑπογράφουν (καὶ στίς δύο ἀποδείξεις) οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ Ἰωακείμ Δοχειαρίου. Ὁ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: » *αἰρῶθῃ: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου | περὶ τῶν δοθέντων εἰς Θεσσαλονίκην διὰ βασιλικῶν φερμανίων, ...*

86 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια

ἔτος 1799 / 17 Φεβρουαρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 344 x 121. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση κακὴ (πολλοὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Στὸ ταβήλιο καταγράφεται τὸ ποσὸ ποὺ ἀναλογεῖ στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ δόθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ τὰ ἑπτακόσια ρουχούσια. Τὸ χρέος ὁρίστηκε σὲ πέντε γρόσια καὶ ἐνενήντα τρία ἄσπρα ἀνὰ ἄτομο καὶ συνεπῶς οἱ Ἑσφιγμενίτες ὀφείλουν ἑκατὸν δεκαπέντε γρόσια καὶ ἑξήντα ἄσπρα. Ἀπὸ τὸ ποσὸ αὐτὸ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν στὶς 17 Φεβρουαρίου, σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν χατζη- Παῖσιο [Ἑσφιγμενίτη], δέκα γρόσια.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ Ἰωακείμ Δοχειαρίου. Ὁ Ἑσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: » *αψ'θ'*: Ταβήλιον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, | διὰ τὰ δοθέντα εἰς Θεσσαλονίκην περὶ τῶν ἑπτακοσί(ων) | ρουχουσίων, ...

87 Ἀποδεικτικὸ γράμμα γιὰ τὴν ἀφιέρωση ἐλαιοδένδρων στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου

24 Ἀπριλίου 1799

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 226 x 185. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ. - Ἀνορθόγραφο.

Ἡ μοναχὴ Ἀγαθαγγέλη τοῦ ποτε χατζη-Στρατήγη Νταμπανλῆ Γενῆ κατέχει ἀπὸ ἀγορὰ ἀπὸ τὸν γιό της Μιχαῆλο δέκα ἐλαιοδένδρα στὸ Χὰς Τημαρί, τὰ ὁποῖα συνορεύουν ἀπὸ δύο πλευρὲς μὲ τὸν γιό της, ἀπὸ μία ἄλλη μὲ τὸν Κανέλλο Πανιτζαριώτη καὶ ἀπὸ μία τέταρτη μὲ τὸν δρόμο. Αὐτὰ τὰ ἐλαιοδένδρα τῆς ἡ Ἀγαθαγγέλη δηλώνει ὅτι τὰ ἀφιερώνει στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου τῆς Ἀναλήψεως γιὰ μνημόνευση τῶν ὀνομάτων τοῦ πατρὸς Εὐστρατίου, τῆς μοναχῆς Ἀγαθαγγέλης, τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Παναγιώτη καὶ τῆς Λεμονιάς. Ἐπισείονται ἀρᾶς γιὰ ὅποιο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς Ἀγαθαγγέλης ἢ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῆς ἀμφισβητήσῃ τὴν ἀφιέρωση αὐτή, ὅσο ζεῖ ἢ ἴδια ἢ καὶ μετὰ τὸν θάνατό της. Πλὴ ἐπιβεβαίωση τῶν παραπάνω συντάχθηκε στὶς Κυδωνίες τὸ παρὸν ἀποδεικτικὸν γράμμα καὶ δόθηκε στὸν ἡγούμενο τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου] Εὐθύμιο.

Ἐπογράφουν: Ὁ χατζη-Κωνσταντῆς Τάπαλης. Ὁ χατζη-Παρασκευᾶς [Σαχτ...] ὡς μάρτυρας. Ὁ παπα-Παναγιώτης Μπουντουράκης ὡς μάρτυρας.
Ἀρχ.: † Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδικτικοῦ γράμματος γένετε δήλον τοῖς ἰπάσιν, ὅτι ἐγὼ ἡ Ἀγαθαγγέλη ...

88 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὰ ἔξοδα καὶ τὸ μῆρι τοῦ κρασσορακίου

ἔτος 1799 / 20 Μαΐου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 320 x 106. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Στὸ ταβήλιο καταγράφεται τὸ ποσὸ ποὺ ὀφείλει ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου γιὰ τὰ ἔξοδα καὶ τὸ μῆρι τοῦ κρασσορακίου. Τὸ χρέος κατανέμεται στὰ μοναστηριακὰ καὶ κελλιωτικὰ ἀμπελοστρέμματα, τὰ ὁποῖα ὑπόλογίζονται σὲ δέκα καὶ 1/4 καὶ 1/18, πρὸς δέκα γρόσια καὶ τέσσερα ἄσπρα τὸ στρέμμα. Συνεπῶς [ἡ μονή] χρωστᾷ συνολικὰ ἑκατὸν τρία γρόσια καὶ ἐξήντα ἄσπρα, τὰ ὁποῖα εἰσέπραξαν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] στίς 20 Μαΐου ἀπὸ τὸν καθηγούμενὸ τῆς Εὐθύμιο, ποὺ ἐξόφλησε τὸ χρέος.

Ἐπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λαύρας Διονύσιος. Ὁ Ἰωακείμ Δοχειαρίου. Ὁ Ἐσφιγμένου Ἰγνάτιος.

Ἀρχ.: ἀψ'θ^η: Ταβήλιον τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου διὰ τὰ ἔξοδα καὶ μῆρι τοῦ κρασσορακίου ...

89 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια καὶ τοὺς ἰστηράδες

1 Ἰουνίου 1799 / 7 Ὀκτωβρίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 305 x 107. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (ἀρκετοὶ ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Στὸ ταβήλιο καταγράφονται τὰ ποσὰ ποὺ ὀφείλει ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου α) γιὰ τὰ χρήματα ποὺ δόθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ ρουχούσια, τὰ ὁποῖα ὀρίστηκαν σὲ ἑβδομήντα δύο παράδες ἀνὰ ἄτομο - συνολικὰ τριάντα ἕξι γρόσια γιὰ τοὺς Ἐσφιγμενίτες - καὶ β) γιὰ τοὺς ἰστηράδες, ποσὸ ποὺ κατανέμεται στὰ ἐντὸς [Ἁγίου Ὁρους] μούλκια καὶ στὰ ἐκτός, δηλαδὴ στὰ μετόχια, καὶ ἀνέρχε-

ται σὲ δεκατέσσερα γρόσια [γιά τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου]. Συνολικὰ τὸ χρέος [τῆς μονῆς] εἶναι πενήντα γρόσια, τὰ ὅποια εἰσέπραξαν [οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότη-
τας τοῦ Ἁγίου Ὁρους] στὶς 7 Ὀκτωβρίου ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενί-
τη], πὺν ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν [οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος]: Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγού-
μενος Γεννάδιος. Ὁ διακο-Δανιὴλ Κουτλουμουσιανός. Ὁ τοῦ Καρακάλλου
προηγούμενος Γαβριήλ. Ὁ προηγούμενος τοῦ Σταυρονικήτα Ἀνανίας.

Ἀρχ.: *αψ4θ: Ἰουνίου α'*: Ταβήλλιον τῆς τοῦ Ἑσφιγμένου | περὶ τῶν δοθέντων εἰς Θεσσα-
λονίκην διὰ | ῥουχούσια ...

90 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ βασιλικά χαρατζοχάρτια

ἔτος 1799 / 3 Ἰουνίου καὶ 8 Ἰουλίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 383 x 141. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ
α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία. -
Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφρα-
γίδας καὶ σημείωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὰ εἴκοσι ἑπτὰ βασιλικά χαρατζοχάρτια
συνολικὰ ἑκατὸν πενήντα τέσσερα γρόσια. Πὰ τὴν ἐξόφληση οἱ ἐπιστάτες τῆς
Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν στὶς 3 Ἰουνίου ἑκατὸν τέσσερα
γρόσια μετρητά, ἀπὸ τὸν καθηγούμενο [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] Εὐθύμιο, καὶ
στὶς 8 Ἰουλίου τὰ ὑπόλοιπα πενήντα γρόσια μετρητά ἀπὸ τὸν παπα-Ἰωακείμ
[Ἑσφιγμενίτη].

Ὑπογράφουν (καὶ στὶς δύο ἡμερομηνίες) οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ
τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ προηγούμενος τοῦ Κουτλουμου-
σίου Γρηγόριος. Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ. Ὁ προηγούμενος
τοῦ Σταυρονικήτα Ἀνανίας.

Ἀρχ.: *αψ4θ^ω: Ταβήλιον τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου | διὰ τὰ βασιλικά χαρατζοχάρ-
τια ...*

91 Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τοὺς Ἑσφιγμένους Λεόντιο Χῖο, Βησσαρίωνα καὶ Γεώργιο

23 Σεπτεμβρίου 1799

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 337 x 241. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (ἄρκετοὶ ρῦποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος, ἀπευθυνόμενος στὸν Λεόντιο Χῖο ἀπὸ τῆ σκήτη τῆς Ἀγίας Ἀννης καὶ στοὺς *λογιώτατους* Βησσαρίωνα καὶ Γεώργιο πὺν ἤδη μονάζουν στὸ νέο κοινόβιο τῆς Ἑσφιγμένου, ἐκφράζει τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν ἐπιλογή τους νὰ ἐγκαταβιώσουν σὲ αὐτό. Ἐπιπλέον τοὺς προτρέπει νὰ παραμείνουν γιὰ ὅλη τους τὴ ζωὴ σὲ αὐτὴ τὴ μονὴ καὶ νὰ ἀποτελέσουν τὸ καλὸ παράδειγμα γιὰ τοὺς ὑπόλοιπους κοινοβίαιτες ἀδελφούς.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος Ζ'].

Ἀρχ.: ἡ Ὁσιώτατε ἐν πνευματικοῖς πατράσι κὺρ Λεόντιε Χίε ὁ ἐκ τῆς σκήτεως τῆς Ἀγίας Ἀννης, ...

92 Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τοὺς Ἁγιορεῖτες προεστώτες γιὰ τὸν διορισμὸ ἡγουμένου στὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὸ Ἱάσιο

13 Ἰανουαρίου 1800

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί 350 x 238. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος πληροφορεῖ τοὺς ἐπιστάτες καὶ μοναχοὺς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ὅλους τοὺς προεστώτες τῶν ἀγιορειτικῶν μονῶν ὅτι ἔφθασε τόσο στὸν ἴδιο, ὅσο καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους ἡ εἶδησι πὺς ἐνώπιον τῆς Σύναξης [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] ὁ γερο-Ἰωακεῖμ Γρηγοριάτης δὲν ἐγγυήθηκε γιὰ τὸν ἀρχιμανδρίτη Ζαχαρία πὺν μόναζε στὴ μονὴ Γρηγορίου. Ὁ πατριάρχης τοὺς ὑπενθυμίζει ὅτι τὸν Ζαχαρία εἶχε προτείνει ὁ ἴδιος [στοὺς Ἁγιορεῖτες], μὲ παλαιότερη ἐκτενὴ ἐπιστολὴ του, ὡς ἄξιο νὰ διορισθεῖ ἀπὸ τὴν Κοινότητα στὴ θέση τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὸ Ἱάσιο. Καθὼς ὅμως ἡ μετάνοιά του στὴ μονὴ Γρηγορίου ἀμφισβητήθηκε ἀπὸ τὸν γέροντα Ἰωακεῖμ, ὁ Ζαχαρίας τὴ μετέφερε στὸ κοινόβιο τοῦ Ἑσφιγμένου καὶ ἐγένε ἀδελφὸς αὐτῆς τῆς μονῆς. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Εὐθύμιος,

πάλι, ἡγούμενος καὶ κοινοβιάρχης τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, ὁ ὁποῖος βρίσκεται αὐτὴ τῇ στιγμῇ στὴν Κωνσταντινούπολη, τὸν δέχθηκε καὶ ἐγγυήθηκε γιὰ αὐτὸν μπροστὰ στὸν πατριάρχη καὶ στὴ Σύνοδο. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ [ὁ Νεόφυτος] τοὺς προτείνει καὶ πάλι τὸν Ζαχαρία, ἀφοῦ μάλιστα πληροφοροῦνται ὅτι ἡ νέα του μετάνοια εἶναι ἐγγυημένη καὶ ὁ ἴδιος ἄξιος, δοκιμασμένος ἀπὸ τοὺς [Ἐσφιγμενίτες] προεστῶτες καὶ ἱκανὸς νὰ βοηθήσει τὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Ἐπιπλέον [ὁ Ζαχαρίας] κατέβαλε ἀπὸ τὰ δικά του χρήματα, πρὸς ὄφελος τῆς μονῆς αὐτῆς, πεντακόσια γρόσια, δηλαδὴ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ἀπαιτοῦνταν. Συνεπῶς [οἱ Ἀγιορεῖτες προεστῶτες] ὀφείλουν κατὰ τὴν κοινὴ Σύναξή τους νὰ συντάξουν τὰ συνηθισμένα *κοινὰ μοναστηριακὰ γράμματα* στὸ ὄνομά του, ὅπως εἶχαν πράξει καὶ μὲ τὸν Κωνστάντιο, ὥστε νὰ μπορέσει καὶ αὐτὸς νὰ ἐργαστεῖ γιὰ τὸ καλὸ τῆς μονῆς. Ἐξάλλου, δεδομένου ὅτι [ὁ Ζαχαρίας] χαίρει τῆς ἐκτίμησης πολλῶν Ἑλλήνων ἀρχόντων τῆς Κωνσταντινούπολης ποὺ ὑπερασπίζονται θερμὰ τὴν ἀγιορειτικὴ Κοινότητα καὶ μεσιτεύουν γιὰ αὐτόν, [ὁ πατριάρχης] τοὺς ζητᾷ νὰ ἐπισπεύσουν τὴ σύνταξη τῶν *μοναστηριακῶν* συστατηρίων *γραμμάτων* τους, ὥστε νὰ ἀναχωρήσει γρήγορα ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ὑπογράφει: Ὁ Κωνσταντινουπόλεως [Νεόφυτος Ζ'].

Ἀρχ.: † Ὁσιώτατοι ἐπιστάται κ(αὶ) ναζιρηδες τῆς Κοινότητος τοῦ ἀγωνιύμου ὄρους, κ(αὶ) σκευοφύλακες, κ(αὶ) προηγούμενοι, κ(αὶ) λοιποὶ πρόκριτοι πατέρες ... | ... εὐλογία, κ(αὶ) συγχώρησις. Ἐπειδὴ ἐγένετο ἡμῖν τε κ(αὶ) ἄλλοις πλείστοις ...

93 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου γιὰ τὸ βασιλικὸν μηρὶ καὶ τζέπ χουμαγιὸν

ἔτος 1800 / 21 Μαρτίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 318 x 108. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ (λίγοι ρυτίποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία. - Στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημεῖωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Ἡ μονὴ Ἐσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὸ βασιλικὸν μηρὶ καὶ τζέπ χουμαγιὸν διακόσια ἑβδομήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ὀγδόντα ὀκτὼ ἄσπρα, τὰ ὁποῖα εἰσέπραξαν σὲ μετρητὰ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὄρους] στὶς 21 Μαρτίου ἀπὸ τὸν γερο-Εὐθύμιο [Ἐσφιγμενίτη], ποὺ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκονος Δανυήλ. Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ.

Ἀρχ.: αω⁹: Ταβήλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, διὰ τὸ Βασιλικὸν Μηρί, καὶ τῷ ἐπ' αὐτοῦ μαγιοῦν ...

94 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια καὶ τοὺς ἱστηράδες

ἔτος 1800 / 19 Μαΐου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 318 x 108. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Στὸ ταβήλιο καταγράφονται τὰ ποσὰ ποὺ ὀφείλει ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ χρήματα ποὺ δόθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ ρουχούσια καὶ ἱστηράδες τῆς περιόδου Νοεμβρίου 1799-Ἀπριλίου [1800]. Εἰδικότερα τὸ χρέος τῆς μονῆς ἀνέρχεται σὲ ἐνενήντα δύο γρόσια καὶ ἑβδομήντα ἄσπρα γιὰ τὰ ρουχούσια καὶ ἑκατὸν πέντε γρόσια καὶ σαράντα ἓνα ἄσπρα γιὰ τοὺς ἱστηράδες, συνολικὰ ἑκατὸν ἐνενήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ἑκατὸν ἑνδεκα ἄσπρα, τὰ ὁποῖα εἰσέπραξαν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὶς 19 Μαΐου σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη], ποὺ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους: Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκονος Δανιήλ. Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ.

Ἀρχ.: αω: Ταβήλιον τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου περὶ τῶν | εἰς Θεσσαλονίκην δοθέντων, λόγου ρουχουσί(ων) κ(αὶ) ἱστηράδων, ...

95 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια

ἔτος 1800 / 19 Μαΐου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 319 x 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Τὸ ποσὸ ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια ποὺ δόθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη εἶναι ἑκατὸν δώδεκα γρόσια καὶ ἑξὶ ἄσπρα. Στὶς 19 Μαΐου οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος [τοῦ Ἁγίου Ὁρους] εἰσέπραξαν τὸ ποσὸ αὐτὸ σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη], ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος: Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκονος Δανιήλ. Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ.

Ἀρχ.: αω: Ταβήλιον τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου περὶ τῶν εἰς Θεσσαλ(ονίαν) δοθέντων ῥουχουσίων, ...

96 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τοὺς ἱστηράδες

ἔτος 1800 / 19 Μαΐου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 319 x 107. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Τὸ ποσὸ ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τοὺς ἱστηράδες ποὺ δόθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη εἶναι ἑκατὸν ἐξήντα πέντε γρόσια καὶ ἐξήντα τρία ἄσπρα. Τὸ χρέος εἰσέπραξαν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους στὶς 19 Μαΐου σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη], ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους: Ὁ τοῦ Βατοπεδίου προηγούμενος Γεννάδιος. Ὁ τοῦ Κουτλουμουσίου ἱεροδιάκονος Δανιήλ. Ὁ τοῦ Καρακάλλου προηγούμενος Γαβριήλ.

Ἀρχ.: αω: Ταβήλιον τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, περὶ τῶν εἰς Θεσσαλονίαν δοθέντων διὰ ἱστηράδες, ...

97 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ βασιλικά χαρατζοχάρτια

ἔτος 1800 / 2 καὶ 12 Ἰουνίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 309 x 108. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto τοῦ α' φύλλου ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημείωμα (ἐπιζύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου ὀφείλει γιὰ τὰ τριάντα ἑπτὰ βασιλικά χαρατζοχάρτια τῆς (τρία ἐλλάδ, τριάντα ἓνα ἐβσάτια καὶ τρία ἐτνάδ) συνολικὰ διακόσια ἑνδεκα γρόσια καὶ ἑνενήντα ἄσπρα. Πὰ τὸ χρέος αὐτὸ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους εἰσέπραξαν ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη], σὲ μετρητὰ, στὶς 2 Ἰουνίου ἑκατὸν πενήντα τρία γρόσια καὶ στὶς 12 Ἰουνίου πενήντα ὀκτὼ γρόσια καὶ ἑνενήντα ἄσπρα, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν (καὶ στὶς δύο ἡμερομηνίες) οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους: Ὁ προηγούμενος τῶν Ἰβήρων Διονύσιος. Ὁ τοῦ Παντοκράτο-

ρος Κοσμάς. Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Φιλοθέου Γαλακτίων. Ὁ τοῦ Σίμων Πέτρας ἱεροδιάκονος Δανιήλ.

Ἄρχ.: *αω^π: Ταχβήλιον τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, διὰ τὰ βασιλικά ταύτης χαρατξοχάρτια, ...*

98 Ἀποδεικτικὸ εὐεργετήριον γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμιου

Ὁκτώβριος 1800, ἰνδ. 4

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 13). Πρωτότυπο. - Χαρτί 449 x 309. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος βεβαιώνει ὅτι μαζί μὲ τὴ Σύνοδο προήγαγε στὸ *ὁφίκιο* τοῦ ἀρχιμανδριτῆ τὸν ἱερομόναχο Εὐθύμιου, ἡγούμενο καὶ κοινοβιάρχῃ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου¹. Στὸ ἐξῆς ὁ Εὐθύμιος θὰ εἶναι, θὰ ὀνομάζεται καὶ θὰ τιμᾶται ὡς ἀρχιμανδριτῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, θὰ φέρει ἐπιγονάτιο στὶς ἱερὲς τελετές, ἐνῶ στὶς *χριστιανικὰς συνελεύσεις* θὰ εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἀρχιμανδριτεὺς ποὺ δὲν ἔχουν πατριαρχικὴ χειροθεσία. Ἐπίσης θὰ [συνεχίσει νὰ] εἶναι ἡγούμενος καὶ κοινοβιάρχης τῆς μονῆς του, στὴν ὁποία ὁ λόγος του θὰ ἔχει ἰσχὺ νόμου. Γιὰ ἐπιβεβαίωση ἐκδόθηκε τὸ παρὸν *ἐκκλησιαστικὸν εὐεργετήριον γράμμα*.

Μηνολόγιο.

Ἄρχ.: *† Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ εὐεργετηρίου γράμματος δηλοποιεῖ, ὅτι τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις ...*

Σημ.: 1. Ἴσως πρόκειται γιὰ τὸν δεῦτερο ἡγούμενο Εὐθύμιου τῆς μονῆς, ὁ ὁποῖος διαδέχθηκε τὸν πρῶτο (ποὺ προήχθη σὲ ἀρχιμανδριτῆ μὲ τὴν ἀνάληψη τῆς ἡγουμενίας, τὸ 1798· βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 80). Βλ. ὁμως Σμυρνάκης, 648, ὅπου ἀφήνεται νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι ἡ ἡγουμενία τοῦ Εὐθυμίου Β' ἄρχισε μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Α' τὸν Αὐγούστου 1801. Βλ. καὶ Ἑσφιγμένου, 65-66, ὅπου, ἐκτὸς αὐτοῦ, ὑποστηρίζεται καὶ ὅτι ὁ Εὐθύμιος Α' προχειρίσθηκε σὲ ἀρχιμανδριτῆ δύο φορές, μία (τὸ 1798) ἀπὸ τὸν Γρηγόριο Ε' καὶ μία τὸ 1800 ἀπὸ τὸν Νεόφυτο Ζ' (σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν ἔγγραφο). Ἐάν αὐτὸ εἶναι ὀρθό, τότε μποροῦν νὰ ἰσχύουν οἱ χρονολογίαις ἡγουμενίας τῶν δύο Εὐθυμίων ποὺ ἀναφέρει ὁ Σμυρνάκης, 648 (ὁ Εὐθύμιος Α' τὴν περίοδο 1 Μαΐου 1798 - 6 Αὐγούστου 1801 καὶ ὁ Εὐθύμιος Β' ἀπὸ τὸν Αὐγούστου 1801 ἕως τίς 14 Αὐγούστου 1804 καὶ ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1806 κ. ἐξ.)· βλ. καὶ Ἑσφιγμένου, 65-66, 69.

Κατάλογος, σ. 27 (ἀριθ. 13).

99 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια

15 Νοεμβρίου 1800 / 10 Ἰανουαρίου, 8 Ἀπριλίου

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 339 x 120. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση καλὴ (λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Τὸ χρέος ποὺ ἀναλογεῖ στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὰ ρουχούσια ποὺ δόθηκαν στὴ Θεσσαλονίκη τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὴν 1η Ἰουνίου ἕως τὴν 15 Νοεμβρίου εἶναι ἑκατὸν δεκαοκτὼ γρόσια καὶ σαράντα ὀκτὼ ἄσπρα. Γιὰ τὴν πληρωμὴ τοῦ οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους εἰσέπραξαν στίς 10 Ἰανουαρίου [1801] ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη] εἴκοσι γρόσια σὲ μετρητὰ καὶ κράτησαν ἀκόμη πενήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ἐξήντα ἄσπρα ἀπὸ τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε γρόσια ποὺ ἀναλογοῦσαν [στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου], ὡς ἤμισυ τῶν ἐτήσιων περσινῶν [ἐσόδων τῆς] ἀπὸ τῆ [μονῆς] Κοτροτζανίου, ἀφοῦ τὰ ὑπόλοιπα ἐξήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ἐξήντα ἄσπρα [ἀπὸ τὸ ἤμισυ τῶν ἐσόδων] δόθηκαν - τὰ μὲν σαράντα δύο γρόσια καὶ ἐξήντα ἄσπρα γιὰ ἀποστολὴ ἐξάρχου στὴ Βλαχία, τὰ δὲ ὑπόλοιπα εἴκοσι πέντε γρόσια σὲ ἑξοδα ποὺ ἀναλογοῦσαν [στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου] γιὰ χρυσόβουλλο τοῦ Κοτροτζανίου -, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπο μισὸ [τῶν ἐσόδων] χαρίσθηκε στὸν ἡγούμενο [τοῦ Κοτροτζανίου] Βησσαρίωνα Λαυριώτη. Τὰ ὑπόλοιπα σαράντα γρόσια καὶ ἑκατὸν ὀκτὼ ἄσπρα τοῦ χρέους [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου] οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τὰ εἰσέπραξαν στίς 8 Ἀπριλίου [1801] σὲ μετρητὰ ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη], ὁ ὁποῖος καὶ ἐξόφλησε.

Ὑπογράφουν (καὶ στίς δύο ἡμερομηνίες) οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους: Ὁ προηγούμενος τῶν Ἱβήρων Διονύσιος. Ὁ τοῦ Παντοκράτορος Κοσμάς (μόνο στίς 10 Ἰανουαρίου). Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Φιλοθέου Γαλακτίων. Ὁ τοῦ Σίμων Πέτρας ἱεροδιάκονος Δανιήλ.

Ἀρχ.: ρω⁹: Νοεμβρίου ιε': Ταχβίλλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου, | περὶ τῶν εἰς Θεσσαλονίκην δοθέντων ρουχουσίων, ἀπὸ τῆς α'': ...

100 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸ ἱμῆρι τοῦ κρασορακίου

15 Δεκεμβρίου 1800

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 173 x 114. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία.

Οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους εἰσέπραξαν ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη] ἑπτὰ γρόσια καὶ ἑκατὸν πέντε ἄσπρα σὲ μετρητὰ

για τὸ *ἱμηρί τοῦ κρασορακίου* [ποῦ χρωστοῦσε ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου]. Τὸ χρέος ὑπολογίσθηκε γιὰ δέκα καὶ 1/4 καὶ 1/16 *ἀμπελοστρέμματα*.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους: Ὁ προηγούμενος τῶν Ἱβήρων Διονύσιος, Ὁ τοῦ Παντοκράτορος Κοσμάς, Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Φιλοθέου Γαλακτίων, Ὁ τοῦ Σίμων Πέτρας ἱεροδιάκονος Δανιήλ.

Ἀρχ.: *αω^ψ: Δεκεμβρίου: ιε^η: ἐλάβομεν μετρητὰ διὰ τοῦ παπα Ἐὐθυμίου ...*

101 Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιὰ τὸ βασιλικὸν ἱμηρί καὶ τζέπ χουμαγιὸν

20 Δεκεμβρίου 1800 / 25 Φεβρουαρίου [1801]

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 279 x 119. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀπόδειξη τῶν ἐπιστατῶν τῆς Κοινότητος ἀποτύπωμα ἐλλειψοειδοῦς τουρκικῆς σφραγίδας καὶ σημεῖωμα (ἐπικύρωση) στὴν τουρκικὴ.

Τὸ χρέος ποῦ ἀναλογεῖ στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὸ βασιλικὸν ἱμηρί καὶ τζέπ χουμαγιὸν εἶναι διακόσια ἐβδομήντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ὀγδόντα ὀκτὼ ἄσπρα. Γιὰ τὴν ἐξόφλησή του οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος εἰσέπραξαν στίς 25 Φεβρουαρίου [1801] εἴκοσι ἑπτὰ γρόσια καὶ ὀγδόντα ὀκτὼ ἄσπρα μετρητὰ ἀπὸ τὸν παπα-Εὐθύμιο [Ἑσφιγμενίτη] καὶ κράτησαν ἄλλα διακόσια πενήντα γρόσια ἀπὸ τὰ περσινὰ ἐτήσια [ἔσοδα] ποῦ ἀναλογοῦσαν [στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου] ἀπὸ τὴ [μονὴ] Κοτροτζανίου.

Ὑπογράφουν οἱ ἐπιστάτες τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους: Ὁ προηγούμενος τῶν Ἱβήρων Διονύσιος, Ὁ ἐκ τῆς τοῦ Φιλοθέου Γαλακτίων, Ὁ τοῦ Σίμων Πέτρας ἱεροδιάκονος Δανιήλ.

Ἀρχ.: *αω^ψ: Δεκεμβρίου κ^η: Ταχβίλλιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἑσφιγμένου | διὰ τὸ Βασιλικὸν ἱμηρί καὶ τζέπ χουμαγιὸν, καὶ ἀναλογεῖ ...*

102 Ἐπιστολὴ τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τὸν μητροπολίτη Μολδαβίας Γρηγόριο γιὰ τὴ γνησιότητα ἱερῶν λειψάνων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου

28 Φεβρουαρίου 1801

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 14). Πρωτότυπο (πλαστός). - Χαρτί (δίφυλλο) 347 x 237. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto τοῦ α' φύλλου. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλή. - Ὁρθογραφία. - Στὸ verso τοῦ β' φύλλου κέρκινη στρογγυλὴ σφραγίδα καὶ ἀναγραφή τοῦ παραλήπτη τῆς ἐπιστολῆς.

‘Ο πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος πληροφορεῖ [τὸν Μολδαβίας Γρηγόριο¹] ὅτι ἐνῶ βρισκόταν στὴ μονὴ Κουτλουμουσίου τὸν ἐπισκέφθησαν Ἑσφιγμενίτες μοναχοί, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἀνέφεραν πὼς [ὁ Γρηγόριος] ἀμφισβήτησε τὴν αὐθεντικότητα τῶν λειψάνων ποὺ εἶχε μαζί του ὁ ἀπεσταλμένος [στὴ Μολδαβία] Ἑσφιγμενίτης ἱερομόναχος Ἀμβρόσιος καὶ δὲν τοῦ παρέσχε ἀδεια, ὥστε νὰ βοηθήσει καὶ τὴ μονὴ του. Καθῶς, λοιπόν, οἱ Ἑσφιγμενίτες ζήτησαν [ἀπὸ τὸν Νεόφυτο] νὰ μεσολαβήσει, αὐτὸς βεβαιώνει [τὸν Γρηγόριο] ὅτι τὸ μὲν πόδι [τῆς Μαρίας] τῆς Μαγδαληνῆς, σύμφωνα μὲ γνωστὸ σωζόμενο *χρυσόβουλλον*, εἶναι παλαιὸ βασιλικὸ ἀφιέρωμα [στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου], ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα λείψανα, ὅπως πληροφορήθηκε *ἐνταῦθα*², εἶναι παλαιότατα ἀφιερώματα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀνοικοδόμησις τῆς μονῆς. Συνεπῶς [ὁ Γρηγόριος] δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλῃ, ἀλλὰ νὰ βοηθήσει τὴ μονὴ [Ἑσφιγμένου], ἣ ὁποία ἐνῶ ἦταν ἔρημη, ἀνασυστήθηκε ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] καὶ μετατράπηκε σὲ κοινόβιο, βάσει *πατριαρχικοῦ σιγιλλίου*, ὅπως εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλους³.

Ὑπογράφει: ‘Ο πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος [Ζ']⁴.

Ἀρχ.: *Τὴν περιπόθητον ἡμῶν αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοι, ἡδέως καὶ περὶ χαρῶς προσαγορεύομεν! † ἦν καὶ διαφυλάττη ὁ τῶν ἀπάντων Κύριος...*

- Σημ.: 1. Ἡ ταυτότητα τοῦ παραλήπτη εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἀναγραφή του στὸ verso τοῦ β' φύλλου.
2. Ἡ ἔκφραση τοῦ Νεοφύτου μπορεῖ νὰ σημαίνει εἴτε ὅτι ἡ ἐπιστολὴ γράφηκε στὴν Κωνσταντινούπολιν εἴτε στὸ Ἅγιον Ὄρος.
3. Πὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς σὲ κοινόβιο βλ. ἔγγραφο ἀριθ. 61.
4. Στις 28 Φεβρουαρίου 1801 ὁ Νεόφυτος ἦταν ἀκόμη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, γεγονὸς ποὺ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ιδιόμορφη (γὰ πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ) ἀρχὴ τοῦ ἐγγράφου, καθιστᾷ ἀμφίβολη τὴν αὐθεντικότητά του. Ὡστόσο ἐνδέχεται ἡ ἐπιστολὴ νὰ συντάχθηκε μετὰ τὶς 17 Ἰουνίου 1801, ὅταν ὁ Νεόφυτος δὲν ἦταν πλέον πατριάρχης, ἀλλὰ μὲ ἡμερομηνία Φεβρουαρίου 1801, τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ ποὺ οἱ Ἑσφιγμενίτες ζήτησαν τὴ σύνταξί της.

Κατάλογος, σ. 28 (ἀριθ. 14).

103 Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ σιγιλλιώδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Καλλινίκου [Δ'] γιὰ τὴ σύσταση κοινοβίου στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου

Δεκέμβριος 1801, ἰνδ. 5

(Φάκελλος Δ', ἀριθ. 12 - τοποθετημένο στὸν φάκελλο ΙΖ'). Πρωτότυπο. - Περγαμινὴ 707 x 508. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι καστανόχρωμο. - Διατήρηση πολὺ καλὴ. - Ὁρθογραφία. -

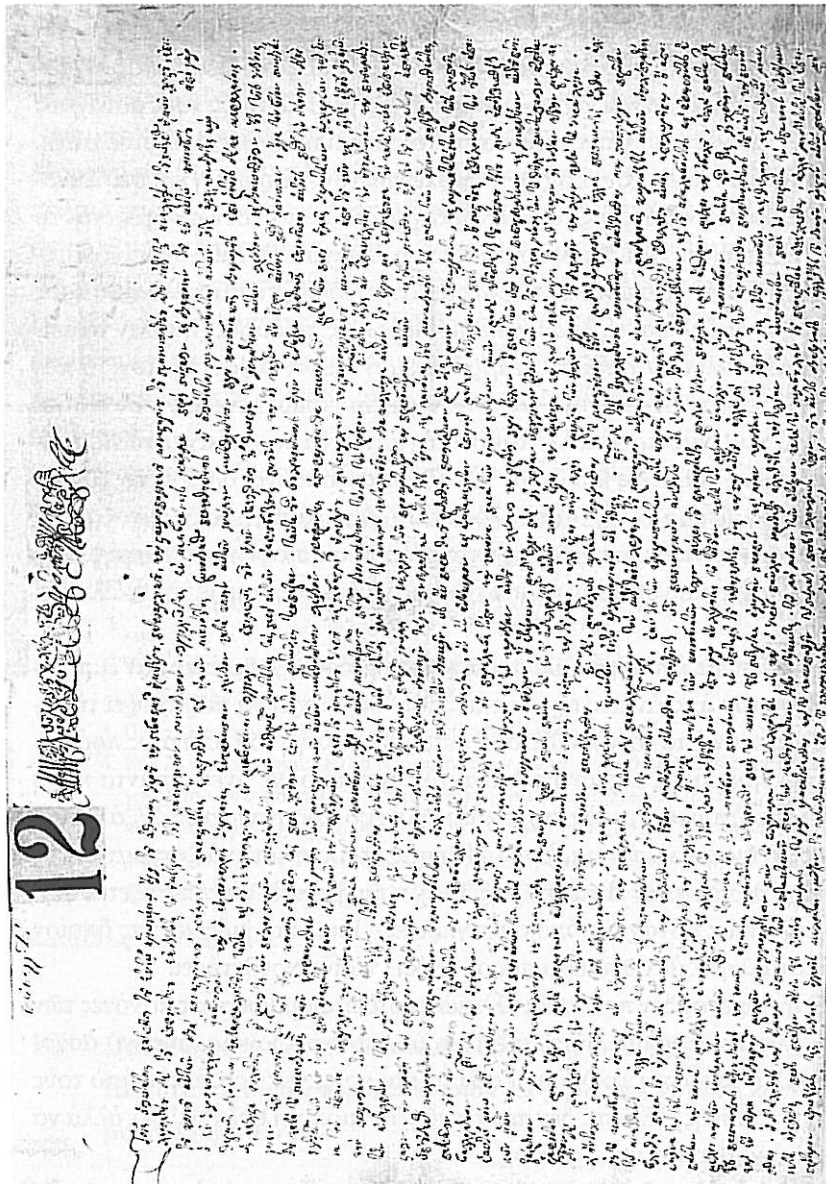
Στὸ κάτω μέρος κρέμεται μὲ μίρινθο ἢ μολύβδινη σφραγίδα τοῦ πατριάρχου Καλλίνικου. Στὴν κύρια ὀψη φέρει παράσταση Θεοτόκου Βρεφοκρατούσας καὶ στὴν ὀπίσθια ἐπιγραφή *ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ*.

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος ἐκδίδει τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλωδες ἐν μεμβράναις γράμμα πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, γιὰ τὴ σύσταση καὶ λειτουργία κοινοβίου σὲ αὐτή. Ἀφορμὴ γιὰ τὴ σύνταξή του ὑπῆρξε ἡ ἐπίσκεψις στὸν πατριάρχη καὶ στὴ Σύνοδο τριῶν Ἑσφιγμενιτῶν, ἐνὸς ἀρχιμανδριτῆ ([τοῦ ὁποίου δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα¹]), τοῦ ἱερομονάχου Ἀμβροσίου καὶ τοῦ μοναχοῦ Ἱερεμία, οἱ ὁποῖοι ἔφεραν μοναστηριακὸν γράμμα καὶ παρουσίασαν σχέδιον, συνταγμένο ἀπὸ τοὺς ἴδιους, μὲ δέκα κεφάλαια περὶ κοινοβιακῆς διαγωγῆς, τὰ ὁποῖα ζήτησαν νὰ ἐπικυρωθοῦν μὲ ἐκκλησιαστικὸν ἐν μεμβράναις σιγίλλιον. Ἀφοῦ, λοιπόν, [ὁ πατριάρχης] ἐξέτασε τὸ σχέδιό τους καὶ σκέφθηκε ὅτι - ὅπως λένε καὶ κάποιοι σοφοὶ - ὅταν ὁ καθένας προσκολλᾶται στὰ ἀγαπημένα του πράγματα προκαλοῦνται σφοδρὲς διαμάχες καὶ ὅτι ἂν εἶχαν τὰ πάντα κοινά, θὰ ζοῦσαν εἰρηνικά, δέχθηκε τὸ αἶτημά τους. Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀποφασίζει, ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὴ Σύνοδο καὶ σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο ποὺ τοὺς παρουσίασαν, ἡ μονὴ Ἑσφιγμένου νὰ εἶναι γιὰ πάντα κοινόβιο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς νὰ διοικοῦνται μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο:

α) Ὁ ἐκάστοτε ἡγούμενος θὰ προΐσταται ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἐκτὸς ἂν ἐμποδισθεῖ στὸ ἔργο του ἀπὸ ἀνίατη ἀρρώστια, ὅποτε θὰ μπορεῖ νὰ παραχωρεῖ τὴ θέση του σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξιους, μετὰ ἀπὸ ἐκλογή του ἀπὸ τοὺς πρόκριτους καὶ πρεσβύτερους τῆς μονῆς. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ γίνεται πάντα καὶ ἡ ἀνάδειξη νέου ἡγουμένου, ἐὰν τύχει καὶ πεθάνει ὁ προηγούμενος. Ἐξάλλου ὁ ἡγούμενος θὰ διοικεῖ ἐλεύθερα, ἀκολουθώντας στὰ πνευματικὰ ζητήματα τοὺς κανόνες ποὺ θέσπισαν οἱ Πατέρες [τῆς Ἐκκλησίας], χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ κανένα, κείροντας μοναχοὺς ὁποιοὺς ἐγκρίνει ὁ ἴδιος καὶ διώχνοντας ὅποιον θεωρεῖ ἀκατάλληλο, ἀφοῦ πρῶτα προσπαθήσει νὰ τὸν νοθεύσει.

β) Ὁ ἡγούμενος δὲν πρέπει νὰ ἀλλοιώνει στὸ παραμικρὸ τοὺς κανόνες τῶν Πατέρων [τῆς Ἐκκλησίας], οὔτε νὰ ἔχει προσωπικὴ περιουσία, οὔτε νὰ ἀσχολεῖται μὲ ἄλλα πρόσωπα, ἀκόμη καὶ φίλους καὶ συγγενεῖς του, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς [τῆς μονῆς]. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖ θηλυκὸ ζῶο, ἀλλὰ νὰ ἀποτάσσεται κάθετι θηλυκοῦ γένους.

γ) Ὁ ἡγούμενος] ὀφείλει νὰ φροντίζει ὥστε τὰ πάντα νὰ εἶναι κοινὰ στὴν ἀδελφότητά του καὶ κανεὶς νὰ μὴ προβαίνει σὲ ἀδελφοποιΐα ἢ συντεκνία μὲ κοσμικοὺς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16 - Πατριαρχικό και συνοδικό σιγILLώδες έν μεμβράναις γράμμα του Κωνσταντινουπόλεως
Καλλίνικου Δ' (Δεκέμβριος 1801). Έγγραφο άριθ. 103.

δ) [Ὁ ἡγούμενος] δὲν πρέπει νὰ δέχεται ποτὲ στὴ μονὴ εὐνοῦχο ἢ παιδί.

ε) Στὴ μονὴ δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει καθόλου κρέας, ἀκόμη καὶ ἂν φιλοξε-
νεῖται ἀρχιερέας ἢ προσκυνητὴς, ἐνῶ οἱ φιλοξενούμενοι πρέπει νὰ τρῶνε στὸ
ἀρχονταρίκι.

ς) Ὅσοι ἔρχονται στὴ μονὴ γιὰ νὰ ζήσουν κοινοβιακὰ πρέπει πρῶτα νὰ
προσφέρουν στὸ μοναστήρι ὅλα τὰ χρήματα καὶ τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα ποὺ
διαθέτουν, χωρὶς νὰ κρατοῦν μέρος τους. Τὶς προσφορὲς αὐτὲς θὰ παραλαμβάνει
ὁ οἰκονόμος τῆς μονῆς.

ζ) Ἐὰν κάποιος ἀφιερῶσει τὴν περιουσία του στὴ μονὴ καὶ καρεῖ μοναχός,
ἀλλὰ κατόπιν ἀλλάξει γνώμη καὶ θελήσει νὰ ἀποχωρήσει, ἢ διωχθεῖ λόγῳ κακῆς
συμπεριφορᾶς, αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ ἐπιστροφὴ τῶν ἀφιερωμάτων
του, ἀφοῦ ἡ ἀφιέρωσή του ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Θεό, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ τὰ πα-
ρέλαβε θὰ ἐνέχεται σὲ ἱεροσυλία.

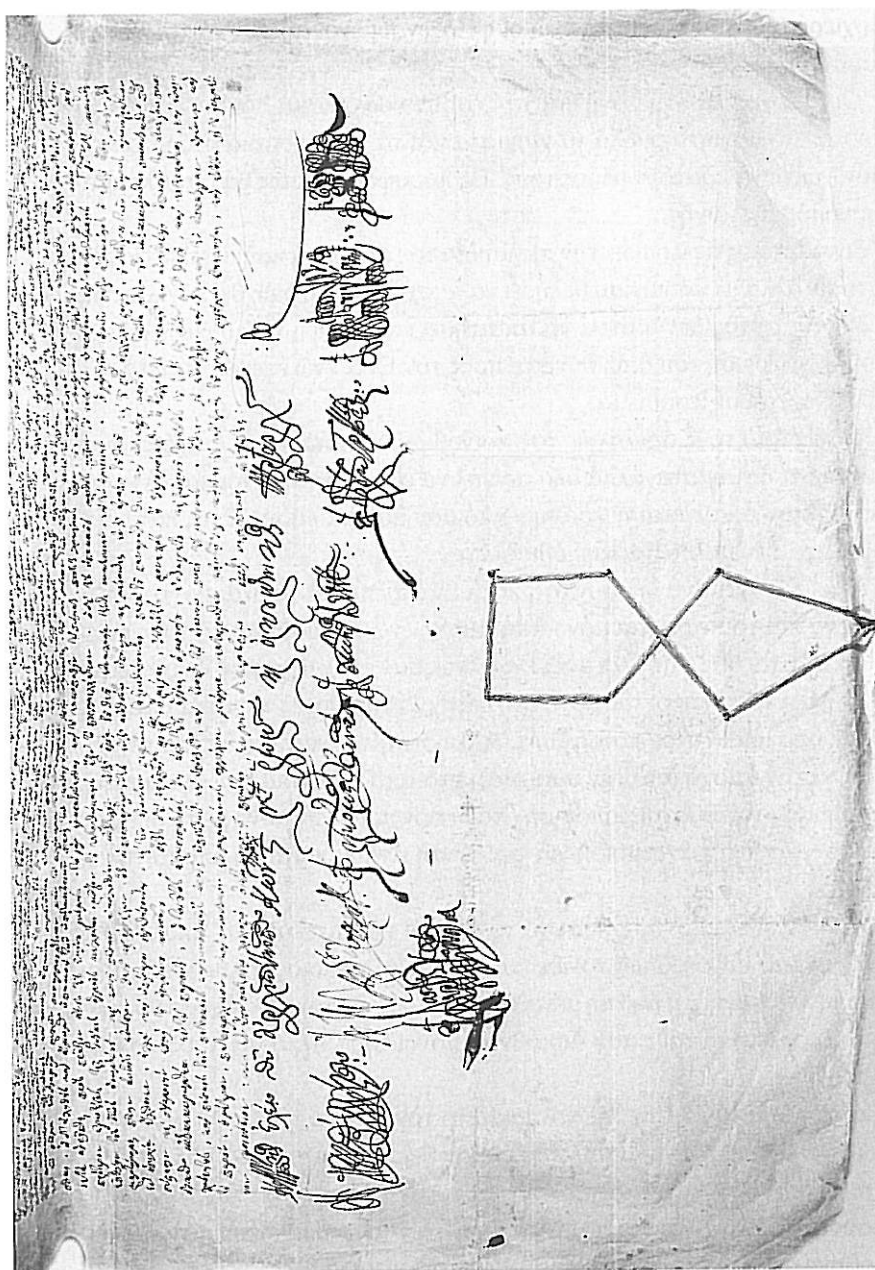
η) Κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς τοῦ κοινοβίου δὲν μπορεῖ νὰ διαθέτῃ δικὰ
του ἀντικείμενα ἢ χρήματα, ἀλλὰ ὅλα πρέπει νὰ εἶναι κοινά, μέχρι καὶ τὰ ἐνδύ-
ματα, ἀφοῦ ὅπου ἀκούγεται ἡ φράση «δικό μου καὶ δικό σου», ἐκεῖ, κατὰ τὸν
Μέγα Βασίλειο, δὲν ὑφίσταται κοινόβιο².

θ) Ὅσοι ἔρχονται νὰ ζήσουν στὸ κοινόβιο πρέπει νὰ ὑποτάσσονται στὸν
καθηγούμενο καὶ νὰ κείρονται μόνο ἀπὸ αὐτόν, ἐνῶ δικαιοῦνται νὰ τοὺς φρο-
ντίζει ἡ μονή. Ἔτσι θὰ ζοῦν ὅλοι μαζί ἐνωμένοι, σὰν ἓνα σῶμα ποὺ ἀποτελεῖται
ἀπὸ πολλὰ μέλη, ἀποβλέποντας μόνο στὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς τους καὶ ὑπακού-
οντας χωρὶς ὑποκρισία στὸν προεστώτα. Ἀλλωστε ἡ πραγματικὴ ὑπακοὴ ἔγκει-
ται ὄχι μόνο στὴν ἀποχὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, μετὰ ἀπὸ νοουθεσία τοῦ ἡγουμένου,
ἀλλὰ ἀκόμη καὶ στὴν πραγματοποίησι ἐπαινετῶν πράξεων μόνο μὲ τὴ σύμφω-
νὴ γνώμη του, καθὼς ἡ ἀνταμοιβὴ γιὰ τὴν ἀρετὴ εἶναι μικρότερη ἀπὸ αὐτὴ γιὰ
τὴν ὑπακοή.

ι) Οἱ ἀδελφοὶ τῆς μονῆς πρέπει νὰ τρῶνε καὶ νὰ ἐπιτελοῦν τὶς ἀκολουθίες
στὸν ναὸ ὅλοι μαζί, ἀφοῦ, ὅπως τόνισε καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, ὅσοι
ἀσκοῦνται μὲ ὑποταγὴ καὶ ἀγάπη μεταξὺ τους καὶ πρὸς τὸν Θεὸ ὄχι ἀπλῶς δὲν
εἶναι κατώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἀσκοῦνται μόνοι τους, ἀλλὰ θὰ ἀποδειχθοῦν
καὶ καλότεροι³.

Ὅλα τὰ παραπάνω ἐπικυρώνονται [ἀπὸ τὸν πατριάρχη καὶ] τὴ Σύνοδο,
ἐνῶ ἐπισημαίνεται ἀπειλὴ ἀφορισμοῦ γιὰ ὅποιον θελήσει νὰ τὰ παραβεῖ ἢ νὰ τὰ
ἀνατρέψῃ. Τὸ παρὸν *πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἐν μεμβράναις σιγίλλιον*
γράμμα συντάχθηκε γιὰ ἀσφάλεια, καταγράφηκε στὸν *κώδικα* τοῦ πατριαρχεί-
ου καὶ δόθηκε στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου.

Ὑπογράφουν: Ὁ Καλλίνικος [Δ'] ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντι-
νουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Ὁ Ἡρακλείας Μελέ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 17 - Πατριαρχικό και συνοδικό σιγιλώδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Καλινίκου Δ' (Δεκέμβριος 1801). Ὑπογραφεὺς: Ὑπογραφο ἀριθ. 103.

τιος. Ὁ Κυζίκου Ἰωακείμ. Ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος. Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας. Ὁ Δέρκων Γρηγόριος. Ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος. Ὁ Τορνόβου Ματθαῖος. Ὁ Λαρίσης Διονύσιος⁴.

Ἀρχ.: † *Τοῖς ὁσιωτάτοις πατρῶσι τοῦ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἀθωνος ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου, πατριαρχικοῦ, καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ σεμνυνομένου μὲν ἐπὶ τῇ Ἀναλήψει ...*

- Σημ.: 1. Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸν ἡγούμενο τῆς μονῆς ἀρχιμανδρίτη Εὐθύμιο Β'· βλ. Ἐσφιγμένου, 66. Πρβλ. ἔγγραφο ἀριθ. 98.
2. PG 31, 996 A 6-7.
3. Meyer, 119 στ. 18-23.
4. Σχετικὰ μὲ τὸ παρὸν ἔγγραφο βλ.: Τσιγάρας (ὅπου ὡς συντάκτης τῶν δέκα κεφαλαίων ἀναφέρεται ὁ πρῶην Δανιήλ-Δαμιασκηνὸς Θεσσαλονίκης, ποὺ ὁμῶς τὸ 1799, στὸ ἔγγραφο ἀριθ. 84, ἀναφέρεται ἤδη ὡς *μακαριστός*)· Ἐσφιγμένου, 66-68. Πρβλ. Σιμυρνάκης, 648.

Κατάλογος, σ. 27 (ἀριθ. 12).

104 Ἐκκλήση τῆς Σύναξης τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς τοῦ Ἀθῶνα γιὰ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση

18ος αἰ. [μετὰ τὸ ἔτος 1683¹]

(Φάκελλος ΙΘ', ἀριθ. 5). Ἀντίγραφο. - Χαρτί 450 x 620. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρηση μέτρια (λίγες φθορὲς στὰ περιθώρια καὶ λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Λίγα ὀρθογραφικὰ σφάλματα. - Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου ἀποτύπωμα στρογγυλῆς σφραγίδας τοῦ Πρωτάτου μὲ ἐπιγραφή † *Ἡ ΣΦΡΑΓΙΣ ΒΑΣΙΛΗΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ Θ(ΕΟΤΟ)ΚΟΥ ΤΩ/Ν ΚΑΡΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ 1683* καὶ παράσταση Θεοτόκου δεομένης

[Ἡ Σύναξη] ὑπενθυμίζει [στοὺς Ἀγιορεῖτες²] ὅτι ὅλοι τους ἦλθαν νὰ μονάσουν στὸ Ἅγιον Ὄρος μὲ τὴν ἐλπίδα πὺς θὰ ζήσουν κατὰ μίμηση τῶν προγενεστέρων τους μοναχῶν - ὅπως ἄλλωστε ὑπαγορεύεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀθωνικὴ παράδοση -, χωρὶς ἀλλοίωση τοῦ μοναστικοῦ βίου καὶ ὀνόματος ἢ παρέκκλιση ἀπὸ αὐτό, τὰ ὁποῖα πάντα πρέπει νὰ ἀποφεύγονται. Πιστεύοντας ἀπόλυτα στὶς ἀρχὲς αὐτὲς ὀργάνωσαν τὶς μονές, τὰ κελλία καὶ ὅ,τι ἄλλο χαρακτηρίζει τὴν ἡσυχία τοῦ Ἀθῶνα, βασιζόμενοι στὴν τήρηση τῆς παλαιᾶς ἀγιορειτικῆς τάξης καὶ συνήθειας καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Σύναξης, ὅπως καὶ στὴ διατήρηση τῆς ὁμόνοιας μεταξὺ τῶν μοναχῶν.

Τώρα ὁμῶς ἡ ἀρχικὴ ἐλπίδα καὶ πίστη στὶς ἀθωνικὲς ἀξίες ἀρχισαν νὰ κλονίζονται καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀκολουθεῖ ἄλλο δρόμο, γεγονὸς ποὺ οἱ κάτοικοι τοῦ τὸ συνειδητοποιοῦν καὶ ἀνησυχοῦν γιὰ τὸ μέλλον, μὴ μπορῶντας νὰ ἀντι-

μετωπίσουν τὰ χρέη καὶ τοὺς ἀλλόθρησκους. Μπροστὰ στοῦ ἀδιέξοδο αὐτὸ δὲν φαίνεται ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ προστατεύσει τὸ Ὅρος καὶ ὅλοι γνωρίζουν πόσο δεινὴ εἶναι ἡ κατάστασις. Ἀκόμη καὶ μονεὲς ὅπως ἡ Μεγίστη Λαύρα, τὸ Βατοπέδι καὶ ἡ Ἱβήρων δὲν μποροῦν νὰ ἀνταπεξέλθουν στὴν περίστασις αὐτή, ἐνῶ οἱ γέροντες τῆς Σύναξης ὁμολογοῦν ὅτι ἔφθασαν στοῦ τέλους τῶν δυνάμεών τους, μὴ γνωρίζοντας τί ἄλλο νὰ πράξουν.

Πὰ τὸν λόγο αὐτὸ στρέφονται πρὸς ὅλους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς ποὺ ζοῦν στοῦ Ἁγίου Ὅρος, ζητῶντάς τους νὰ τὸ βοηθήσουν, ὁ καθένας ἐκ προαιρέσεως μὲ ὅ,τι μπορεῖ. Τὸ Ἁγιον Ὅρος, τονίζουν, εἶναι ἡ κοινὴ τους σκέπη καὶ ἂν συμβεῖ κάτι σοβαρὸ στὶς μονεὲς, τότε ὁ καθένας θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσει μόνος τὸν δικὸ του δρόμο. Τὸ Ὅρος εἶναι σὰν μία καστανιά ποὺ ὁδηγεῖ, σώζει καὶ δίνει ἐλπίδες στοὺς μοναχοὺς. Ἄν ἡ καστανιά χαθεῖ, θὰ πληγοῦν ὅλοι.

Ἀλλὰ καὶ παλαιότερα οἱ Ἁγιορεῖτες ἀντέδρασαν σθεναρὰ σὲ ἀνάλογη δύσκολη περίστασις καὶ δὲν ἄφησαν τὸν πατριαρχικὸ ἑξαρχο νὰ περιδιαβεῖ τὰ κελλία καὶ τὶς καλύβες ἀρπάζοντας (ὅπως ἦταν ὁ σκοπὸς του) ὅ,τι θὰ μπορούσε, ὑπὸ τὶς ἀπειλὲς ἀφορισμοῦ. Καὶ τώρα καλοῦνται ὅλοι νὰ συνδράμουν τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς τους στὴν ἀπρόσμενη, ἀλλὰ ὀλοφάνερη ἀδικία ποὺ τὸν ἐπληξε ἔχοντας τὸν νοῦ τους, ἂν μὴ τι ἄλλο, τὴν Παναγία, τὸν Χριστὸ καὶ τὴ δική τους σωτηρία, ἡ ὁποία θὰ εἶναι πλέον πρὸ σίγουρη.

Ὑπογράφουν: Οἱ τῆς μεγίστης ἱερᾶς Σύναξης τοῦ Πρωτάτου προεστῶτες.

Ἀρχ.: Ἀδελφοὶ (καὶ) πατέρες· ἀλλαίως ἦταν ἡ ἐλπίδες μας εἰς τὸν Θεόν, ...

- Σημ.: 1. Τὸ ἔτος 1683 ἀναγράφεται στὴ σφραγίδα τοῦ ἐγγράφου. Ὡστόσο βάσει τοῦ περιεχομένου περισσότερον πιθανὴ εἶναι ἡ χρονολόγησί του στὸν 18ο αἰ., ἴσως στὰ 1783, δεδομένου ὅτι αὐτὴ τὴν ἐποχὴ εἶναι γνωστὸ τὸ τεράστιο χρέος τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Πρβλ. καὶ ἐγγράφο ἀριθ. 34 (α).
2. Ὁ κατάλογος τοῦ ἀρχείου τῆς μονῆς τονίζει ὅτι ἡ ἐκκλήσις γιὰ βοήθεια ἀπευθύνεται μόνον στοὺς μοναχοὺς τῶν κελλίων καὶ τῶν σκητῶν, ὅπως καὶ στοὺς λαϊκοὺς τοῦ Ἁγίου Ὅρους.

Κατάλογος, σ.117 (ἀριθ. 5).

105 Καταγραφή τῆς ἀκίνητης περιουσίας τῶν μετοχίων Ἀχινού καὶ Πατρικίου

18ος αἰ.

(Ἄνω βιβλιοθήκη). Πρωτότυπο. - Χαρτί (δίφυλλο) 310 x 105. Τὸ κείμενο καταλαμβάνει τὸ recto καὶ τὸ verso τοῦ α' φύλλου. Μελάνι μαῦρο. - Διατήρησις πολὺ καλὴ (λίγοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία). - Ὁρθογραφία.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς καταγραφῆς ἀναφέρονται τὰ οἰκήματα τοῦ μετοχίου τοῦ Ἀχινού (ἑξήντα ὀκτὼ σπίτια τῶν *ὀρτακτζήδων*, δύο ὀντάδες τῶν *κεχαγιάδων*, ἑξὶ τῶν *τζιφτζήδων*, ἑξὶ ἀχυρῶνες, δύο *μαξάρια* καὶ δύο *ἀμπάρια*) καὶ ἀκολούθως τὰ δώδεκα χωράφια του. Πὰ καθένα ἀπὸ τὰ τρία πρῶτα χωράφια ἀναφέρονται συνοπτικὰ τὰ ὅρια καὶ ἡ ἔκτασή του σὲ *δονούμια*, ἐνῶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα καταγράφεται ἀπλῶς ἡ ἔκταση τοῦ καθενὸς καὶ σημειώνεται ὅτι βρίσκονται στὸ ἴδιο μέρος μὲ τὸ τρίτο. Σὲ ὀρισμένα μνημονεύεται ἡ καλλιέργειά τους (*σιτάρι* ἢ *κριθάρι*), ἐνῶ στὸ τέλος συμποσοῦται ἡ συνολικὴ ἔκταση ὅλων (δύο χιλιάδες πεντακόσια ἑξήντα ἑπτὰ *δονούμια*, ἐσφαλμένα, ἀντὶ γιὰ δύο χιλιάδες πεντακόσια ὀγδόντα ὀκτὼ).

Στὸ δεύτερο μέρος καταγράφονται τὰ οἰκήματα τοῦ μετοχίου τοῦ Πατρικίου (εἴκοσι ἑξὶ σπίτια τῶν *ὀρτακτζήδων*, ἓνα σπίτι τοῦ *ἁγᾶ*, ἓνας ἀχυρῶνας, ἓνα *ἀχῦρι*, ἓνα *ἀμπάρι* καὶ ἓνα *κοζὰκ μετζενί*) καὶ στὴ συνέχεια τὰ ἐννέα χωράφια του. Πὰ κάθε χωράφι ἀναφέρεται ἡ τοποθεσία του καὶ ἡ ἔκτασή του σὲ *δονούμια*, ἐνῶ στὸ τέλος ἡ συνολικὴ ἔκταση ὅλων συμποσοῦται σὲ δύο χιλιάδες τετρακόσια τριάντα ὀκτὼ *δονούμια*, τὰ ὅποια προστίθενται στὸ σύνολο τῶν ἐκτάσεων τοῦ τοιφλικίου Ἀχινού.

Ἀρχ.: † Τὰ ὅσα κτήματα ἔχει τὸ | μετόχιον τοῦ Ἀχινού | 68: ὁσπήτια τῶν ὀρτακτζήδων ...

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ

1. ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ

<i>Χρονολογία</i>	<i>Τίτλος έγγραφου</i>	<i>ἀριθ. έγγραφου</i>
Ίούλιος, ἰνδ. 11 [1583]	Γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμία [Β'] πρὸς τὴ μονὴ Βατοπεδίου γὰρ τὸ μονύδριον τῆς Βανίτζης	5
Σεπτέμβριος 7095 (1586), ἰνδ. 15	Σιγίλλιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Θεολήπτου [Β'] γὰρ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ Φιλόθεου ὡς μητροπολίτη Δράμας	6
Μάρτιος 1706, ἰνδ. 14	Σιγίλλιδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γαβριήλ [Γ'] γὰρ τὴ χειροτονία τοῦ μητροπολίτη Μελενίκου Γρηγορίου	14
Αὐγουστος 1716, ἰνδ. 9	Συστατήριον γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμία [Γ'] γὰρ τὴ συλλογὴ ἐλεημοσύνης ὑπὲρ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἀπὸ τὸν πρώην Μελενίκου Γρηγόριον	15
Ίούνιος 1745, ἰνδ. 8	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιου [Β'] γὰρ τὴν ἀφίερωσιν τῆς Ἀγίας Κυριακῆς Θάσου στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου	18
Μάιος, ἰνδ. 11 [1748]	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιτίμιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιου [Β'] σχετικὰ μὲ τὰ σύνορα τῶν μονῶν Ἑσφιγμένου καὶ Χιλανδαρίου	19
26 Νοεμβρίου 1773	Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἀπόφασιν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σαμουήλ [Α'] γὰρ τὴν ἐπίλυσιν τῆς ἔριδος τῶν Κολλυβιστῶν	25
Ίούνιος 1776, ἰνδ. 9	Συνοδικὸ θέσπισμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου [Β'] κατὰ τῶν Κολλυβοσαββατιστῶν	27
Αὐγουστος 1780, ἰνδ. 13	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἐπιτίμιο τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου [Β'] κατὰ τῶν Κολλυβοσαββατιστῶν	29
20 Αὐγούστου 1780	Γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου [Β'] πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτες περὶ τοῦ νέου ἐπισκόπου Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Γεράσιμου	30
Ὀκτώβριος 1787, ἰνδ. 6	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Προκοπίου γὰρ τὴ διαχείρισιν τῶν μετοχίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὺν Σέρρες	48

3 Σεπτεμβρίου 1789	Πατριαρχική και συνοδική επιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τοὺς ἐπιστάτες τῶν τοιφλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, Δανιὴλ Χιλανδαρινὸ καὶ Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανὸ	53
19 Δεκεμβρίου 1789	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τίς μονές Χιλανδαρίου, Ξενοφῶντος, Ἁγίου Παύλου, Ἑσφιγμένου, Παντοκράτορος καὶ Διονυσίου γιὰ ἐξόφληση χρέους πρὸς τὴ δόμινα Τάρσια	54
28 Μαΐου 1797, ἰνδ. 15	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὲ κοινόβιο	61
Νοέμβριος 1797, ἰνδ. 1	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ ἀφοριστικὸ γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου	65
24 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τοὺς Ἁγιορεῖτες προεστώτες γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου	66
24 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν ἀγῶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου	67
26 Νοεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴ μετατροπὴ τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου σὲ κοινόβιο	68
29 Δεκεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τοὺς προεστώτες τῶν μονῶν Μεγίστης Λαύρας, Ἰβήρων, Βατοπεδίου καὶ Διονυσίου γιὰ τὴν κτηματικὴ ἀποκατάστασι τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου	69
29 Δεκεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴν προσέλευσι νέων ἀδελφῶν στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου	70
29 Δεκεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν ἡγούμενο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμο γιὰ τὴν προσέλευσι νέων ἀδελφῶν	71
30 Δεκεμβρίου 1797	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν κτημάτων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου	72
1 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ	78
13 Μαΐου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τὴ συμφιλίωσι δύο πρώην πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως	79
2 Ἰουνίου 1798	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου [Ε'] πρὸς τὸν μοναχὸ Δανιὴλ γιὰ τίς διαφορὲς τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου μὲ τίς μονές Ζωγράφου καὶ Χιλανδαρίου	80

23 Σεπτεμβρίου 1799	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τοὺς Ἐσφιγμένους Λεόντιο Χῖο, Βηρσαρίωνα καὶ Γεώργιο	91
13 Ἰανουαρίου 1800	Ἐπιστολή τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τοὺς Ἄγιοι εἰς προεστώτες γὰρ τὸν διορισμὸ ἡγουμένου στὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὸ Ἱάσιο	92
Ὁκτώβριος 1800, ἰνδ. 4	Ἀποδεικτικὸ εὐεργετήριον γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιο	98
28 Φεβρουαρίου 1801	Ἐπιστολή τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου [Ζ'] πρὸς τὸν μητροπολίτη Μολδαβίας Γρηγόριο γὰρ τὴ γνησιότητα ἱερῶν λειψάνων τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου	102
Δεκέμβριος 1801, ἰνδ. 5	Πατριαρχικὸ καὶ συνοδικὸ σιγilliωδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Καλλινίκου [Δ'] γὰρ τὴ σύστασιν κοινοβίου στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου	103

2. ἹΕΡΑΡΧΩΝ

7 Αὐγούστου 7036 (1528), ἰνδ. 1	Συμφωνητικὸ γράμμα τοῦ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους Μακαρίου γὰρ τὴν ἐπίλυση διαφορᾶς τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Ζωγράφου σχετικὰ μετὰ τὴν τοποθεσίαν Τερώνη στὸν Λογγὸ	2
27 Δεκεμβρίου 7106 (1597), ἰνδ. 11	Συνοδικὴ πρᾶξις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν Βαβλαάμ γὰρ τὴ χειροτονία τοῦ Σαμουήλ ὡς ἐπισκόπου Σισανίου καὶ Ἀνασελίτης	7
1 Αὐγούστου 1740	Ἀρχιερατικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ γράμμα γὰρ τὴν ἀφιέρωσιν τῆς Ἀγίας Κυριακῆς Θάσου στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου	17

3. ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

10 Ἰουνίου 7035 (1527), ἰνδ. 15	Ἀπόφασις τῆς Σύναξης τοῦ Ἀγίου Ὁρους γὰρ διαφορὰ τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Ζωγράφου σχετικὰ μετὰ τὴν τοποθεσίαν Τερώνη στὸν Λογγὸ	1
1 Ἀπριλίου 7070 (1562)	Ἀπόφασις τῆς Σύναξης τοῦ Ἀγίου Ὁρους γὰρ τὴν ἐπίλυση διαφορᾶς τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Χιλανδαρίου σχετικὰ μετὰ ἀμπέλια	3
Ἰούλιος 7070 (1562)	Ἀπόφασις τῆς Σύναξης τοῦ Ἀγίου Ὁρους γὰρ τὴν ἐπίλυση διαφορᾶς τῶν μονῶν Ἐσφιγμένου καὶ Χιλανδαρίου σχετικὰ μετὰ ἀμπέλια	4
10 Ἰανουαρίου ἢ Φεβρουαρίου 7140 (1632)	Γράμμα τῆς Μεγάλης Μέσης γὰρ πώλησιν τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων	9
Ἀπρίλιος 1661	Ὁμολόγον πώλησης τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων ἀπὸ τὴ Σύναξιν τοῦ Ἀγίου Ὁρους στὴ μονὴ Ἐσφιγμένου	11

28 Ἀπριλίου 1759	Γράμμα τῆς Μεγάλῃς Σύναξης γιὰ διαφορὰ τοῦ Παντοκράτορινοῦ κελλίου [τοῦ Ἀγίου Γεωργίου] μὲ τὸ Ἑσφιγμενικὸ κελλίον [τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων]	21
18ος αἰ. [μετὰ τὸ ἔτος 1683]	Ἑκκλήσις τῆς Σύναξης τοῦ Ἀγίου Ὁρους πρὸς τοὺς μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς τοῦ Ἀθῶνα γιὰ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις	104

4. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ

4.1 Ἐπίσημα ἔγγραφα

ἔτος 7118 (1609-1610)	Συμφωνία τῶν μονῶν Ἑσφιγμένου καὶ Παντοκράτορος γιὰ τὴ διαφορὰ τοὺς στὸν Κασιόλακο τοῦ Λογγοῦ	8
1 Ἰουνίου 7151 (1643)	Ὁμολόγο συμβιβασμοῦ τῆς μονῆς Ζωγράφου μὲ τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὴ διαφορὰ τοὺς στὴ Βαγενοκαμάρα	10
1 Ἰουνίου 1755	Ἀποδεικτικὸ καὶ βεβαιωτικὸ μοναστηριακὸ γράμμα γιὰ παρὰχωρησιὴ γῆς ἀπὸ τὴ μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν [Ἰασίου] στὸν Στάθμῃ Βουτικάρῃ	20
Φεβρουάριος 1798	Ἑγγραφο τῶν προκρίτων τῶν μονῶν Μεγίστης Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων καὶ Διονυσίου γιὰ τὴ διαφορὰ τῶν μονῶν Χιλανδαρίου καὶ Ἑσφιγμένου σχετικὰ μὲ ἐλαιῶνα καὶ μὲ τὴ Ποβάνιτσα	74
8 Φεβρουαρίου 1799	Βεβαίωσις τῶν Ἑσφιγμενιτῶν γιὰ τὴν παραλαβὴ τῶν ἐγγράφων τῆς μονῆς τοὺς ἀπὸ τὸν πρῶτον Κορυτσᾶς	84

4.2 Ὁμολόγια πώλησις κελλίων

10 ἢ 13 Σεπτεμβρίου 1697	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων	12
9 Σεπτεμβρίου 7214 (1705)	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στὶς Καρυές	13
20 Ἀπριλίου 1735	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στὶς Καρυές	16
5 Αὐγούστου 1783	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου [τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου] στὶς Καρυές	36
20 Ἰουλίου 1785	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου [στὶς Καρυές]	42
24 Νοεμβρίου 1795	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου τοῦ Ἀγίου Εὐθυμίου τῆς μονῆς Φιλοθέου	59
1 Φεβρουαρίου 1798	Ὁμολόγο πώλησις τοῦ κελλίου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων	73

Βλ. καὶ 3. Ἑγγραφα Κοινότητος Ἀγίου Ὁρους, ἀριθ. 9, 11.

4.3 Χρεωστικές όμολογίες

15 Ιανουαρίου 1776	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της από τόν κύρ Γεώργη τοῦ Σταμάτη καί από τόν κύρ Γεώργη Χρήστου	26
16 Δεκεμβρίου 1777	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της από τοὺς μπακάλληδες Γεώργη καί Γεώργη τοῦ τσιφλικίου της στὸν Ἀχινὸ	28
1 Μαρτίου 1782	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της από τὸν ἄρχοντα μπαχάρηζο Τζελεμπή Χουρμιουζάκη	31
1 Ἰουνίου 1783	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τὴν ἀναλογία της ἐπὶ τοῦ κοινοῦ χρέους τοῦ Ἁγίου Ὁρους	34 (α)
15 Ιανουαρίου 1785	Ἀπόδειξη ἐξόφλησης τοῦ ἀναλογούμενου στή μονή Έσφιγμένου ποσοῦ ἀπὸ τὸ κοινὸ χρέος τοῦ Ἁγίου Ὁρους	34 (β)
23 Ἰουνίου 1783	Κοινὴ χρεωστικὴ όμολογία τῶν μονῶν Χιλανδαρίου, Διονυσίου, Παντοκράτορος, Ἁγίου Παύλου, Έσφιγμένου καί Ξενοφάντος για τόν δανεισμό τους ἀπὸ τὴ δόμνα Τάρσια	35
1 Μαΐου 1784	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της ἀπὸ τὴν Ἀναστασία της Αἰκατερίνης, αὐταδέλφης τοῦ Κυζίκου Γεράσιμου	37
14 Αὐγούστου 1784	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της ἀπὸ τὸν Χατζη-Νικόλαο Χατζη-Ἰωάννου Ζαγοραῖο	38 (α)
1 Φεβρουαρίου 1785	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της ἀπὸ τὸν Χατζη-Νικόλαο Ζαγοραῖο	38 (β)
7 Δεκεμβρίου 1784	Χρεωστική όμολογία της μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσα Χατμανέσσα κοκκώνα Κασσάνδρα Ραμαδάνη	40 (α)
17 Ἰουνίου 1790	Ἀπόδειξη ἐξόφλησης μέρους δανείου στὸν Κωνσταντῖνο Ἀθανασίου	40 (β)
1 Ὀκτωβρίου 1787	Χρεωστική όμολογία της Μονής Έσφιγμένου για τόν δανεισμό της ἀπὸ τὴν ἀρχόντισσα κοκκώνα Σμαράγδα	49

Βλ. καί 5. Ἰδιωτικά, ἀριθ. 58.

4.4 Κατάστιχα καὶ καταγραφές

26 Μαρτίου 1766	Καταγραφή τῶν πολύτιμων ἀντικειμένων τῆς Μονῆς Έσφιγμένου ποὺ παρέδωσε ὁ ἀρχιμανδρίτης Βησσαρίων στὸν προηγούμενὸ της Ἰγνάτιο	22
26 Μαρτίου 1766	Καταγραφή τῶν πολύτιμων ἀντικειμένων τῆς μονῆς [Έσφιγμένου] ποὺ παρέλαβε [ὁ προηγούμενος Ἰγνάτιος] ἀπὸ τὸν ἀρχιμανδρίτη Βησσαρίωνα	23

ἔτος 1768	Κατάστιχο ἐξόδων τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς [Ἑσφιγμένου] στίς Σέρρες	24
20 Αὐγούστου 1782	Κατάστιχο ἐξόδων [τοῦ σκευοφύλακα Ἰγνατίου] γιά τή μονή τοῦ [Σωτήρος] Χριστοῦ στήν Πρίγκηπο καί καταγραφή τῶν ἀντικειμένων τῆς πού παρέλαβε	33
3 Ἰουνίου 1785	Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ ἀρχιμανδρίτη Ἰωνᾶ γιά τὰ τοιφυλίκια τοῦ Ταχινού καί τοῦ Πατρικίου	41
ἔτος 1785	Καταγραφή τῶν <i>τζηφτζήδων</i> καί τῶν <i>ὀρτακτζήδων</i> τῶν τοιφυλικίων Ταχινού καί Πατρικίου	43
[ἔτος 1785:]	Κατάστιχο ἐξόδων [τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες]	44
ἔτος 1768 - 30 Ἰουνίου 1786	Καταγραφή ἐσόδων καί ἐξόδων [τοῦ σκευοφύλακα Ἰγνατίου γιά τὰ τοιφυλίκια στίς Σέρρες καί] γιά τή μονή Σωτήρος Χριστοῦ στήν Πρίγκηπο	45
1 Νοεμβρίου 1786- Σεπτέμβριος 1787	Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Χαλκηδόνης [Παρθενίου] γιά τὰ χρέη τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες	46
10 Δεκεμβρίου 1786 - τέλος Αὐγούστου 1787	Κατάστιχο ληψοδοσίας τοῦ Χαλκηδόνης [Παρθενίου] γιά τὰ χρέη τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες	47
7 Ἀπριλίου 1788	Καταγραφή τῶν ἀντικειμένων τῶν τοιφυλικίων Ἀχινού καί Πατρίκη πού παραδόθηκαν στόν Δανιήλ Χιλανδαρινό καί στόν Σεραφεῖμ Κουτλουμουσιανό	51
ἔτος 1788	Καταγραφή τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν τοιφυλικίων τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες	52
10 Ἰανουαρίου 1790 καί 1 Ἰανουαρίου 1791	Κατάστιχο πληρωμῶν πρὸς χρεωφειλέτες [μετοχίου]	55
21 καί 22 Αὐγούστου 1792	Κατάστιχο ἐξόδων καί ἐσόδων [τοῦ ἐπιστάτη] τῶν τοιφυλικίων [τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου στίς Σέρρες]	56
17 Ὀκτωβρίου 1792	Καταγραφή τῶν κτημάτων τῶν τοιφυλικίων Ἀχινού καί Πατρικίου πού παραχωρήθηκαν στοὺς <i>ὀρτακτζήδες</i>	57
17 Σεπτεμβρίου 1797	Καταγραφή τῆς κινητῆς περιουσίας τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου	63
1 Μαΐου 1798	Καταγραφή τῶν ἀντικειμένων πού ἔφερε ἀπὸ τὴ σκήτη τῆς Ἀγίας Ἀννης ὁ καθηγούμενος τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμιος	76
ἔτος 1798	Καταγραφή τῶν ἀντικειμένων πού βρῆκε στὴ μονή Ἑσφιγμένου ὁ καθηγούμενός της Εὐθύμιος	77
18ος αἰ.	Καταγραφή τῆς ἀκίνητης περιουσίας τῶν μετοχίων Ἀχινού καί Πατρικίου	105

4.5 Ταβήλια

ἔτος 1796 / 1 Ἰουνίου	Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>χροινικὸν δόσμιον</i>	60
13 Ἰουνίου 1797 / 22 Ἰουνίου, 2 Ἰουλίου	Ταβήλιο τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>χαράτζια</i>	62

έτος 1797 / 1 Νοεμβρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸν <i>ἱστηρά</i>	64
έτος 1798 / 8 Φεβρουαρίου 5 Ἀπριλίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>ἡμερὶ</i>	75
έτος 1798 / 27 Νοεμβρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>μηρὶ κρασορακίου</i>	81
έτος 1798 / 28 Νοεμβρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>μηρὶ κρασορακίου</i>	82
έτος 1799 / 17 Ἰανουαρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>βασιλικὸν μηρὶ καὶ τζέπ χουμαγιὸν</i>	83
έτος 1799 / 17 Φεβρουαρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ ποσὸ ποὺ δόθηκε διὰ <i>βασιλικῶν φερμανίων</i>	85
έτος 1799 / 17 Φεβρουαρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>ρουχούσια</i>	86
έτος 1799 / 20 Μαΐου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ ἔξοδα καὶ τὸ <i>μηρὶ τοῦ κρασορακίου</i>	88
1 Ἰουνίου 1799 / 7 Ὀκτωβρίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>ρουχούσια</i> καὶ τοὺς <i>ἱστηράδες</i>	89
έτος 1799 / 3 Ἰουνίου, 8 Ἰουλίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>βασιλικά χαρὰτξο-χάρτια</i>	90
έτος 1800 / 21 Μαρτίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>βασιλικὸν μηρὶ καὶ τζέπ χουμαγιὸν</i>	93
έτος 1800 / 19 Μαΐου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>ρουχούσια</i> καὶ τοὺς <i>ἱστηράδες</i>	94
έτος 1800 / 19 Μαΐου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>ρουχούσια</i>	95
έτος 1800 / 19 Μαΐου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τοὺς <i>ἱστηράδες</i>	96
έτος 1800 / 2, 12 Ἰουνίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>βασιλικά χαρὰτξο-χάρτια</i>	97
15 Νοεμβρίου 1800 / 10 Ἰανουαρίου, 8 Ἀπριλίου	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὰ <i>ρουχούσια</i>	99
15 Δεκεμβρίου 1800	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>ἡμερὶ τοῦ κρασορα-κίου</i>	100
20 Δεκεμβρίου 1800 / 25 Φεβρουαρίου [1801]	Ταβήλαιο της μονής Ἑσφιγμένου γιά τὸ <i>βασιλικὸν ἡμερὶ καὶ τζέπ χουμαγιὸν</i>	101

4.6 Μοναχῶν

13 Ὀκτωβρίου 1787	Γράμμα τοῦ σκευοφύλακα Χιλανδαρίου Δανιήλ καὶ τοῦ προηγούμενου Κουτλουμουσίου Σεραφεῖμ γιά τὴν ἐπιστάσια τῶν ἐσφιγμενιτικῶν τσιφλικίων στίς Σέρρες	50
-------------------	--	----

5. ΙΔΙΩΤΙΚΑ

20 Αυγούστου 1782	Ἀφιερωτικὸ καὶ εὐεργετήριον γράμμα τοῦ ἱσναφίου τῶν σα- μολαδάδων πρὸς τὴ μονὴ Ἑσφιγμένου γιὰ τὴ μονὴ τοῦ [Σωτήρος] Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν Πρίγκηπο	32 (α)
τέλη 18ου αἰ.	Σχέδιο ἐπιστολῆς πρὸς τὸν [Κωνσταντινουπόλεως] Γρηγόριο [Ε'] σχετικὰ μὲ τὴν [ἀποκατάσταση] τοῦ κοινοβιατισμοῦ [στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου]	32 (β)
12 Σεπτεμβρίου 1784	Ὁμολογία παραλαβῆς ἐνὸς ζώου τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου ἀπὸ συγγενὴ ἀποβιώσαντος μοναχοῦ	39
25 Ἰανουαρίου 1793	Χρεωστικὴ ὁμολογία τοῦ Σταμάτη καὶ τοῦ γιοῦ του ἱεροδια- κόνου Γρηγορίου γιὰ τὸν δανεισμὸ τους ἀπὸ τὸν παπα-Κο- σμᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸ του γερο-Μωϋσῆ	58
24 Ἀπριλίου 1799	Ἀποδεικτικὸ γράμμα γιὰ τὴν ἀφιέρωση ἐλαιοδένδρων στὴ μονὴ Ἑσφιγμένου	87

ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου. Τὰ πρόσωπα καταχωροῦνται μὲ τὸ βαπτιστικὸ τους ὄνομα, ἐφόσον αὐτὸ εἶναι γνωστὸ. Πὰ κάθε πρόσωπο ἀναγράφεται σὲ παρένθεση ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, στὸ ὁποῖο συναντᾶται αὐτό, ἢ οἱ ἀκράειες χρονολογίες, σὲ περίπτωσι ποὺ ἀναφέρεται σὲ περισσότερα ἔγγραφα. Τὸ ἐρωτηματικὸ μέσα σὲ παρένθεση δηλώνει ἀμφίβολη πληροφορία (συνήθως ἐξ αἰτίας ἀμφίβολης ἀνάγνωσις λέξεων τοῦ ἐγγράφου), ἐνῶ οἱ ἐκθέτες μὲ ἐρωτηματικὸ δηλώνουν ἀμφίβολη ταύτιση προσώπων (σὲ περιπτώσεις συνωνυμίας).

Στὸ εὔρετήριο χρησιμοποιοῦνται οἱ ἑξῆς βραχυγραφίες:

Ἀγ. Π.:	Ἀγίου Παύλου - Ἀγιοπανλῆτης	Κουτλ.:	Κουτλουμουσίου - Κουτλουμουσιανός
Ἀγ. Παντ.:	Ἀγίου Παντελεήμονος (Ρωσικό, Ρώσος)	Κων.:	Κωνσταμονίτου - Κωνσταμονίτης
ΑΟ:	Ἄγιον Ὅρος	Κωνστ.:	Κωνσταντινουπόλη
ἀρχιμ.:	ἀρχιμανδρίτης	Λαύρ./Λαυρ.:	Μεγίστης Λαύρας - Λαυριώτης
Βατ.:	Βατοπεδίου - Βατοπεδινός	μάρτ.:	μάρτυρας
Γρηγ.:	Γρηγορίου - Γρηγοριάτης	μητρ.:	μητροπολίτης
διάκ.:	διάκονος	μον.:	μοναχός
Διον.:	Διονυσίου - Διονυσιάτης	Ξενοφ.:	Ξενοφώντος - Ξενοφωντίνος
Δοχ.:	Δοχειαρίου - Δοχειαρίτης	Ξηρ.:	Ξηροποτάμιου - Ξηροποταμινός
ἐπίσκ.:	ἐπίσκοπος	Παντ.:	Παντοκράτορος - Παντοκρατορινός
ἐπιστ.:	ἐπιστάτης	πατρ.:	πατριάρχης
Ἑσφ.:	Ἑσφιγμένου - Ἑσφιγμένίτης	προηγ.:	προηγούμενος
Ζωγρ.:	Ζωγράφου - Ζωγραφίτης	Πρωτ.:	Πρωτάτο - Πρωτατίνος
ἡγ.:	ἡγούμενος	Σίμ. Π.:	Σίμωνος Πέτρας - Σιμωνοπετρίτης
Ἰβ.:	Ἰβήρων - Ἰβηρίτης	σκευοφ.:	σκευοφύλακας
ἱεροδ.:	ἱεροδιάκονος	σλαβ.:	σλαβικό ὄνομα / ὑπογραφή
ἱερομ.:	ἱερομόναχος	Σταυρ.:	Σταυρονικήτα - Σταυρονικητιανός
καθηγ.:	καθηγούμενος	Φιλ.:	Φιλοθέου - Φιλοθεΐτης
Καρ.:	Καρακάλλου - Καρακαλλινός	Χιλ.:	Χιλανδαρίου - Χιλανδαρινός
κελλ.:	κελλίο		

Α

- ¹Αβέρκιος, κελλ. 9
²Αβέρκιος, μον. κελλ. Κοιμήσεως Θεοτόκου (1785) 42
 Ἀβράμιος, πατρ. Ἱεροσολύμων (1776) 27
 ἀγαθά (τροφή, τροφίμα) 14, 15, 33, 41, 56, 61, 76. Πρβλ.: ἀλάτι· ἄχυρο· βαμβάκι· βρώμη· γιουλάφι· κανάβι· κεχρί· κρασί· κρέας· κριθάρι· λάδι· λιοβαμπάκι· σιτάρι· σουσάμι· φακή· χορτάρι
 Ἀγαθαγγέλι, μον. τοῦ χατζη-Στρατήγη Νταμπανλή Γενῆ (1799) 87. Πρβλ. Μιχαήλος
 Ἀγαθαγγεῖλος, Δοχ. γέρων ἐπιστ. ΑΟ (1798) 4, 74
 Ἀγαθοπόλεως, ἐπισκ. βλ. ἐπίσκοπος
¹Αγάπιος, Κύπριος 27
²Αγάπιος, μητρ. Κυζίκου (1780-1787) 29, 48
³Αγάπιος, μητρ. Σερρών (1776-1777) 26, 27, 28. Πρβλ. ⁹Μακάριος
⁴Αγάπιος, Πελοποννήσιος ἱεροδιδάσκαλος (1798) 79
 ἀγῆς 10, 21, 67, 105· βλ. καί: χατζη-Ἀχμέτ· Ἱμπραήμ· Ἰσά· Κιόρ· Μεχμέτ· Μουσᾶ· ἹΜουσταφά· Σουλ(ε)μάν· Χαφούς· Μεεμέτ
 ἀγελάδα 43, 51. Πρβλ.: βόδι· μοσχάρι· ταῦρος
 Ἀγία Ἄννα, σκήτη (Ἀγιαννανίτης) 71, 72, 76· βλ. καί: ¹Ανανίας· ¹Εὐθύμιος· ³Λεόντιος
 Ἀγία Κυριακή, μετόχιο Ἑσφ. 17, 18
 Ἅγιοι Ἀνδργυροί, κελλ. Πρωτ. καί Ἑσφ. 9, 11, 12, 21, 73· βλ. καί: ⁶παπα-Γαβριήλ· γερο-Δαμιανός· παπα-Θεοφάνης· ²Ἰάκωβος· ¹¹Ἰωακείμ· ²Ἰωνᾶς· ⁷γερο-Μακάριος· ⁶Σεραφεῖμ. Πρβλ. Ἁγίων Ἀναργύρων ἀκολουθία
 Ἅγιον Ὅρος (ἀγιώνυμο ὄρος, Ἄθως, Ἀγιορείτης) 4, 10, 15, 19, 21, 25, 29, 30, 31, 34 (α), 34 (β), 35, 45, 46, 48, 49, 54, 61, 66, 67, 69, 71, 74, 79, 80, 84, 85, 89, 92, 102, 103, 104· βλ. καί: ἐπιστάτης Κοινότητος ΑΟ· Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ· Κοινότητος ΑΟ· πρῶτος ΑΟ· Σύναξι ΑΟ
 Ἅγιος Ἀπόστολος, κελλ. 12, 73
¹Ἅγιος Γεώργιος, 1, 10, 28
²Ἅγιος Γεώργιος, κελλ. Παντ. 9, 12, 21, 59, 73· βλ. καί ³γερο-Ἰωάσαφ
¹Ἅγιος Δημήτριος 58
²Ἅγιος Δημήτριος, σκήτη βατ. 84
 Ἅγιος Εὐθύμιος, κελλ. Φιλ. 59· βλ. καί ⁴γερο-Χρύσανθος. Πρβλ. Ἁγίου Εὐθυμίου ἀκολουθία
 Ἅγιος Ἰάκωβος, κάρα 22, 23
 Ἁγίου Εὐθυμίου ἀκολουθία, βιβλίο 59
 Ἁγίου Παντελεήμονος, μονή (Ρωσικό, Ρῶσος)· βλ. Ἀρσένιος
 Ἁγίου Παύλου, μονή (Ἀγιοπαυλίτης) 35, 54· βλ. καί: ¹Γρηγόριος· ¹Διονύσιος· ¹Σεραφεῖμ· σφραγίδα Ἁγ. Π.· ¹Τιμόθεος
 Ἁγίων Ἀναργύρων ἀκολουθία, βιβλίο 73
 Ἀγκουράς βλ. ¹Θεοχάρης
 ἀγκώνας 4
 ἀγορά (ἀγοραστής) 12, 16, 33, 36, 41, 42, 45, 56, 59, 73, 87
 ἀγρός 5, 74. Πρβλ. χωράφι
 Ἀγχιάλου, μητρ. βλ. ⁸Ἰωακείμ
 Ἀδάμης βλ. Χατζηνασιός
 ἄδεια 6, 7, 13, 14, 42, 50, 61, 102. - ἐκκλησιαστική 70, 71
 ἀδελφάτο 15
 ἀδελφοποιία 103

- Ἀδριανουπόλεως, μητρ. βλ. ⁹Διονύσιος
 Ἀζαπακαπούλης βλ. ¹Κωνσταντῆς
 Ἀθανάσης, πατζιανάκης τοῦ Παρούση
 (1784) 39
¹Ἀθανάσιος βλ. ¹Κωνσταντῖνος
²Ἀθανάσιος, Διον. ἱερομ. δικαῖος (1661) 11
³Ἀθανάσιος, Ἰβ. ἀρχιμ. μάρτ. (1783) 34 (α)
⁴Ἀθανάσιος, μητρ. Δρύστρας (1706) 14
⁵Ἀθανάσιος, μητρ. Νικομηδείας (1797-
 1801) 61, 65, 103
⁶Ἀθανάσιος, Πάριος 27
 Ἀθωνιάδα, Σχολή 66
 Ἀθως βλ. Ἅγιον Ὅρος
¹Αἰκατερίνη, αὐταδέλφη τοῦ μακαριστοῦ
 Γεράσιμου Κυζίκου βλ. Ἀναστασία
²Αἰκατερίνη, Γεωργίου σαράφη (1782-1785
 περ.) 45
¹Ἀκάκιος, Ἐσφ. ἱερομ. ἡγ. (1797) 61
²Ἀκάκιος, Σίμ. Π. ἱερομ. δικαῖος (1661) 11
 ἀκολουθία, βιβλίο βλ.: Ἅγιου Εὐθυμίου
 ἀκολουθία· Ἅγιων Ἀναργύρων ἀκο-
 λουθία
 ἀλακτῆς 43
 ἀλάτι 51
 Ἀλβανίτες 58
 Ἀλβανιτίας, ἀρχιεπίσκοπος βλ. Ἀχρίδας
 Ἀλεξανδρείας, πατρ. βλ. Σίλβεστρος
¹Ἀλέξιος βλ. ²Κωνσταντῖνος
²Ἀλέξιος, Διον. γέροντας (1527) 1
 ἄλλογο 43, 51, 52, 56. Πρβλ. φοράδα
 Ἀμβρόσιος, Ἐσφ. ἱερομ. (1801) 102, 103
 ἀμπάρι (ἀποθήκη) 56, 105
 ἀμπέλι (ἀμπελοτοποθεσία) 3, 4, 8, 9, 12, 13,
 15, 16, 17, 18, 36, 42, 73, 84. Πρβλ. ἀμπε-
 λόστρεμμα
 ἀμπελόστρεμμα 88, 100. Πρβλ.: ἀμπέλι·
 στρέμμα
 ἄμφια 9, 12, 13, 15, 16, 22, 23, 42, 59, 63, 73,
 76, 77· βλ. καὶ ἐπιγονάτιο
 ἀναγνώστης 6, 7, 14
¹Ἀνάληψη 12, 13, 15, 16, 17, 18, 31, 36, 42,
 49, 73, 84
²Ἀνάληψη, κελλ. Χιλ. 42
¹Ἀνανίας, Ἐσφ. ἡγ. πνευματικὸς ἀπὸ τὴν
 Ἁγία Ἄννα (1797) 71, 72
²Ἀνανίας, Ἐσφ. ἱερομ. (1735) 16
³Ἀνανίας, Ἐσφ. μον. (1697) 12
⁴παπα-Ἀνανίας, Ἐσφ. προηγ. (1785) 42
⁵Ἀνανίας, Κουτλ. (1562) 3
⁶Ἀνανίας, μητρ. Δέρκων (1787) 48
⁷Ἀνανίας, μητρ. Κυζίκου (1745-1748) 18,
 19
⁸Ἀνανίας, Σταυρ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1799)
 89, 90
 Ἀνασελίτζης, ἐπισκ. βλ. Σισανίου καὶ Ἀνα-
 σελίτζης
 Ἀναστασία, τῆς Αἰκατερίνης αὐταδέλφης
 τοῦ μακαριστοῦ Γεράσιμου Κυζίκου
 (1784) 37
¹Ἀνθιμος, Βατ. μάρτ. (1784-1785) 38 (α), 38
 (β)
²Ἀνθιμος, Βατ. προηγ. (1527) 1
³Ἀνθιμος, μητρ. Ἰκονίου (1706) 14
⁴Ἀνθιμος (;), μητρ. Καστορίας (1776) 27
⁵Ἀνθιμος, μητρ. Μαρωνείας (1740) 17, 18
⁶Ἀνθιμος, μητρ. Μυτιλήνης (1745) 18
⁷Ἀνθιμος, μητρ. Προύσης (1797) 61
⁸Ἀνθιμος, μητρ. Το(υ)ρνόβου (1748) 19
 Ἀνθολόγιο, βιβλίο 12, 13, 16, 42, 59
 ἀννῶνα 41, 51, 52
 ἀντιμήνσιο 63
 ἀντιπρόσωπος 34 (α)
 Ἀπελῆς βλ. ¹Ζαχαρίας
 ἀπλωταριά 42
 ἀπόδειξη 26, 34 (β), 40 (β), 80· βλ. καὶ
 γράμματα ἀποδεικτικὰ
 ἀποθήκη βλ. ἀμπάρι
 Ἀπόστολος, βιβλίο 9, 12, 13, 16, 33, 42, 59,
 73. Πρβλ.: Εὐαγγέλιο· Καινὴ Διαθήκη·
 Τετραεὐαγγέλιο
 ἀπόφαση 32 (α), 61. - πατριαρχική 25, 34
 (α), 80, 84. - Σύναξης ΑΟ 1, 3, 4, 11, 104.
 - συνοδική (ἐκκλησιαστική) 25, 29, 34
 (α), 53, 66, 80
 ἀρὰ (κατάρα, καταραμένος) 2, 4, 5, 19, 27,
 29, 65, 87. Πρβλ.: ἀφορισμός· ἐπιτίμιο·
 ποινή
 ἀργία ἱερέων 5, 6, 27. Πρβλ.: καθαίρεση ἱε-

ρέων· παραίτηση μητροπολίτη· ποινή
ἀργκελλές 43
 Ἀργύρης, Χρήστου μάρτ. (1776) 26. Πρβλ.
 Ἐρώργης
 Ἀρδαμερίου, ἐπισκ. βλ. Ἰγνάτιος
 Ἄριος 13, 16, 42, 59
 Ἀρσένιος, Ἀγ. Παντ. δικαῖος (1661) 11
 Ἀρτης, μητρ. βλ. ἹΜακάριος
 Ἀρχάγγελοι, κελλ. 9, 12, 42, 73
 ἀρχιδιάκονος βλ.: Ἐρηγόριος· ἹΜάξιμος
 ἀρχιεπίσκοπος. - Ἀρχιδῶν βλ. Βαρθολαίμ.
 Πρβλ.: ἀρχιερέας· ἐπίσκοπος· μητρο-
 πολίτης
 ἀρχιερέας 1, 7, 14, 27, 58, 80, 103. Πρβλ.:
 ἀρχιεπίσκοπος· γράμμα ἀρχιερατικό·
 ἐπίσκοπος· μητροπολίτης
 ἀρχιμανδρίτης 80, 98, 103· βλ. καί: ἹΑθα-
 νάσιος· ἹΒησσαρίων· ἹΓρηγόριος· ἹΔιο-
 νύσιος· ἹΕὐθύμιος· ἹΕὐθύμιος· ἹΖαχα-
 ρίας· ἹἩσαΐας· ἹἸωνᾶς· ἹΚοσμάς·
 ἹΚωνσταντῖος· ἹΣυμεών· ἹΦιλόθεος
 ἀρχονταρίκι 103
 ἀρχοντας (ἀρχόντισσα) 6, 7, 27, 34 (α), 40
 (α), 48, 67, 92· βλ. καί: Πούρα· Καλοη-
 θής· Κασσάνδρα· Σμαράγδα· ἹΤζε-
 λε(μ)πής· ἹΧουρμουζάκης
 ἀσήμι (ἀσημένιος) 22, 33, 63· βλ. καί σκεύη
 ἀργυρά
 χατζη-Ἀσλάνης, Τζεβᾶ(λ) ἐπίτροπος μάρτ.
 (1782-1783) 31, 35
 ἄσπρο 9, 12, 13, 16, 17, 18, 26, 41, 46, 53, 62,
 75, 82, 83, 85, 86, 88, 93, 94, 95, 96, 97, 99,
 100, 101
 Ἀτιπαξαράς βλ. Λάξαρης
 αὐλάκι 4, 13, 16, 42, 59. Πρβλ.: βρύση· γούρ-
 να· νερό· ποταμός· ρυάκι· στέρνα· σω-
 λήνα· ὕδρευση
 παπα-Αὐξέντιος, σλαβ. (1562) 4
 αὐτοψία (ἐξέταση συνόρων) 4, 10, 21, 69,
 74, 84
 ἀφιέρωση (ἀφιέρωμα) 13, 14, 15, 17, 18, 32
 (α), 33, 65, 87, 102, 103. Πρβλ. γράμμα
 ἀφιερωτικό
 ἀφορισμός (ἀφορισμένος) 3, 4, 5, 6, 7, 8, 19,

25, 27, 29, 65, 69, 103, 104. Πρβλ.: ἀρά·
 γράμμα ἀφοριστικό· ἐπιτίμιος· ποινή
 Ἀχινός (Ταχινός), τσιφλίκι Ἐσφ. 26, 28, 40
 (β), 41, 43, 48, 50, 51, 53, 56, 57, 105· βλ.
 καί: ἹΓεώργης· ἹΓεώργης. Πρβλ.: μετό-
 χιος· Πατρίκι· Σέρρες· τσιφλίκι
 ἀχλαδιά 59
 χατζη-Ἀχιμέτ, ἀγᾶς (1792 περ.) 56
 Ἀχρίδας (Ἀχριδῶν), ἀρχιεπίσκοπος βλ.
 Βαρθολαίμ· βλ. καί Σύνοδος Ἀχρίδας
 ἄχυρο 33. Πρβλ. ἄχυρώνας
 ἄχυρώνας 33, 105. Πρβλ. ἄχυρο

B

Βαγγελινός, Ἰωάννου μάρτ. (1777) 28
 Βαγενοκαμάρα 10
 βακουφναμές (βακουφλαμάς, βακουφ-
 ναμέν) 10, 22, 80, 84
 βαμβάκι (κοζάκι) 41, 51, 56, 57. Πρβλ.
 κοζάκ μεντζενί
 Βάμεσης βλ. Μανολάκης
 Βάνιτζα βλ. Ποβάνιτσα
 Βαρζημούχα βλ. Βραζημούχα
 Βαρθολαίμ, ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν σλαβ.
 (1597) 7
 βασιλέας βλ. σουλτάνος. Πρβλ.: γράμμα
 βασιλικό· ἔγγραφο βασιλικό· κρήνη βα-
 σιλική· μηρὶ βασιλικό· ὄρισμός βασιλι-
 κός· περάτι βασιλικό· πρόσταγμα βα-
 σιλικό· χαράτζι (χαρατζοχάρτι βασι-
 λικό)
 ἹΒασίλειος, γέροντας σλαβ. (1562) 4
 ἹΒασίλειος, Χιλ. μον. γέροντας (1561) 4
 χατζη-Βασίλης (1782) 32 (α)
 Βατοπεδίου, μονή (Βατοπεδινός) 1, 5, 69,
 74, 104· βλ. καί: ἹἈγιος Δημήτριος·
 ἹἈνθιμῖος· ἹἈνθιμῖος· ἹΓεννάδιος· Ἱπα-
 πα-Δαβίδ· ἹΔιονύσιος· ἹΔωρόθεος·
 ἹἸωσήφ· ἹΜάξιμος· ἹΜεθόδιος· Ἱγερο-
 Μελέτιος· ἹΝικηφόρος· ἹΠαρθένιος·
 ἹΠαχώμιος· ἹΣυμεών· ἹΣωφρόνιος·
 ἹΦιλόθεος
 Βελεγράδων, μητρ. βλ. μητροπολίτης

Βενιαμίν, Παντ. ιερομ. προηγ. (1609/1610) βρώμη 41, 51, 57

8

Βέργος, Μαριμάρας (1785 περ.) 44

βερεσέδι βλ. χρέος

Βεροίας, μητρ. βλ.: ⁹Ιωακείμ· ³Ματθαῖος

βεσιτάρης βλ. ³Κωστάκης

¹Βησσαρίων, Έσφ. (1799) 91

²Βησσαρίων, Έσφ. ἀρχιμ. (1766) 22, 23

³Βησσαρίων, Λαυρ. (1632) 9

⁴Βησσαρίων, Λαυρ. ἡγ. Κοτροτζανίου (1800) 99

βιβλίο 9, 12, 13, 16, 22, 29, 33, 42, 59, 63, 73, 76· βλ. καί: ἀκολουθία· Ἀνθολόγιο·

Ἀπόστολος· Ἐκλογή· Εὐαγγέλιο·

Εὐχολόγιο· Θησαυρός· Ἰωάννης Δαμασκηνός· Καινὴ Διαθήκη· Λειτουργία·

Μηναῖο· Νέος Θησαυρός· Ὁκτώηχος· Παλαιὰ Διαθήκη· Παρακλητικὴ·

Πατερικό· Πεντηκοστάριο· Συναξαριστής· Τετραευαγγέλιο· Τόμος· Χαράς·

Τριώδιο· χειρόγραφο· Ψαλτήριο· Ὁρολόγιο· Πρβλ.: βιβλιοθήκη· βιβλιοπώλης

βιβλιοθήκη 63. Πρβλ.: βιβλίο· βιβλιοπώλης· βιβλιοπώλης βλ. Ἰατζίη-Νικόλαος. Πρβλ.: βιβλίο· βιβλιοθήκη

βίγλα 2, 10

¹Βίκτωρ, Χιλ. (1632) 9

²γερο-Βίκτωρ, Χιλ. (1643) 10

³Βίκτωρ, Χιλ. προηγ. σλαβ. (1661) 11

Βλαχία 99

Βόδα βλ. Νικολάι

βόδι 33, 43, 51, 63. Πρβλ.: ἀγελάδα· μοσχάρι· ταῦρος

βουβάλι 1, 2, 43, 51

Βουλγαρίας, ἀρχιεπίσκοπος βλ. Ἀχρίδας

βούλλα 13, 16, 31, 36, 42, 49, 50, 73, 84· βλ. καὶ σφραγίδα

βουνό 65. Πρβλ. Σαμαρία

Βουτιάρης βλ. Στάθης

Βραζιμούχα (Βαρζιμούχα) βλ.: ⁴Ἰωάννης· Κυριακός

Βρούσιος, Κοατζᾶ μάρτ. (1776-1777) 26, 28

βρούση 59. Πρβλ.: αὐλάκι· γούρνα· νερό· ποταμός· ρυάκι· στέρνα· σωλήνα· ὕδρευση

Γ

¹παπα-Γαβριήλ, Γρηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1796-1797) 60, 64

²Γαβριήλ, ἐπίσκ. Ἐλευθερουπόλεως (1586 περ.) 6

³Γαβριήλ, ἐπιστ. τοιφλικίων (πρὶν τὸ 1784-1786) 41, 45, 50

⁴Γαβριήλ, Έσφ. ιερομ. (1735) 16

⁵Γαβριήλ, Ζωγρ. προηγ. (1528) 2

⁶παπα-Γαβριήλ, ιερομ. κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων (1632) 9

⁷Γαβριήλ, ιερομ. πρῶτος ΑΟ (1527) 1

⁸Γαβριήλ, Καρ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1799-1800) 89, 90, 93, 94, 95, 96

⁹Γαβριήλ, μον. γέρον κελλ. Κοιμήσεως Θεοτόκου (1735) 16

¹⁰Γαβριήλ, μον. μάρτ. σλαβ. (1562) 4

¹¹Γαβριήλ, Παντ. ιερομ. πρῶτος ΑΟ (1562) 3, 4

¹²γερο-Γαβριήλ, Σίμ. Π. (1643) 10

Γαβριήλ Γ', πατρ. Κωνστ. (1706) 14

Γαβριήλ Δ', πατρ. Κωνστ. (1783-1785) 34 (α), 34 (β)

γαϊδούρι 39

Γαλακτίων, Φιλ. ἐπιστ. ΑΟ (1800-1801) 97, 99, 100, 101

Γαλατᾶς 27

Γάνου καὶ Χώρας, μητρ. βλ. ⁴Παῖσιος

Γαρατζᾶς βλ. Σταυρινός

¹Γεδεών, μητρ. Εὐρίπου (1776) 27

²Γεδεών, Ξηρ. ιερομ. καθηγ. (1661) 11

Γενῆ βλ. χατζη-Στρατήγη

¹Γεννάδιος, Βατ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1797-1800) 63, 69, 74, 89, 90, 93, 94, 95, 96

²Γεννάδιος (;), μητρ. Καστορίας (1776) 27· βλ. καί: ⁴Ἀνθίμος· ⁹Εὐθύμιος

¹γερο-Γεράσιμος, Έσφ. (1796) 60

²Γεράσιμος, Ζωγρ. (1759) 21

³Γεράσιμος, Λαυρ. προηγ. μάρτ. (1783) 34 (α)

- ⁴Γεράσιμος, μητρ. Ἡρακλείας (1745) 18
⁵Γεράσιμος, μητρ. Θεσσαλονίκης (1797-1801) 61, 65, 103
⁶Γεράσιμος, μητρ. Κυζίκου (πρὶν τὸ 1784) βλ. Ἀναστασία
⁷Γεράσιμος, μητρ. Νικομηδείας (1787-1789) 48, 53
⁸Γεράσιμος, (πρώην) ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1780-πρὶν τὸ 1793) 29, 30, 58
⁹Γεράσιμος, Χιλ. προηγ. μάρτ. σλαβ. (1797) 63
¹Γερβάσιος, Ἑσφ. μον. γέροντας (1609/1610) 8
²Γερβάσιος, Φιλ. (1562) 4
¹Γερμανός, Ἰβ. ἱερομ. ἡγ. (1562) 3
²Γερμανός, Κουτλ. προηγ. (;) (1527) 1
³Γερμανός, Ξηρ. προηγ. (1527) 1
γέροντας (γέρων, γερο-) 2, 3, 10, 14, 18, 19, 25, 27, 29, 104· βλ. καὶ: Ἀγαθάγγελος·
²Ἀλέξιος· ¹Βασίλειος· ²Βασίλειος· ²γερο-Βίκτωρ· ⁹Γαβριήλ· ¹²γερο-Γαβριήλ·
¹γερο-Γεράσιμος· ¹Γερβάσιος· ¹γερο-Δαμασκηνός· γερο-Δαμιανός· ⁶γερο-Δανιήλ· ⁸γερο-Δανιήλ· ¹Διονύσιος· ⁴γερο-Διονύσιος· ⁵γερο-Διονύσιος· ²Δοσίθεος· ¹Δωρόθεος· ²Δωρόθεος· ³γερο-Εὐθύμιος· ³γερο-Θεοδόσιος· Θεόδουλος· ³Ἰάκωβος· ⁵Ἰάκωβος· ¹γερο-Ἰωάννης· ³γερο-Ἰωάσαφ· γερο-Κάλλιστος·
²Κωνσταντίνος· ⁷γερο-Μακάριος· ¹Ματθαῖος· ¹γερο-Μελέτιος· ²Μελέτιος· ²γερο-Μητροφάνης· γερο-Μωϋσῆς· Νήφων· ²Νικάνωρ· ¹Νικηφόρος· ²γερο-Νικηφόρος· ³Νικηφόρος· ⁶γερο-Νικηφόρος· ¹Νικόδημος· Ὀνούφριος· ¹γερο-Σάββας· Σαμψών· ³γερο-Σεραφεῖμ·
⁹γερο-Σεραφεῖμ· ³γερο-Στέφανος· ¹Σωφρόνιος· ²γερο-Τιμόθεος· Ὑάκινθος·
³γερο-Χριστοφόρος· ⁴γερο-Χρῦσανθος
¹Γεώργης, γιὸς τοῦ Σταμάτη μπακάλης στὸν Ἀχινὸ (1776-1777) 26, 28
²Γεώργης, Χρήστου μπακάλης στὸν Ἀχινὸ (1776-1777) 26, 28. Πρβλ. Ἀργύρης
¹παπα-Γεώργιος, ἀπὸ τῆ Ραβεννῆ μάρτ. (1528) 2
²Γεώργιος, γραμματικὸς τοῦ Κοινοῦ (1785) 34 (β)
³Γεώργιος, Ἑσφ. (1799) 91
⁴Γεώργιος, Κουτζουπατούνης βλ. ²Σταμάτης
⁵Γεώργιος, Μαυροκορδάτος *σπαθάρης* (1782-1787 περ.) 45, 46
⁶Γεώργιος, σαράφης βλ. ²Αἰκατερίνη
⁷Γεώργιος, Σχοινᾶς (1790) 40 (β)
Πάγκος, Σαμουρκάσης (1798) 80
Πάκσις βλ. ²Μιχαήλ
Πανιτζαριώτης βλ. Κανέλλος
Παννάκης, χατζη-Μιχαλάκης (1786-1787) 46
Πάννης, Τζουλάκη (1792) 57
γιατροὺς ⁶· βλ. καὶ ²Νικόλαος
Ποβάνιτσα (Βάνιτζα, Ἰωάνιτζα), μονὸδριο τοποθεσία 5, 65, 69, 74, 80, 84
γιουλὰφι 56
Πούρα, ἄρχοντας μάρτ. σλαβ. (1528) 2
Γκαραγκάνης βλ. Μεχμέτ
Γκάκα βλ. ¹Νικόλαος
Γάικα βλ. ¹Ροξάνδρα
Γοματιανός βλ. ²παπα-Σεραφεῖμ
γουναραδες, ἰσνάφι 80
Γούναρης βλ. ¹Τζελε(μ)πῆς
γούρνα 42. - Διον. 13, 16, 42. Πρβλ.: αὐλάκι· βρύση· νερό· ποταμός· ρυάκι· στέρνα· σωλήνα· ὕδρευση
Γοῦτα βλ. ²Κωνσταντίνος
γράμμα 4, 5, 8, 12, 13, 16, 20, 21, 25, 30, 36, 50, 58, 59, 68, 72, 73, 74, 79, 80, 84. - ἀποδεικτικό 20, 87, 98· βλ. καὶ ἀπόδειξη. - ἀρχιερατικό 17. - ἀφιερωτικό 18, 32 (α). - ἀφοριστικό 27, 53, 65, 66, 69. - βασιλικό 32 (α)· βλ. καὶ ἐγγραφο βασιλικό. - βεβαιωτήριο (βεβαιωτικό, ἐπιβεβαιωτήριο) 18, 20. - δηλωτικό 42. - ἐκκλησιαστικό 17, 69, 72, 98. - ἐνσφράγιστο 1, 59, 80, 84. - ἐνυπόγραφο 18, 37, 48, 58, 80. - εὐεργετήριο 32 (α), 98. - μαρτυρικό (ἐμμάρτυρο) 1, 58, 80. - Με-

γάλης Μέσης ΑΟ 9. - μοναστηριακό 20, 80, 92, 103. - πατριαρχικής αὐλῆς 80. - πατριαρχικό 6, 18, 27, 48, 53, 61, 65, 66, 80, 103. - πρωτορεπτικό 6. - Πρωτάτου 11. - σιγίλλιο 103. - σιγίλλιδες 80. - σιγίλλιδες ἐν μεμβράναις 14, 103. - συμφωνητικό 2. - Σύναξης ΑΟ 1, 3, 4, 21. - συνοδικό 18, 25, 27, 48, 50, 53, 61, 65, 66, 80, 103. - συστατήριο 15, 92. - ὑποσχετικό 37. Πρβλ.: ἀπόφασι· ἀργκελλές· βακουφναμές· ἔγγραφο· ἔνταλμα· ἐπιστολή· θέσπισμα συνοδικό· ὄρισμός· περάτι· πιτάκιο· πράξη· σενέτι· σιγίλλιο· σουρέτι· συνορλαμές· σύνταγμα· ταβήλιο· ταρι· τεμεσούτ· τεξίτι· τεσκερές· φριμάνι· χοτζέτι· χρυσόβουλλο γραμματικὸς βλ.: ²Γεώργιος· ¹Ιερόθεος Γρηγορέσκου (Γρηγοράσκου) βλ.: Σμαράγδα· ¹Τζελε(μ)πίης
¹Γρηγόριος, Ἀγ. Π. ἀρχιμ. ἐπιστ. μάρτ. (1783) 34 (α), 35
²Γρηγόριος, ἀρχιδιάκονος ἐπίτροπος μητρ. Σεργῶν Ματθαίου (1789) 53
³Γρηγόριος, Ἐσφ. ἱερομ. πνευματικὸς (πρώην) μητρ. Μελενίκου (1706-1716) 14, 15
⁴Γρηγόριος, ἱεροδιάκονος γιὸς τοῦ Σταμάτη (1793) 58. Πρβλ. ²Σταμάτης
⁵Γρηγόριος, Κουτλ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1799) 90
⁶Γρηγόριος, μητρ. Δέρκων (1801) 103
⁷Γρηγόριος, μητρ. Δράμας (1785) 34 (β)
⁸Γρηγόριος, μητρ. Ζιχνῶν (1586 περ.) 6
⁹Γρηγόριος, μητρ. Καισαρείας (1787-1789) 48, 53
¹⁰Γρηγόριος, μητρ. Μολδαβίας (1801) 102
¹¹Γρηγόριος, Παλαμᾶς Ἐσφ. ἡγ. 32 (β). - λείψανο Γρηγορίου Παλαμᾶ 32 (β)
¹²Γρηγόριος, πρώην ἐπίσκ. Λυχνιδῶν (1793) 58
Γρηγόριος Ε', πατρ. Κωνστ. (1797-) 32 (β), 61, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 78, 79, 80, 84, 98, 102
Γρηγορίου, μονή (Γρηγοριάτης) 92· βλ. καί:

¹παπα-Γαβριήλ· ²Ζαχαρίας· ¹γερο-Ἰωακείμ· ²Ἰωακείμ· ³Ἰωακείμ· κονάκι Γρηγ· ¹Νικάνωρ· Σέργιος· ²Χριστοφόρος
γρόσι 10, 11, 12, 13, 16, 20, 21, 24, 26, 28, 31, 33, 34 (α), 34 (β), 35, 36, 37, 38 (α), 38 (β), 40 (α), 40 (β), 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 73, 75, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101
γρῦπος 41, 72, 78
γυναικάδελφος βλ. Παρούσης

Δ

¹παπα-Δαβίδ, Βατ. προηγ. (1643) 10
²Δαβίδ, Παντ. ἱερομ. προηγ. (1609/1610) 8
¹γερο-Δαμασκηνός, Ἐσφ. μάρτ. (1784) 39
²Δαμασκηνός (= ³Δανυήλ), μητρ. Θεσσαλονίκης (1776-1797) 27, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 78, 79, 80, 84
Δαμασκηνός Στουδίτης 73
γερο-Δαμιανός, κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων (1759) 21
δάνειο (δανεισμός) 26, 28, 31, 33, 35, 37, 38 (α), 38 (β), 40 (α), 40 (β), 41, 44, 45, 46, 47, 49, 53, 56, 58. Πρβλ.: ἐνέχυρο· ὁμολογία χρεωστικῆ· πιστωτής· πόλιτζα· τόκος· χρέος
δανειστής (δανειστρία) βλ. πιστωτής
¹χατζη-Δανυήλ (1782) 32 (α)
²Δανυήλ, ἐπίσκ. Καρπάθου (1776) 27
³Δανυήλ, Ἐσφ. μον. ἐπιστ. βλ. ²Δαμασκηνός
⁴Δανυήλ, Ἰβ. προηγ. (1797) 63
⁵Δανυήλ, Κουτλ. (ἱερο)διακ. ἐπιστ. ΑΟ (1799-1800) 89, 93, 94, 95, 96
⁶γερο-Δανυήλ, Παντ. (1643) 10
⁷Δανυήλ, Σίμ. Π. ἱεροδ. ἐπιστ. ΑΟ (1800-1801) 97, 99, 100, 101
⁸γερο-Δανυήλ, Σταυρ. μον. (1562) 4
⁹Δανυήλ, Χιλ. προηγ. σκευοφ. μάρτ. ἐπιστ. τσιφλικίων (1783-1790) 34 (α), 35, 40 (β), 48, 49, 50, 51, 52, 53
δάσκαλος βλ. διδάσκαλος

- Δέρκων, μητρ. βλ.: ⁶Ανανίας· ⁶Γρηγόριος·
⁴Μακάριος· μητροπολίτης· ²Νικόδη-
 μος
 Δημητράκης, Χαντζερής *σπαθάρης* (1786-
 1787) 46
¹Δημήτρης βλ. Παρούσης
²Δημήτρης, Ζαβράκης (1790) 55
³Δημήτρης, του Στεφάνου μάρτ. (1528) 2
⁴Δημήτρης, τσοπάνης (1792) 57
¹Δημήτριος βλ. ³Χατζη-Κωνσταντίνος
²Δημήτριος, Στάνος μάρτ. (1776) 26
 Δημητρός, Σκαναβής μάρτ. (1785) 34 (β)
 διάκονος 6, 7, 14· βλ. καί: ⁵Δανιήλ· ⁴Νικη-
 φόρος· ³Τιμόθεος. Πρβλ.: ¹Ιερέας· ¹Ιερο-
 διάκονος· ¹Υποδιάκονος
 διαμάχη βλ. διαφορά
 διαφορά (διαμάχη, διένεξη, ἔριδα) 1, 2, 3, 4,
 5, 8, 9, 10, 12, 21, 25, 27, 29, 65, 73, 74, 78,
 80, 103
διάφορο βλ. τόκος
 Διγητρηάνου βλ. Μονομαχῶ
 διδάσκαλος 13· βλ. καί: ¹Ίωσηφ· ⁴Κύριλλος.
 Πρβλ. ¹Ιεροδιδάσκαλος
 διένεξη βλ. διαφορά
 δικαῖος 11· βλ. καί: ²Αθανάσιος· ²Ακάμιος·
¹Αρσένιος· ²Θεοδόσιος· ¹Καλλίνικος·
⁸Κωνσταντίνος· ²Μακάριος· ³Μάξιμος·
¹Ναθαναήλ· ¹Νεόφυτος· ³Παῖσιος·
¹Παρθένιος· ⁵Σεραφεῖμ· ¹Σέργιος· ³γε-
 ρο-Χριστοφόρος
 δικαστήριο 4. Πρβλ.: ¹καδῆς· ¹κρίση
¹Διονύσιος, Ἀγ. Π. γέροντας (1527) 1
²Διονύσιος, Βατ. (1632) 9
³Διονύσιος βλ. Ἀρσένιος
⁴γερο-Διονύσιος, Ἐσφ. (1799) 83
⁵γερο-Διονύσιος, Ἰβ. (1643) 10
⁶Διονύσιος, Ἰβ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ (1797-
 1801) 69, 74, 97, 99, 100, 101
⁷Διονύσιος, κελλ. Κοιμήσεως Θεοτόκου
 (1785) 42
⁸Διονύσιος, Λαυρ. ἀρχιμ. ἐπιστ. ΑΟ (1797-
 1799) 63, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88
⁹Διονύσιος, μητρ. Ἀδριανουπόλεως (1745)
 18
¹⁰Διονύσιος, μητρ. Λαρίσης (1797-1801) 61,
 65, 103
¹¹Διονύσιος, μητρ. Χίου (1745) 18
¹²Διονύσιος (;), μητρ. ... (1789) 53
¹³παπα-Διονύσιος, τοῦ Χρυσάνθου (1759)
 21
¹⁴Διονύσιος, Φιλ. (1661) 11
 Διονυσίου, μονή (Διονυσιάτης) 13, 16, 35,
 36, 42, 54, 69, 74· βλ. καί: ²Αθανάσιος·
²Ἀλέξιος· γούρνα Διον· ¹Δοσίθεος·
²Δωρόθεος· ³Ζαχαρίας· ²Κωνσταν-
 ντιος· ¹Μητροφάνης· ²γερο-Μητρο-
 φάνης· σφραγίδα Διον.
 δίσκος 63
 Δομετιανός, Ἐσφ. μον. (1697) 12
 Δομέτιος, Σίμ. Π. ἡγ. (1527) 1
δόμνα (*δόμνιτζα*) βλ.: ¹Ροξάνδρα· ¹Τάρ-
 σια· ²Ταρσία
δονούμι 105
 δόση 34 (α)
¹Δοσίθεος, Διον. μάρτ. (1562) 4
²Δοσίθεος, Ἐσφ. γέροντας (1528) 2
³Δοσίθεος, ἡγ. μονῆς Τριῶν Ἱεραρχῶν
 (1755) 20
⁴Δοσίθεος, Μπαρμπέρης (1759) 21. Πρβλ.
⁷παπα-Ζαχαρίας
δόσιμο χρονικό 60
 Δούκας, Καλοθέτου μάρτ. (1528) 2
 Δοχειαρίου, μονή (Δοχειαρίτης) 9· βλ. καί:
¹Ἀγαθάγγελος· ⁴Ἰωακείμ· ¹Ἰωάσαφ·
 γερο-Κάλλιστος· ¹Κύριλλος· ¹Λεόντιος
 δραγάτης 43
 Δράμας, μητρ. βλ.: ⁷Γρηγόριος· ³Νικάνωρ·
²Φιλόθεος· βλ. καί: Φιλίππων· Φιλίπ-
 πων καὶ Δράμας
 δράμι 63. Πρβλ. ¹ὀκὰ
 δρόμος (*στράτα*) 4, 10, 12, 13, 16, 36, 42, 59,
 73, 87,
 Δρύστρας, μητρ. βλ.: ⁴Αθανάσιος· μητρο-
 πολίτης
¹Δωρόθεος, Βατ. γέροντας μον. (1583) 5
²Δωρόθεος, Διον. γέροντας Σύναξης
 Πρωτ. (1759) 21

Ε

ἐγγραφο. - ἀποδεικτικό 80. - βασιλικό (βασιλικῆς κρίσεως) 66, 67, 80. Πρβλ.: ἀπόφαση· ἀργκελλές· βακουφναμές· γράμμα· ἔνταλμα· ἐπιστολή· θέσπισμα· συνοδικό· ὁρισμός· *περάτι· πιτάκιο· πράξι· σενέτι· σιγίλιο· σουρέτι· συνορλαμές· σύνταγμα· ταβήλιο· ταρί· τεμεσούτ· τεξίτι· τεσκερές· φιομάνι· χοτζέτι· χου· σόβουλλο*
 ἐγγύηση (ἐγγυητής) 26, 35, 54
 εἰκόνα 4, 32 (β), 63, 76, 77
 εἰσόδημα βλ. ἔσοδο
 Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου 54. Πρβλ. Θεοτόκος
 εἰσφορά βλ. ἔσοδο ἐκκλησιαστικό
 Ἐκκλησία 6, 7, 25, 27, 29, 80, 103. Πρβλ.: ἄδεια ἐκκλησιαστική· γράμμα ἐκκλησιαστικό· ἐνορία· ἐπιτίμιο· ἔσοδο ἐκκλησιαστικό· κανόνες Ἐκκλησίας· σκευή ἐκκλησιαστικά· ὕψασμα ἐκκλησιαστικό. - Μεγάλη Ἐκκλησία 6, 34 (α), 44, 48, 66
 ἐκκλησία (ναός) 4, 6, 7, 13, 14, 16, 22, 27, 29, 33, 42, 59, 73, 77, 103. Πρβλ. ἐνορία
 ἐκκλησιάρχης βλ. ²Μάξιμος
 Ἐκλογή, βιβλίο 73
 ἐλαιόδενδρο (ἐλιά) 17, 18, 36, 84, 87. Πρβλ. ἐλαιώνας
 ἐλαιώνας 4, 74. Πρβλ. ἐλαιόδενδρο
 ἐλεημοσύνη 15, 32 (α), 45, 75, 85· βλ. καὶ *ζητεία*
 Ἐλευθερουπόλεως, ἐπισκ. βλ. ²Γαβριήλ
 ἐλιά βλ. ἐλαιόδενδρο
 ἐλλάδ 62, 97. Πρβλ.: *ἐτνάδ· εὐσάτιο· χαράτι· χαρτίο*
 Ἐμπού, Σεοὺτ ἐφέντης 84
 ἐνδύματα (ροῦχα) 33, 61, 103. Πρβλ. ἄμφια
 ἐνέχυρο 15. Πρβλ.: δάνειο· ὁμολογία χρεωστική· πιστωτής· πόλιτζα· τόκος· χρέος
 ἐνόμιο (κεσίμι, κυρᾶς) 17, 18, 26, 41, 56
 ἐνορία 7, 14. Πρβλ.: Ἐκκλησία· ἐκκλησία
 ἔνταλμα 14. - συνοδικό 7

ἔξαρχος 99, 104· βλ. καί: ⁴Ἰγνάτιος· ¹Παῖσιος
 ἔξοδο 24, 33, 41, 44, 45, 47, 53, 55, 56, 88, 99
 ἐπιβεβαίωση (βεβαίωση) 1, 2, 3, 7, 8, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 31, 34 (α), 34 (β), 35, 36, 38 (α), 40, 42, 49, 50, 51, 58, 59, 84, 87, 98· βλ. καὶ γράμμα βεβαιωτήριο. Πρβλ. ἐπικύρωση
 ἐπιγονάτιο 98. Πρβλ. ἄμφια
 ἐπικεφαλῆς βλ. προεστώς
 ἐπικύρωση (ἐπικυρωμένο) 4, 9, 10, 11, 18, 21, 26, 28, 32 (α), 38 (αΑ), 38 (βΓ), 40 (α), 58, 61, 62, 74, 75, 80, 83, 84, 90, 93, 97, 101, 103. Πρβλ. ἐπιβεβαίωση
 ἐπιπλά 13, 16, 42
 ἐπίσκοπος (ἐπισκοπή).
 Ἀγαθοπόλεως 25.
 Ἀρδαμερίου βλ. ²Ἰγνάτιος.
 Ἐλευθερουπόλεως βλ. ²Γαβριήλ.
 Ζήτζας 25.
 Ἰερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους 30· βλ. καί: ⁸Γεράσιμος· ¹Ἰάκωβος· ³Ἰγνάτιος· ¹Μακάριος· ²Στέφανος.
 Καρπάθου βλ. ²Δανιήλ.
 Κασσανδρείας βλ. ⁴Ἰγνάτιος.
 Κλαυδιουπόλεως βλ. ¹Κοσμάς.
 Λυχνιδῶν βλ. ¹²Γρηγόριος.
 Σισανίου καὶ Ἀνασελίτζης βλ. ¹Σαμουήλ.
 Φαναρίου 25.
 Πρβλ.: ἀρχιεπίσκοπος· ἀρχιερέας· μητροπολίτης.
 ἐπιστάτης (ἐπιστασία). - Ἀγίου Παύλου βλ. ¹Γρηγόριος. - Ἐσφιγμένου βλ.: ³Δανιήλ· ⁷Ἰωακείμ. - Κοινότηας ΑΟ 4, 65, 66, 69, 74, 75, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101· βλ. καί: Ἀγαθάγγελος· ⁸Ἀνανίας· ¹παπα· Γαβριήλ· ⁸Γαβριήλ· Γαλακτίων· ¹Γεννάδιος· ⁵Γρηγόριος· ⁵Δανιήλ· ⁷Δανιήλ· ⁶Διονύσιος· ⁸Διονύσιος· ⁸Εὐθύμιος· ²Ἡσαΐας· ¹Θεοδόσιος· ⁸Ἰγνάτιος· ¹²Ἰγνάτιος· ⁴Ἰωακείμ· ⁵Κοσμάς· ²Κων-

- στάντιος· ²Ναθαναήλ· ²Νεόφυτος·
³Νικηφόρος· ⁴Σάββας· ¹Σεραφεῖμ. -
 τσιφλικίων 41, 48, 50, 51, 53, 56, 57· βλ.
 καί: ³Γαβριήλ· ⁹Δανιήλ· ¹Ἰωνᾶς· ⁷Σερα-
 φεῖμ. Πρβλ. ἔφορος τσιφλικίων
 ἐπιστολή 54, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 78, 79,
 80, 91, 92, 102. - πατριαρχική 53, 78, 80,
 102. - συνοδική 53. - σχέδιο ἐπιστολῆς
 32 (β). Πρβλ.: γράμμα· *μεκτούπι*
 ἐπιτίμιο (ἐκκλησιαστικὸ ἐπιτίμιο) 14, 19, 25,
 29, 65, 69, 74. - πατριαρχικὸ 19, 29, 69. -
 συνοδικὸ 19, 29, 69, 72. Πρβλ.: ἀρά·
 ἀφορισμός· ποινὴ
 ἐπίτροπος 31, 34 (α), 40 (α), 40 (β), 44, 45,
 48, 49· βλ. καί: χατζη-Ἀσλάνης· ²Γρη-
 γόριος· ⁶Ζαχαρίας· ⁷Ἰωάννης· Λαυρέ-
 ντιος· ⁹Μακάριος· ⁸Νικηφόρος· ²Πέ-
 τρος· ¹Σκαρλᾶτος
 ἐργαλεῖα 9, 12, 13, 16, 33, 36, 41, 42, 43, 45,
 51, 52, 56, 59, 73, 76
 ἐργασία 33, 43, 45, 63
 ἐργαστήριο 26, 28, 41, 75. Πρβλ. μαγαζί
 ἐργάτης 41
 ἔριδα βλ. διαφορὰ
 ἔσοδο (εἰσόδημα) 14, 18, 24, 41, 45, 47, 53,
 56, 99, 101. - ἐκκλησιαστικὸ (εἰσφορὰ)
 6, 7, 14, 27, 30
 Ἐσφιγμένον (Σφριγμένον, Σιμένον), μονὴ
 βλ. *passim*· βλ. καί: Ἁγία Κυριακή·
 Ἅγιοι Ἀνάγκυροι· Ἀχινός· ἐπιστάτης
 Ἐσφιγμένον· καλύβη Ἐσφ.· Κοίμησι
 τῆς Θεοτόκου· *κονάκι* Ἐσφ.· Πατρίκι·
 σφραγίδα Ἐσφ.· Σωτήρος Χριστοῦ. -
 Ἐσφιγμένίτης (Σιμενίτης) βλ.: ¹Ἀκά-
 κιος· Ἀμβρόσιος· ¹Ἀνανίας· ²Ἀνανίας·
³Ἀνανίας· ⁴παπα-Ἀνανίας· ¹Βησσα-
 ρίων· ²Βησσαρίων· ⁴Γαβριήλ· ¹γερο-Γε-
 ράσιμος· ¹Γερβάσιος· ³Γεώργιος· ⁷Γε-
 ώργιος· ³Γρηγόριος· ¹¹Γρηγόριος· ¹γε-
 ρο-Δαμασκηνός· ³Δανιήλ· ⁴γερο-Διο-
 νύσιος· Δομετιανός· ²Δοσίθεος· ¹Εὐθύ-
 μιος· ²παπα-Εὐθύμιος· ³γερο-Εὐθύ-
 μιος· ⁴Εὐθύμιος· ⁵Εὐθύμιος· ⁶Εὐθύ-
 μιος· ⁷Εὐθύμιος· ²Ζαχαρίας· ⁴Ζαχα-
 ρίας· ¹Ἡσαΐας· Θεοδώρητος· παπα-
 Θεωνᾶς· ⁵παπα-Ἰγνάτιος· ⁶παπα-
 Ἰγνάτιος· ⁷Ἰγνάτιος· ⁸Ἰγνάτιος·
⁹Ἰγνάτιος· ¹Ιερεμίας· ²Ιερεμίας· ⁵πα-
 πα-Ἰωακείμ· ⁶Ἰωακείμ· ⁷Ἰωακείμ·
²Κύριλλος· ³Κωνσταντῖος· ³Λεόντιος·
²Ματθαῖος· ²Μεθόδιος· ¹Νεόφυτος·
²Νικάνωρ· ²γερο-Νικηφόρος· ³Νικη-
 φόρος· ⁴Νικηφόρος· ²χατζη-Παῖσιος·
³Παῖσιος· Παφνούτιος· ²Παχώμιος·
¹γερο-Σάββας· ²Σάββας· ³γερο-Σερα-
 φεῖμ· ⁴Σεραφεῖμ· ³γερο-Στέφανος· ²γε-
 ρο-Τιμόθεος· ³Τιμόθεος· ³γερο-Χρι-
 στοφόρος· ²Χρῦσανθος
ἐτνάδ 62, 97· βλ. καί: *ἐλλάδ*· *εὐσάτιο*· χαρά-
τις· *χαρτίο*
 Εὐαγγέλιο, βιβλίο 4, 9, 12, 13, 16, 22, 33, 42,
 59, 63, 73, 76, 77· βλ. καί: Καινὴ Διαθή-
 κη· Τετραεὐαγγέλο. Πρβλ. Ἀπόστολος
 Εὐαγγελισμός 59. Πρβλ. Θεοτόκος
¹Εὐθύμιος, Ἐσφ. ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἄννα
 ἀρχιμ. ἡγ. καθηγ. κοινοβιάρχης (1797-
 1800;) 71, 76, 77, 80, 81, 82, 87, 88, 90, 92,
 98
²παπα-Εὐθύμιος, Ἐσφ. (1799-1800) 89, 94,
 95, 96, 97, 99, 100, 101
³γερο-Εὐθύμιος, Ἐσφ. (1800) 93
⁴Εὐθύμιος, Ἐσφ. ἱερομ. (1799) 84
⁵Εὐθύμιος, Ἐσφ. ἱερομ. ἀρχιμ. ἡγ. κοινο-
 βιάρχης (1800-1801) 98, 103
⁶Εὐθύμιος, Ἐσφ. μον. (1735) 16
⁷Εὐθύμιος, Ἐσφ. μον. (1735) 16
⁸Εὐθύμιος, Ζωγρ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ σλαβ.
 (1797-1798) 62, 63, 75
⁹Εὐθύμιος (;), μητρ. Καστορίας (1776) 27·
 βλ. καί: ⁴Ἀνθιμος· ²Γεννάδιος
 εὐνοῦχος 103
 Εὐρίπου, μητρ. βλ.: ¹Γεδεών· ²Ιερόθεος
εὐσάτιο 62, 97. Πρβλ.: *ἐλλάδ*· *ἐτνάδ*· χαρά-
τις· *χαρτίο*
 Εὐστράτιος, πατήρ μον. (1799) 87
 Εὐφροσύνη, Τζιώτισσα (1782-1785 περ.) 45
 Εὐχολόγιο, βιβλίο 12, 13, 16, 42, 73
 Ἐφέσου, μητρ. βλ.: ⁵Μακάριος· ⁴Μελέτιος·

²Σαμουήλ
ἐφημέριος βλ. ³Χρύσανθος
ἐφορος τσιφλικίων 53. Πρβλ. ἐπιστάτης
τσιφλικίων

Z

Ζαβράκης βλ. ²Δημήτρης
Ζαγοραῖος βλ.: ⁵χατζη-¹Ιωάννης· ¹χατζη-
Νικόλαος
ζα(μ)πίτης 33· βλ. καί: ¹Ισά· ¹Μουσταφά·
Χαφούς Μεεμιέτ
¹Ζαχαρίας, Ἀπελῆς μον. (1768) 24
²Ζαχαρίας, Γρηγ. καὶ Ἐσφ. ἀρχιμ. (1800) 92
³Ζαχαρίας, Διον. μάρτ. (1783-1785 περ.) 34
(α), 35, 45
⁴Ζαχαρίας, Ἐσφ. ἱερομ. καθηγ. (1697) 12
⁵Ζαχαρίας, μητρ. Κρήτης (1776) 27
⁶Ζαχαρίας, πρωτοσύγκελλος ἐπίτροπος
μητρ. Θεσσαλονίκης (1780) 29
⁷παπα-Ζαχαρίας, τοῦ Μπαρμπέρη (1759)
21. Πρβλ. ⁴Δοσίθεος
ζητεία (ταξίδι) 6, 7, 14, 15, 70, 71. Πρβλ. ἐλε-
ημοσύνη
Ζήτζας, ἐπίσκ. βλ. ἐπίσκοπος
ζήτουλας βλ. ²Θεοχάρης
Ζιχνῶν, μητρ. βλ. ⁸Γρηγόριος
Ζωγράφου, μονή (Ζωγραφίτες) 1, 2, 5, 10,
65, 66, 67, 68, 69, 72, 74, 78, 80· βλ. καί:
⁵Γαβριήλ· ²Γεράσιμος· ⁸Εὐθύμιος· ¹Θε-
όδουλος· ¹Καλλίνικος· ⁴Κωνσταντίος·
Νήφων· σφραγίδα Ζωγρ.
ζῶο 4, 14, 15, 33, 39, 41, 43, 45, 51, 52, 56, 103·
βλ. καί: ἀγέλαδα· ἄλογο· βόδι· βουβά-
λι· γαῖδουρι· κατσίκι· μοσχάρι· ὁμολο-
γία παραλαβῆς ζῶου· φοράδα

H

ἡγούμενος 2, 3, 11, 14, 20, 32 (α), 32 (β), 61,
92, 103· βλ. καί: ¹Ακάκιος· ¹Ανανίας·
⁴Βησσαρίων· ¹Γερμανός· ¹¹Γρηγόριος·
Δομέτιος· ³Δοσίθεος· ¹Εὐθύμιος·
⁵Εὐθύμιος· ⁸Παρθένιος· Πρόχορος·

³Σωφρόνιος· ¹Τιμόθεος· Φιλήμων.
Πρβλ.: καθηγούμενος· κοινοβιάρχης
Ἡλίας, Πεισιπασιλοῦς (1782) 32 (α)
Ἡρακλείας, μητρ. βλ.: ⁴Γεράσιμος· ⁴Μεθό-
διος· ⁵Μελέτιος· μητροπολίτης
¹Ἡσαΐας, Ἐσφ. ἱερομ. σκευοφ. (1735) 16
²Ἡσαΐας, Λαυρ. ἀρχιμ. ἐπιστ. ΑΟ (1797-
1798) 4, 69, 74
³παπα-Ἡσαΐας, σλαβ. (1562) 4

Θ

Θανάσης (1782) 32 (α)
Θάσος 17, 18, 58· βλ. καί: Ἀγία Κυριακή·
Καζαβίτι
θαῦμα 32 (β)
¹Θεοδόσιος, Ἰβ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ μάρτ.
(1766) 22, 23
²Θεοδόσιος, Κων. δικαῖος (1661) 11
³γερο-Θεοδόσιος, Χιλ. (1748) 19
Θεοδόσιος Β', πατρ. Κωνστ. (ἀπὸ ἐσφαλ-
μένη ἀνάγνωση) (1773) 25
Θεόδουλος, Ζωγρ. γέροντας (1528) 2
Θεοδώρητος, Ἐσφ. ἡγ. (1804-1817) 1, 4, 5,
19
Θεόδωρος, Ἱεράνης μάρτ. (1528) 2
Θεόκλητος, πατρ. Κωνστ. (ἀπὸ ἐσφαλμένη
ἀνάγνωση) (1578) 6
Θεόληπτος Β', πατρ. Κωνστ. (1586) 6
Θεολόγος βλ. Ἰωάννης Θεολόγος
Θεοτόκος 4, 6, 9, 11, 14, 21, 59, 74, 103, 104·
βλ. καί: Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου· Εὐαγ-
γελισμός. Πρβλ. Κοίμηση τῆς Θεοτό-
κου
παπα-Θεοφάνης, Μοῦρος κελλ. Ἀγίων
Ἀναργύρων (1798) 73
¹Θεοχάρης, Ἀγκουρᾶς (1792) 57
²Θεοχάρης, ζήτουλας (πρὶν τὸ 1784) 39.
Πρβλ. Παρούσης
θέσπισμα συνοδικὸ 27
Θεσσαλονίκη 27, 32 (β), 41, 85, 86, 89, 94, 95,
96, 99. - Θεσσαλονίκης, μητρ. βλ.: ⁵Γε-
ράσιμος· ²Δαμασκηνός· ⁶Ζαχαρίας·
¹Ἰάκωβος· ⁴Ἰωάσαφ· μητροπολίτης

παπα-Θεωνᾶς, Ἐσφ. προηγ. (1705) 13
Θησανυρός, βιβλίο 73. Πρβλ. *Νέος Θη-*
σανυρός
Θωμᾶς (1782) 32 (α)

I

¹Ίάκωβος, ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1776),
μητρ. Θεσσαλονίκης (1780) 27, 29, 30
²Ίάκωβος, κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων
(1798) 73
³Ίάκωβος, Λαυρ. γέροντας (1643) 10
⁴Ίάκωβος, Πελοποννήσιος 27
⁵Ίάκωβος, Σιμ. Π. μον. γέροντας μάρτ.
(1562) 3
⁶Ίάκωβος, Σκυλίτζης (1785) 34 (β)
Ἰάσιο βλ.: Μικρὴ πόρτα· Μπαχλούιο·
Τριῶν Ἱεραρχῶν
ἱατρὸς βλ. ²Νικόλαος
Ἰβήρων, μονὴ (Ἰβηρίτης) 69, 74, 104· βλ.
καί: ³Ἀθανάσιος· ¹Γερμανός· ⁴Δανιήλ·
⁵Γερο-Διονύσιος· ⁶Διονύσιος· ¹Θεοδό-
σιος· ¹⁰Ἰγνάτιος· ¹¹Ἰγνάτιος· ²Κοσμᾶς·
³Μητροφάνης· ²Νεόφυτος· ³Παχώ-
μιος· ⁵Σεραφεῖμ
¹Ἰγνάτιος (1797) 58
²Ἰγνάτιος, ἐπίσκ. Ἀρδαμερίου (1798) 4, 74
³Ἰγνάτιος, ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ (1798)
74
⁴Ἰγνάτιος, ἐπίσκ. Κασσανδρείας πατριαρ-
χικός ἔξαρχος (1798) 4, 74
⁵παπα-Ἰγνάτιος, Ἐσφ. (1797) 62
⁶παπα-Ἰγνάτιος, Ἐσφ. μάρτ. (1784) 39
⁷Ἰγνάτιος, Ἐσφ. προηγ. (1766) 22, 23
⁸Ἰγνάτιος, Ἐσφ. ἐπιστ. ΑΟ (1798-1799) 80,
81, 82, 83, 84, 85, 86, 88
⁹Ἰγνάτιος, Ἐσφ. σκευοφ. (1768-1787) 24,
31, 32 (α), 33, 34 (α), 34 (β), 35, 37, 38
(α), 38 (β), 40 (α), 41, 45, 46, 48, 49, 50,
80
¹⁰Ἰγνάτιος, Ἰβ. προηγ. (1527) 1
¹¹Ἰγνάτιος, Ἰβ. προηγ. (1798) 74
¹²Ἰγνάτιος, Ξενοφ. καθηγ. ἐπιστ. ΑΟ
(1798) 4, 74

¹³Ἰγνάτιος, Τριεραρχίτης (1784) 20
Ἱερὰ Κοινότητα βλ. Κοινότητα ΑΟ
Ἱεράνης βλ. Θεόδωρος
ἱερέας (ἱερωμένος, κληρικός, παπᾶς) 6, 7, 8,
14, 18, 27, 29, 80· βλ. καί: ⁴παπα-Ἀνα-
νίας· παπα-Αὐξέντιος· ¹παπα-Γα-
βριήλ· ⁶παπα-Γαβριήλ· ¹παπα-Γεώρ-
γιος· ¹παπα-Δαβίδ· ¹³παπα-Διονύσιος·
²παπα-Εὐθύμιος· ⁷παπα-Ζαχαρίας·
³παπα-Ἡσαΐας· παπα-Θεοφάνης· πα-
πα-Θεωνᾶς· ⁵παπα-Ἰγνάτιος· ⁶παπα-
Ἰγνάτιος· ⁵παπα-Ἰωακείμ· ¹²παπα-Ἰω-
ακείμ· ³παπα-Ἰωάννης· ⁹παπα-Ἰωάν-
νης· ³παπα-Κοσμᾶς· ⁶παπα-Κοσμᾶς·
παπα-Νεστόρης· ⁷παπα-Νικηφόρος·
παπα-Παλάτιος· ⁴παπα-Παναγιώτης·
παπα-Παντελεήμων· ²παπα-Σεραφεῖμ·
²παπα-Συμεών. Πρβλ.: ἀργία ἱερέων·
διάκονος· ἱεροδιάκονος· ἱερομόναχος·
καθαίρεση ἱερέων· πρεσβύτερος· ὑπο-
διάκονος· χειροτονία
¹Ἱερεμίας, Ἐσφ. μον. (1735) 16
²Ἱερεμίας, Ἐσφ. μον. (1801) 103
³Ἱερεμίας, μητρ. Χαλκηδόνος (1801) 103
⁴Ἱερεμίας, μητρ. ... (1789) 53
Ἱερεμίας Β', πατρ. Κωνστ. (1583) 5
Ἱερεμίας Γ', πατρ. Κωνστ. (1716) 15
Ἱερισσὸς ²· βλ. καὶ ⁹παπα-Ἰωάννης. - Ἱε-
ρισσοῦ, ἐπισκ. βλ.: Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ
Ἱερισσοῦ καὶ ΑΟ, ἐπισκ. βλ.: ⁸Γεράσιμος·
ἐπισκοπὴ· ¹Ίάκωβος· ³Ἰγνάτιος· ¹Μα-
κάριος· ²Στέφανος. Πρβλ. Ἱερισσὸς
ἱεροδιάκονος 62· βλ. καί: ⁴Γρηγόριος· ⁵Δα-
νιήλ· ⁷Δανιήλ· Κυριακός· ³Νεόφυτος·
³Τιμόθεος. Πρβλ.: διάκονος· ἱερέας·
ὑποδιάκονος
ἱεροδιδάσκαλος βλ. ⁴Ἀγάπιος. Πρβλ. δι-
δάσκαλος
¹Ἱερόθεος, γραμματικὸς Κοινότητος ΑΟ
(1799) 84
²Ἱερόθεος, μητρ. Εὐρίπου (1797) 61, 65
³Ἱερόθεος, μητρ. Σίδης (1706) 14
ἱερομόναχος 3, 5, 14, 27, 32 (α)· βλ. καί:
²Ἀθανάσιος· ¹Ἀνάκιος· ²Ἀνάκιος·

- ²Αμβρόσιος· ²Ανανίας· Βενιαμίν· ⁴Γαβριήλ· ⁶παπα-Γαβριήλ· ⁷Γαβριήλ· ¹¹Γαβριήλ· ²Γεδεών· ¹Γερμανός· ³Γρηγόριος· ²Δαβίδ· ⁴Εὐθύμιος· ⁵Εὐθύμιος· ⁴Ζαχαρίας· ¹Ἡσαΐας· ²Ἰωάσαφ· ³Κύριλλος· ¹Λεόντιος· ²Λεόντιος· ²Μακάριος· ²Μάξιμος· ³Μάξιμος· ²Ματθαῖος· ¹Ναθαναήλ· ⁴Νεόφυτος· ¹Νικάνωρ· ¹Παχώμιος· ³Παχώμιος· ¹Σαμουήλ· ²Σωφρόνιος· ³Σωφρόνιος· Φιλήμων· ²Φιλόθεος· Χαρίτων· ²Χρυσάνθος.
 Πρβλ.: ἱερέας· μοναχός· χειροτονία
 Ἱεροσολύμων, πατρ. βλ.: Ἀβράμιος· Σωφρόνιος Ε'
 Ἱζιραμήχα βλ. Μιχάλης
 Ἱκονίου, μητρ. βλ. ³Ἀνθίμος
ἰμῆρι βλ. *μηρι*
 Ἱμπραήμ, ἀγῶς (1785 περ.) 44
 ἰνδιπτιώνα 1, 2, 5, 6, 7, 14, 15, 18, 19, 27, 29, 48, 61, 65, 98, 103
 Ἰσά, ἀγῶς ζα(μ)πίτης τοῦ ΑΟ (Ἰσάγας) (1643) 10, 84
 Ἰσαάκ, πρῶτος ΑΟ (1316) 5
 Ἰσμαήλ, μπέης (1792 περ.) 56
ἰσνάφι (*ρουφέτι*) 34 (α)· βλ. καί: γουναράδες· *πεξερτζήδες*· *σαμολαδάδες*
ἰστηράς 41, 51, 64, 89, 94, 96
¹γερο-Ἰωακείμ, Γρηγ. (1800) 92
²Ἰωακείμ, Γρηγ. μάρτ. (1783) 34 (α)
³Ἰωακείμ, Γρηγ. σκευοφ. μάρτ. (1787) 49
⁴Ἰωακείμ, Δοχ. ἐπιστ. ΑΟ (1798-1799) 81, 82, 83, 85, 86, 88
⁵παπα-Ἰωακείμ, Ἐσφ. (1799) 90
⁶Ἰωακείμ, Ἐσφ. καθηγ. (1528) 2
⁷Ἰωακείμ, Ἐσφ. πρώην μητρ. Κορυτσαῖς ἐπιστ. (1799) 84
⁸Ἰωακείμ, μητρ. Ἀγχιάλου (1780) 29
⁹Ἰωακείμ, μητρ. Βεροίας (1745) 18
¹⁰Ἰωακείμ, μητρ. Κυζίκου (1797-1801) 61, 103
¹¹Ἰωακείμ, μον. κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων (1697) 12
¹²παπα-Ἰωακείμ, σλαβ. (1562) 4
¹³Ἰωακείμ, χαλκίας ἀπὸ Καρυῆς 4
¹Ἰωάννης (1799) 87
²Ἰωάννης βλ. Βαγγελινός
³παπα-Ἰωάννης βλ. ⁶Στέφανος
⁴Ἰωάννης, Βραζιημούχα μάρτ. (1528) 2.
 Πρβλ. Κυριακός
⁵χατζη-Ἰωάννης, Ζαγοραῖος βλ. Ἰχατζη-Νικόλαος
⁶Ἰωάννης, Μαλαξός 27
⁷Ἰωάννης, Μιχαήλ ἐπίτροπος μάρτ. (1782-1784) 31, 40 (α)
⁸Ἰωάννης, Σεμνός μάρτ. (1528) 2
⁹παπα-Ἰωάννης, χαρτοφύλαξ Ἱερισσοῦ μάρτ. (1528) 2
 Ἰωάννης Δαμασκηνός, βιβλίο 59
 Ἰωάννης Θεολόγος, κελλ. Χιλ. στίς Καρυῆς 4, 16, 42
 Ἰωαννίκιος, Παντ. (1562) 3
 Ἰωαννίνων (:), μητρ. βλ. ⁶Μακάριος
¹Ἰωάσαφ, Δοχ. μον. σκευοφ. (1661) 11
²Ἰωάσαφ, ἱερομ. κελλ. Κοιμήσεως Θεοτόκου (1705) 13
³γερο-Ἰωάσαφ, κελλ. Ἀγίου Γεωργίου (1759) 21
⁴Ἰωάσαφ, μητρ. Θεσσαλονίκης (1527) 1
¹Ἰωνᾶς, ἀρχιμ. ἐπιστ. τσιφλικίων (1784-1785) 41
²Ἰωνᾶς, κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων (1798) 73
 Ἰωσήφ, Βατ. διδάσκαλος (1797-1798) 69, 74

Κ

Καβαλάρης, πύργος 4
κάγκελο 12, 59, 73. Πρβλ.: *πλοκός*· σύρμα· τοῖχος· φράκτης
καδῆς 4. Πρβλ.: δικαστήριον· *κρίση*
 Καζαβίτι, χωριὸ Θάσου 17, 18, 58
 καθαίρεση ἱερέων 27. Πρβλ.: ἀργία ἱερέων· παραίτηση μητροπολίτη· ποινὴ
 καθιγούμενος 5, 19, 29, 30, 103· βλ. καί: ²Γεδεών· ¹Εὐθύμιος· ⁴Ζαχαρίας· ¹²Ἰγνάτιος· ⁶Ἰωακείμ. Πρβλ.: ἡγούμενος· κοινοβιάρχης

- Καινή Διαθήκη, βιβλίο 63· βλ. καί: Εὐαγγέ-
λιο· Τετραεὐάγγελο. Πρβλ. Ἀπόστολος
Καισαρείας, μητρ. βλ. ⁹Γρηγόριος
Κακόλακος 8
Κακὸς Ρύακας 3, 4
Καλαμαριά 54
χατζη-Καλαντάρης (1782) 32 (α)
¹Καλλίνικος, Ζωγρ. δικαῖος σλαβ. (1661) 11
²Καλλίνικος, μητρ. Λήμιου (1776) 27
³Καλλίνικος, μητρ. Νικαίας (1745) 18
⁴Καλλίνικος, μητρ. Νικαίας (1797) 65
⁵Καλλίνικος, μητρ. Τ(ο)υρνόβου (1780-
1789) 29, 48, 53
⁶Καλλίνικος, μητρ. Χαλκηδόνος (1745) 18
⁷Καλλίνικος, τοῦ Χριστοφόρου (1759) 21
Καλλίνικος Δ', πατρ. Κωνστ. (1801) 4, 103
γερο-Κάλλιστος, Δοχ. (1643) 10
Καλοθηῆς βλ. ¹Μανουήλ. - υἱοὶ Μανουήλ,
ἄρχοντες (1562) 3
Καλοθέτου βλ. Δούκας
καλύβη 36, 59, 76, 104. Πρβλ.: *κατούνα κο-
νάκι* οἰκία. - Ἐσφ. 13, 16, 42. - Λαύρ. 16,
42
κανάβι 51, 52
Κανάκης βλ.: ³Παναγιώτης· Πασχάλης
Κανέλλος, Πανιτζαριώτης (1799) 87
κανόνες. - Ἐκκλησίας 80, 103. - συνοδικοὶ
25
Καρακάλλου, μονή (Καρακαλλινὸς) βλ.:
⁸Γαβριήλ· ²Παρθένιος· Φιλάρετος· Χα-
ρίτων
Καραμάδης βλ. ¹Νικόδημος
Καρατζᾶ βλ. Μανόλης
Καρατζοῦ βλ. Σάντρα
Καρπάθου, ἐπίσκ. βλ. ²Δανιήλ
Καρυῆς 10, 13, 16, 21, 36, 42, 104· βλ. καί:
¹³Ἰωακείμ· Ἰωάννης Θεολόγος· Κοίμη-
ση τῆς Θεοτόκου. Πρβλ.: Κοινότητα
ΑΟ· Μεγάλη Μέση· Πρωτάτο· Σύναξη
ΑΟ
Κασσάνδρα, Ραμαδάνη ἀρχόντισσα χα-
τμανέσσα κοκκίνα (1784) 40 (α)
Κασσανδρείας, ἐπίσκ. βλ. ⁴Ἰγνάτιος
καστανιά 12, 73, 104
Καστορίας, μητρ. βλ.: ⁴Ἀνθίμος· ²Γεννά-
διος· ⁹Εὐθύμιος
καταγραφή 22, 23, 32 (β), 33, 43, 45, 47, 51,
52, 56, 57, 63, 71, 76, 77, 84, 105. Πρβλ.:
κατάστιχο· ληψοδοσία
Καταλάχτωβ βλ. Στάικο
κατάρα βλ. ἀρά
Κατάστενο 27
κατάστιχο (τεφτέρι) 22, 24, 33, 41, 43, 44, 45,
46, 47, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 63, 84. Πρβλ.:
καταγραφή· ληψοδοσία
κατοικία βλ. οἰκία
κατούνα 9, 12, 16, 36, 42, 59, 73. Πρβλ.: κα-
λύβη· *κονάκι* οἰκία
κατσίκι 33
καφετζῆς 43
κελλάρης 43
κελλίο 25, 36, 59, 73, 104· βλ. καί: ¹Ἀβέρκιος·
Ἄγιος Ἀπόστολος· Ἀρχάγγελοι. -
Ἐσφ. βλ.: Ἄγιοι Ἀνδργυροὶ· Κοίμηση
τῆς Θεοτόκου. - Παντ. βλ.: ²Ἄγιος Γε-
ώργιος· Μεταμόρφωση. - Πρωτ. 11· βλ.
καὶ Ἄγιοι Ἀνδργυροὶ. - Φιλ. βλ. Ἄγιος
Εὐθύμιος· βλ. καί: ²Ἀνάληψη· Ἰωάν-
νης Θεολόγος. Πρβλ. ὁμολογία πώλη-
σης κελλίου
κερασιά 59
κερεστετζῆς 33
κερὶ 21. Πρβλ. σφραγίδα κέρνιη
κεσίμι βλ. ἐνοίκιο
κεχαγιαῖς 43, 57, 105
κεχρὶ 41, 51, 52
κῆπος 59
κιλὸ 33, 41, 51, 52, 56
Κιόρ, Μοράτογλου ξιὴν-ἀγᾶς (1790) 55
Κιονκιζᾶς 55
κίστιο βλ. δόση
Κλαυδίουπόλεως, ἐπισκ. βλ. ¹Κοσμάς
κληρικὸς βλ. ἱερεὺς
Κοατζᾶ βλ. Βρούσιος
κοζᾶκ μεντζενί 105. Πρβλ. βαμβάκι
κοζᾶκι βλ. βαμβάκι. Πρβλ. *κοζᾶκ μεντζενί*
κοιλάδα 4
Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, κελλ. Ἐσφ. 13, 16,

- 36, 42· βλ. καί: ²Ἀβέρκιος· ⁹Γαβριήλ·
⁷Διονύσιος· ²Ἰωάσαφ· ³παπα-Κοσμάς·
⁴Κοσμάς· ⁶γερο-Νικηφόρος· ²παπα-
 Συμεών
 κοινοβιάρχης βλ.: ¹Εὐθύμιος· ⁵Εὐθύμιος.
 Πρβλ.: ἡγούμενος· καθηγούμενος
 κοινόβιο (κοινοβιακός, κοινοβιατισμός) 32
 (β), 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74,
 78, 79, 80, 91, 92, 102, 103
 Κοινότητα ΑΟ 4, 9, 11, 21, 34 (α), 34 (β), 44,
 48, 60, 65, 66, 67, 74, 75, 92· βλ. καί: ἐπι-
 στάτης Κοινότητος ΑΟ· ¹Ἱερόθεος·
 σφραγίδα Κοινότητος ΑΟ. Πρβλ.: Με-
 γάλη Μέση· Πρωτᾶτο· Σύναξη ΑΟ
 κογκώνα βλ.: Κασσάνδρα· Μαρία· ¹Μα-
 ριώρα· Ραλοῦ· Σμαράγδα
 κολλίγας 55
 Κολλυβάδες (Κολλυβιστές, Κολλυβοσαβ-
 βατιστές) 25, 27, 29. Πρβλ.: Κυριακίτες·
 Σαββατίτες
 κόμσος βλ. ²Κωσταντής
 κονάκι 41, 51. Πρβλ.: κατοῦνα· οἰκία. -
 Γρηγ. 42. - ²Ἐσφ. 13, 16, 42
 Κορυτσᾶς, μητρ. βλ. ⁷Ἰωακείμ
¹Κοσμάς, ἐπίσκ. Κλαυδιουπόλεως (1706)
 14
²Κοσμάς, ἱβ. ἀρχιμ. (1797) 69
³παπα-Κοσμάς, κελλ. Κοιμήσεως Θεοτό-
 κου (1735) 16
⁴Κοσμάς, μον. κελλ. Κοιμήσεως Θεοτόκου
 (1783) 36
⁵Κοσμάς, Παντ. ἐπιστ. ΑΟ (1800) 97, 99,
 100
⁶παπα-Κοσμάς, πνευματικός (1793) 58.
 Πρβλ. γερο-Μωϋσῆς
 Κοτροτζανίου, μονή 99, 101· βλ. καί ⁴Βησ-
 σαρίων
 κουρά μοναχοῦ 14, 103. Πρβλ. χειροτονία
 Κουτζουπατούνης βλ.: ⁴Γεώργιος· ²Σταμά-
 της
 Κουτλουμουσίου, μονή (Κουτλουμου-
 σιανός) 48, 102· βλ. καί: ⁵Ἀνανίας·
²Γερμανός· ⁵Γρηγόριος· ⁵Δανυήλ· ²Μα-
 κάριος· ³Μεθόδιος· ⁷Σεραφεῖμ
 κρασί 76. Πρβλ.: μέτρο· *μηρί* κρασορακίου
 κρέας 103
 Κρήτης, μητρ. βλ.: ⁵Ζαχαρίας· μητρόπολη
 κριθάρι 33, 41, 43, 51, 52, 56, 57, 105
κρίση (κριτής) 10, 80, 84. - βασιλική 48, 80. -
ἐξωτέρα 2. Πρβλ.: δικαστήριο· καδῆς
 κτήμα βλ. χωράφι
 Κυδωνίες 87
 Κυζίκου, μητρ. βλ.: ²Ἀγάπιος· ⁷Ἀνανίας·
⁶Γεράσιμος· ¹⁰Ἰωακείμ· ⁵Κύριλλος· μη-
 τροπολίτης. Πρβλ. ¹Μάξιμος
 Κυπριανός, Παντ. μον. μάρτ. (1562) 4
 Κύπριος βλ. ¹Ἀγάπιος
κυρᾶς βλ. ἐνοίκιο
 Κυριακίτες 29. Πρβλ.: Κολλυβάδες· Σαβ-
 βατίτες
 Κυριακός, τοῦ Βαρζημιούχα ἱεροδ. μάρτ.
 (1528) 2. Πρβλ. ⁴Ἰωάννης
¹Κύριλλος, Δοχ. σκευοφ. μάρτ. (1783) 34
 (α)
²Κύριλλος, Ἐσφ. προηγ. (1528) 2
³Κύριλλος, ἱερομ. (πρώην) πρῶτος ΑΟ
 (μάρτ.) (1561-1562) 4
⁴Κύριλλος, Λαυρ. διδάσκαλος (1797) 69
⁵Κύριλλος, μητρ. Κυζίκου (1706) 14
⁶Κύριλλος, μητρ. Μπόσνας (1776) 27
⁷Κύριλλος, μητρ. Νικομηδείας (1745-1748)
 18, 19
⁸Κύριλλος, οἰκονόμος σλαβ. (1562) 4
⁹Κύριλλος, Παντ. σκευοφ. μάρτ. (1783-
 1785) 34 (α), 35, 38 (α), 38 (β)
 κώδικας βλ. χειρόγραφο. - ἀρχεδιακός 35,
 103
 Κωνσταμονίτου, μονή (Κωνσταμονίτης)
 βλ.: ²Θεοδόσιος· ⁴Νεόφυτος
¹Κωνσταντῆς, Ἀζαπακαπούλης (1782) 32
 (α)
²χατζη-Κωνσταντῆς, Τάπαλης (1799) 87
¹Κωνσταντῖνος, Ἀθανασίου (1790) 40 (β)
²Κωνσταντῖνος, Γοῦτα Ἀλεξίου μάρτ.
 (1776) 26
³χατζη-Κωνσταντῖνος, τοῦ Δημητρίου
 (1776-1777) 26, 28
 Κωνσταντινούπολη 14, 21, 27, 34 (α), 34

- (β), 41, 48, 53, 56, 63, 92, 102. - πατρ. Κωνσταντινουπόλεως βλ.: Γαβριήλ Γ'· Γαβριήλ Δ'· Θεοδόσιος Β' (ἀπὸ λανθασμένη ἀνάγνωση)· Θεόκλητος (ἀπὸ λανθασμένη ἀνάγνωση)· Θεόκλητος Β'· Ἱερεμίας Β'· Ἱερεμίας Γ'· Καλλίνικος Δ'· Νεόφυτος Σ'· Νεόφυτος Ζ'· Παΐσιος Α' (ἀπὸ λανθασμένη ἀνάγνωση)· Παΐσιος Β'· πατριάρχης· ²Προκόπιος· Σαμουήλ Α'· Σωφρόνιος Β'. Πρβλ.: Γαλατᾶς· Κατάστενο
- ¹Κωνσταντῖος (1800 περ.) 92
²Κωνσταντῖος, Διον. γέροντας μον. ἐπιστ. ΑΟ (1797-1798) 62, 69, 74, 75
³Κωνσταντῖος, Ἐσφ. μον. (1735) 16
⁴Κωνσταντῖος, Ζωγρ. σκευοφ. μάρτ. (1783) 34 (α)
⁵Κωνσταντῖος, μητρ. Χαλκηδόνος (1706) 14
⁶Κωνσταντῖος, Ξενοφ. ἀρχιμ. σκευοφ. μάρτ. (1783) 34 (α), 35
⁷Κωνσταντῖος, Ραματουδῆς (1759) 21
⁸Κωνσταντῖος, Φιλ. δικαῖος (1527) 1
¹Κωστάκης, Μαυρογένης (1768-1785 περ.) 24, 44, 45
²Κωστάκης (Κωνσταντῖνος), Σοῦτζος (Σούτζου) *κόμισος* (1782-1787 περ.) 45, 46
³Κωστάκης, Τζεβαγερτζῆς *βεστιάρης* (1782-1785 περ.) 45
⁴Κωστάκης, Χαντζερῆς *σπαθάρης* βλ. ¹Ροξάνδρα
- Λ
- λάδι 58
 Λάζαρης, Ἀτιπαζαρά (1782) 32 (α)
 λαῖκός 2, 6, 7, 14, 27, 29, 104
 λάκκος (λάκκα) 13, 16, 42, 73
 Λαρίσης, μητρ. βλ.: ¹⁰Διονύσιος· ⁶Μελέτιος
 Λάσκαρις, μαστοροῦ (1784) 39
 Λαύρα βλ. Μεγίστης Λαύρας
 Λαυρέντιος, Φιλ. προηγ. ἐπίτροπος (1795) 59
- λεηλασία βλ. πειρατὲς
 Λειτουργία, βιβλίο 13, 16, 22, 42, 59, 73
 λείψανο, ἅγιο 22, 23, 32 (β), 63, 77, 102· βλ. καί: Ἅγιος Ἰάκωβος· Γρηγόριος Παλαμᾶς· Μαρία Μαγδαληνὴ· ξύλο τίμιον
 Λεμονιά (1799) 87
¹Λεόντιος, Δοχ. ἱερομ. (1562) 4
²Λεόντιος, Παντ. ἱερομ. προηγ. (1609/1610) 8
³Λεόντιος, Χῖος Ἐσφ. ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἄννα (1799) 91
 λεπτόκαρο 12, 13, 16, 36, 42
 Λευτέρης, Στάσιο (1792) 57
 Λήμνου, μητρ. βλ. ²Καλλίνικος
 λιψοδοσία 41, 46, 47, 48, 53. Πρβλ.: καταγραφή· κατάστιχο
 λιβάδι 4, 42, 65
 λιοβαμπάκι 57
 Λογγός 1, 2, 8
 Λοκοβίτης 13
 Λυχνιδών, ἐπίσκ. βλ. ¹²Γρηγόριος
- Μ
- μαγαζί 33. Πρβλ. ἐργαστήριον
 Μαγδαληνὴ βλ. Μαρία Μαγδαληνὴ
 μάγειρας 43
¹Μακάριος, ἐπίσκ. Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους (1528) 2
²Μακάριος, Κουτλ. ἱερομ. δικαῖος (1661) 11
³Μακάριος, μητρ. Ἀρτης (1787) 48
⁴Μακάριος, μητρ. Δέρκων (1797) 61, 65
⁵Μακάριος, μητρ. Ἐφέσου (1773) 25
⁶Μακάριος, μητρ. Ἰωαννίνων (;) (1787) 48
⁷γερο-Μακάριος, μον. κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων (1798) 73
⁸Μακάριος, Νοταράς 29
⁹Μακάριος, πρωτοσύγκελλος ἐπίτροπος τοῦ μητρ. Σερρών Ἀγαπίου (1776-1777) 26, 28
¹⁰Μακάριος, Χιλ. προηγ. (1527) 1
 Μακούλας βλ. ³Σταμάτης
 Μαλαξός βλ. ⁶Ἰωάννης

- μάνδρα 2
 Μανολάκης, Βάμεσης σερδάρης (1786-1787) 46
 Μανόλης, Καρατζά (1792) 57
¹Μανουήλ, Καλοηθής αὐθέντης (1562) 3
²Μανουήλ, μάρτ. (1528) 2
μαξάρι 105
¹Μάξιμος, ἀρχιδιάκονος τοῦ μητρο. Κυζίκου (1782-1785 περ.) 45
²Μάξιμος, Βατ. ἱερομ. ἐκκλησιάρχης (1562) 3
³Μάξιμος, Παντ. ἱερομ. δικαῖος (1661) 11
μαξούλια βλ. σοδεῖα
 Μαρία, Νικολάου κοκκώνα (1782-1785 περ.) 45
 Μαρία Μαγδαληνή, λείψανα 63, 102
¹Μαριώρα, κοκκώνα (1785 περ.) 44
²Μαριώρα, Πετράκη (1782-1785 περ.) 45
 Μαρκιανός, Λαυρ. (1562) 3
 Μαριμάρας βλ. Βέργος
 μάρτυρας 17, 20, 26, 38 (α), 37, 38 (β), 40 (α), 80· βλ. καί: ³Αθανάσιος· ¹Ἀνθίμος· Ἀργύρης· χατζη-Ἀσλάνης· Βαγγελινός· Βρούσιος· ¹⁰Γαβριήλ· ³Γεράσιμος· ⁹Γεράσιμος· ¹παπα-Γεώργιος· Πούρα· ¹Γρηγόριος· ¹γερο-Δαμασκηνός· ⁹Δανιήλ· ³Δημήτρης· ²Δημήτριος· Δημητρός· ¹Δοσίθεος· Δούκας· ³Ζαχαρίας· ¹Θεοδόσιος· Θεόδωρος· ⁵Ἰάκωβος· ⁶παπα-Ἰγνάτιος· ²Ἰωακείμ· ³Ἰωακείμ· ⁴Ἰωάννης· ⁷Ἰωάννης· ⁸Ἰωάννης· ⁹παπα-Ἰωάννης· Κυπριανός· Κυριακός· ¹Κύριλλος· ³Κύριλλος· ⁹Κύριλλος· ²Κωνσταντῖνος· ⁴Κωνσταντῖος· ⁶Κωνσταντῖος· ²Μανουήλ· μέγας οἰκονόμος· ³Μητροφάνης· ²Μιχαήλ· Μονομαχώ· ²Ναθαναήλ· ¹Νεῖλος· ³Νεόφυτος· ⁴Νεόφυτος· παπα-Νεστόρης· ²Νικόλας· ⁴παπα-Παναγιώτης· ⁶Παναγιώτης· χατζη-Παρασκευᾶς· ¹Παχώμιος· ³Παχώμιος· ¹Πέτρος· ²Πέτρος· Σαμιψών· ¹Σκαρλᾶτος· Στάικο· ⁶Στέφανος· ⁴Σωφρόνιος· ⁵Σωφρόνιος· ³Τιμόθεος· Φιλήμων· ¹Φιλόθεος· Χαρίτων· Χατζηνασιός· ³Χρῦσανθος· Χρυσάφης. Πρβλ. γράμμα μαρτυρικό
 Μαρωνείας, μητρο. βλ. ⁵Ἀνθίμος
¹Ματθαῖος, γέροντας σλαβ. (1562) 4
²Ματθαῖος, Ἐσφ. ἱερομ. προηγ. (1609/1610) 8
³Ματθαῖος, μητρο. Βεροίας (1527) 1
⁴Ματθαῖος, μητρο. Σεργῶν (1785-1789) 34 (β), 53. Πρβλ. ²Γρηγόριος
⁵Ματθαῖος, μητρο. Το(υ)ρνόβου (1797-1801) 65, 103
 Μαυρογένης βλ. ¹Κωστάκης
 Μαυροκορδάτος βλ. ⁵Γεώργιος
 Μαχμούτ, πασᾶς (1792 περ.) 56. Πρβλ.: Μαχουμούτ· Μεεμέτ· Μεχμέτ
 Μαχουμούτ, μπέης (1643) 10. Πρβλ.: Μαχμούτ· Μεεμέτ· Μεχμέτ
 Μεγάλη Ἐκκλησία βλ. Ἐκκλησία
 Μεγάλη Μέση 9, 11, 34 (α), 34 (β). Πρβλ.: γράμμα Μεγάλης Μέσης· Κοινότητα ΑΟ· Πρωτάτο· Σύναξη ΑΟ
 Μεγάλη Σύναξη (Μεγάλη Σύναξη Πρωτάτου) ΑΟ βλ. Σύναξη ΑΟ
 μέγας οἰκονόμος, μάρτ. (1784) 37· βλ. καὶ οἰκονόμος
 Μεγίστης Λαύρας, μονή (Λαυριώτης) 1, 69, 74, 104· βλ. καί: ³Βησσαρίων· ⁴Βησσαρίων· ³Γεράσιμος· ⁸Διονύσιος· ²Ἡσαΐας· ³Ἰάκωβος· καλύβη Λαύρ· ⁴Κύριλλος· Μαρκιανός· ²Μελέτιος· ³Μελέτιος· ¹Ναθαναήλ· ²Ναθαναήλ· ¹Νεῖλος· ¹Νικόδημος· ³Παρθένιος· ⁸Σεραφεῖμ
 Μεεμέτ βλ. Χαφούς Μεεμέτ. Πρβλ.: Μαχμούτ· Μαχουμούτ· Μεχμέτ
¹Μεθόδιος, Βατ. (1583) 5
²Μεθόδιος, Ἐσφ. μον. (1735) 16
³Μεθόδιος, Κουτλ. (1632) 9
⁴Μεθόδιος, μητρο. Ἡρακλείας (1776-1789) 27, 29, 48, 53
μεκτούπι 67. Πρβλ.: γράμμα ἐπιστολή Μελενίκου, μητρο. βλ.: ³Γρηγόριος· ⁴Στέφανος
¹γερο-Μελέτιος, Βατ. (1643) 10

- ²Μελέτιος, Λαυρ. γέροντας (1561) 4
³Μελέτιος, Λαυρ. προηγ. (1527) 1
⁴Μελέτιος, μητρ. Ἐφέσου (1776) 27
⁵Μελέτιος, μητρ. Ἡρακλείας (1797-1801) 61, 65, 103
⁶Μελέτιος, μητρ. Λαρίσης (1789) 53
 Μερτζάν, Τερζῆς (1792 περ.) 56
 Μεσημβρίας, μητρ. βλ. μητροπολίτης
 Μεταμόρφωση, κελλ. Παντ. 12, 21, 73
 Μεταμύτογλου (1799) 85
 μετάφραση 4
 μετόχιο 54, 55, 89· βλ. καί: Ἁγία Κυριακή
 Ἀχινός· Πατρίκι· Σωτήρος Χριστοῦ·
 τσιφλίκι
μέτρο (κρasi) 76
 Μεχμέτ, Γκαραγκάνης ἀγῆς (1791) 55.
 Πρβλ.: Μαχμούτ· Μαχουμούτ· Μεεμέτ
 Μηναῖο, βιβλίο 13, 16, 33, 42
 μηνολόγιο 5, 14, 15, 18, 19, 27, 29, 48, 61, 65, 98
μηρί (*μηρίο*, *μηρί*) 75. - βασιλικό 48, 83, 93,
 101. - κρασορακίου 81, 82, 88, 100
 μήρινθος 6, 14, 103
 μητροπολίτης (μητρόπολη) 14· βλ. καί:
¹²Διονύσιος· ⁴Ιερεμίας.
 Ἀρχιάλου βλ. ⁸Ἰωακείμ.
 Ἀδριανουπόλεως βλ. ⁹Διονύσιος.
 Ἄρτης βλ. ³Μακάριος.
 Βελεγράδων 25.
 Βεροίας βλ.: ⁹Ἰωακείμ· ³Ματ-
 θαῖος.
 Γάνου καὶ Χώρας βλ. ⁴Παῖσιος.
 Δέρκων 25· βλ. καί: ⁶Ἀνανίας·
⁶Γρηγόριος· ⁴Μακάριος· ²Νικό-
 δημος.
 Δράμιας βλ.: ⁷Γρηγόριος· ³Νικί-
 νωρ· ²Φιλόθεος.
 Δρύστρας 25· βλ. καί ⁴Ἀθανάσιος.
 Εὐρίπου βλ.: ¹Γεδεών· ²Ιερόθεος.
 Ἐφέσου βλ.: ⁵Μακάριος· ⁴Μελέ-
 τιος· ²Σαμουήλ.
 Ζιχνῶν βλ. ⁸Γρηγόριος.
 Ἡρακλείας 25· βλ. καί: ⁴Γεράσιμος·
⁴Μεθόδιος· ⁵Μελέτιος.
 Θεσσαλονίκης 25, 30· βλ. καί: ⁵Γε-
 ράσιμος· ²Δαμασκηνός· ¹Ἰά-
 κωβος· ⁴Ἰωάσαφ. Πρβλ. ⁶Ζα-
 χαρίας.
 Ἰκονίου βλ. ³Ἀνθιμος.
 Ἰωαννίνων (;) βλ. ⁶Μακάριος.
 Καισαρείας βλ. ⁹Γρηγόριος.
 Καστορίας βλ.: ⁴Ἀνθιμος· ²Γεννά-
 διος· ⁹Εὐθύμιος.
 Κορυτσᾶς βλ. ⁷Ἰωακείμ.
 Κρήτης 46· βλ. καί ⁵Ζαχαρίας.
 Κυζίκου 25, 45· βλ. καί: ²Ἀγάπιος·
⁷Ἀνανίας· ⁶Γεράσιμος· ¹⁰Ἰωα-
 κείμ· ⁵Κύριλλος.
 Λαρίσης βλ.: ¹⁰Διονύσιος· ⁶Μελέ-
 τιος.
 Λήμνου βλ. ²Καλλίνικος.
 Μαρωνείας βλ. ⁵Ἀνθιμος.
 Μελενίκου βλ.: ³Γρηγόριος· ⁴Στέ-
 φανος.
 Μεσημβρίας 25.
 Μολδαβίας βλ. ¹⁰Γρηγόριος.
 Μπόσνας βλ. ⁶Κύριλλος.
 Μυτιλήνης βλ. ⁶Ἀνθιμος.
 Νικαίας βλ.: ³Καλλίνικος· ⁴Καλλί-
 νικος· ⁴Παρθένιος.
 Νικομηδείας 25· βλ. καί: ⁵Ἀθανά-
 σιος· ⁷Γεράσιμος· ⁷Κύριλλος·
⁵Νικηφόρος· ⁵Παρθένιος.
 Ξάνθης βλ. ³Ναθαναήλ.
 Προύσης 25· βλ. καί ⁷Ἀνθιμος.
 Σερρών 56· βλ. καί: ³Ἀγάπιος·
⁴Ματθαῖος· ⁵Στέφανος. Πρβλ.
⁹Μακάριος.
 Σηλυβρίας βλ. ⁶Παρθένιος.
 Σίδης βλ. ³Ιερόθεος. Πρβλ. ²Φιλό-
 θεος.
 Το(υ)ρνόβου βλ.: ⁸Ἀνθιμος· ⁵Καλ-
 λίνικος· ⁵Ματθαῖος.
 Φιλίππουπόλεως 25.
 Φιλίππων βλ. Νεκτάριος.
 Φιλίππων καὶ Δράμιας 25.
 Χαλεπίου βλ. ⁵Νεόφυτος.
 Χαλκηδόνος 25, 33· βλ. καί: ³Ιερε-
 μίας· ⁶Καλλίνικος· ⁵Κωνστά-

- ντιος· ⁶Παρθένιος· ⁷Παρθένιος.
 Χίου βλ. ¹¹Διονύσιος.
 Πρβλ.: ἀρχιεπίσκοπος· ἀρχιερέας·
 ἐπίσκοπος· παραίτηση μητρο-
 πολίτη· ψηφοφορία *κανονική*.
¹Μητροφάνης, Διον. (1632) 9
²γερο-Μητροφάνης, Διον. (1643) 10
³Μητροφάνης, Ίβ. προηγ. μάρτ. (1784-
 1785) 38 (α), 38 (β)
 Μικρή πόρτα 20. Πρβλ.: Ίάσιο· Μπαχλού-
 ιο· Τριών Ίεραρχών
μισθαργοί 41
 μισθός 41, 43, 56, 57
 μίτρα 63
¹Μιχαήλ βλ. ⁷Ιωάννης
²Μιχαήλ, Πάκσιτς μάρτ. σλαβ. (1528) 2
 Μιχαήλος, γιός της Ἀγαθαγγέλης (1799)
 87. Πρβλ. Ἀγαθαγγέλη
 χατζη-Μιχαλάκης βλ. Παννάκης
 Μιχάλης, Ίξισαμής (μετὰ τὸ 1755) 20
 μνημόνευση ὀνομάτων 15, 85, 87. Πρβλ.:
 μνημόσυνο· *σαραντάριο*· τεσσαρακο-
 νταλείτουργο
 μνημόσυνο 25, 27, 29, 39. Πρβλ.: μνημόνευ-
 ση ὀνομάτων· *σαραντάριο*· *τεσσαρα-*
κονταλείτουργο
 Μολδαβίας, μητρ. βλ. ¹⁰Γρηγόριος
 μοναχός (μοναχή, πατέρες) 2, 5, 7, 8, 14, 15,
 25, 27, 30, 32 (β), 48, 59, 65, 66, 70, 71, 74,
 80, 92, 103, 104· βλ. καί: ²Αβέρκιος·
 Ἀγαθαγγέλη· ³Ανανίας· ²Βασίλειος·
⁹Γαβριήλ· ¹⁰Γαβριήλ· ¹Γερβάσιος· ³Δα-
 νιήλ· ⁸γερο-Δανιήλ· Δομετιανός· ¹Δω-
 ρόθεος· ⁶Εὐθύμιος· ⁷Εὐθύμιος· Εὐστρά-
 τιος· ¹Ζαχαρίας· ⁵Ἰάκωβος· ¹Ιερεμίας·
²Ιερεμίας· ¹¹Ἰωακείμ· ¹Ἰωάσαφ· ⁴Κο-
 σμάς· κουρά μοναχοῦ· Κυπριανός·
²Κωνσταντῖος· ³Κωνσταντῖος· ⁷γερο-
 Μακάριος· ²Μεθόδιος· ²Νικάνωρ· ⁶γε-
 ρο-Νικηφόρος· Παφνούτιος· ²Παχώ-
 μιος· ²Σάββας· Σαμψών· ⁴Σεραφεῖμ·
³Φιλόθεος. Πρβλ. ἱερομόναχος
 μονή 1, 11, 14, 15, 25, 27, 32 (α), 34 (α), 48,
 65, 66, 69, 70, 71, 72, 80, 104· βλ. καί: Ἀγί-
 ου Παύλου· Βατοπεδίου· Γρηγορίου·
 Διονυσίου· Ἐσφιγμένου· Ζωγράφου·
 Ἰβήρων· Κοτροτζανίου· Κουτλουμου-
 σίου· Μεγίστης Λαύρας· Ξενοφώντος·
 Ξηροποτάμιου· Παντοκράτορος· Προ-
 δρόμου (;)· Σίμωνος Πέτρας· Σωτήρος
 Χριστοῦ· Τριών Ίεραρχῶν· Φιλοθέου·
 Χιλανδαρίου. Πρβλ. γράμμα μοναστη-
 ριακὸ
 Μονομαχώ, Διγητηριάνου μάρτ. (1528) 2
 Μοράτογλου βλ. Κιὸρ
 μοσχάρι 43, 51, 52. Πρβλ.: ἀγελάδα· βόδι·
 ταῦρος
μουκατήμ πόρτζι 34 (β)
 μουλάρι 43
μούλκι 11, 85, 89
 Μοῦρος βλ. παπα-Θεοφάνης
 Μουσᾶ, ἀγᾶς (1790) 55
¹Μουσταφά, ἀγᾶς *ζα(μ)πίτης* τοῦ ΑΟ
 (1785 περ.) 44, 84
²Μουσταφά, *χασεκις* (1768 περ.) 24
 μπακάλης, 33· βλ. καί: ¹Γεώργης· ²Γεώργης
 Μπαλάσω 54
 Μπαρμπέρης βλ.: ⁴Δοσίθεος· ⁷παπα-Ζαχα-
 ρίας
 Μπαχλούιο 20. Πρβλ.: Ίάσιο· Μικρή πόρ-
 τα· Τριών Ίεραρχῶν
μπαχτζεβάνης 33
μπαχτσές 20
 μπέης βλ.: Ἰσμαήλ· Μαχουμούτ
 Μπόσνας, μητρ. βλ. ⁶Κύριλλος
μποσταντζήμπασης 21, 67, 74
 Μπουντουράκης βλ. ⁴παπα-Παναγιώτης
 μύλος 8, 17, 18, 33
μυλοστάσι βλ. μύλος
 Μυτιλήνης, μητρ. βλ. ⁶Ἀνθιμος
 γερο-Μωϋσῆς, ἀντάδελφος τοῦ παπα-Κο-
 σμά (1793) 58. Πρβλ. ⁶παπα-Κοσμάς

N

- ¹Ναθαναήλ, Λαυρ. ἱερομ. προηγ. δικαῖος
 σκευοφ. (1661) 11

- ²Ναθαναήλ, Λαυρ. προηγ. έπιστ. ΑΟ (μάρτ.) (1766) 22, 23
³Ναθαναήλ, μητρ. Ξάνθης (1789) 53
 ναός βλ. *ἐκκλησία*
νέζερ 21
¹Νεῖλος, Λαυρ. μάρτ. (1562) 4
²Νεῖλος, Παντ. προηγ. (1527) 1
 Νεκτάριος, μητρ. Φιλίππων (1586 περ.) 6
Νέος Θησαυρός, βιβλίο 12. Πρβλ. *Θησαυρός*
¹Νεόφυτος, Έσφ. δικαῖος (1783-1785) 36, 42
²Νεόφυτος, Ίβ. προηγ. έπιστ. ΑΟ (1759) 21
³Νεόφυτος, Ίεροδ. μάρτ. (1528) 2
⁴Νεόφυτος, Κων. Ίερομ. μάρτ. (1562) 4
⁵Νεόφυτος, μητρ. Χαλεπίου (1776) 27
 Νεόφυτος Ϛ', πατρ. Κωνστ. 33
 Νεόφυτος Ζ', πατρ. Κωνστ. (1789-1801) 33, 40 (α), 53, 54, 79, 84, 91, 92, 98, 102
 νεραντζώνας 59
 νερό 2, 4, 9, 10, 12, 13, 16, 21, 32 (β), 42, 59, 73. Πρβλ.: *αὐλάκι*· βρύση· γούρνα· ποταμός· ρυάκι· στέρνα· σωλήνα· ὕδρευση
 παπα-Νεστόρης, μάρτ. (1528) 2
 Νήφων, Ζωγρ. γέροντας σλαβ. (1562) 3
 Νίκα, Ντροζετίντσα σλαβ. (1562) 4
 Νικαίας, μητρ. βλ.: ³Καλλίνικος· ⁴Καλλίνικος· ⁴Παρθένιος
¹Νικάνωρ, Γρηγ. Ίερομ. (1527) 1
²Νικάνωρ, Έσφ. μον. γέροντας (1609/1610) 8
³Νικάνωρ, μητρ. Δράμας (πρὶν τὸ 1586) 6
¹Νικηφόρος, Βατ. γέροντας (1643) 10
²γερο-Νικηφόρος, Έσφ. (1784) 39
³Νικηφόρος, Έσφ. γέρων έπιστ. ΑΟ (1798) 4, 74
⁴Νικηφόρος, Έσφ. διάκ. (1784) 39
⁵Νικηφόρος, μητρ. Νικομηδείας (1776) 27
⁶γερο-Νικηφόρος, μον. κελλ. Κοιμήσεως Θεοτόκου (1705) 13, 16, 42
⁷παπα-Νικηφόρος, σλαβ. (1562) 4
⁸Νικηφόρος, Φιλ. προηγ. *ἐπίτροπος* (1795) 59
¹Νικόδημος, Καραμάδης Λαυρ. γέροντας (1643) 10
²Νικόδημος, μητρ. Δέρκων (1706) 14
 Νικολάι, Βόδα βλ. ²Ταρσία
 Νικολάκης, Τζίκνης (1785 περ.) 44
¹χατζη-Νικόλαος, Ζαγοραῖος τοῦ χατζη-Ἰωάννου βιβλιοπώλης (1784) 38 (α)
²Νικόλαος, Σκουλιδάς ἱατρός (1768-1785 περ.) 24, 44, 45
¹Νικολάου βλ. Μαρία
²Νικολάου βλ. ¹Σκαρλάτος
¹Νικόλας, Γιάκα (1792) 57
²Νικόλας, κυρίτζης μάρτ. (1528) 2
 Νικολός, τοῦ Ὁργίξ (1782) 32 (α)
 Νικομηδείας, μητρ. βλ.: ⁵Ἀθανάσιος· ⁷Γεράσιμος· ⁷Κύριλλος· μητροπολίτης· ⁵Νικηφόρος· ⁵Παρθένιος
νιστηρᾶς βλ. *ἰστηρᾶς*
 Νοταρᾶς βλ. ⁸Μακάριος
 Νταμπανλῆς βλ. χατζη-Στρατήγης
 Ντροζετίντσα βλ. Νίκα
- Ξ
- Ξάνθης, μητρ. βλ. ³Ναθαναήλ
 Ξενοφώντας, μονή (Ξενοφωντίνος) 1, 35, 54· βλ. καί: ¹²Ἰγνάτιος· ⁶Κωνσταντῖος· ⁸Παρθένιος· σφραγίδα Ξενοφ.
 Ξηροποτάμου, μονή (Ξηροποταμινός) 11· βλ. καί: ²Γεδεών· ³Γερμανός· ²Σωφρόνιος· Φιλήμων
 ξύλο 43. - τίμο 22, 23, 77
 ξυπνητήρι 76
- Ο
- Ὁζούνης βλ. ¹Στάμιος
οἰκία (κατοικία, οἶκημα, *ὄντᾶς*, σπίτι) 2, 18, 20, 24, 41, 44, 105. Πρβλ.: *καλύβη*· *κατούννα*· *κονάκι*
οἰκακὰ εἶδη 33· βλ. καί *σκευή*
οἰκονόμος 103· βλ. καί: ⁸Κύριλλος· μέγας οἰκονόμος
 ὀκά 21, 41, 51, 58, 63. Πρβλ. *δράμι*

Ὁκτώηχος, βιβλίο 12, 73· βλ. καὶ Παρακλη-
τική
ὁμολογία (ὁμολόγο) 45. - παραλαβῆς ζώου
39. - πώλησης κελλίου 11, 12, 13, 16, 21,
36, 42, 59, 73· βλ. καὶ 9. - συμβιβασμοῦ
10. - χρεωστική 26, 28, 31, 34 (α), 34 (β),
35, 37, 38 (α), 38 (β), 40 (α), 41, 45, 49,
54, 58. Πρβλ.: δάνειο· ἐνέχυρο· πιστω-
τή· πόλιτζα· τόκος· χρέος
Ὁνούφριος, γέροντας σλαβ. (1562) 4
ὄντας βλ. οἰκία
ὄργια 20
Ὀργίλ βλ. Νικολός
ὄριο βλ. σύνορο
ὀρισμός 72· - βασιλικός 48
ὀρτακτζής 41, 43, 56, 57, 105

Π

παγγενία 13, 16, 59
παιδί 103
¹Παῖσιος, ἔξαρχος (1788) 52
²χατζη-Παῖσιος, Ἔσφ. (1799) 85, 86
³Παῖσιος, Ἔσφ. δικαῖος (1776-1777) 26, 28
⁴Παῖσιος, μητρ. Γάνου καὶ Χώρας (1776) 27
Παῖσιος Α', πατρ. Κωνστ. (ἀπὸ ἐσφαλμένη
ἀνάγνωσις) (1748) 19
Παῖσιος Β', πατρ. Κωνστ. (1745-1748) 18,
19, 80
πάκτος 1
Παλαιὰ Διαθήκη, βιβλίο 63
Παλαμᾶς βλ. ¹¹Γρηγόριος
παπα-Παλάτιος (1705) 13
Παναγία βλ. Θεοτόκος. - Παναγία, τοπο-
θεσία (;) 36
¹Παναγιώτης (μετὰ τὸ 1755) 20
²Παναγιώτης (1799) 87
³Παναγιώτης, Κανάκης (1792) 57
⁴παπα-Παναγιώτης, Μπουντουράκης
μάρτ. (1799) 87
⁵Παναγιώτης, σερδάρης (1786-1787) 46
⁶Παναγιώτης, Τζουκαλᾶς μάρτ. (1528) 2
πανήγυρη 7, 14
παπα-Παντελεήμων, σλαβ. (1562) 4

Παντοκράτορας, μονή (Παντοκρατο-
ρινός) 8, 9, 12, 21, 35, 41, 54· βλ. καί:
²Ἅγιος Γεώργιος· Βενιαμίν· ¹¹Γαβριήλ·
²Δαβίδ· ⁶γερο-Δανιήλ· ¹Ιωαννίκιος·
⁵Κοσμᾶς· Κυπριανός· ⁹Κύριλλος· ²Λε-
όντιος· ³Μάξιμος· Μεταμόρφωση·
²Νεῖλος· ¹Προκόπιος· ³Σάββας· σφρα-
γίδα Παντ.· ³Σωφρόνιος
παπᾶς (παπα) βλ. ἱερέας
παραίτηση μητροπολίτη 6, 15
Παρακλητική, βιβλίο 9, 12, 13, 16, 42, 59, 73·
βλ. καὶ Ὁκτώηχος
παρᾶς 58, 64, 76, 89
χατζη-Παρασκευᾶς, Σαχτ[...] μάρτ. (1799)
87
¹Παρθένιος, Βατ. δικαῖος προηγ. (1661) 11
²Παρθένιος, Καρ. (1632) 9
³Παρθένιος, Λαυρ. (1785 περ.) 44
⁴Παρθένιος, μητρ. Νικαίας (1773) 25
⁵Παρθένιος, μητρ. Νικομηδείας (1706) 14
⁶Παρθένιος, μητρ. Σηλυβρίας (1776), μητρ.
Χαλκηδόνος (1785-1787) 27, 34 (β), 46,
47, 48
⁷Παρθένιος, μητρ. Χαλκηδόνος (1776) 27
⁸Παρθένιος, Ξενοφ. ἡγ. σλαβ. (1661) 11
Πάριος βλ. ⁶Ἀθανάσιος
Παρούσης, γιὸς τοῦ Δημήτρη ἀπὸ τῆ Σιπο-
τονία γυναικάδελφος τοῦ Θεοχάρη
(1784) 39. Πρβλ. Ἀθανάσιος
πασᾶς βλ.: Μαχμούτ· Χουσεῖν
Πασχάλης, Κανάκης (1792) 57
πατέρες βλ. μοναχός
Πατερικό, βιβλίο 9
πατζιανάκης βλ. Ἀθανάσιος
πατητήρι 13, 16, 36, 42, 43
πατριάρχης (πατριαρχεῖο) 6, 14, 27. Πρβλ.:
ἀπόφασις πατριαρχική· γράμμα πα-
τριαρχικῆς αὐλῆς· γράμμα πατριαρχι-
κό· ἔξαρχος· ἐπιστολή πατριαρχική·
ἐπιτίμιο πατριαρχικό· σύνταγμα. -
Ἀλεξανδρείας βλ. Σίλβεστρος. - Ἱερο-
σολύμων βλ.: Ἀβράμιος· Σωφρόνιος
Ε'. - Κωνσταντινουπόλεως (οἰκουμε-
νικός θρόνος) 27, 38 (αΑ), 38 (βΓ), 40

- (α), 56, 79, 98, 103· βλ. καί: Γαβριήλ Γ'· Γαβριήλ Δ'· Θεοδόσιος Β' (ἀπὸ ἐσφαλμένη ἀνάγνωση)· Θεόκλητος (ἀπὸ ἐσφαλμένη ἀνάγνωση)· Θεόληπτος Β'· Ἰερεμίας Β'· Ἰερεμίας Γ'· Καλλίνικος Δ'· Νεόφυτος ς'· Νεόφυτος Ζ'· Παΐσιος Α' (ἀπὸ ἐσφαλμένη ἀνάγνωση)· Παΐσιος Β'· ²Προκόπιος· Σαμουήλ Α'· Σωφρόνιος Β'
- Πατρίκι (Πατρίκη), τσιφλίκι Ἰεσφ. 40 (β), 41, 43, 48, 50, 51, 53, 56, 57, 105. Πρβλ.: Ἀχινός· μετόχιον· Σέρρες· τσιφλίκι Παυλῆς, σερδάκης (1786-1787) 46
- Παρνούτιος, Ἰεσφ. μον. (1735) 16
- παχάρνικος 56· βλ. καί ²Τζελε(μ)πῆς
- ¹Παχώμιος, Βατ. ἱερομ. μάρτ. (1562) 4
- ²Παχώμιος, Ἰεσφ. μον. (1735) 16
- ³Παχώμιος, Ἰβ. ἱερομ. μάρτ. (1562) 4
- πεξερετζῆδες, ἰσνάφι 33· βλ. καί σαμολαδάδες
- πεζούλι 13, 16, 36, 42, 59. - Σίμ. Π. 13, 16, 42
- πειρατὲς (πειρατική ἐπιδρομή) 4, 5
- Πελοποννήσιος βλ.: ⁴Αγάπιος· ⁴Ἰάκωβος
- Πεντηκοστάριο, βιβλίο 12, 13, 16, 33, 42, 73
- περάτι, βασιλικὸ 50
- περγαμηνή 6, 14, 103
- περιβόλι 17, 18
- Πεσικτασιλοῦς βλ. Ἠλίας
- πέσμανο (πέζμανο) 20
- Πετράκη βλ. ²Μαριώρα
- ¹Πέτρος, μάρτ. (1782) 31
- ²Πέτρος, μάρτ. ἐπίτροπος (1784) 40 (α)
- πιστωτὴς (δανειστὴς) 15, 24, 26, 31, 33, 35, 37, 38 (α), 38 (β), 40, 44, 45, 46, 48, 49, 53.
- Πρβλ.: δάνειον· ἐνέχυρον· ὁμολογία χρεωστικὴ· πόλιτζα· τόκος· χρέος
- πιτάκιο 80
- πλάκα 59
- πλοκός 12, 59, 73. Πρβλ.: κάγκελον· σύρμα· τοῖχος· φράκτης
- Πλουμῆς βλ. Χρηστάκης
- πνευματικὸς (πνευματικὸς πατέρας) 6, 7, 14· βλ. καί: ¹Ανανίας· ³Γρηγόριος· ⁶παπα-Κοσμᾶς· ²παπα-Σεραφεῖμ
- ποινή 25, 53· βλ. καί: ἀρά· ἀργία ἱερέων· ἀφορισμός· ἐπιτίμιον· καθάρσιον ἱερέων· παραίτηση μητροπολίτη
- πόλιτζα 45, 46, 53. Πρβλ.: δάνειον· ἐνέχυρον· ὁμολογία χρεωστικὴ· πιστωτὴς· τόκος· χρέος
- Πορταρία 84· βλ. καί Πορταρινὸς
- Πορταρινὸς 55· βλ. καί Πορταρία
- ποστέλνικος βλ. ¹Χουρμουζάκης
- ποταμὸς 8. Πρβλ.: αὐλάκι· βρύση· γούρνα· νερό· ρυάκι· στέρνα· σωλήνα· ὕδρευση
- πουγγί 15, 24, 31, 35, 37, 38 (β), 40 (α), 48, 49, 54
- πραγματευτὴς 14
- πράξη 6. - ἐν μεμβράναις βλ. γράμμα σιγίλλιδες ἐν μεμβράναις. - συνοδική 7.
- Πρβλ. γράμμα
- πρεσβύτερος 6, 7, 14. Πρβλ. ἱερέας
- Πρίγκηπος 32 (α), 33, 41, 45, 50, 84· βλ. καί Σωτῆρος Χριστοῦ
- Προδρομίτης βλ. ⁴Χριστοφόρος
- χατζη-Πρόδρομος, (1782) 32 (α)
- Προδρόμου, μονή (;) 56
- προεστὴς (ἐπικεφαλῆς) 2, 11, 21, 25, 27, 29, 54, 59, 65, 66, 69, 72, 74, 92, 103, 104.
- Πρβλ.: ἡγούμενος
- προηγούμενος 1, 2, 3, 29, 30, 43· βλ. καί: ⁴παπα-²Ανανίας· ⁸Ανανίας· ²Ἀνθίμος· Βενιαμίν· ³Βίκτωρ· ⁵Γαβριήλ· ⁸Γαβριήλ· ¹Γεννάδιος· ³Γεράσιμος· ⁹Γεράσιμος· ²Γερμανός (;)· ³Γερμανός· ⁵Γρηγόριος· ¹παπα-Δαβίδ· ²Δαβίδ· ⁴Δανιήλ· ⁹Δανιήλ· ⁶Διονύσιος· ⁸Εὐθύμιος· ¹Θεοδόσιος· παπα-Θεωνᾶς· ⁷Ἰγνάτιος· ¹⁰Ἰγνάτιος· ¹¹Ἰγνάτιος· ²Κύριλλος· Λαυρέντιος· ²Λεόντιος· ¹⁰Μακάριος· ²Ματθαῖος· ³Μελέτιος· ³Μητροφάνης· ¹Ναθαναήλ· ²Ναθαναήλ· ²Νεῖλος· ²Νεόφυτος· ⁸Νικηφόρος· ¹Παρθένιος· ³Σάββας· ⁴Σάββας· ⁵Σεραφεῖμ· ⁷Σεραφεῖμ· ⁸Σεραφεῖμ· Φιλάρετος
- ¹Προκόπιος, Παντ. (1785-1786) 42, 45
- ²Προκόπιος, πατρ. Κωνστ. (1787) 48, 50, 62, 79

προσκυνητής 103
 πρόσταγμα βασιλικό βλ. φερμάνι
 Προύσης, μητρ. βλ.: ⁷Ανθιμος· μητροπολί-
 της
 Πρόχορος, Χιλ. ήγ. σλαβ. (1562) 4
 Πρωτάτο 1, 9, 11, 12, 19, 21, 35, 36, 104· βλ.
 καί: Ἁγιοι Ἀνάργυροι· ²Δωρόθεος·
 σφραγίδα Πρωτ· ¹Σωφρόνιος. Πρβλ.:
 γράμμα Πρωτάτου· Κοινότητα ΑΟ·
 Μεγάλη Μέση· Σύναξη ΑΟ
 Πρώτης Ἰουστινιανῆς, ἀρχιεπίσκοπος βλ.
 Ἀχρίδας
 πρῶτος ΑΟ βλ.: ⁷Γαβριήλ· ¹¹Γαβριήλ· Ἰσα-
 άκ· ³Κύριλλος· ²Φιλόθεος
 πρωτοσύγκελλος βλ.: ⁶Ζαχαρίας· ⁹Μακά-
 ριος
 πύργος βλ. Καβαλάρης
 πώληση 9, 11, 12, 13, 16, 24, 36, 41, 42, 53, 56,
 58, 59, 73, 80. Πρβλ. ὁμολογία πώλησης
 κελίου

P

Ραβενή βλ. ¹παπα-Γεώργιος
 Ραλοῦ, χατμάνου κοκκώνα (1782-1785
 περ.) 45
 Ραμαδάνη βλ. Κασσάνδρα
 Ραματούδης βλ. ⁷Κωνστάντιος
 ράχη (ράχωνας, ραχώνιο) 4, 10, 73
¹Ροξάνδρα, Γκίκα δόμνιτζα σύζυγος σπα-
 θάρη Κωστάκη Χαντζερή (1786-1787)
 46
²Ροξάνδρα, Ὑψηλάντη χατμανέσσα (1786-
 1787) 46
 ρο(υ)φέτι βλ. ἰσνάφι
 ρουχούσι 86, 89, 94, 95, 99
 ρυάκι 9, 12, 73. Πρβλ.: αὐλάκι· βρύση·
 γούρνα· νερό· ποταμός· στέρνα· σωλή-
 να· ὕδρευση
 Ρωσικό, μονή (Ρῶσοι) βλ. Ἀγίου Παντελε-
 ῆμονος

Σ

¹γερο-Σάββας, Ἐσφ. (1705) 13

²Σάββας, Ἐσφ. μον. (1697) 12
³Σάββας, Παντ. προηγ. (1759) 21
⁴Σάββας, Χιλ. προηγ. ἐπιστ. ΑΟ σλαβ.
 (1796-1797) 60, 64
 Σαββατίτες 29. Πρβλ.: Κολλυβάδες· Κυ-
 ριακίτες
 Σαλή, χασεκιῆς (1785 περ.) 44
 Σαμαρία 4
 σαμολαδάδες, ἰσνάφι 32 (α)· βλ. καὶ πεξερ-
 τζήδες
¹Σαμουήλ, ἱερομ. ἐπίσκ. Σισανίου καὶ Ἀνα-
 σελίτζης (1597) 7
²Σαμουήλ, μητρ. Ἐφέσου (1780-1797) 29,
 48, 53, 61, 65
 Σαμουήλ Α', πατρ. Κώνστ. (1773) 25
 Σαμουρκάσης βλ. Πάγκος
 Σαμιψών, Φιλ. μον. γέροντας μάρτ. (1562) 3
 Σάντρα, Καρατζοῦ (1782-1785 περ.) 45
 σαραντάριο 15. Πρβλ.: μνημόνευση ὀνομά-
 των· μνημόσυνο· τεσσαρακονταλεί-
 τουργο
 σαράφης βλ. ⁶Γεώργιος
 Σαραφιανός βλ. ²Στάμιος
 Σεβαστόπουλος βλ. ²Σκαρλάτος
 σελάδα 4
 Σεμνός βλ. ⁸Ἰωάννης
 σενέτι 22, 48, 50, 66, 67, 80, 84
 σενιρλαμὲν βλ. συνορλαμὲς
 Σεούτ βλ. Ἐμποῦ
¹Σεραφεῖμ, Ἀγ. Π. ἐπιστ. ΑΟ (1797-1798)
 62, 75
²παπα-Σεραφεῖμ, Γοματιανός πνευματικός
 (1784) 39
³γερο-Σεραφεῖμ, Ἐσφ. (1796-1797) 60, 64
⁴Σεραφεῖμ, Ἐσφ. μον. (1797) 61
⁵Σεραφεῖμ, Ἰβ. δικαῖος προηγ. (1661) 11
⁶Σεραφεῖμ, κελλ. Ἀγίων Ἀναργύρων
 (1632) 9
⁷Σεραφεῖμ, Κουτλ. προηγ. ἐπιστ. τσιφλι-
 κίων (1787-1789) 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56
⁸Σεραφεῖμ, Λαυρ. προηγ. (1798) 74
⁹γερο-Σεραφεῖμ, Σταυρ. (1643) 10
¹⁰Σεραφεῖμ, Σταυρ. (1661) 11
 Σερβίας, ἀρχιεπίσκοπος βλ. Ἀχρίδας

- Σέργιος, Γρηγ. δικαῖος (1661) 11
σερδάρης βλ.: Μανολάκης· ⁵Παναγιώτης·
Παυλῆς
Σερίφ, ἐφέντης (1792 περ.) 56
Σέρρες 24, 31, 37, 40 (α), 44, 45, 46, 47, 48, 49,
50, 52, 53, 55, 56, 80. Πρβλ.: Ἀχινός· Πα-
τρῖκι· τσιφλίκι. - Σερρών, μητρ. βλ.:
³Ἀγάπιος· ⁴Ματθαῖος· μητροπολίτης·
⁵Στέφανος. Πρβλ.: ²Γρηγόριος· ⁹Μακά-
ριος
Σηλίστρος (1782) 32 (α)
Σηλυβρίας, μητρ. βλ. ⁶Παρθένιος
σημείωμα (σημείωση) 13, 16, 20, 21, 30, 42,
44, 50, 53, 54, 58, 62, 65, 68, 76. - τουρ-
κικὸ 2, 10, 62, 74, 75, 83, 84, 90, 93, 97,
101. - σλαβικὸ 66
σιγίλλιο 6, 80. ἐκκλησιαστικὸ ἐν μεμβρά-
ναις 103. - πατριαρχικὸ 80, 102. - συνο-
δικὸ 80. Πρβλ.: γράμμα σιγίλλιο· γράμ-
μα σιγυλλιώδες· γράμμα σιγυλλιώδες ἐν
μεμβράναις
σιδερεῖς 43
Σιδηροκαύσια 2
Σίδης, μητρ. βλ. ³Γερόθεος. Πρβλ. ²Φιλόθε-
ος
Σίλβεστρος, πατρ. Ἀλεξανδρείας (1583) 5
Σιμωνόπετρα βλ. Σίμωνος Πέτρας
Σίμωνος Πέτρας, μονή (Σιμωνοπετρίτης,
Σιμοπετρίτης) 13, 36· βλ. καί: ²Ἀκά-
κιος· ¹²γερο-Γαβριήλ· ⁷Δανιήλ· Δομέ-
τιος· ⁵Ἰάκωβος· ³Φιλόθεος
Σιποτονίγια 39· βλ. καὶ Παρούσης
Σισανίου καὶ Ἀνασελίτης, ἐπίσκ. βλ. ¹Σα-
μουήλ
σιτάρι 33, 41, 43, 51, 52, 56, 57, 105
Σκαναβῆς βλ. Δημητρός
¹Σκαρλᾶτος, Νικολάου ἐπίτροπος μάρτ.
(1782-1784) 31, 35, 40 (α)
²Σκαρλᾶτος, Σεβαστόπουλος (1786-1787)
46
σκευή, ἀργυρὰ 15, 33· βλ. καὶ ἀσήμι. - ἱερὰ
(ἐκκλησιαστικά) 9, 12, 13, 16, 22, 23, 33,
42, 59, 63, 73, 76, 77. - οἰκιακὰ 33, 43, 51,
52, 63, 73, 76, 77
σκευοφυλάκας 41· βλ. καί: ⁹Δανιήλ·
¹Ἡσαΐας· ⁹Ἰγνάτιος· ³Ἰωακείμ· ¹Ἰωά-
σαφ· ¹Κύριλλος· ⁹Κύριλλος· ⁴Κωνσταν-
ντιος· ⁶Κωνσταντίνος· ¹Ναθαναήλ·
⁵Σωφρόνιος· ¹Φιλόθεος. - Προδρόμου
56. Πρβλ. σκευοφυλάκιον
σκευοφυλάκιον 63. Πρβλ. σκευοφυλάκας
σκήτη 25, 70, 71· βλ. καί: Ἁγία Ἄννα·
²Ἅγιος Δημήτριος
Σκουλιδᾶς βλ. ²Νικόλαος
Σκυλίτης βλ. ⁶Ἰάκωβος
σλαβική ὑπογραφή βλ.: παπα-Αὐξέντιος·
¹Βασίλειος· ³Βίκτωρ· ¹⁰Γαβριήλ· ⁹Γερά-
σιμος· Πούρα· ⁸Εὐθύμιος· ³παπα-
Ἡσαΐας· ¹²παπα-Ἰωακείμ· ¹Καλλίνι-
κος· ⁸Κύριλλος· ¹Ματθαῖος· ²Μιχαήλ·
Νήφων· Νίκα· ⁷παπα-Νικηφόρος· Ὁ-
νούφριος· παπα-Παντελεήμων· ⁸Παρ-
θένιος· Πρόχορος· ⁴Σάββας· Στάικο·
¹Τιμόθεος· Ὑάκινθος. Πρβλ. σημείωμα
σλαβικὸ
Σμαράγδα, ἀρχόντισσα κοκκώνα σύζυγος
Τζελε(μ)πῆ Γρηγοράσκου Γούναρη
(1782-1787 περ.) 45, 49
Σμύρνη 45
σοδεῖα (μαξούλια) 51, 52, 53
Σουλ(ε)μάν, ἀγᾶς (1790) 55
σουλτάνος (βασιλέας) 4
σουρετί 84
σουσάμι 41, 51, 56
Σοῦτζος (Σούτζου) βλ. ²Κωστάκης
σπαθάρης βλ.: ⁵Γεώργιος· Δημητράκης·
⁴Κωστάκης
σπίτι βλ.: κατοῦνα· οἰκία
σπόρος 41, 51, 52, 55
Στάθης, Βουτικάρης (1755) 20
Στάικο, Καταλάχτωβ μάρτ. σλαβ. (1528) 2
¹Σταμάτης βλ. ¹Γεώργης
²Σταμάτης, γιὸς τοῦ Γεωργίου Κουτζουπα-
τούνη (1793) 58. Πρβλ. ⁴Γρηγόριος
³Σταμάτης, Μακούλας (1895) 58
¹Στάμιος, Ὁξούνης (1791) 55
²Στάμιος, Σαραφιανός (1790) 55
Στάνος βλ. ²Δημήτριος

- Στάσιος βλ. Λευτέρης
Σταυρινός, Γατατζᾶ (1782) 32 (α)
Σταυρονικήτα, μονή (Σταυρονικήτιανός)
11· βλ. καί: ⁸Ανανίας· ⁸γερο-Δανυήλ·
⁹γερο-Σεραφεῖμ· ¹⁰Σεραφεῖμ
σταυροπήγιο 6, 14
σταυρὸς 4, 63, 77
στέρνα 33. Πρβλ.: αὐλάκι· βρύση· γούρνα·
νερό· ποταμός· ρυάκι· σωλήνα· ὕδρευση
¹Στέφανος βλ. ³Δημήτρης
²Στέφανος, ἐπίσκ. Ἰερισσοῦ καὶ ΑΟ (1748)
19
³γερο-Στέφανος, Ἐσφ. (1705) 13
⁴Στέφανος, μητρ. Μελενίκου (1706 περ.) 14
⁵Στέφανος, μητρ. Σερρών (1706) 14
⁶Στέφανος, παπα-Ἰωάννου μάρτ. (1776-
1777) 26, 28
Στουδίτης βλ. Δαμασκηνὸς Στουδίτης
χατζη-Στρατήγης, Νταμπανλῆς Γενῆ βλ.
Ἄγαθαγγέλη
στρέμμα 57, 88. Πρβλ. ἀμπελόστρεμμα
¹Συμεών, Βατ. ἀρχιμ. (1797-1798) 69, 74
²παπα-Συμεών, κελλ. Κοιμήσεως Θεοτό-
κου (1785) 42
συμφωνία 2, 8. Πρβλ. γράμμα συμφωνη-
τικό
Συναξαριστής, βιβλίο 13, 16, 42, 59
Σύναξη ΑΟ (Μεγάλη Σύναξη Πρωτάτου)
1, 3, 4, 9, 10, 11, 19, 21, 66, 92, 104· βλ. καί:
ἀπόφαση Σύναξης ΑΟ· γράμμα Σύνα-
ξης ΑΟ· ²Δωρόθεος· ¹Σωφρόνιος.
Πρβλ.: Κοινότητα ΑΟ· Μεγάλη Μέση·
Πρωτάτο
συνδοσία (συνδοσία, συνδῶμιον) 9, 12, 13,
16, 59, 73
Σύνδοδος, Ἀρχίδας 7. - πατριαρχείου Κων-
στ. (Ἱερὰ Σύνδοδος) 5, 18, 19, 48, 53, 56,
65, 80, 92, 103. Πρβλ.: ἀπόφαση συνο-
δική· γράμμα συνοδικό· ἐνταλμα· ἐπι-
στολή συνοδική· ἐπιτίμιο συνοδικό· θέ-
σπισμα συνοδικό· κανόνες συνοδικοί·
πράξη συνοδική· σύνταγμα
συνοικέσιο 6, 7, 14
σύννοο (ὄριο) 4, 9, 10, 12, 13, 16, 19, 36, 42,
59, 65, 66, 69, 73, 74, 105
συνο(ν)ρλαμέ (σενιρλαμέν, σενιρχαμέν)
74, 84
σύνταγμα, πατριαρχικό καὶ συνοδικό 29
συντεκνία 103
σύρμα 13, 16, 42. Πρβλ.: κάγκελο· πλοκός·
τοῖχος· φράκτης
σφραγίδα (σφραγισμένος) 3, 4, 28. - Ἄγ. Π.
35, 54. - Διον. 35, 54. - Ἐσφ. 12, 13, 16, 19,
26, 31, 35, 36, 38 (αΑ), 38 (αΒ), 38 (βΒ),
38 (βΓ), 40 (α), 42, 49, 54, 73, 84. - Ζωγρ.
10. - κέρινη 8, 66, 67, 68, 71, 80, 102. -
Κοινότητος ΑΟ 9. - μολύβδινη 6, 14,
103. - Ξενοφ. 35, 54. - Παντ. 8, 35, 54. -
Πρωτ. 4, 9, 11, 21, 62, 74, 104. - τουρκική
10, 62, 67, 74, 75, 83, 84, 90, 93, 97, 101. -
Τριῶν Ἱεραρχῶν 20. - Φιλ. 59. - Χιλ. 19,
35, 54. Πρβλ. γράμμα ἐνσφράγιστο
Σχοινᾶς βλ. ⁷Γεώργιος
σωλήνα 42, 59. Πρβλ.: αὐλάκι· βρύση·
γούρνα· νερό· ποταμός· ρυάκι· στέρνα·
ὕδρευση
Σωτήρος Χριστοῦ, μονή μετόχιο Ἐσφ. 32
(α), 33, 41, 45, 50· βλ. καὶ Πρίγκηπος
¹Σωφρόνιος, Βατ. γέροντας Σύναξης
Πρωτ. (1759) 21
²Σωφρόνιος, Ξηρ. ἱερομ. (1632) 9
³Σωφρόνιος, Παντ. ἱερομ. ἡγ. (1609/1610) 8
⁴Σωφρόνιος, Φιλ. μάρτ. (1783-1785) 34 (α),
38 (α), 38 (β)
⁵Σωφρόνιος, Φιλ. σκευοφ. μάρτ. (1787) 49
Σωφρόνιος Β', πατρ. Κωνστ. (1776-1780)
27, 29, 30
Σωφρόνιος Ε', πατρ. Ἱεροσολύμων (1773)
25
Τ
ταβήλιο (ταχβήλιο) 59, 60, 62, 64, 75, 81, 82,
83, 85, 86, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 99,
100, 101
Τακοῖη (Τακουκή), Τακφόρ (1782-1787
περ.) 45, 46
Τακφόρ βλ. Τακοῖη

ταξίδι (μετάβαση) 41, 56. Πρβλ. *ζητεία*
Τάπαλης βλ. *ῥατση-Κωνσταντῆς*
ταρὶ τεμεσουτ 84
¹Τάρσια, δόμνα (1783) 35, 54
²Ταρσία, δόμνα τοῦ Νικολάι Βόδα (1783-
 1785 περ.) 35, 45
 ταῦρος 43, 63. Πρβλ.: ἀγγελάδα· βόδι· μο-
 σχάρι
ταχβήλιο βλ. *ταβήλιο*
Ταχινός βλ. Ἀχινός
ταχρήλι 36, 73
τεξίτ(ι) 55· *τεξίτ φιομάνι* 72
Τερζῆς βλ. Μερτζάν
Τερώνη βλ. Τορώνη
τεσκερές 54
τεσσαρακονταλείτουργο 15. Πρβλ.: μνημό-
 νευση ὀνομάτων· μνημόσυνο· *σαρα-
 ντάριο*
τέτραδο 84
Τετραευάγγελο, βιβλίο 76· βλ. καί: Εὐαγγέ-
 λιο· *Καινή Διαθήκη*. Πρβλ. Ἀπόστολος
τεφτέρι βλ.: καταγραφή· κατάστιχο
Τζεβαγερτζῆς βλ. ³Κωστάκης
Τζεβά(λ) βλ. χατση-Ἀσλάνης
¹Τζελε(μ)πῆς, Γρηγοράσκου Γούναρης βλ.
 Σμαράγδα
²Τζελε(μ)πῆς, Χουρμουζάκης ἄρχοντας
 (μ)παχάρνικος (1782-1785 περ.) 31, 44.
 Πρβλ. ¹Χουρμουζάκης
τζέπ χουμαγιούν 83, 93, 101
τζηφτζῆς (*τζεφτζῆς*) 43, 56, 105
Τζίκνης βλ. Νικολάκης
Τζιώτισσα βλ. Εὐφροσύνη
Τζουκαλάς βλ. ⁶Παναγιώτης
Τζουλάκη βλ. Πάννης
¹Τιμόθεος, Ἀγ. Π. ἡγ. σλαβ. (1661) 11
²γερο-Τιμόθεος, Ἑσφ. (1785) 42
³Τιμόθεος, Ἑσφ. διάκ. ἱεροδ. μάρτ. (1776-
 1777) 26, 28
τοῖχος 4, 19. Πρβλ.: ἀγγελο· *πλοκός*· σύρ-
 μα· φράκτης
τόκος (*διάφορο*) 26, 28, 31, 34 (α), 35, 37, 38
 (α), 38 (β), 40 (α), 41, 45, 46, 47, 48, 49,
 53, 54, 58. Πρβλ.: δάνειο· ἐνέχυρο· ὁμο-

λογία χρεωστική· πιστωτής· *πόλιτξα*·
 χρέος
τόμος, ἔντυπος βλ. βιβλίο
Τόμος Χαράς, βιβλίο 33
τόπι 41, 51
Τορώνη (Τερώνη) 1, 2
Τοῦρκοι 41, 80· βλ. καί: σημείωμα τουρκικό·
 σφραγίδα τουρκική
Το(υ)ρνόβου, μητρ. βλ.: ⁸Ἀνθίμος· ⁵Καλλι-
 νικος· ⁵Ματθαῖος
Τριώδιο, βιβλίο 12, 13, 16, 33, 42, 59, 73
Τριών Ἱεραρχών, μονή 20, 92· βλ. καί: ³Δο-
 σίθεος· ¹³Ἰγνάτιος Τριεραρχίτης·
 σφραγίδα Τριών Ἱεραρχών
τρόφιμα βλ. ἀγαθὰ
τοιφλίκα βλ.: Ἀχινός· ³Γαβριήλ· ⁹Δανιήλ·
 ἐπιστάτης τοιφλικίων· ἔφορος τοιφλι-
 κίων· ¹Ἰωνᾶς· *Πατρίκα*· ⁷Σεραφεῖμ·
 Σέρρες
τοσπάνης 33, 43· βλ. καί ⁴Δημήτρης

Υ

⁵Υάκινθος, γέροντας σλαβ. (1562) 4
ὕδρευση 15. Πρβλ.: αὐλάκι· βρύση· γούρ-
 να· νερό· ποταμός· ρυάκι· στέρνα· σω-
 λήνα
ὕπογραφή βλ. σλαβική ὑπογραφή. Πρβλ.
 γράμμα ἐνυπόγραφο
ὕποδιάκονος 6, 7, 14. Πρβλ.: διάκονος· ἱε-
 ρεάς· ἱεροδιάκονος
ὕπονομος 15
ὕφασμα 2, 3, 4, 5, 8, 10, 19. - ἐκκλησιαστικό
 22, 23, 63, 76, 77
Ὑψηλάντη βλ. ²Ροξάνδρα

Φ

φρακή 57
Φαναρίου, ἐπίσκ. βλ. ἐπίσκοπος
Φιλάρετος, Καρ. προηγ. (1661) 11
Φιλήμων, Ξηρ. ἱερομ. ἡγ. μάρτ. (1562) 4
Φιλίππου πόλεως, μητρ. βλ. μητροπολίτης
Φιλίππων, μητρ. βλ. Νεκτάριος· βλ. καί:

Δράμας· Φιλίππων καὶ Δράμας
Φιλίππων καὶ Δράμας, μητρ. βλ. μητροπο-
λίτης· βλ. καί: Δράμας· Φιλίππων
¹Φιλόθεος, Βατ. σκευοφ. μάρτ. (1783) 34
(α)
²Φιλόθεος, ἱερομ. ἀρχιμ. τῆς Μεγάλης
Ἐκκλησίας πρῶτος ΑΟ μητρ. Δράμας
καὶ τόπον ἐπέχων τοῦ Σίδης (1586) 6
³Φιλόθεος, Σίμ. Π. μον. (1562) 4
Φιλοθέου, μονή (Φιλοθεΐτης) 59· βλ. καί:
Ἅγιος Εὐθύμιος· Γαλακτίων· ²Γερβά-
σιος· ¹⁴Διονύσιος· ⁸Κωνστάντιος·
Λαυρέντιος· ⁸Νικηφόρος· Σαμψών·
σφραγίδα Φιλ.· ⁴Σωφρόνιος· ⁵Σωφρό-
νιος
φριμάνι (φερμάνι) 4, 32 (α), 84, 85· βλ. καὶ
τεξίτ φριμάνι
φλωρί 1, 21, 55. - βενέτικο 55
φοράδα 33, 43. Πρβλ. ἄλλογο
φράκτης 8, 12. Πρβλ.: *κάγκελο· πλοκός·*
σύρμα· τοῖχος

X

Χαζρετλερής βλ. Χαφούς Μεμετ
χάκα 41
Χαλεπίου, μητρ. βλ. ⁵Νεόφυτος
χαλκίας βλ. ¹³Ἰωακείμ
Χαλκηδόνας, μητρ. βλ.: ³Ἱερεμίας· ⁶Καλλί-
νικος· ⁵Κωνστάντιος· μητροπολίτης·
⁶Παρθένιος· ⁷Παρθένιος
Χαντζερής βλ.: Δημητράκης· ⁴Κωστάκης
χαράτζι (*χαρατζοχάρτι βασιλικό*) 59, 62,
73, 90, 97· βλ. καί: *ἐλλάδ· ἐτνάδ· εὐσά-
τιω· χαρτίο*
Χαρίτων, Καρ. ἱερομ. μάρτ. (1562) 4
χαρτίο 62, 64· βλ. καί: *ἐλλάδ· ἐτνάδ· εὐσά-
τιω*
χαρτοφύλαξ βλ. ⁹παπα-Ἰωάννης
Χὰς Τημαρί 87
χασεκής βλ.: ²Μουσταφά· Σαλή· Χαφούς
Μεμετ
Χατζηνασιός, Ἀδάμη μάρτ. (1776-1777) 26,
28

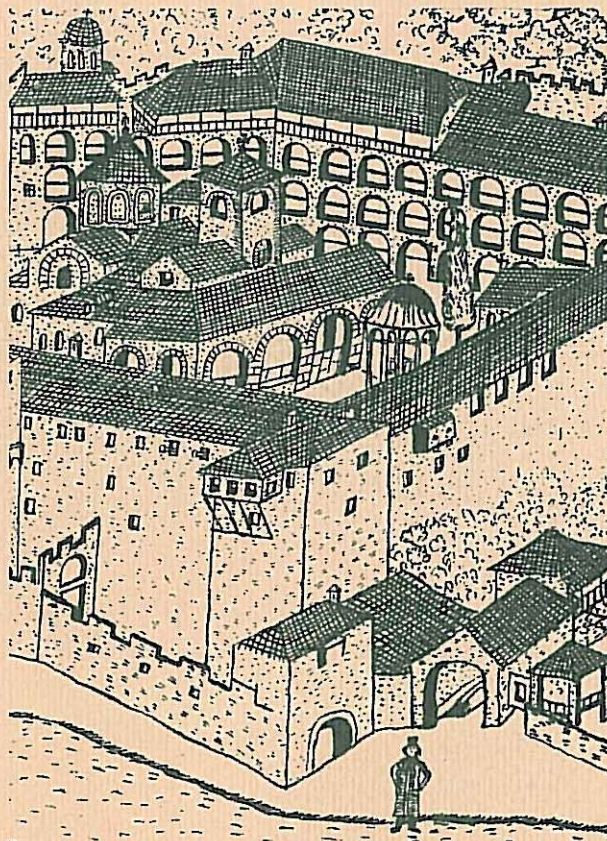
χατζής βλ.: *χατζη-Ἀσλάνης· χατζη-Ἀχμέτ·*
*χατζη-Βασίλης· ¹χατζη-Δανυήλ· ⁵χα-
τζη-Ἰωάννης· χατζη-Καλαντάρης·*
*²χατζη-Κωνσταντῆς· ³χατζη-Κωνστα-
ντῖνος· χατζη-Μιχαλάκης· ¹χατζη-Νι-
κόλαος· ²χατζη-Παΐσιος· χατζη-Παρα-
σκευᾶς· χατζη-Πρόδρομος· χατζη-
Στρατήγης. Πρβλ. Χατζηνασιός*
χατμάνος (χατμανέσσα) βλ.: Κασσάνδρα·
Ραλοῦ· ²Ροξάνδρα
Χαφούς Μεμετ, Χαζρετλερής *χασεκής*
ἀγᾶς ξα(μ)πίτης τοῦ ΑΟ (1797-1799)
67, 74, 84
χειρόγραφο (κώδικας), βιβλίο 4, 22, 59, 63,
76. Πρβλ. βιβλίο
χειροτονία (χειροθεσία) 6, 7, 14, 30, 98.
Πρβλ. κουρά μοναχοῦ
Χιλανδαρίου, μονή (Χιλανδαρινός) 3, 4, 5,
11, 16, 19, 35, 41, 42, 48, 53, 54, 65, 66, 67,
68, 69, 72, 74, 78, 80, 84· βλ. καί: ²Ανά-
ληψη· ²Βασίλειος· ¹Βίκτωρ· ²γέρο-Βί-
κτωρ· ³Βίκτωρ· ⁹Γεράσιμος· ⁹Δανυήλ·
³γέρο-Θεοδόσιος· Ἰωάννης Θεολόγος·
¹⁰Μανάριος· Πρόχορος· ⁴Σάββας·
σφραγίδα Χιλ.
Χίος βλ. ³Λεόντιος. - Χίου, μητρ. βλ. ¹¹Διο-
νύσιος
χορτάρι (χόρτο) 4, 41
χοτζέτι 4, 74, 84
¹Χουρμουζάκης, ἄρχοντας *ποστέλνικος*
(1768-1787 περ.) 24, 44, 45, 46
²Χουρμουζάκης βλ. ²Τζελεμπής
Χουσεῖν, πασᾶς (1792 περ.) 56
χρέος 11, 15, 24, 31, 34 (α), 34 (β), 38 (β), 40
(α), 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 53, 54, 56,
58, 60, 62, 64, 75, 82, 83, 85, 86, 88, 89, 94,
96, 97, 99, 100, 101, 104. Πρβλ.: δάνειο·
ἐνέχυρο· ὁμολογία χρεωστική· πιστω-
τής *πόλιτζα· τόκος*
Χρηστάκης, Πλουμής (1792) 57
Χρήστος βλ.: Ἀργύρης· ²Γεώργης
Χριστιανοί 14, 15, 17, 18, 27, 32 (α), 53
¹Χριστοφόρος βλ. ⁷Καλλίνικος
²Χριστοφόρος, Γρηγ. (1632) 9

³ γερο-Χριστοφόρος, Έσφ. δικαῖος (1705) 13	51, 52, 57, 65, 66, 67, 69, 72, 105. Πρβλ. ἀγρὸς
⁴ Χριστοφόρος, Προδρομίτης 27	
¹ Χρυσάνθος βλ. ¹³ παπα-Διονύσιος	Ψ
² Χρυσάνθος, Έσφ. ἱερομ. (1697) 12	
³ Χρυσάνθος, ἐφημέριος μάρτ. (1784) 37	Ψαλτήριον, βιβλίο 12, 33, 59, 73
⁴ γερο-Χρυσάνθος, κελλ. Ἀγίου Εὐθυμίου (1795) 59	ψηφοφορία <i>κανονική</i> (ψηφρος) 6, 7, 14
Χρυσάφης, μάρτ. (1777) 28	Ω
χρυσόβουλλο 1, 2, 7, 99, 102	
χωράφι (κτήμα) 7, 11, 14, 15, 17, 18, 33, 41,	ᾠρολόγιον, βιβλίο 12, 33

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΕΣΦΙΓΜΕΝΟΥ»
ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΕ 600 ΑΝΤΙΤΥΠΑ.
Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗ
«Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Ε.Π.Ε.» ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ ΤΟΥ 2008

NATIONAL HELLENIC RESEARCH FOUNDATION
INSTITUTE FOR BYZANTINE RESEARCH

ATHONIKA SYMMEIKTA 11

**ARCHIVES OF THE MONASTERY
OF ESPHIGMENOU**

Summaries of Post-Byzantine Documents

ZISIS MELISSAKIS

ATHENS 2008

ISSN 1105-1604
ISBN 978-960-371-053-0